

**BARTIN İLİ TAŞ HAN RESTORASYONU VE YENİDEN
İŞLEVLENDİRME ÖNERİSİ**

Pelin GÜL

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EKİM 2013
ANKARA**

Pelin GÜL tarafından hazırlanan “Bartın İli Taş Han Restorasyonu ve Yeniden İşlevlendirme Önerisi” adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Behiye Işık AKSULU

Tez Danışmanı, Mimarlık Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

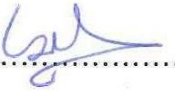
Prof. Dr. Nakış Karamağaralı

Mimarlık Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Behiye Işık AKSULU

Mimarlık Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Zeki İBRAHİMGİL

Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

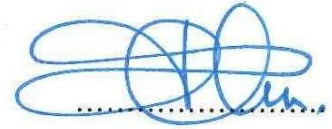

Tez Savunma Tarihi: 30.07.2013

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Şeref SAĞIROĞLU

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü Y.

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Pelin GÜL

BARTIN İLİ TAŞ HAN RESTORASYONU VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME ÖNERİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Pelin GÜL

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Ekim 2013

ÖZET

Bu çalışma Bartın’da yer alan geleneksel ticari yapılardan, Taş Han’ı konu etmektedir. Çalışmanın amacı, hanın rölöve projesinin hazırlanarak, mevcut durumun değerlendirilmesi, restitüsyon çalışmasının yapılarak özgün durumun belirlenmesi ve geçirdiği değişikliklerin tespit edilmesi, ortaya çıkan restitüsyon projesinin ışığında, yeniden ticari yapı işleviyle restorasyon projesinin yapılmasıdır. Böylece han, restorasyon projesine göre onarımı yapılarak yeniden işlevlendirildikten sonra, tekrar kullanılmaya başlanacak ve bu kültür varlığımız gelecek nesillere sağlıklı olarak aktarılacaktır.

Bilim Kodu : 803.1.085

Anahtar Kelimeler : Çevre, Koruma, Geliştirme, Geleneksel Yapı

Sayfa Adedi : 376

Tez Yöneticisi : Prof. Dr. B. Işık AKSULU

**APROPOSAL ON THE RESTORATION AND REFUNCTIONING OF “TAŞ
HAN” IN BARTIN CITY CENTER**

(M. Sc. Thesis)

Pelin GÜL

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

October 2013

ABSTRACT

Taş Han, one of the traditional commercial building of Bartın, is the subject of the study. The aim of the study is; to prepare the measured drawings and to document the present situation, to determine the original situation via restitution project, and find out the alterations, with the assistance of the restitution project to maintain a restoration project with commercial building function. Thus the building can be conserved and functioned as a commercial building, which is close to it's original function. By this way this culturel heritage can be transfered to the future generations.

Science Code : 803.1.085

Key Words : Environment, Conservation, Development, Traditional Building

Page Number : 376

Supervisor : Prof. Dr. B. Işık AKSULU

TEŞEKKÜR

Yardım ve katkılarıyla beni yönlendirerek çalışmalarına destek olan değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. B. Işık AKSULU'ya, arazi sürecinde birlikte çalıştığım meslektaşlarım Mimar Mustafa Çınar ÜNAL ve Mimar Mehmet Akif EKİCİ'ye, bilgi ve gözlemlerini benimle paylaşan değerli Taş Han eşrafı ve Bartın halkına, tezimin her aşamasında varlığını hissettirip beni yalnız bırakmayan kardeşim Zeynep Deniz ERDOĞAN'a, maddi ve manevi olarak desteklerini esirgemeyen ve her zaman yanımda olan canım anneme, canım babama ve Mete'me, sonsuz teşekkürlerimle...

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xviii
RESİMLERİN LİSTESİ	xix
1. GİRİŞ	1
2. BARTIN İLİNİN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ	3
2.1. Coğrafi ve Fiziksel Durum.....	3
2.1.1. Konum.....	3
2.1.2. Topografya	4
2.1.3. Bitki örtüsü.....	5
2.1.4. İklim	5
2.1.5. Ulaşım	6
2.2. Sosyo-Kültürel Yapı.....	8
2.2.1. İdari yapı	8
2.2.2. Nüfus	9
2.2.3. Sosyal ve ekonomik yapı	9
2.2.4. Kültür ve turizm	10
2.3. Tarihsel Gelişim Süreci.....	12
2.3.1. Bartın adının kaynağı	12

Sayfa

2.3.2. Eski çağlarda Bartın	12
2.3.3. Bizans döneminde Bartın	13
2.3.4. Ortaçağ'da Bartın	13
2.3.5. Osmanlı döneminde Bartın	14
2.3.6. Cumhuriyet döneminde Bartın.....	15
3. TAŞ HAN ÇEVRESİ VE HANIN KONUMU HAKKINDA TARİHİ VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	28
3.1. Çalışma Alanının Konumu, Tarihçesi ve Karakteristikleri.....	28
3.1.1. Çalışma alanının konumu.....	28
3.1.2. Çalışma alanının tarihçesi	30
3.1.3. Çalışma alanının karakteristikleri	32
3.2. Taş Han'ın Konumu ve Tarihçesi	38
3.2.1. Taş Han'ın konumu.....	38
3.2.2. Taş Han'ın tarihi	39
4. TAŞ HAN'IN ANALİZİ.....	43
4.1. Analiz Metodolojisi.....	43
4.1.1. Grafik belgeleme metodolojisi	43
4.1.2. Tanımsal belgeleme metodolojisi	47
4.2. Taş Han'ın Tanımlanması	47
4.2.1. Genel tanımlama	47
4.2.2. Dış tanımlama	50
4.2.3. İç tanımlama.....	53
4.2.4.Strüktürel elemanlar	61

Sayfa

4.2.5. Mimari elemanlar	71
4.2.6. Çatı	90
4.2.7. Malzeme kullanımı.....	91
4.2.8. Sorunlar	92
5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA	141
5.1. Yöntem.....	141
5.2. Hanların Oluşumu ve Gelişimi	139
5.2.1. İlk Müslüman Türk Devletlerinde hanlar.....	143
5.2.2. Büyük Selçuklularda hanlar	144
5.2.3. Anadolu Selçuklularında hanlar	145
5.2.4. Osmanlı Döneminde hanlar.....	147
5.3. Şehir İçi Hanları	148
5.4. Avlulu Hanlar.....	149
5.4.1. Avlulu hanların mimari analizi	152
5.4.2. Strüktür ve malzeme	155
5.4.3. Mimari elemanlar	164
5.5. Karşılaştırmalı Çalışma Sonucu.....	172
6. RESTİTÜSYON	184
6.1. Yöntem.....	184
6.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı	185
6.3. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı Üzerine Değerlendirme	187
7. RESTORASYON.....	195

Sayfa

7.1 Restorasyon ve Koruma Kavramı	195
7.2. Yapının Bugünkü Durumunun Değerlendirilmesi	197
7.2.1. Mimari özellikler	197
7.2.2. Yapısal durum	197
7.2.3. Çevresel faktörler	198
7.2.4. Sosyal ve kültürel faktörler	199
7.3. Restorasyon Yaklaşımı	199
7.4. Yeni İşlev	200
7.5. Mekân Kullanımı	203
7.6. Restorasyon Müdahale Biçimleri ve Teknikleri	204
7.6.1. Sağlamaştırma	205
7.6.2. Bütünleme	207
7.6.3. Yenileme	208
7.6.4. Temizleme	209
7.6.5. Çağdaş ek	212
7.7. Restorasyon Aşamaları	216
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	239
KAYNAKLAR	240
EKLER	244
EK-1 Tescil fişi	245
EK-2 Tescil fişi	246
EK-3 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararı	247
EK-4 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararı	248
EK-5 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararı	249
EK-6 Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu kararı	250
EK-7 Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu kararı	251

Sayfa

EK-8 Rölöve vaziyet planı	252
EK-9 Rölöve bodrum kat planı	253
EK-10 Rölöve zemin kat planı	254
EK-11 Rölöve birinci kat planı	255
EK-12 Rölöve çatı planı.....	256
EK-13 Rölöve bodrum kat planı	257
EK-14 Rölöve zemin kat planı	258
EK-15 Rölöve birinci kat planı	259
EK-16 Rölöve bodrum kat döşeme planı	260
EK-17 Rölöve zemin kat döşeme planı.....	261
EK-18 Rölöve birinci kat döşeme planı	262
EK-19 Rölöve bodrum kat tavan planı	263
EK-20 Rölöve zemin kat tavan planı	264
EK-21 Rölöve birinci kat tavan planı	265
EK-22 Rölöve A-A kesiti.....	266
EK-23 Rölöve B-B kesiti	267
EK-24 Rölöve C-C kesiti	268
EK-25 Rölöve D-D kesiti.....	269
EK-26 Rölöve E-E kesiti.....	270
EK-27 Rölöve F-F kesiti	271
EK-28 Rölöve kuzeydoğu cephesi	272
EK-29 Rölöve güneydoğu cephesi.....	273
EK-30 Rölöve güneybatı cephesi.....	274
EK-31 Rölöve kuzeybatı cephesi	275
EK-32 Değişim ve bozulmalar bodrum kat planı	276
EK-33 Değişim ve bozulmalar zemin kat planı	277
EK-34 Değişim ve bozulmalar birinci kat planı	278
EK-35 Değişim ve bozulmalar çatı planı	279
EK-36 Değişim ve bozulmalar bodrum kat döşeme plan	280
EK-37 Değişim ve bozulmalar zemin kat döşeme planı.....	281
EK-38 Değişim ve bozulmalar birinci kat döşeme planı	282
EK-39 Değişim ve bozulmalar bodrum kat tavan planı.....	283
EK-40 Değişim ve bozulmalar zemin kat tavan planı	284
EK-41 Değişim ve bozulmalar birinci kat tavan planı.....	285
EK-42 Değişim ve bozulmalar A-A kesiti	286
EK-43 Değişim ve bozulmalar B-B kesiti	287
EK-44 Değişim ve bozulmalar C-C kesiti	288
EK-45 Değişim ve bozulmalar D-D kesiti	289
EK-46 Değişim ve bozulmalar E-E kesiti.....	290
EK-47 Değişim ve bozulmalar F-F kesiti	291
EK-48 Değişim ve bozulmalar kuzeydoğu cephesi	292
EK-49 Değişim ve bozulmalar kuzeybatı cephesi	293
EK-50 Değişim ve bozulmalar güneybatı cephesi	294
EK-51 Değişim ve bozulmalar güneydoğu cephesi	295
EK-52 Restitüsyon kaynakları bodrum kat planı	296

Sayfa

EK-53 Restitüsyon kaynakları zemin kat planı.....	297
EK-54 Restitüsyon kaynakları birinci kat planı	298
EK-55 Restitüsyon kaynakları çatı planı.....	299
EK-56 Restitüsyon kaynakları bodrum kat döşeme planı.....	300
EK-57 Restitüsyon kaynakları zemin kat döşeme planı	301
EK-58 Restitüsyon kaynakları birinci kat döşeme planı.....	302
EK-59 Restitüsyon kaynakları bodrum kat tavan planı	303
EK-60 Restitüsyon kaynakları zemin kat tavan planı.	304
EK-61 Restitüsyon kaynakları birinci kat tavan planı	305
EK-62 Restitüsyon kaynakları A-A kesiti.....	306
EK-63 Restitüsyon kaynakları B-B kesiti	307
EK-64 Restitüsyon kaynakları C-C kesiti	308
EK-65 Restitüsyon kaynakları D-D kesiti.....	309
EK-66 Restitüsyon kaynakları E-E kesiti	310
EK-67 Restitüsyon kaynakları F-F kesiti	311
EK-68 Restitüsyon kaynakları kuzeydoğu cephesi.....	312
EK-69 Restitüsyon kaynakları güneydoğu cephesi.....	313
EK-70 Restitüsyon kaynakları güneybatı cephesi.....	314
EK-71 Restitüsyon kaynakları kuzeybatı cephesi.....	315
EK-72 Restitüsyon bodrum kat planı	316
EK-73 Restitüsyon zemin kat planı.....	317
EK-74 Restitüsyon birinci kat planı	318
EK-75 Restitüsyon çatı planı	319
EK-76 Restitüsyon bodrum kat döşeme planı.....	320
EK-77 Restitüsyon zemin kat döşeme planı	321
EK-78 Restitüsyon birinci kat döşeme planı.....	322
EK-79 Restitüsyon bodrum kat tavan planı	323
EK-80 Restitüsyon zemin kat tavan planı	324
EK-81 Restitüsyon birinci kat tavan planı	325
EK-82 Restitüsyon A-A kesiti	326
EK-83 Restitüsyon B-B kesiti.....	327
EK-84 Restitüsyon C-C kesiti.....	328
EK-85 Restitüsyon D-D kesiti	329
EK-86 Restitüsyon E-E kesiti	330
EK-87 Restitüsyon F-F kesiti.....	331
EK-88 Restitüsyon kuzeydoğu cephesi.....	332
EK-89 Restitüsyon kuzeybatı cephesi.....	333
EK-90 Restitüsyon güneydoğu cephesi	334
EK-91 Restitüsyon güneybatı cephesi	335
EK-92 Restorasyon müdahale bodrum kat planı	336
EK-93 Restorasyon müdahale zemin kat planı	337
EK-94 Restorasyon müdahale birinci kat planı	338
EK-95 Restorasyon müdahale çatı planı	339
EK-96 Restorasyon müdahale bodrum kat döşeme planı	340
EK-97 Restorasyon müdahale zemin kat döşeme planı	341

Sayfa

EK-98 Restorasyon müdahale birinci kat döşeme planı	342
EK-99 Restorasyon müdahale bodrum kat tavan planı.....	343
EK-100 Restorasyon müdahale zemin kat tavan planı	344
EK-101 Restorasyon müdahale birinci kat tavan planı.....	345
EK-102 Restorasyon müdahale A-A kesiti	346
EK-103 Restorasyon müdahale B-B kesiti	347
EK-104 Restorasyon müdahale C-C kesiti	348
EK-105 Restorasyon müdahale D-D kesiti	349
EK-106 Restorasyon müdahale E-E kesiti	350
EK-107 Restorasyon müdahale F-F kesiti	351
EK-108 Restorasyon müdahale kuzeydoğu cephesi	352
EK-109 Restorasyon müdahale güneydoğu cephesi	353
EK-110 Restorasyon müdahale güneybatı cephesi	354
EK-111 Restorasyon müdahale kuzeybatı cephesi	355
EK-112 Restorasyon bodrum kat planı	356
EK-113 Restorasyon zemin kat planı.....	357
EK-114 Restorasyon birinci kat planı	358
EK-115 Restorasyon çatı planı.....	359
EK-116 Restorasyon bodrum kat döşeme planı.....	360
EK-117 Restorasyon zemin kat döşeme planı	361
EK-118 Restorasyon birinci kat döşeme planı.....	362
EK-119 Restorasyon bodrum kat tavan planı	363
EK-120 Restorasyon zemin kat tavan planı	364
EK-121 Restorasyon birinci kat tavan planı	365
EK-122 Restorasyon A-A kesiti	366
EK-123 Restorasyon B-B kesiti	367
EK-124 Restorasyon C-C kesiti	368
EK-125 Restorasyon D-D kesiti.	369
EK-126 Restorasyon E-E kesiti.	370
EK-127 Restorasyon F-F kesiti.....	371
EK-128 Restorasyon kuzeydoğu cephesi.....	372
EK-129 Restorasyon güneydoğu cephesi.....	373
EK-130 Restorasyon güneybatı cephesi.....	374
EK-131 Restorasyon kuzeybatı cephesi.....	375
ÖZGEÇMİŞ	376

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Bartın ilinin uç noktaları	3
Çizelge 2.2. Meteorolojik değerler	6
Çizelge 2.3. İlimiz sınırlarındaki yol ağı ve Bartın ilinin çevre illere uzaklığı.....	7
Çizelge 2.4. Bartın ili idari teşkilat dağılımı	8
Çizelge 2.5. Tescilli kültürel ve doğal varlıklar	15
Çizelge 4.1. Yapı iç tespit tablosu-1	102
Çizelge 4.2. Yapı iç tespit tablosu-2	103
Çizelge 4.3. Yapı iç tespit tablosu-3	104
Çizelge 4.4. Yapı iç tespit tablosu-4	105
Çizelge 4.5. Yapı iç tespit tablosu-5	106
Çizelge 4.6. Yapı iç tespit tablosu-6	107
Çizelge 4.7. Yapı iç tespit tablosu-7	108
Çizelge 4.8. Yapı iç tespit tablosu-8.	109
Çizelge 4.9. Yapı iç tespit tablosu-9	110
Çizelge 4.10. Yapı iç tespit tablosu-10	111
Çizelge 4.11. Yapı iç tespit tablosu-11	112
Çizelge 4.12. Yapı iç tespit tablosu-12	113
Çizelge 4.13. Yapı iç tespit tablosu-13	114
Çizelge 4.14. Yapı iç tespit tablosu-14	115
Çizelge 4.15. Yapı iç tespit tablosu-15	116
Çizelge 4.16. Yapı iç tespit tablosu-16	117
Çizelge 4.17. Yapı iç tespit tablosu-17	118

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.18. Yapı iç tespit tablosu-18	119
Çizelge 4.19. Yapı iç tespit tablosu-19	120
Çizelge 4.20. Yapı iç tespit tablosu-20	121
Çizelge 4.21. Yapı iç tespit tablosu-21	122
Çizelge 4.22. Yapı iç tespit tablosu-22	123
Çizelge 4.23. Yapı iç tespit tablosu-23	124
Çizelge 4.24. Yapı iç tespit tablosu-24	125
Çizelge 4.25. Yapı iç tespit tablosu-25	126
Çizelge 4.26. Yapı iç tespit tablosu-26	127
Çizelge 4.27. Yapı iç tespit tablosu-27	128
Çizelge 4.28. Yapı iç tespit tablosu-28	129
Çizelge 4.29. Yapı iç tespit tablosu-29	130
Çizelge 4.30. Yapı iç tespit tablosu-30	131
Çizelge 4.31. Yapı iç tespit tablosu-31	132
Çizelge 4.32. Yapı iç tespit tablosu-32	133
Çizelge 4.33. Yapı iç tespit tablosu-33	134
Çizelge 4.34. Yapı iç tespit tablosu-34	135
Çizelge 4.35. Yapı dış tespit tablosu-1	136
Çizelge 4.36. Yapı dış tespit tablosu-2	137
Çizelge 4.37. Yapı dış tespit tablosu-3	138
Çizelge 4.38. Yapı dış tespit tablosu-4	139
Çizelge 4.39. Yapı dış tespit tablosu-5	140
Çizelge 5.1. Malzeme kullanımı	163

Çizelge	Sayfa
Çizelge 5.2. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-1	174
Çizelge 5.3. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-2	175
Çizelge 5.4. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-3	176
Çizelge 5.5. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-4	177
Çizelge 5.6. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-5	178
Çizelge 5.7. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-6	179
Çizelge 5.8. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-7	180
Çizelge 5.9. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-8	181
Çizelge 5.10. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-9	182
Çizelge 5.11. Karşılaştırmalı çalışma tipoloji tablosu-10	183
Çizelge 7.1. Taş Han restorasyon önerisi mekânsal kullanım tablosu.....	203
Çizelge 7.2. Fiziksel müdahale tablosu-1	219
Çizelge 7.3. Fiziksel müdahale tablosu-2	220
Çizelge 7.4. Fiziksel müdahale tablosu-3	221
Çizelge 7.5. Fiziksel müdahale tablosu-4	222
Çizelge 7.6. Fiziksel müdahale tablosu-5	223
Çizelge 7.7. Fiziksel müdahale tablosu-6	224
Çizelge 7.8. Fiziksel müdahale tablosu-7	225
Çizelge 7.9. Fiziksel müdahale tablosu-10	226
Çizelge 7.10. Fiziksel müdahale tablosu-11	227
Çizelge 7.11. Fiziksel müdahale tablosu-12	228
Çizelge 7.12. Fiziksel müdahale tablosu-13	229
Çizelge 7.13. Fiziksel müdahale tablosu-14	230

Çizelge	Sayfa
Çizelge 7.14. Fiziksel müdahale tablosu-15	231
Çizelge 7.15. Fiziksel müdahale tablosu-16	232
Çizelge 7.16. Fiziksel müdahale tablosu-17	233
Çizelge 7.17. Fiziksel müdahale tablosu-18	234
Çizelge 7.18. Fiziksel müdahale tablosu-19	235
Çizelge 7.19. Fiziksel müdahale tablosu-20	236
Çizelge 7.20. Fiziksel müdahale tablosu-21	237
Çizelge 7.21. Fiziksel müdahale tablosu-22	238

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Bartın ilinin konumu	3
Şekil 2.2. Bartın il haritası	7
Şekil 3.1. Bartın ilinin ana aksını oluşturan Hükümet Caddesi	28
Şekil 3.2. Hükümet Caddesi planı.....	29
Şekil 3.3. Hükümet Caddesi ve tarihi ticaret merkezi yerleşim planı.....	36
Şekil 3.4. Tarihi dokunun perspektif görünümü	37
Şekil 3.5. Taş Han'ın konumu	38
Şekil 4.1. Yatay derzli kaba yonu taş duvar örgüsü	62
Şekil 5.1. Başhane (Kurtlu Tepe) plan şeması.	144
Şekil 5.2. Şerefza (Sarapsa) Han plan şeması	146
Şekil 5.3. Konya-Aksaray-Niğde Yolundaki Sultan Han	146
Şekil 5.4. Alara Han plan şeması, Alanya yakınları	147
Şekil 5.5. Bursa Koza Han planı	148
Şekil 5.6. Bursa Emir Han Planı	148
Şekil 5.7. Çatı tipleri.	160

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Bartın ırmağı	5
Resim 2.2. Garıla pazarı.....	9
Resim 2.3. Gemi yapımı	9
Resim 2.4. Amasra	10
Resim 2.5. İnkumu	10
Resim 2.6. Geleneksel Bartın evi.....	18
Resim 2.7. Geleneksel Bartın evi.....	18
Resim 2.8. İbrahimpâşa Camii	19
Resim 2.9. Arap Camii.....	20
Resim 2.10. Hacı Mehmet Camii.....	21
Resim 2.11. Halil Bey Camii	21
Resim 2.12. Şadırvan Camii.....	22
Resim 2.13. Ebu Derda Türbesi	23
Resim 2.14. Kemer Köprü	24
Resim 2.15. Kemer Köprü	24
Resim 2.16. Asma Köprü	24
Resim 2.17. Asma Köprü	24
Resim 2.18. Orduyeri Köprüsü	25
Resim 2.19. Orduyeri Köprü.....	25
Resim 2.20. Şehir Hamamı	26
Resim 2.21. Şadırvan	26
Resim 2.22. Müezzinoğlu Han.....	27

Resim	Sayfa
Resim 2.23. Taş Han	27
Resim 3.1. Yukarı Çarşı	30
Resim 3.2. Bartın Çarşısı	31
Resim 3.3. Hükümet Caddesi.....	32
Resim 3.4. Geleneksel konut mimarisi	33
Resim 3.5. Geleneksel konut mimarisi	33
Resim 3.6. Eski Belediye Binası	33
Resim 3.7. Hükümet Caddesi.....	33
Resim 3.8. Hükümet Caddesi.....	38
Resim 3.11. Taş Han Kuzeydoğu cephesi.....	40
Resim 3.13. Taş Han Kuzeydoğu cephesi.....	40
Resim 3.14. Taş Han Kuzeydoğu cephesi.....	41
Resim 3.15. Taş Han Kuzeydoğu cephesi.....	41
Resim 3.16. Taş Han Güneydoğu cephesi	42
Resim 3.17. Taş Han Kuzeybatı cephesi.....	42
Resim 4.1. Taş Han giriş kapısı kemeri	48
Resim 4.2. Çay ocağı	48
Resim 4.3. Giriş kapısından avlunun görünümü.....	49
Resim 4.4. Restaurantlardan avlunun görünümü	49
Resim 4.5. Revak	50
Resim 4.6. Avlunun üst kattan görünümü.....	50
Resim 4.7. Kuzeydoğu cephesi	50
Resim 4.8. Kuzeydoğu cephesi	50

Resim	Sayfa
Resim 4.9. Güneydoğu cephesi	51
Resim 4.10. Güneydoğu cephesi	51
Resim 4.11. Güneybatı cephesi	52
Resim 4.12. Güneybatı cephesi	52
Resim 4.13. Kuzeybatı cephesi	53
Resim 4.14. Kuzeybatı cephesi	53
Resim 4.15. Avluda yer alan kemerler	63
Resim 4.16. Revak kemerleri	63
Resim 4.17. Z-01 mekânı tavanı	64
Resim 4.18. Z-02 mekânı tavanı	64
Resim 4.19. Z-04 mekânı tavanı	65
Resim 4.20. Z-05 mekânı tavanı	65
Resim 4.21. 1-03 mekânı tavanı	65
Resim 4.22. 1-11a mekânı tavanı	65
Resim 4.23. 1-14 mekânı tavanı	65
Resim 4.24. Z-07 mekânı tavanı	65
Resim 4.25. B-01 mekânı zemin kaplaması	65
Resim 4.26. Z-01 mekânı zemin kaplaması	67
Resim 4.27. Z-02 mekânı zemin kaplaması	67
Resim 4.28. Z-04 mekânı zemin kaplaması	67
Resim 4.29. Z-05 mekânı zemin kaplaması	67
Resim 4.30. Z-05a mekânı zemin kaplaması	67
Resim 4.31. Z-06 mekânı zemin kaplaması	67

Resim	Sayfa
Resim 4.32. Z-07 mekânı zemin kaplaması	67
Resim 4.33. Z-07a mekânı zemin kaplaması	67
Resim 4.34. Z-05c mekânı zemin kaplaması	68
Resim 4.35. Z-07b mekânı zemin kaplaması	68
Resim 4.36. Z-07 mekânı zemin kaplaması	68
Resim 4.37. Z-08a mekânı zemin kaplaması	68
Resim 4.38. Z-09 mekânı zemin kaplaması	68
Resim 4.39. Z-10 mekânı zemin kaplaması	68
Resim 4.40. 1-01 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.41. 1-02 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.42. 1-03 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.43. 1-04 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.44. 1-05 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.45. 1-06 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.46. 1-07 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.47. 1-08 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.48. 1-09 mekânı zemin kaplaması	70
Resim 4.49. 1-10 mekânı zemin kaplaması	70
Resim 4.50. 1-11 mekânı zemin kaplaması	70
Resim 4.51. 1-11a mekânı zemin kaplaması.....	70
Resim 4.52. 1-12 mekânı zemin kaplaması	70
Resim 4.53. 1-13 mekânı zemin kaplaması	70
Resim 4.54. 1-14 mekânı zemin kaplaması	70

Resim	Sayfa
Resim 4.55. 1-14 mekânı zemin kaplaması	69
Resim 4.56. K.2 kapısı	71
Resim 4.57. K.2 kapısı	71
Resim 4.58. K.2 kapısı sağ kanat	72
Resim 4.59. K.2 kapısı sol kanat.....	72
Resim 4.60. K.2 kapısı sol kanat.....	72
Resim 4.61. K.2 kapısı sağ kanat	72
Resim 4.62. K.3 kapısı	72
Resim 4.63. K.5 kapısı	72
Resim 4.64. K.6 kapısı	75
Resim 4.65. K.6.1 kapısı – K.7 kapısı.....	75
Resim 4.66. K.8 kapısı	76
Resim 4.67. K.9 kapısı	76
Resim 4.68. K.9.1 kapısı	76
Resim 4.69. K.10 kapısı	76
Resim 4.70. K.12.2 kapısı – K.11.1 kapısı.....	76
Resim 4.71. K.12.3 kapısı	77
Resim 4.72. K.13 kapısı	77
Resim 4.73. K.9.2 kapısı	77
Resim 4.74. K.14 kapısı	77
Resim 4.75. K.16 kapısı	77
Resim 4.76. K.15 kapısı	77
Resim 4.77. K.14.1 kapısı	78

Resim	Sayfa
Resim 4.78. K.17 kapısı	78
Resim 4.79. P.1 penceresi	79
Resim 4.80. P.1.2 penceresi	79
Resim 4.81. P.1.3 penceresi	79
Resim 4.82. C.1 camekânı	79
Resim 4.83. C.2 camekânı	79
Resim 4.84. C.3 camekânı	80
Resim 4.85. C.4 camekânı	80
Resim 4.86. C.5 camekânı	80
Resim 4.87. C.6 camekânı	80
Resim 4.88. C.7 camekânı	81
Resim 4.89. C.8 camekânı	81
Resim 4.90. C.9 camekânı	81
Resim 4.91. C.10 camekânı.....	81
Resim 4.92. C.11 camekânı.....	82
Resim 4.93. C.12 camekânı.....	82
Resim 4.94. P.5 caddesi	82
Resim 4.95. P.6 caddesi	82
Resim 4.96. P.6 caddesi	83
Resim 4.97. DC.1 camekânı.....	83
Resim 4.98. P.2.2 penceresi	83
Resim 4.99. P.2.3 penceresi	83
Resim 4.100. P.7 penceresi	84

Resim	Sayfa
Resim 4.101.P.7.1 penceresi	84
Resim 4.102. P.6 penceresi	84
Resim 4.103. P.6.6 penceresi	84
Resim 4.104. P.9 penceresi	85
Resim 4.105. P.10 penceresi	85
Resim 4.106. P.8 penceresi	85
Resim 4.107. P.7.5 penceresi	85
Resim 4.108. P.7.6 penceresi	86
Resim 4.109. P.11 penceresi	86
Resim 4.110. P.12 penceresi	86
Resim 4.111. P.9.1 penceresi	86
Resim 4.112. P.13 penceresi	86
Resim 4.113. P.14 penceresi	87
Resim 4.114. C.13 camekânı.....	87
Resim 4.115. M.1 merdiveni avludan görünüm.....	87
Resim 4.116. M.1 merdiveni revaktan görünüm	87
Resim 4.117. M.2 merdiveni avludan görünüm.....	88
Resim 4.118. M.2 merdiveni revaktan görünüm	88
Resim 4.119. D.3.2 dolabı.....	88
Resim 4.120. D.5 dolabı.....	88
Resim 4.121. D.6 dolabı.....	88
Resim 4.122. D.7 dolabı.....	89
Resim 4.123. D.11.3 dolabı.....	89

Resim	Sayfa
Resim 4.124. D.12.1 dolabı.....	89
Resim 4.125. Ocak	89
Resim 4.126. Ocak	89
Resim 4.127. Niş	89
Resim 4.128. Niş	89
Resim 4.129. Çatı örtüsü.....	90
Resim 4.130. Baca.....	90
Resim 4.131. Saçak	90
Resim 4.132. Dökülme ve çatlama	96
Resim 4.133. İşlenme ve kararma	97
Resim 4.134. Nemlenme	97
Resim 4.135. Çatıda çökme ve açılmalar	97
Resim 4.136. Saçaklar ve yağmur iniş borularında bozulmalar.....	97
Resim 4.137. Kemer düzenindeki aksaklıklar.....	98
Resim 4.138. Kemerlerde çakışmalar	98
Resim 4.139. Özgünlüğü bozulmuş kapı	99
Resim 4.140. Özgünlüğü bozulmuş pencere.....	99
Resim 4.141. Kuzeydoğu cephesinde bozulmalar	100
Resim 4.142. Güneydoğu cephesinde bozulmalar	100
Resim 4.143. Avluya sonradan eklenen wc	101
Resim 4.144. Avluyu monte edilen tenteler	101
Resim 4.145. 1-04 mekânına eklenen evye.....	101
Resim 4.146. Cephedeki tesisat kabloları.	101

Resim	Sayfa
Resim 5.1. Balkapanı Han avlu.....	152
Resim 5.2. Büyük Çukur Han avlu	152
Resim 5.3. Büyük Yeni Han avlu	152
Resim 5.4. Kızıl Han avlu.....	152
Resim 5.5. Küçük Çukur Han avlu	153
Resim 5.6. Leblebici Han avlu.....	153
Resim 5.7. Kaşıkçı Han avlu.....	153
Resim 5.8. Kızlarağası Han avlu.....	153
Resim 5.9. Müezzinoğlu Han avlu.....	153
Resim 5.10. Taş Han avlu	153
Resim 5.11. Balkapanı Han merdiven.....	155
Resim 5.12. Belediye Han merdiven	155
Resim 5.13. İsmail Bey Hanı merdiven	155
Resim 5.14. Taş Han düşey taşıyıcı	156
Resim 5.15. Taş Han düşey taşıyıcı	156
Resim 5.16. Aşir Efendi Han revak	157
Resim 5.17. Belediye Han revak.....	157
Resim 5.18. Büyük Yeni Han revak	158
Resim 5.19. Elbeyli Han revak	158
Resim 5.20. Küçük Yeni Han revak	158
Resim 5.21. Müezzinoğlu Han revak.....	158
Resim 5.22. Vezir Han revak	159
Resim 5.23. Taş Han revak	159

Resim	Sayfa
Resim 5.24. Aşir Efendi Han üst örtü	160
Resim 5.25. İsmail Bey Hanı üst örtü	161
Resim 5.26. Müezzinoğlu Hanı üst örtü.....	161
Resim 5.27. Büyük Çukur Han duvar örgüsü	162
Resim 5.28. Büyük Yeni Han duvar örgüsü	162
Resim 5.29. Varakçı Han duvar örgüsü	162
Resim 5.30. Taş Han duvar örgüsü	162
Resim 5.31. Belediye Han giriş kapısı	164
Resim 5.32. Büyük Çukur Han giriş kapısı	164
Resim 5.33. Büyük Yeni Han giriş kapısı.....	165
Resim 5.34. Kızlarağası Han giriş kapısı.....	165
Resim 5.35. Küçük Çukur Han giriş kapısı	165
Resim 5.36. Varakçı Han giriş kapısı	165
Resim 5.37. Vezir Han giriş kapısı	166
Resim 5.38. Taş Han giriş kapısı	166
Resim 5.39. Büyük Yeni Han oda kapısı	166
Resim 5.40. İsmail Bey Hanı oda kapısı.....	166
Resim 5.41. Kızıl Han oda kapısı.....	167
Resim 5.42. Zincirli Han oda kapısı.....	167
Resim 5.43. Müezzinoğlu Hanı oda kapısı	167
Resim 5.44. Taş Han oda kapısı.....	167
Resim 5.45. Aşir Efendi Han pencere	168
Resim 5.46. Belediye Han pencere	168

Resim	Sayfa
Resim 5.47. Elbeyli Han pencere	168
Resim 5.48. Kızıl Han pencere	168
Resim 5.49. Büyük Çukur Han pencere	169
Resim 5.50. İsmail Bey Hanı pencere	169
Resim 5.51. Küçük Çukur Han pencere	169
Resim 5.52. Taş Han pencere	169
Resim 5.53. Büyük Yeni Han oda pencereresi	170
Resim 5.54. İsmail Bey Hanı oda penceresi	170
Resim 5.55. Zincirli Han oda penceresi	170
Resim 5.56. Taş Han oda penceresi	170
Resim 5.57. Büyük Yeni Han kuş ev	171
Resim 5.58. Taş Han kuş evi	171
Resim 6.1. Kemer düzenindeki aksaklık	188
Resim 6.2. Cephede ek izi	188
Resim 7.1. Z-01 mekânı aydınlatma	213
Resim 7.2. Z-03 mekânı aydınlatma	213
Resim 7.3. Z-06 mekânı aydınlatma	213
Resim 7.4. 1-04 mekânı elektrik tesisatı	214
Resim 7.5. 1-14 mekânı elektrik tesisatı	214
Resim 7.6. Z07-b mekânı	215
Resim 7.7. Z08-a mekânı	215
Resim 7.8. 1-13 mekânı	215

1. GİRİŞ

Bu çalışma Bartın il merkezinde Hükümet Caddesi'nde yer alan, anıtsal kültür varlığı örneklerinden, tarihi bir yapı olan Taş Han'ı konu almaktadır. Özgün karakterinden büyük bir şey kaybetmemiş olmasına rağmen, çarşı dokusu içinde uyumluluğu ve işlevselliği açısından korunacak bir yapıdır.

Hazırlanan bu tezin; Bartın ilinin yerleşim dokusunu oluşturan tarihi yapılarla ilgili araştırma ve bölgenin mimari mirasının korunmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi açısından nitelikli bir çalışma olacağı düşünülmüştür. Yakın çevre mimari doku üzerinde yapılan çalışmalardan sonra, koruma sorunları nedeniyle koruma müdahalesine ihtiyacı olan, taşıdığı tarihsel ve mimari özellikleri açısından özenli mimarisi ile ön plana çıkan yapı, Bartın'da yer alan tarihi yapıların korunması açısından örnek olabilecek nitelikleriyle restorasyon önerisi hazırlamaya değer bir yapı olarak seçilmiştir. Bu tez çalışması kapsamında Taş Han'a yeni bir işlev yüklemek suretiyle korunması ve bu amaca yönelik bir restorasyon önerisi hazırlanması amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında hanın yakın çevresi ve günümüzdeki durumunu inceleyerek karşılaştırmalı çalışma ve tarihi araştırmalar ile yapının özgün durumu araştırılmış, avlulu ticaret hanlarında kullanılan yapı teknikleri, cephe ve plan özellikleri, mekan elemanları, plan tipleri incelenerek hanın diğer yapılardan ayrılan ve benzeyen yönleri araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar değerlendirilerek kriterler belirlenmiş ve uygulamaya geçiş aşamasında, belirlenen kriterlerin yeni işlev ile birlikte değerlendirildiği bir restorasyon projesi önerilmiştir.

Tezin 3 aşamada tamamlanması planlanmıştır:

1. Bartın ilinin kültürel değerlerini belirlemek amacıyla sosyokültürel, coğrafi ve tarihsel gelişimine ilişkin araştırmalar yapılmış ve kaynaklar incelenmiştir. Bartın Belediyesi'nden Bartın koruma amaçlı imar planı fotoğraf albümü, raporu, paftaları temin edilmiş ve genel arazi analizleri işlenmiştir. Kütüphane, internet, kitap ve tez araştırmaları yapılmıştır.

2. Arazide tespit ve belgeleme çalışması yapılarak, ölçümleme geleneksel yöntemlerle; şerit, lazer metre ve su terazisi kullanılarak tamamlanmış, dijital makine ile detaylı olarak fotoğraflanmıştır.
3. Toplanan bilgiler, yapılan ölçümler, tarihsel araştırmalar ve karşılaştırmaları değerlendirmek ve gerekli çizimler yapılarak ofis çalışması tamamlanmıştır.

2. BARTIN İLİNİN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ

2.1. Coğrafi ve Fiziksel Durum

2.1.1. Konum

Şekil 2.1. Bartın ilinin konumu [44]

Batı Karadeniz bölgesinin, 41° 53' kuzey enlemi ile 32° 45' doğu boylamı arasında yer alır. Kuzeyini 59 km' lik sahil şeridiyle Karadeniz çevrelerken, doğuda Kastamonu, doğu ve güneyde Karabük, batıda ise Zonguldak illeriyle komşudur. Yüzölçümü 2143 km²' dir. İl merkezinin rakımı 25 m' dir.

Çizelge 2.1. Bartın ilinin uç noktaları [25]

Uç Noktaları	Kuzey Enlemi	Doğu Boylamı
Doğu : Ulus-Kerpiçli Köyü	41° 44'	32° 54'
Batı : Büyük Kızılkum-Kapan Burnu	41° 35'	32° 06'
Kuzey: Kurucaşile-Kapısıyü Köyü	41° 53'	32° 45'
Güney: Merkez-Günye Gerişli Köyü	41° 20'	32° 23'

2.1.2. Topografya

Dağları

Bartın; doğu, batı ve kuzeyden yüksekliği 2000 m'yi geçmeyen dağlarla çevrilidir. Dağlar, yüksek olmamakla birlikte oldukça dik, sahillere doğru sarp ve kayalıktır. En yüksek nokta Keçikıran Tepesi'dir (1619 m). En önemli dağları; Aladağ, Kocadağ, Karadağ, Kayaardı, Karasu ve Arıt dağlarıdır. Kent merkezini batıdan Aladağ, kuzeyden Karasu dağları ve doğudan Arıt dağları kuşatmaktadır [25].

Ovaları ve Yaylaları

Bartın Irmağı ve kolları tarafından derin bir biçimde parçalanan arazi çok engebeli bir görünümündedir. Irmağın genişlediği alanlarda ve dağların oldukça dik yamaçları arasında dar ve derin vadiler yer alır. Kent merkezlerine inildikçe düz ovalar artmaktadır. Ulus ilçesinde Uluyayla, Arıt beldesinde Zoni, Kumluca beldesinde Ardıç (Gezen) ve Kokurdan yaylaları muhteşem doğa güzellikleriyle dağ ve yayla turizmi açısından önem arz eder [25].

Akarsuları

Bartın'ın en önemli akarsuyu, milattan önceki yıllarda Parthenios adı ile anılan ve kente adını veren Bartın ırmağıdır. Bartın ırmağının iki ana kolunu oluşturan Kocaçay ve Kocanaz Çayı, Bartın merkezinde Gazhane Burnu'nda birleşip 14 km yol kat ederek Boğaz mevkiinde Karadeniz'e ulaşır. Bartın Irmağı, üzerinde 500 tonluk gemilerle Karadeniz'den kente kadar ulaşım yapılabilen en düzenli akarsudur. Akış hızı saatte 720 m olup, denize her yıl 1.000.000.000 m³ su akıtmaktadır [25].

2.1.3. Bitki örtüsü

Resim 2.1. Bartın ırmağı [25]

Bartın'daki ormanlık alanlar, bitki ve ağaç türü zenginlikleri ile yaban hayvanları yönünden Türkiye'nin en ilginç ve en zengin ormanlık alanlarından.

Bu itibarla; Kastamonu ve Bartın il sınırları içinde bulunan Küre Dağlarının batı kesimi, Bakanlar Kurulu kararı ile Kastamonu-Bartın-Küre Dağları Milli Parkı olarak kabul edilmiştir. Bu olgu bölgede başta dağ turizmi olmak üzere yeni bir turizm potansiyelinin doğmasına olanak sağlamıştır. Ormanların geçmişten gelen zenginliğini korumak ve geleceğe daha zengin orman kaynakları bırakabilmek için yoğun bir çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalar genellikle Bartın ve yöresinin yeşilliğini korumayı amaçlamaktadır.

Toprak karakteri ve iklimi bağ-bahçe tarımına uygun olan yörenin ürün deseni arasında; tarla ürünleri ile sebze ve meyve türlerinin hemen hemen tümü sayılabilirler. Ayrıca; son yıllarda adına festival düzenlenen kaliteli çilek yetiştiriciliği dikkat çekmektedir [25].

2.1.3. İklim

Bartın'da yazları sıcak, kışları serin geçen ılıman deniz iklimi (karadeniz iklimi) hüküm sürmektedir. Denize yakınlığı ve pek yüksek olmayan dağ sıralarının kıyıya paralel oluşu, genellikle kıyı şeridi üzerinde sıcaklık farklarının azalmasına, nemin

artmasına ve Balkanlar'dan gelen hava kütlelerinin etkisine neden olmaktadır. 2008 yılı yağış miktarı 1024,9 mm'dir. Uzun yıllar ortalama yağış miktarını 15,1 mm geçmiştir. Bartın' da 2008 yılı olarak en sıcak ay; ortalama 23,6 °C sıcaklık ile Ağustos, en soğuk ay; ortalama 1,5 °C sıcaklık ile Ocak' tır. En yüksek sıcaklık 35,9 °C ile Temmuz ayında, en düşük sıcaklık ise -9,2 °C ile Şubat ayında gerçekleşmiştir. Yağışlı gün sayısı yıllık 129 gün, ortalama yıllık bağıl nem 74 olarak ölçülmüştür [25].

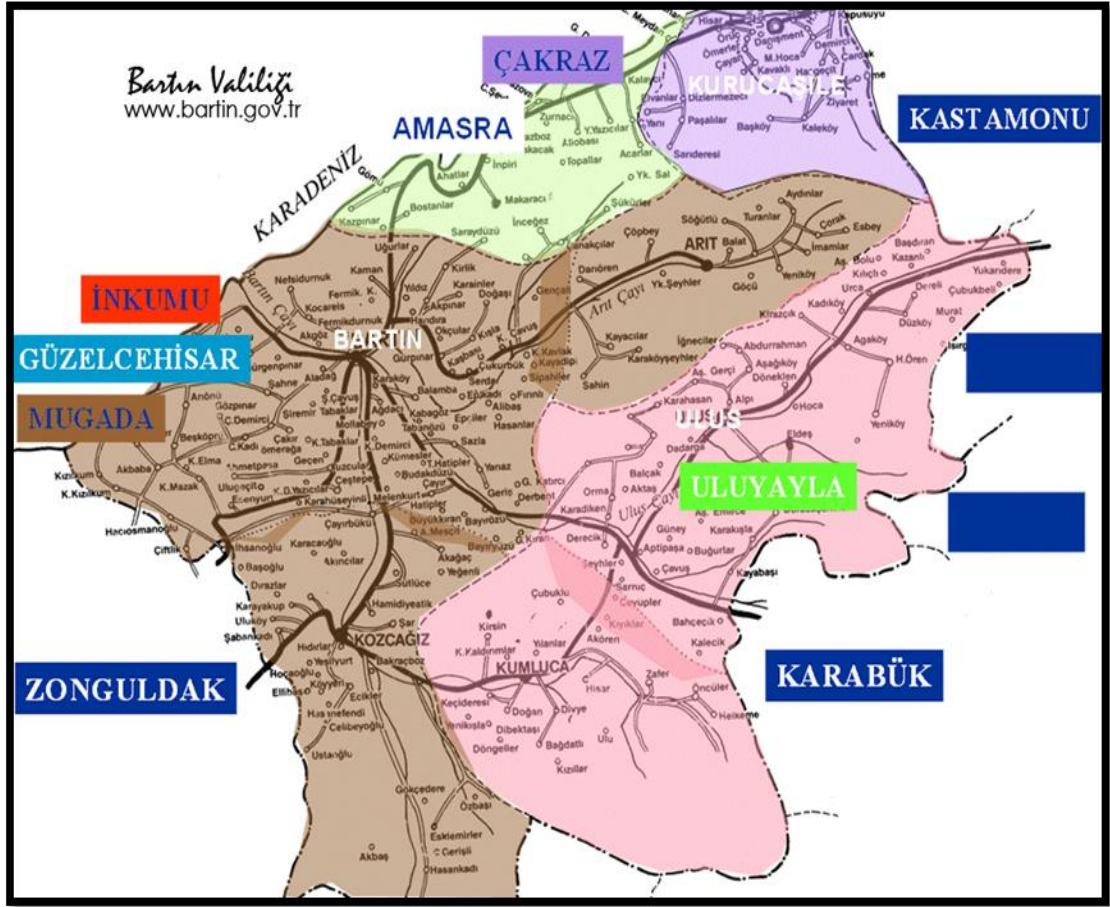
Çizelge 2.2. Meteorolojik değerler [25]

Ölçülen en yüksek sıcaklık	42,8 °C	13.07.2000
Ölçülen en düşük sıcaklık	-18,6 °C	23.02.1981
Günlük ölçülen en yüksek sıcaklık	161,1 mm/m ²	27.08.1970
Ölçülen en yüksek kar kalınlığı	109,0 cm	03.01.1983
Ölçülen en yüksek rüzgar hızı	90,4 km/saat	28.03.1992

2.1.4. Ulaşım

Karayolu

Bartın'ın şehirlerarası ulaşımını sağlayan karayolu; batıda Çaycuma-Devrek (Zonguldak) - Mengen-Yeniçağa (Bolu), güneyde de Safranbolu (Karabük)-Gerede (Bolu) üzerinden E-80 Otoyolu ile E-5 Devlet yoluna ulaşmaktadır. Doğuda Cide (Kastamonu), güneyde de yine Safranbolu (Karabük) üzerinden Orta ve Doğu Karadeniz ve İç Anadolu'ya açılmaktadır. Bartın İlinin karayolu uzunluğu toplam 281 km olup, bunun 139 km devlet yolları, 142 km'de il yolları ağında yer alır. İlde otoyol yoktur [24].

Şekil 2.2. Bartın il haritası [25]

Çizelge 2.3. İlimiz sınırlarındaki yol ağı ve Bartın ilinin çevre illere uzaklığı [25]

İlimiz Sınırlarındaki Yol Ağı		Bartın İlinin Çevre İllere Uzaklığı	
Niteliği	Uzunluğu (Km)	İller	Km
Devlet Yolu	142	İstanbul	441
İl Yolu	139	Bolu	170
Ara Toplam	281	Zonguldak	84
Otoyol	-	Ankara	278
Köy Yolu	1.800	Karabük	83
Orman Yolu	1.338	Kastamonu	181

Denizyolu

Bartın ili sınırları içerisinde Bartın, Amasra ve Kurucaşile’de olmak üzere 3 adet liman bulunmaktadır [24].

Demiryolu

Bartın ili sınırları içinde demir yolu bulunmamaktadır. Bartın'a demiryolu ile ulaşım, il merkezine 38 km uzaklıktaki Saltukova tren istasyonu ile sağlanmaktadır [24].

Havayolu

İle en yakın havalimanı, 38 km uzaklıktaki Saltukova (Zonguldak) havalimanıdır [24].

2.2. Sosyo – Kültürel Yapı

2.2.1. İdari yapı

Çizelge 2.4. Bartın ili idari teşkilat dağılımı (Güncelleme: 31.12.2008) [25]

İdari Teşkilat Dağılımı				
İlçeler	Nüfus	Belediye Sayısı	Mahalle Sayısı	Köy Sayısı
Merkez	137.612	4	27	135
Amasra	15.641	1	5	30
Kurucasıle	7.657	1	4	28
Ulus	24.458	3	12	69
Toplam	185.368	9	48	262

Bartın ili 7 Eylül 1991 tarihinde 28.08.1991 tarih ve 3760 sayılı yasayla il statüsüne kavuşmuştur. İlimizin Merkez, Amasra, Ulus, Kurucaşile olmak üzere 4 ilçesi Arıt, Kozcağız, Kumluca, Abdipaşa ve Hasankadı beldeleriyle birlikte 9 belediye, 262 köyü vardır [25].

2.2.2. Nüfus

Bartın ilinin nüfusu 31.12.2008 TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre 185.368'dir. Nüfusun 90.419 kişi ile erkekler % 48,78' ini, 94.949 kişi ile kadınlar % 51,22'ini oluşturmaktadırlar. (Şehir Nüfusu: İlçe Merkezleri, Köy Nüfusu: Belde ve Köyler) [25].

2.2.3. Sosyal ve ekonomik yapı

Yöre insanı, toplumsal değişimden etkilenmekle birlikte gelenek ve göreneklerini, halk oyunları ve müziğini, giyimini, el sanatlarını, mutfak kültürünü ve yöresel şiveyi günümüze kadar taşımıştır. Gelenek ve göreneklerin en çarpıcı örnekleri, Garıla Pazarı ile uzun yıllar anılarda yaşayıp dilden dile dolaşan Bartın düğünleri ve topluca kutlanan dini bayramlarda görülmektedir [25].

Resim 2.2. Garıla Pazarı [25]

Resim 2.3. Gemi yapımı [25]

İnanışlar, gemi atması töreni, yöresel giyim-kuşam, el işlemleri, tel kırma, dokumacılık, ağaç oymacılığı (çekicilik), gemi yapımıcılığı, taş sac yapımı, yöre mutfağı, yerel etkinlikler ve kutlama günleri gibi aktiviteler ve sosyal öğeler ilin canlı kültür hayatının önemli parçaları olarak göze çarpmaktadır.

İlin ekonomik yapısını belirleyen ana unsurlar madencilik, tarım ve ticarettir. Hayvancılık düşük kapasitelidir. Su ürünleri açısından zengin bir potansiyele sahiptir. İlimizdeki sanayi tesisleri toprak, plastik, mobilya, makine, konfeksiyon, gıda, madencilik ağırlıklıdır [25].

2.2.4. Kültür ve turizm

Resim 2.4. Amasra [24]

Resim 2.5. İnkümü [24]

Bartın, 3000 yıllık geçmişinden günümüze taşıdığı seçkin tarihi, kültürel ve folklorik değerleri ile olağanüstü güzellikler sergileyen doğal turizm kaynaklarıyla önemli bir cazibeye sahiptir.

Tarihi “Paphlagonia” bölgesindeki antik kentlerden Sesamos (Amasra), Kromna (Kurucasıle) ve Erythinoi (Çakraz) Bartın sınırları içindedir. Antik değerlerin en fazla görüldüğü antik kent Amasra’dır. Günümüzde, Bartın turizminde ilk akla gelen; Kültür ve deniz turizmidir. Kültür turizminde; özellikle Amasra’daki antik varlıklar,

Deniz turizminde ise; son yıllarda ilgi çeken ve yoğunluk yaşayan İnkumu, Amasra ve Çakraz önemli turistik değerlerdir [25].

Kültür turizmi

Merkez ilçede; Aya Nikolas Kilisesi (Kültür Evi), Höyükler ile Osmanlı dönemi eserlerinden Camiler, Köprüler, Hanlar, Hamam ve Ahşap Bartın Evleri'nin yanı sıra folklorik değerler ve yöre mutfağı, geleneksel el sanatlarından 400 yıllık bir geleneği yansıtan ahşap yat ve tekne yapıcılığı, Amasra'da ağaç işleri (oymacılık- süsleme) ve merkezde tel kırma ürünleri kentin önemli kültür değerleridir [25].

Deniz turizmi

İnkumu, Amasra ve Çakraz plajları, günübirlikçiler için; Kızılkum, Mugada, Hatipler, Güzelcehisar, Göçkün, Akkonak, Çambu, Karaman, Tekkeönü, Kurucaşile ve Kapısuyu plajları kentin önemli plajlarıdır [25].

Doğa turizmi

Bartın, doğanın armağanı olağanüstü güzellikte ve zengin doğal değerlere sahiptir. Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın "Dünyadaki 100, Ülkemizdeki 9 Sıcak Noktadan Birisi" olarak nitelendirdiği Küre Dağları Milli Parkı; kültürel ve folklorik özellikleri, büyüleyici doğal peyzaj, biyolojik çeşitlilik ve zengin yaban hayatı gibi görülmeğe değer öğeleri eşsiz bir manzara bütünlüğü içinde sergilemektedir [25].

Bartın İlinde, birbirinden ilginç ekolojik değerler doğa turizminde birçok aktiviteye olanak sağlamaktadır. Görünümleri son derece güzel ve renkli doğal oluşumlarıyla Gürcüoluk Mağarası, 80 milyon yıllık doğal anıt niteliğindeki Güzelcehisar lav sütunları, doğa harikası yaylalar ile nitelikli peyzaj değerlere (şelale ve kanyonlar) sahip dağ ve doğa gezi alanları, doğa turizminde öne çıkmakta ve Bartın'ı bölgenin cazibe merkezi konumuna taşımaktadır. Ayrıca; yat ve su üstü sporlarına olanak sağlayan ırmak ile doğa sporları parkurları, foto safari ve kuş gözlemciliği gibi

sportif aktiviteler, diğer önemli turizm faaliyetleridir. Deniz turizmi içinde değerlendirilebilecek 59 km’lik kıyı kesiminde çoğu bakir olan plajlar; deniz- güneş-kum turizmi yanında yat ve su sporları için de önemli aktivite alanlarıdır [25].

2.3. Tarihsel Gelişim Süreci

2.3.1. Bartın adının kaynağı

“PARTHENIA” dan Bartın’a dönüşen adın kaynağı “PARTHENIOS” dur. Bartın Irmağının antik çağdaki adı olan Parthenios; Yunan mitolojisinde, Tanrıların Babası Okenaus’un çocukları olan yüzlerce tanrıdan birisi ve “Sular Tanrısı”dır. “Sular İlahı veya Muhteşem Akan Su” anlamlarına gelir. Antik çağda Parthenios adı verilen Bartın Irmağının kenarında kurulan Bartın İlının PARTHENIA adıyla anıldığı ve zamanla Bartın’a dönüştüğü yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır [23].

2.3.2. Eski çağlarda Bartın

Bartın’ın ilk sahiplerinin, MÖ 14. yy’da Gaskalar ve MÖ 13. yy’da Hititler olduğu kabul edilmekte, daha sonra Bolu Havalisi’ne yerleşen Bitinyalılar ile Kastamonu Havalisi’nde hüküm süren Paflagonyalıların, sınırlarını Parthenios’a kadar genişlettikleri böylece Bartın topraklarının bu iki egemenliğin sınırları içinde yer aldığı bilinmektedir. MÖ 12. yy sonlarında Bithynie Bölgesindeki Bartın Friglerin, Paplagonie Bölgesi’ndeki Amasra Fenikelilerin eline geçmiş, Fenikeliler; Amasra (Sesamos), Ereğli (Heraklia), Sinop (Sinope) ve Tekkeönü’nde (Kromna) ilk Sayda Kolonilerini oluşturmuşlardır. MÖ 9. yy’da Akdeniz’deki güç dengelerinin bozulmasıyla Fenikeliler ve ortakları Karyalılar, Amasra ve Kromna’ yı terkettiler. Bartın ve çevresi, MÖ 7. yy. sonlarında Kimmerlerin, MÖ 6. yy.’ da Lidyalıların, MÖ 547 yılında da Perslerin hâkimiyetine girdi. 216 yıllık Pers döneminde Karadeniz Kolonileri, Perslon dostluğu sayesinde uzun süre bu statülerini korudular. MÖ 334 yılında, Makedonya Kralı İskender, Perslerin hâkimiyetine son vererek bölgenin sahibi oldu. Bartın ve Ulus' un yönetimini “General Eumenes”, Amasra ve Tekkeönü’ nün yönetimini de Fridya Satrabı’na bıraktı. Ancak, Amasra yönetimi

MÖ 302–286 yılları arasında el değiştirerek Kraliçe Amastris tarafından yönetilmeye başlandı. MÖ 12. yy’dan beri Sesamos adıyla anılan kent 16 yıllık Kraliçe Amastris Dönemi’nden sonra kraliçenin adını aldı. Bu dönemde; Kromna (Tekkeönü), Tios (Filyos-Hisarönü) ve Kyteros (Gideros) sitelerinden oluşan Symoikismos, Siteler Birliği’ne başkent oldu. MÖ 286 yılında Kraliçe Amastris, oğulları tarafından bindiği gemi batırılmak suretiyle öldürülünce kent yeniden Eumenes tarafından yönetilmeye başlandı. Amasra ve Bartın çevresi yöredeki savaşlar sonrasında MÖ 279 yılında Pontus Krallığı’nın egemenliğine girdi [23].

2.3.3. Bizans döneminde Bartın

MÖ 70 yılında Anadolu’ya giren Romalılar Pontus Krallığı’nın egemenliğine son vererek yöreye sahip oldular. Roma döneminde Bitinya ve Pontus’ un Paflagonya’daki bölümü Bitinya-Pontus eyaleti olarak Satraplıkla yönetilmeye başladı. Amasra bu eyaletin Pontus bölümü başkenti oldu. MS 395 yılına kadar Roma İmparatorluğu’nun, Roma-Bizans bölünmesi üzerine de Bizans’ın payına düşen Bartın ve çevresi uzun yıllar Bizans’ın hâkimiyetinde kaldı [23].

2.3.4. Ortaçağ’da Bartın

Bartın ve çevresi MÖ 390 yılında Hazar hükümdarı Sahip Han komutasındaki Peçenek ve Kumanların, 798 yılında Abdülmelik komutasındaki Müslüman Arapların, 800 yılında Selçukluların ve 865 yılında da Rusların yoğun akınlarına hedef oldu.

Türklerin yöreye ilgisi 1084 yılında başladı. Kutalmışoğlu Süleyman Bey’in komutanlarından Emir Karatigin 1084 yılında Sinop, Çankırı, Kastamonu ve Zonguldak’ı alarak yörede Bartın, Ulus, Eflani, Safranbolu ve Devrek’i de kapsayan bir Türk Emirliği kurdu. Ancak 1086 yılında Süleyman Bey’ in ölümü ve 1096 yılında başlayan 1.Haçlı Seferleri, Kuzeybatı Anadolu’ya yerleşen Türkler açısından ciddi sıkıntılar yarattı. Haçlı müttefiklerle Bizans arasında yapılan anlaşma

sonrasında başta Amasra, Sinop ve Ereğli olmak üzere İstanbul'dan Samsun'a kadar tüm Karadeniz sahili yeniden Bizans'ın hâkimiyetine girdi.

Bartın ve çevresi ise Bizans' tan sonra 11. yy sonlarında Anadolu Selçuklularının eline geçti. 200 yıllık Selçuklu döneminden sonra 1326'da Kastamonu yöresine hakim olan Candaroğulları Beyliği ve 1392'den itibaren de Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yer aldı [23].

2.3.5. Osmanlı döneminde Bartın

1402 yılında yapılan Ankara Savaşı sonunda bir ara İsfendiyaroğlu Beyliği'nin eline geçen kent 1461 yılında tekrar Osmanlı Devleti egemenliğine girmiştir. 1460 yılına gelindiğinde, Bartın ve Çevresi; Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde, Amasra ise Ceneviz Kolonisi idi. Anadolu'da Türk birliğini sağlamak Cenevizlilerin elinde bulunan Karadeniz ticaretini ve denizyolunu ülkesine kazandırmak amacıyla Kuzey Anadolu Seferine hazırlanan Fatih Sultan Mehmet Han, ilk hedef olarak Amasra, Kastamonu ve Sinop'u seçti. 1460 yılında, Fatih Sultan Mehmet Üsküdar'dan avlanmak bahanesiyle yola çıkarken, Mehmet Paşa komutasındaki Osmanlı Donanması da denizden hareket etti. Fatih, Bolu' ya geldiğinde Kastamonu ve Sinop yörelerine hâkim olan ve Candaroğulları Beyliği'nin devamı sayılan İsfendiyaroğullarının beyi İsmail Bey, padişaha kıymetli eşyalar göndererek bağlılığını bildirdi. Yoluna devam eden Fatih Ekim ayında Bartın' a gelip ordugâhını bugünkü Orduyeri'ne kurdu. Donanmayla haberleşme sağlayan haberciler, Donanmanın Amasra açıklarında görüldüğünü bildirdiklerinde, Amasra üzerine yürüyen Fatih, Ceneviz Senyorundan kan dökülmeden Amasra'yı teslim aldı.

Bartın, Osmanlı döneminin 1460-1692 yılları arasında Anadolu Beylerbeyliğine bağlı Bolu Sancağı sınırları içinde yer aldı. Bolu Sancağının kaldırılmasıyla 1692-1811 yılları arasında Voyvodalıkla yönetilen Bartın, 1811 yılında da Kastamonu vilayetine bağlı olarak yeniden kurulan Bolu Sancağına bağlandı. Bu dönemde ticari potansiyeliyle bölgenin pazar yeri olan ve On İki Divan adını alan Bartın, 1867 yılında ilçe oldu. 1876 yılında da Belediye Teşkilatı kuruldu [23].

2.3.6. Cumhuriyet döneminde Bartın

1920 yılında Zonguldak Mutasarrıflığına bağlanan Bartın, 1924 yılında Zonguldak'ın il olmasıyla birlikte bu ilin ilçesi haline gelmiştir. 07 Eylül 1991 tarihinde de 28.08.1991 tarih ve 3760 sayılı yasayla il statüsüne kavuşmuştur.

Bartın iline bağlı ilçelerden, Osmanlı döneminde ilçe iken Cumhuriyetle birlikte bucak statüsüne düşürülen Amasra; 1987 yılında yeniden, Ulus; 1944 yılında, Kurucaşile; 1957 yılında ilçe olmuştur.

Bartın'ın halen Merkez, Amasra, Ulus ve Kurucaşile olmak üzere 4 ilçesi, Arıt Kozcağız, Kumluca ve Abdipaşa beldeleriyle birlikte 9 Belediye, 262 köyü vardır [23].

2.4. Geleneksel Kent Dokusu ve Önemli Tarihi Yapılar

Çizelge 2.5. Tescilli kültürel ve doğal varlıklar (Güncelleme: 31.12.2008) [25]

Tescilli Kültürel ve Doğal Varlıklar	
Sit Alanları	
Arkeolojik Sit Alanı	9
Kentsel Sit Alanı	1
Doğal Sit Alanı	9
Tarihi Sit Alanı	-
Arkeolojik ve Doğal Sit	4
Toplam	23
Kültür ve Tabiat Varlıkları	375
Genel Toplam	398

Arkeolojik sit alanları

Bartın Merkez İlçe; Fırınlı Kalesi (Fırınlı Köyü), Çeştepe Höyüğü (Çeştepe Köyü), Karasu Höyüğü (Karasu Köyü), Manastırtepe Tümülüsü 1. ve 3. derece (Akgöz ve Kocareis Köyleri - Durnuk Mevkii), Durnuk Kaya Mezarları 1.derece (3 Adet) (Durnuk Mevkii), Manastırtepe Nekropol Alanı 1. derece [25].

Kentsel sit alanları

Bartın Merkez İlçe; İtfaiye binasından Kemerköprü'ye kadar olan alan (Orta Mahalle, Kırtepe Mahallesi, Demirciler Mahallesi, Kemerköprü Mahallesi) [25].

Doğal sit alanları

Bartın Merkez İlçe; Kent merkezi-Irmak kenarı boyunca (iki kenardan 50'şer metre) 1. derece, Güzelcehisar Köyü Suuçuran Mevkii ile Güzelcehisar Burnu arasındaki kıyı bandı 1.derece sit alanlarıdır [25].

Korunması gerekli anıtsal kültür varlıkları

Bartın kentin ve yakın çevresinde ilk yerleşmeler, MÖ 14. yy'da başladığı bilinmektedir. Bartın yerleşmesi 1867 yılında ilçe statüsüne kavuşmuş ve aynı yıl yerleşmede belediye teşkilatı kurulmuştur. Kentsel Sit Alanı ve Etkileme Geçiş alanında yer alan, Kurul kararıyla tescil edilen Anıtsal Kültür Varlıklarına ilişkin, gerek Kurul kararlarında yer alan gerekse değişik kaynaklardan elde edilen bilgiler bir araya getirilmiştir [25].

Bartın merkezinde;

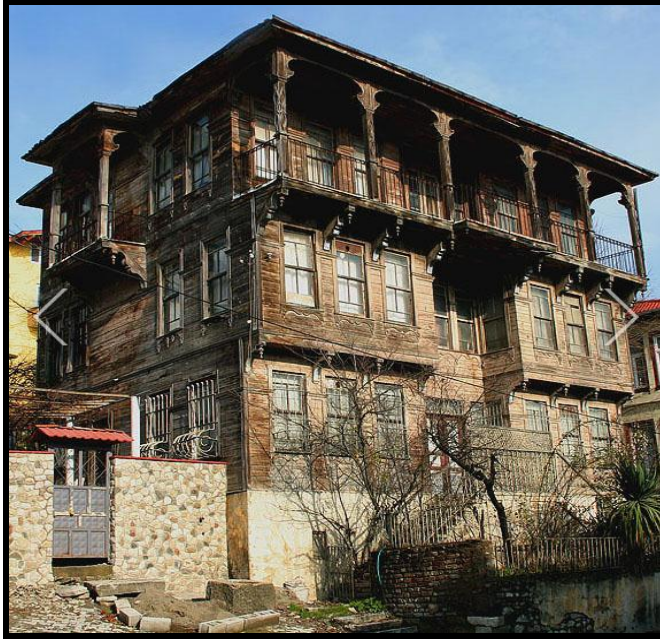
·Dinsel ve Kültürel Yapılar: Halilbey Cami (Yukarı), İbrahim Paşa Cami (Orta), Merkez Cami (Aşağı), Hacı Mehmet Camii, İkramiye Camii, Taş Han, Dervişoğlu Hanı (Okur Han), Eski Kilise (Kültür Evi), İlkokul Binası (İstiklal), Kütüphane Binası, Belediye Binası, Şadırvan, Hamam, Çeşme, Orduyeri Köprüsü, Kemer Köprü, Ulupınar Değirmeni-Abdipaşa

·Sivil Mimarlık Örnekleri: Bartın Merkez ilçe sınırları içinde 258 adet tescilli Ahşap konut bulunmaktadır [25].

Geleneksel Bartın evleri

Bartın evleri içi dönük bir yaşamın ifadesi değil, özgür bir yaşam tarzına elveren yeni toplumsal gelişmelerin göstergesi olarak şehir dokusuna etkimişlerdir. Bu anlayış gerek planlarda gerekse cephe tasarımında karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal yaşam tarzının göstergesi olan evler ve bu evlerin sokak içindeki yerleri Bartın’ daki sokak dokusunu diğer Türk sokak dokusundan ayırmıştır. Evlerin dışa dönüklüğünün ifadesi olarak cephe tasarımında zemin kata açılan pencerelerden, kalkmış olan kafes kullanımlarından, sokağa açılmış olan balkonlardan bahsedebiliriz.

Sokakla olan ilişkiler, sokağı sınırlayan evlerde giriş katının sokağa açılmasıyla, bahçe içinde yapılmış olan evlerde ise sokağı sınırlayan alçak bahçe duvarları veya alçak darabalarla sağlanmıştır. Ev, bahçe, sokak ilişkisi özgür bir yaşamın ifadesi olarak ele alınmış, aile yaşamını içeren ev ile kentsel uzantı olan sokak arasında bir bütünleşme gerçekleşmişti [38].

Resim 2.6. Geleneksel Bartın evi [Gevrek, 2007]

Bartın evleri, Osmanlı Dönemi'nin sivil mimari örneklerini sergileyen ve yakın tarihi özetleyen birer tablo gibidir. 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra uygulanan reformlar, kent dokusunu da etkilemiş; modernleşme süreci bina yapım yöntemleri, plan şeması, cephe tasarımı ve süsleme açısından batılı düşünceleri yansıtarak devam etmiştir [8].

Resim 2.7. Geleneksel Bartın evi [Gevrek, 2007]

Geleneksel Bartın evlerinde yaygın olan ahşap sistemin ağırlık kazanmasına karşılık son yıllara doğru kâgir tekniğinde yapılmış binalar sayıca üstünlük sağlamıştır. Bartın evleri genellikle bahçe içinde, zemin üzerine bir veya iki katlı olarak planlanmıştır. Evlerin alt katları ahşap hatıllı, moloz ve taş dolguludur. Bazı evlerde iskelet sistemi yine ahşap kaplanmış, bazı evlerde ise sıva ile örtülmüştür.

Evlerde cephe düzeni açısından simetrik bir görünüm hâkim olup, giriş cephelerinde, üst katlarda ve ortada cumba ile cumbanın her iki yanında da genellikle ikili ve üçlü olarak pencereler yer almıştır. Çatılar alaturka kiremit ile örtülü olup, saçak altları ahşap kaplamalı bazı evlerde saçak uçlarında ahşap süsleme elemanları yer almıştır. Aynı ahşap süslemeye daha değişik motif ve oymalara evlerin oda ve salonlarında da rastlanmıştır. Geleneksel Türk evlerinin vazgeçilmez köşeleri olan ocak, dolap ve sedir Bartın evlerinin çoğunda bulunmaktadır [8].

Camiler

İbrahimpâşa Camii

Resim 2.8. İbrahimpâşa Camii [Cambaz, 2012]

Bartın arşıсындаır. Bosna Valisi İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yapım yılı bilinmemekle birlikte 150 yıllık bir geçmişe sahip olduğu tahmin edilmektedir. 12'si büyük kubbenin etrafında olmak üzere 32 pencerelidir. Kare planlı, tek kubbeli ve tek minarelidir. Ana malzeme; köşelerde blok kesme taş, diğerkısımları moloz taşır. Altında 11 adet dükkân bulunmaktadır. Yapıya sonradan eklenen şadırvan kısmı bulunmaktadır [30].

Arap Camii

Kırtepe Mahallesi, Hükümet Caddesi'nde bulunan tescillenmemiş bir camidir. Caminin hiçbir yerinde yazılı bir tarih yoktur. Dikdörtgen planlı caminin moloz taştan olan minaresi sokak cephesinde camiye bitişik olarak yapılmıştır. Diğercamilerden farklı olarak camii tamamen moloz taş ve tuğladandır. Çatı ahşap ve alaturka kiremitle örtölüdür [30].

Resim 2.9. Arap Camii [Cambaz, 2012]

Hacı Mehmet Camii

Kırtepe Mahallesi, Hacı Mehmet Sokak'ta bulunan Bartın'ın en eski camilerindendir. Hacı Mehmet tarafından bilinmeyen bir tarihte yaptırılmış, 1898'de yandığında 4 yıl sonra kâgir olarak tekrar inşa edilmiştir. Kitabesi vardır. Çarşı içinde yer alan yapıya dört basamakla çıkılır, kare planlıdır. 10 m çapındaki sekizgen bir kasnağa oturan bir kubbe ile örtölüdür. Moloz taştan harçla inşa edilen caminin, sekiz köşeli kasnağa

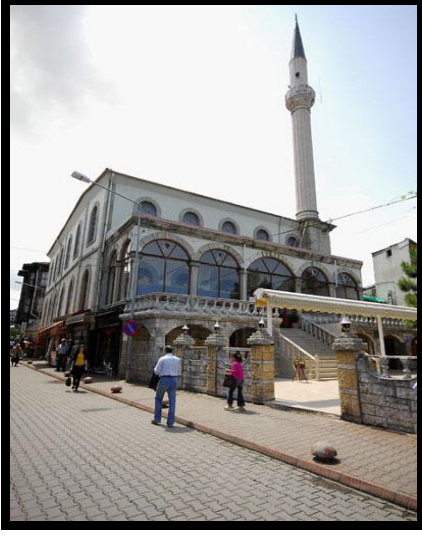
oturan kubbesinin üzeri ahşap çatı ile örtülmüş ve alaturka kiremitle kaplanmıştır. Caminin dört yarım kubbesini örten çatısı ise betonla kaplanmıştır. Kesme taştan yapılan minaresi, caminin kuzeydoğu köşesindeki kare bir kaideye oturur [30].

Resim 2.10. Hacı Mehmet Camii [Cambaz, 2012]

Resim 2.11. Halil Bey Camii (Yukarı Camii) [Cambaz, 2012]

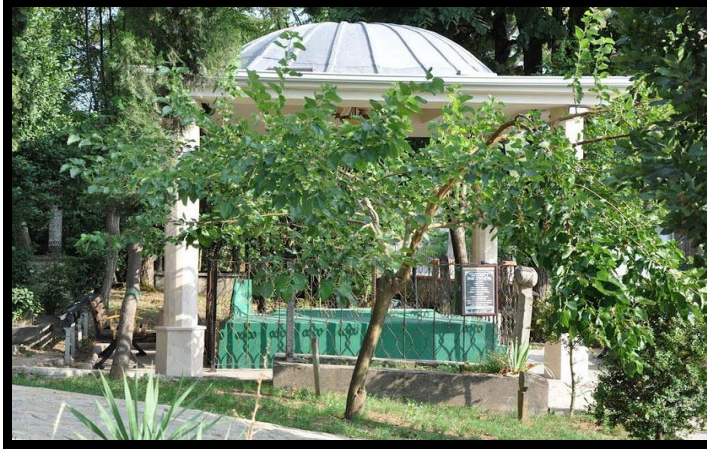

Resim 2.12. Şadırvan Camii (Aşağı Camii) [Cambaz, 2012]

Türbe ve mezarlıklar

Ebu Derda Türbesi

Hizmetimiz Peygamberimizin Sancaktarı Ebu Derda Hazretlerine ait olduğu söylenir. Ancak; tarihi kaynaklara göre, Hicretin 50. yılında İstanbul'un kuşatılması sırasında bu bölgeden geçerken buralarda bir süre kaldığı tahmin edilen Ebu Derda Hazretleri hatırasına sonradan bir türbe yapıldığı ve burasının manevi bir makam olarak kabul edildiği olasıdır. Türbenin, belgelenemeyen bir rivayete göre Bartın Müftülerinden Toscuoğlu Hacı Rıfat Efendi tarafından yaptırıldığı söylenmekte, yılı bilinmemektedir. Eldeki kaynaklardan, takriben yüz yıl kadar önce tamamen yandıktan sonra onarıldığı anlaşılmaktadır. Günümüze sadece bir taş lahidi ulaşan ve yanında küçük bir cami ile kavşak suyu çeşmesi ve bir kuyu bulunan türbe, manevi makam olarak hayli ziyaretçi çekmektedir [30].

Resim 2.13. Ebu Derda Türbesi [Tuğrul, 2012]

Mezarlıklar

Eski yıllarda Bartın'da kullanılan mezarlıkların sayısı onu bulmaktaydı. Bunlar; Kırtepe, Kavaklı, Gavurtaş, Aladağı, Aşağı Cami, Ömer Tepesi, Erenler, Halatçı Yaması, Orduyeri, Gölbucağı mezarlıklarıdır. Kırtepe mezarlığı Bartın'ın en eski mezarlığı olup, bugünkü Cumhuriyet İlköğretim Okulu ve İl Sağlık Müdürlüğü'nün bulunduğu yerde idi. 1930 yılında kaldırılarak Halatçı Yaması mezarlığına nakledilmiştir. 1931 yılında Kavaklı mezarlığı da kaldırılmış olup yerine 1957-1958 yıllarında İtfaiye Garajı ve Lojmanı yapılmıştır. Ömertepesi mezarlığının yerinde ise bugün Verem Hastanesi bulunmaktadır. Bugün kullanılan en büyük mezarlık olan Halatçı Yaması mezarlığının güney tarafına belediye tarafından 1949 yılında Asri Mezarlık yaptırılmıştır. Kemerköprü mahallesindeki Erenler mezarlığı halen mevcut ise de bugün kullanılmamakta, diğer üç mezarlık ise halen kullanılmaktadır [30].

Köprüler

Bir yarımada şeklinde olan Bartın'ın iki yakasının köprülerle birbirine bağlaması, kent içinde çıkmaz sokakların açılması, büyük adaların yeni açılan sokaklar vasıtasıyla parçalanması 19. yy'da uygulamaya konulan genel ulaşımı kolaylaştırma projelerinin bir parçasıdır.

Kemerköprü

Bartın’da ilk köprü 1877 yılında yapılmış olan Kemerköprü’ dür. Bu köprü Tanzimat öncesi yapılarından olup boyu 42 m, genişliği 8,5 m’dir. Tanzimat ile gelen ulaşımı kolaylaştırma projeleri ikinci ve üçüncü köprünün yapılmasıyla kendini göstermiştir. Köprünün iki tane kitabe taşı vardır [38].

Resim 2.14. Kemerköprü
[Çetin Asma arşivinden, 1930]

Resim 2.15. Kemerköprü
[Gevrek, 2009]

Asma Köprü

İkinci köprü 1889 yılında yapılmış olan Asma Köprü’dür. Köprü iki ayak üzerine kurulmuş olup ayaklar arası 30 m, genişliği ise 8 m’dir. Bu köprü Kocanaz Irmağı üzerindedir ve Kırtepe Mahallesi’ni Gölbucağı Mahallesi’ne bağlamaktadır [38].

Resim 2.16. Asma Köprü
[Çetin Asma arşivinden, 1930]

Resim 2.17. Asma Köprü
[Gül, 2013]

Ordüyeri (Kışla) Köprüsü

Üçüncü köprü 1891 yılında yapılmış olan Ordüyeri Köprüsü’dür. Köprü 5 ayak üzerine kurulmuş olup boyu 98 m, genişliği ise 7.30 m’dir. Bu köprü Kanlırmak

üzerindedir ve Bartın-Amasra yolunu bağlamaktadır. İkinci ayağın güneye bakan yüzünde bir kitabe bulunmaktadır. Kesme taştan harçla yapılmış, beş sağlam ayak üzerine kurulmuştur [38].

Resim 2.18. Orduyeri Köprüsü [30]

Resim 2.19. Orduyeri Köprüsü [53]

Hamamlar

Somaklıoğlu Hamamı

1883 yılında Somaklıoğlu Hacı Mustafa Bey tarafından yaptırılmıştır. Gün geçtikçe toprağa gömülen hamamın içine girilemediğinden dolayı tanımı yapılamamıştır. Günümüze kalıntıları ulaşabilmiştir.

Şehir Hamamı

1747 yılında Bartın Voyvodası Çalikoğlu tarafından yaptırılmıştır. Yapının duvarları harçlı moloz taş, iki katlı soyunma yeri ahşaptır. Bir büyük, üç küçük kubbeli olup, ortasında küçük bir şadırvanı vardır. Ana mekân camekânlı Soymalık, Sıcaklık ve Külhan'dır [30].

Resim 2.20. Şehir Hamamı [25]

Şadırvan

Resim 2.21. Şadırvan [Gül, 2012]

Kemer Köprü Mahallesi, Şadırvan Sokak' ta bulunan şadırvan 1912 yılında Karakaşoğlu Hacı Arif Kaptan tarafından yaptırılmıştır. Kitabesi belediye tarafından yazılmıştır. Yuvarlak, sekiz mermer sütun üzerine oturtulan kubbesi yarım küre şeklinde olup, çapı 5.5 m'dir. Sütunların boyu 2.47 m, çapı 27.5 m ve aralarındaki uzaklık 1,85 m'dir. Sütunlar arasında içi su dolu, 12 köşeli havuzu vardır. Mermerden yapılan havuzun, 12 yüzü 2 çeşit kabartma ile süslenmiştir [30].

Hanlar

Hanlar geceyi kasabada geçirmek zorunda olan köylülerin kaldıkları mekânlardı. Bartın'da köylü olmadığı, köyden şehre akının başlamadığı yıllarda, pazar kurulan

salı ve cuma günlerinin dışında çarşıda köylüye rastlanmazdı. Köylerden önceleri uzun yıllar at sırtında, sonra cip ve kamyonlarla gelinirdi. Salı, cuma günleri yoğun bir köylü kalabalığı olur, ikindiden sonra çarşı boşalırdı. Kasabada kalmak zorunda olanlar geceyi hanlarda geçirir, köyden getirdiği çıkını açar, karnını doyurur ve yatar uyurdu. Hendekyanı'nda şimdi kahve olarak kullanılan Badalı'nın Hanı, Piryancılar Caddesi'nin başında Semercioğlu Hanı, Demirciler Sokağı'nda yanında nalbantların da olduğu Kocabaşoğlu Hanı, Aşağı Çarşı'da Hacı Nebiler ve Çıtaklar Hanı, önemli hanlardı [9].

Bartın Çarşısı'nın iki önemli hanı Müezzinoğlu Hanı ve Taş Han, günümüzde de varlığını sürdürmekte olup her ikisi de iş yeri olarak kullanılmaktadır.

1902 yılında yaptırılan, adı önce Dervişoğlu olan Müezzinoğlu Hanı'nda çoğunlukla Safranbolu tarafından gelen kimseler kalır, orta yerindeki kuyuda atlar sulanırdı. Arkasından Jandarma Komutanlığı oldu. Uzun yıllar Tekel İdaresi olduktan sonra, günümüzde üst kat ticari depo, restoran, alt kat ise ganyan bayi ve resim atölyesi olarak kullanılmaktadır. Karakaş caddesindedir. 1897-1902 yılında Dervişoğlu Ali ve Osman Kardeşler tarafından yaptırılmıştır. Dikdörtgene yakın planlı, iki katlı ve revaklıdır. Birinci katta 7, ikinci katta 9 odası vardır. Yapı malzemeleri taş ve tuğla olup, sonradan restore edilmiştir [9].

Tez konusu olan Taş Han 4. bölümde ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

Resim 2.22. Müezzinoğlu Hanı
[Gevrek, 2007]

Resim 2.23. Taş Han [Gül, 2012]

3. TAŞ HAN ÇEVRESİ VE HANIN KONUMU HAKKINDA TARİHİ VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Çalışma Alanının Konumu, Tarihçesi ve Karakteristikleri

3.1.1. Çalışma alanının konumu

Taş Han, kentin ana aksını oluşturan Hükümet Caddesi'nde yer alır. Özellikle kent ticaret hayatının yoğunluk kazandığı bu bölge farklı dönemlerde ortaya çıkmış birçok tarihi eseri içinde barındırmaktadır. Birer kültürel miras olan bu yapılar, düzenin en önemli parçaları olarak da ayrıca ele alınmıştır. Tescillenmiş bu eserler, kent merkezinin organik dokusunun bozulmasını engellemiştir. Ancak buna rağmen cadde üzerindeki bazı binalar modern şekilleriyle geleneksel dokuya aykırı görüntü sergilemektedir.

Şekil 3.1. Bartın kentinin ana aksını oluşturan Hükümet caddesi [38]

Bartın Koruma Amaçlı İmar Planı Araştırma Raporu 2001 verilerine göre; Bartın yerleşmesinin ticaret alanlarının büyük bir bölümü Kentsel Sit Alanı ve Etkileme Geçiş Alanı sınırları içerisinde kalmaktadır [17].

Bir ve iki katlı yapılaşmaların oluşturduğu geleneksel merkez büyük bir oranda korunarak günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Küçük boyutlu dükkânlar bir-iki kişilik imalathane ve işletmelerin mekâna yansımasıdır.

Geleneksel merkezin yetersiz gelmeye başlaması ile merkezi kentin diğer bölgelerine bağlayan yollar üzerinde ticari işletmeler yer seçmeye devam etmişler, bunun sonucunda ise lineer ticaret aksları oluşmuştur. Bu akslar boyunca oluşan yapılaşmalar genelde yüksek kata ve aynı zamanda yüksek yoğunluğa sahiptirler.

Geleneksel merkezde yoğunlaşan ticaret alanları, başta otopark olmak üzere, gerekli teknik altyapı desteğini sağlayamadıkları için, bölge içindeki sorunların artmasına neden olmuşlardır [17].

Şekil 3.2. Hükümet Caddesi planı [18]

Bartın'ın en çarpıcı özelliklerinden biri nehirlerle olan ilişkisidir. Nehir Bartın'ın tek ticaret yoluydu. Bartın'da başlıca yollar ya nehri izler ya da nehre inerler. Bu yollar ticaret merkezi ile ticaret yolunun bağlantılarıdır. Sahil şeridinin düzenlenmesi, rıhtım çalışmaları ve şehir merkezine çıkan yolların yeni ilkelere göre düzenlenmesi

Tanzimat sonrasında kent tasarımı olarak gündemdedir. Bartın’da sahil yolu yapımı, rıhtımın yeni tekniklere göre yapılması, sokak dokusuna getirilen yeni düzenlemeler, çıkmaz sokakların kaldırılması, büyük adaların sokaklarla bölünmesi, yol ve kaldırım taşlarının döşenmesi, altyapı çalışmaları, yeni projelerin egemen olduğu Tanzimat reformlarının bir ürünüdür [38].

3.1.2. Çalışma alanının tarihçesi

Eski Bartın çarşısı

Yukarı Çarşı, Aşağı Çarşı ve ikisinin arasında kalan Orta Çarşı ile aynı işi yapan esnafın toplandığı arastalar Bartın Çarşısı’nın özelliğini oluşturdu. Yemeniciler, Kasaplar ve Demirciler Arastaları ayrı ayrı önemli iş merkezleri halini aldı. Yukarı Çarşı ve Aşağı Çarşı isimlerini bulundukları yerlerin coğrafi özelliğinden almıştır. Orta Camii’nin bulunduğu semte de Orta Çarşı denir. Bu isimler yüzyılların isimleridir. Ve öylesine yerleşmiştir ki, caddelere de ismini vererek Yukarı Çarşı Caddesi, Aşağı Çarşı Caddesi, Orta Sokak olmuş, o semtteki camiler bu isimleri taşımıştır [9].

Resim 3.1. Yukarı Çarşı [Çetin Asma arşivinden, 1936]

Köylülerin Bartın’a istedikleri zaman gelme imkanı olmadığı, ancak at sırtında gelebildikleri bu yıllarda Bartın esnafı köylerde kurulan pazarları takip eder önce atla, sonraki yıllarda kamyonlarla Karapınar, Kokaksu, Kozcağız ve Arıt pazarlarına giderlerdi. Salı ve Cuma günlerini Bartın’da geçiren esnafın haftanın diğer

günlerinde Pazar takip etmesi ticari bir hareket yaratırdı. Kamyon seferlerinin başlamadığı yıllarda mallar atlara yüklenerek geceden yola çıkılır ve pazar kurulan yerlerde birer baraka temin edilirdi [9].

Açık alanları kaplayan çarşılar genellikle bulundukları yere adını vermiş veya çarşı adını o yerden almıştır. Bartın'da da bu böyledir. Ticaret hayatının çeşitlenmesi, esnafların gruplara ayrılması ve şehir içinde yayılması ile birlikte çarşı kavramının önemi artmıştır. İhtiyaçlar doğrultusunda açık veya kapalı mekânlar çarşı olabilirken, meslek gruplarının çoğalması çarşıların genişlemesine yol açmıştır [9].

Yangın sonrası düzenlemeler

1874 ve 1898 yılları arasında çıkan yangınlar ve meydana gelen sel felaketleri Bartın'da bir dizi yıkım çalışması gerçekleşmiştir. Büyük hasarlara yol açan doğal afetler, Tanzimat ilkeleri uyarınca modern bir kent haline getirilmesinin koşullarını bir araya getirmiştir [38].

Bartın Çarşısı, 1898 yılında büyük bir yangının tahribine uğramıştır. Ondan sonraki yapılar muntazam bir plana göre kurulduğundan, çarşının bugünkü taksimatı güzeldir. Mahallelerin taksimatı da oldukça muntazam ve büyük adalar halinde yapılmış ve evler geniş bahçeler içerisinde kurulmuştur [35]. Muntazam adaları birbirine bağlayan sokaklar ile ana cadde dar tutulmuş olmasına rağmen Bartın Çarşısı'nda hep bir düzen hâkim olmuştur [9].

Resim 3.2. Bartın Çarşısı [Çetin Asma arşivinden, 1930]

Yangın sonucu Hacı Mehmet Camii de dâhil olmak üzere çarşı ile Kırtepe Mahallesi'nin büyük bir kısmı yanmıştır. Bu yangında yanan Orta Camii ve Hacı Mehmet Camii yeniden inşa edilmişlerdir. Bartın Çarşısı ise yeniden denecek bir şekilde imar görmüş, bu yangını takiben Bartın Çarşısı'nın tasarımında ızgara plan şeması uygulanmıştır. Bugün Bartın Arastası 100 yıl kadar önce büyük bir yangın geçirmiş olmasına karşın, yine de yöredeki köklü ticaret uygarlığının zenginliğini sürdürmektedir. “Kasaplar arastası”, “Yemeniciler arastası” gibi hem eski isimlerini hem de işlevlerini korumayı sürdüren bu bölge, bugün bile kentin çarşı merkezi olarak başarıyla görev yapmaktadır [36].

Resim 3.3. Hükümet Caddesi eski hali [9]

3.1.3. Çalışma Alanının Karakteristikleri

Çalışma kapsamında İl imar planları incelenmiş ve çevresel gözlemler gerçekleştirilmiştir. Yoğun ve kontrolsüz kentleşme faaliyetleri sonucu geleneksel dokuda bozulmalar göze çarparken, Bartın İli'nin en işlek ve yoğun caddesi olan Hükümet Caddesi ve yakın çevresi, hem boyut hem de konumsal açıdan ele alınarak incelenmiştir.

Bartın, ilk kez 1957 tarihli imar planı ile imarlı kapılaşma sürecine başlamış, ancak mevcut kent dokusunun organik düzeni, bu imar planı ile oldukça yoğun bir biçimde bozulmuştur. 1980 tarihli nazım planı ile bu bozulmayı engellemek amacıyla doğal sit sınırları belirlenmiş, koruma amaçlı imar planı yapılarak, özellikle kent

merkezinde yapılaşma durdurulmuştur. Ancak, 1982 yılı onaylı Bartın Kentsel Sit alanı Koruma Amaçlı İmar Planına rağmen çeşitli dönemlerde ilave ve revizyon plan istekleri olmuş ve çok sayıda plan değişiklikleri yaptırılmıştır.

Resim 3.4. Geleneksel konut mimarisi [44]

Resim 3.5. Geleneksel konut mimarisi [44]

Bartın İli'nin merkez ilçesi, farklı dönemlerde kurulmuş 12 mahalleden oluşmaktadır. Özellikle kent merkezinde yer alan mahallelerle, doğal sit alanı kapsamına alınan Bartın ve Kozcağz çayları ve boylarındaki kıyı evleri, bir yandan rant, öte yandan da deprem ve diğer doğal afetler nedeniyle hızlı bir biçimde yok olmaktadır. Buna rağmen geleneksel yapısı hala dikkati çekmekte olan Bartın kentinin bazı bölgeleri, ölçek bakımından eski kent dokusunun özelliklerini taşımakta ve korumaktadır. Bu özelliklere sahip en önemli bölge olarak ise Hükümet Caddesi ve yakın çevresi karşımıza çıkmaktadır [44].

Resim 3.6. Eski belediye binası [44]

Resim 3.7. Hükümet caddesi [44]

Kent merkezinde ana ulaşım arterini oluşturan Hükümet caddesinin bir bölümü hem taşıt, hem de yaya akışını sağlayan en önemli akstır. 2002 yılında bir bölümü taşıt trafiğine kapatılarak yayalaştırılan caddeye cephesi olan tarihi binaların bakım, onarım ve boyamayla kültürel peyzajın güçlendirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Yayalaştırılmadan önce taşıt trafiğine açık olan bu aks, aynı zamanda kent merkezinin, kuzeyde yalı bölgesi ile güneyde de Kemerköprü'den ve Kozcağz istikametinden kente giren araçlar ile bağlantısını sağlamaktadır. Hükümet caddesinin uzunluğu yaklaşık 300 m'dir.

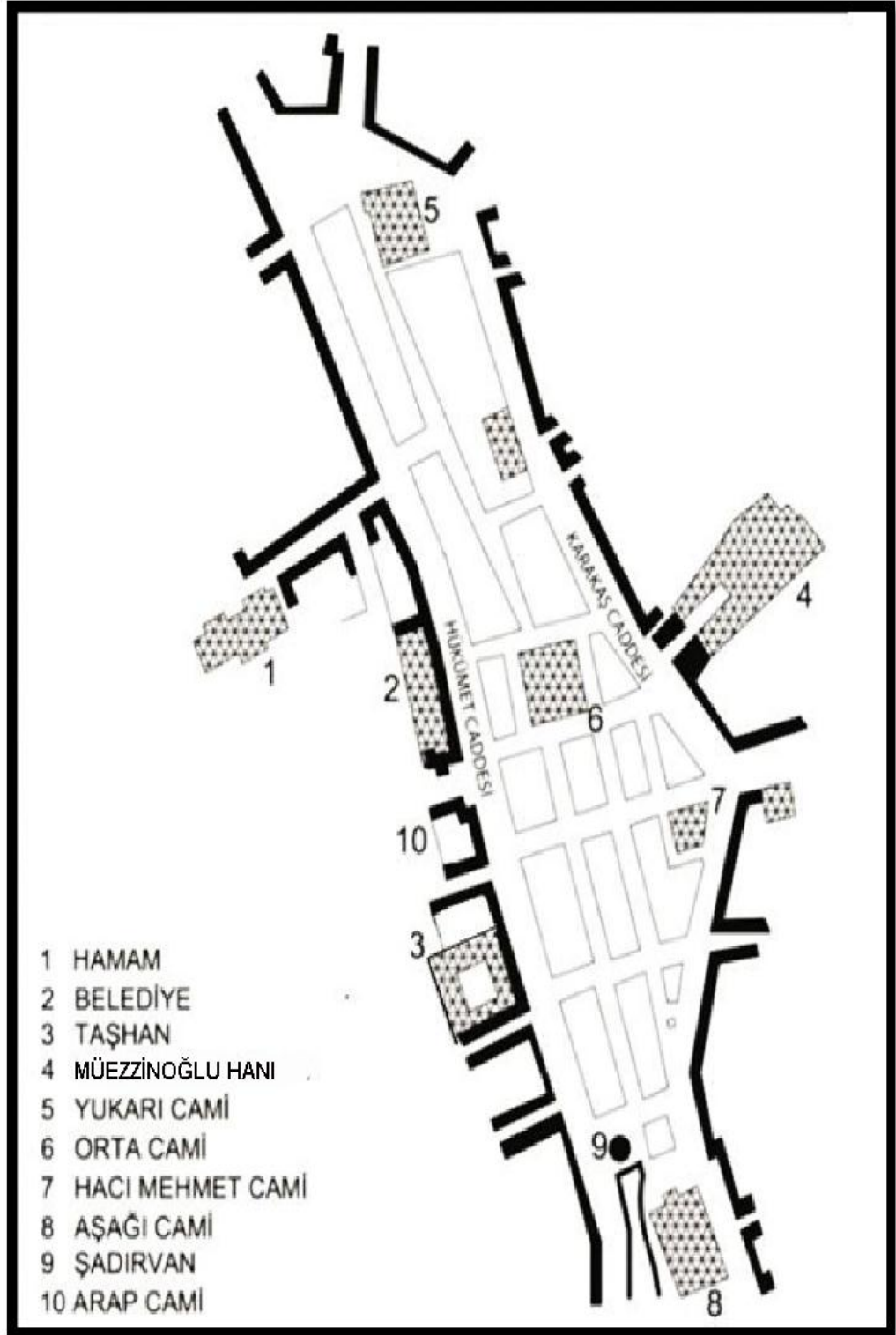
Eski kent dokusunun yer aldığı cadde, özellikle insan ölçeğine çok yakın özellikler taşımaktadır. Burada, dar ve kısa ara sokaklar ile yöresel mimariyi yansıtan konutların oluşturduğu organik bir doku yer alır. Caddede, geleneksel konut mimarisinin tek tek çok çarpıcı örnekleri bulunmakla beraber, doku olarak tüm özelliklerini koruyabilmiş eser sayısı oldukça fazladır.

Bugünkü durum itibariyle Kentsel Sit bölgesi içindeki geleneksel yapıların çoğunun yapısal durumunun bozuk, içinde yaşayanlar açısından konut standartlarının düşük olduğu gözlenmektedir. Bunun en önemli sebebi ise, geleneksel yaşam biçimi ve tercihlerin değişmesi sonucunda birçok binanın el değiştirmiş ve sahipleri tarafından terk edilmiş olmasıdır. İyi durumdaki yapıların bazıları ise, mekânsal kullanım kapasitelerinin altında kullanılmaktadır.

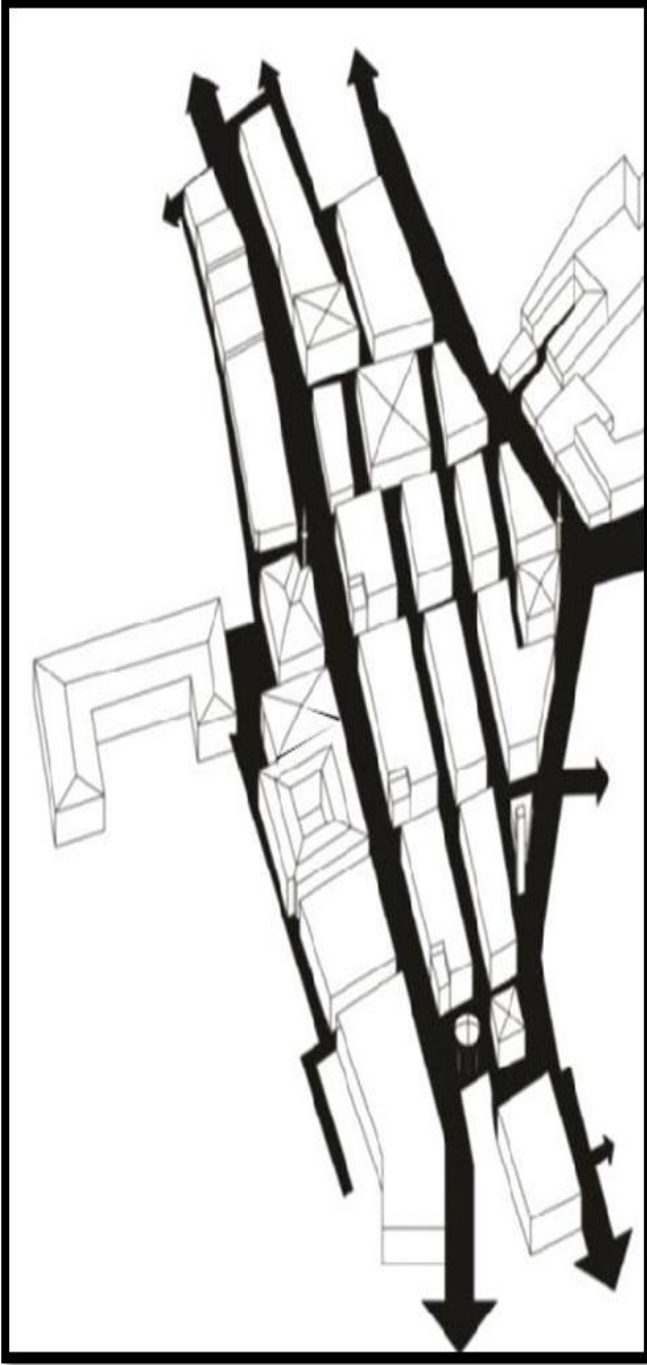
Tarihi doku sit alanı ilan edilerek koruma altına alınmış olmasına rağmen, geçen yıllarda sivil mimari örneklerinin sayısı hızla azalmıştır. Bunda kullanıcıların ve kamu kurumlarının duyarsızlığı kadar, tarihi dokunun yoğun olarak yer aldığı Hükümet Caddesi'ndeki bazı işlevlerin koruma alanına yaptığı olumsuz etkiler de rol oynamıştır. Özellikle bu bölgede yer alan bazı depolama ve ticaret faaliyetleri, hem yapısal, hem de çevresel yıpranma ve eskimeyi hızlandırmaktadır. Ayrıca yıkılan bazı binaların yerine yapılmış olanları, geleneksel tarihi dokuyu bozmaktadır. Karakteristik özelliklerini kaybetmeden yeniden restore edilmiş olan bazı binalar ise bu dokunun devamlılığına sınırlı da olsa katkıda bulunmaktadır.

Hükümet caddesi, kısa ve dar ara sokaklarla küçük birimlere ayrılmıştır. Kentsel sit alanı içindeki odakları birbirine bağlayan yolların her iki tarafındaki bitişik düzende oluşmuş binalar, en belirgin sınır öğeleridir. Bu binaların yüksekliği orantılı ve insan ölçüsüne uygun bir yapı sergilemektedir. Genellikle dar, sürprizli ve hareketli mekânlar oluşturan kısa ara sokaklar tarihi Türk sokağının yaşayan örneklerindendir. Hükümet caddesi üzerinde bulunan ve kentsel sit kapsamındaki Şadırvan, Taş Han, eski Belediye Binası, Aşağı Camii ve Arap Camii gibi anıtsal ve dini yapılar birer landmark (odak noktası) niteliğindedir (Şekil 3.3-3.4).

Caddenin tam ortasında bulunan eski belediye binası, iki katlı kâgır bir yapıdır. Özgün kullanımı Rüştüye (ortaokul) olan yapının bazı bölümleri dükkân olarak kullanılmaktadır. Cepheleri ve boyutları insan ölçeğine yakın birer yüz oluşturan tarihi ticari alandaki binaların yükseklikleri, genellikle iki kattan oluşmaktadır. İki veya üç katlı olarak oluşmuş yapı adalarındaki binaların köşe dönüşlerindeki kırılmalar, insanı zorlamayan ve yönlendirici organik bir doku sergilemektedir. Çoğunlukla restore edilmiş olan köşe noktalarında yer alan bu yapılar, cadde dokusu içerisinde oldukça estetik bir görünüm oluşturmaktadır [44].

Şekil 3.3. Hükümet Caddesi ve tarihi ticaret merkezi yerleşim planı [13]

Şekil 3.4. Tarihi dokunun perspektif görünümü [13]

3.2. Taş Han'ın Konumu ve Tarihçesi

3.2.1. Taş Han'ın konumu

Şekil 3.5. Taş Han'ın konumu [Google Earth]

Taşınmaz kültür ve doğal varlıklarının (anıtla ve sitler) saptanarak ulusal kültür varlıkları kütüğüne geçirilme işlemine “tescil” denilmektedir. Bu işlemle, korunması gerekli kültür varlığı yasal güvence altına alınmakta; dokunulmazlık sınırları tanımlanarak özgün niteliklerini hangi ölçüde sürdüreceği belirtilmektedir. Tescille birlikte yapılan ve onu izleyen “değerlendirme” kültür varlığının estetik, tarihi ve diğer özellikleriyle yakından ilgilidir [2].

Resim 3.8. Hükümet Caddesi [Stronger, 2010]

Taş Han, Bartın ili kentsel sit alanı sınırları içinde Kırtepe Mahallesi, Hükümet Caddesi 141 ada, 6 parselde yer alan 46-A numaralı tescilli bir anıtsal kültür varlığıdır [EK-125 Taş Han tescil fişi].

Kentin önemli anıtsal kültür varlığı örneklerinden biri olan, taşıdığı tarihsel ve mimari özellikleri açısından özenli mimarisi ile ön plana çıkan yapı, günümüzde özgün karakterinden büyük bir şey kaybetmemiştir. Çarşı dokusu içinde uyumluluğu ve işlevselliği ile göze çarpar. Yapı halen ticari faaliyet alanı olarak mülk sahipleri ve kiracılar tarafından kullanılmaktadır.

3.2.2. Taş Han'ın tarihi

Taş Han'da önceleri Rumların işyerleri olduğu, Rumların Bartın'dan ayrılmalarından sonra hapishane olarak kullanıldığı, daha sonra Askerlik Şubesi olan Taş Han, askeri birliğin bulunduğu yıllarda da Alayın Levazım Komutanlığı olduğu, Zaman zaman toplu sünnetler ve iş yerleri olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Taş Han bahçesindeki ıhlamur ağacı ile özdeşleşerek halen Bartın'a gelen misafirlerin, turistlerin gezdiği ilgi çekici bir mekân haline geldiği belirtilmektedir [9].

Mimarı bilinmeyen hanın, kitabesi de yoktur. Hacı Ali Ağa ve Hacı Hüseyin Ağa tarafından yaptırılan hanın yapım tarihi 1882-1885 yılları olarak belirtilmektedir. [12].

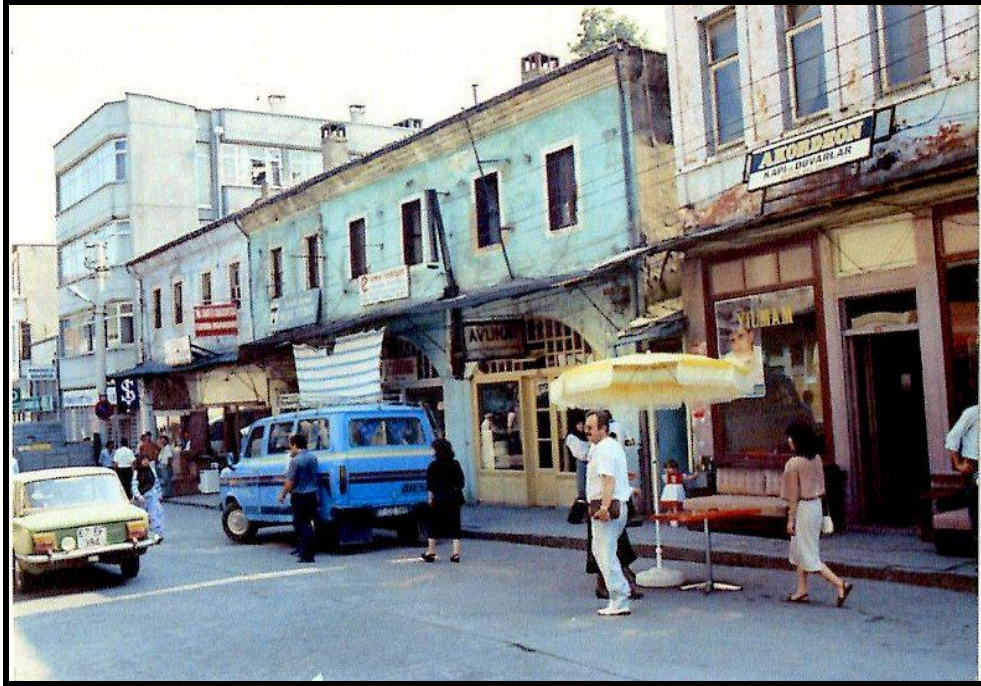
Üst kattaki mekânların konaklama; alt kattaki mekânların at bağlama alanı olarak kullanıldığı bir kervansaray olarak inşa edilen yapı geçmişte cezaevi olarak da kullanılmıştır. Günümüzde ise alt kattaki mekânların restoran, dükkân, depo; üst kattaki mekânların ise büro ve depo olarak kullanıldığı ticari bir yapı haline gelmiştir.

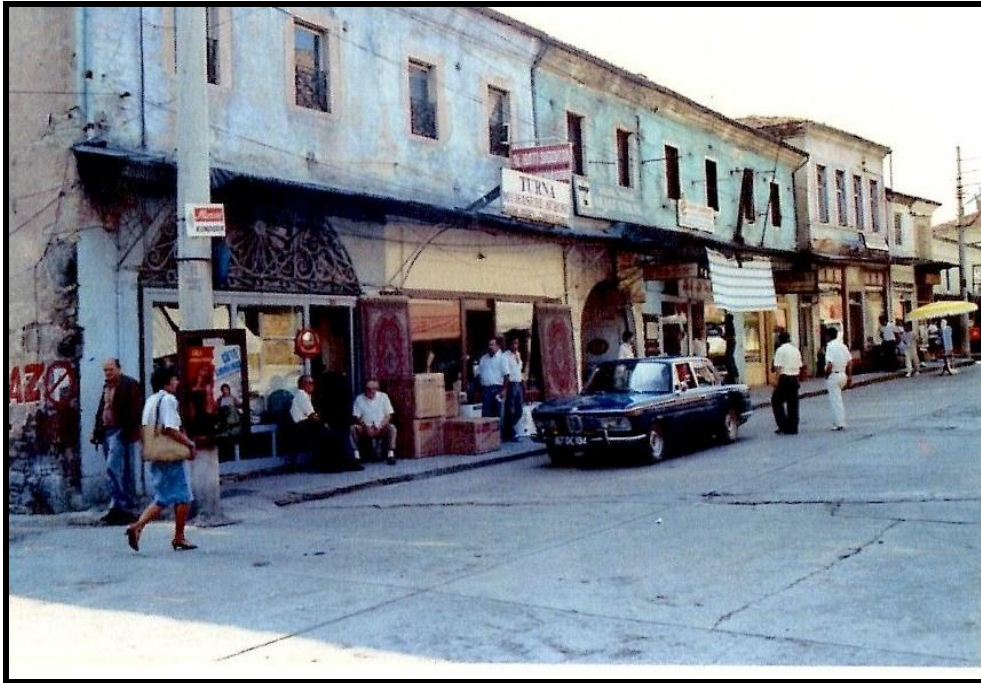
Resim 3.9. Taş Han Kuzeydoğu cephesi [Çetin Asma arşivinden, 1967]

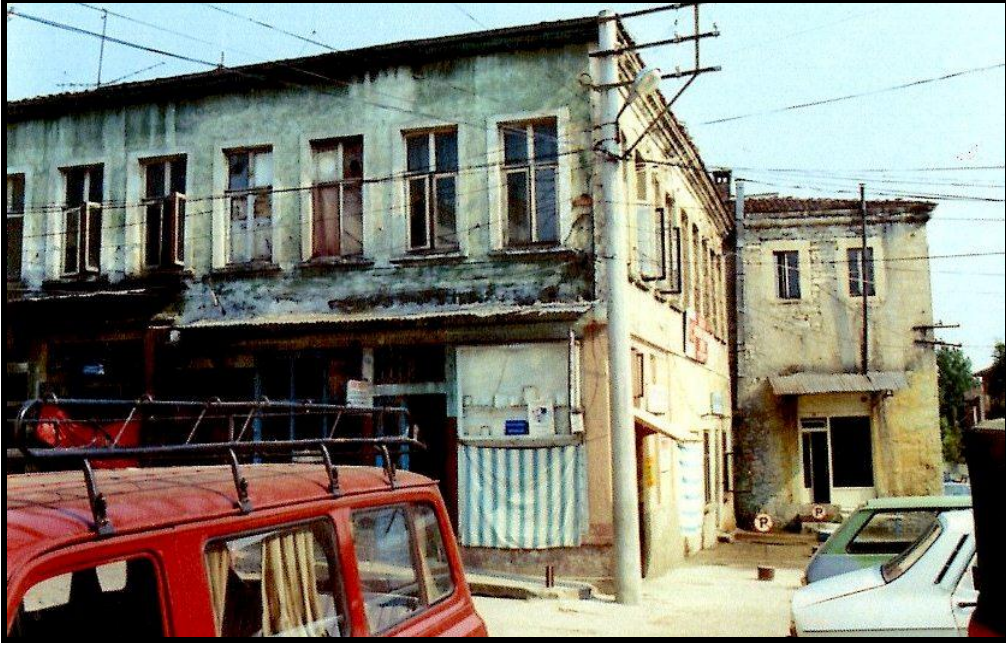
Resim 3.10. Taş Han Kuzeydoğu cephesi [Çetin Asma arşivinden, 1967]

Resim 3.11. Taş Han Kuzeydoğu cephesi
[Kültür ve Turizm Bakanlığı arşivinden, 1985]

Resim 3.12. Taş Han Kuzeydoğu cephesi
[Kültür ve Turizm Bakanlığı arşivinden, 1985]

Resim 3.13. Taş Han Kuzeybatı cephesi
[Kültür ve Turizm Bakanlığı arşivinden, 1985]

Resim 3.14. Taş Han Güneydoğu cephesi
[Kültür ve Turizm Bakanlığı arşivinden, 1985]

4. TAŞ HAN'IN ANALİZİ

4.1. Analiz Metodolojisi

Taş Han ile ilgili yapılan analizde, tanımsal belgeleme ve grafik belgeleme olmak üzere iki çeşit metodoloji kullanılmıştır. Hanın bütün elemanları, bu belgeleme metotlarına göre tanımlanmış ve oluşturulan analiz çalışmalarında bu tanımlamalar kullanılmıştır.

4.1.1. Grafik belgeleme metodolojisi

Rölöve, üç boyutlu bir strüktürün iki boyutlu çizimler olan planlar, kesitler, cepheler ve detaylar ile ifade edilebilmesi için yapılan bir ölçü alma işlemidir. Rölöve, yapının ölçüldüğü zamandaki durumunu yansıtır, orijinal yapının değişiklikleri, ilaveleri, yıkılmış kısımları aynen ölçülerek çizimlerde belirtilir. Rölöve eski eser bir yapının, arkeolojik kalıntıların, kent dokusunun incelenmesi, belgelenmesi, araştırılması, arşivlenmesi, restitüsyon ve restorasyon projesinin hazırlanması için kişi veya kurumun isteği üzerine yapılır.

Rölöve, bir yapının, kent dokusunun veya arkeolojik kalıntının yakından incelenmesi, belgelenmesi, mimarlık tarihi açısından değerlendirilmesi ve restorasyon projeleri hazırlanabilmesi için binanın iç ve dış mimarisine, özgün dekorasyonuna ve taşıyıcı sistemi ile yapı malzemelerine ait mevcut durumunun ölçekli çizimlerle anlatımıdır.

Rölöveler yapıyı ve konstrüksiyonu tam olarak anlatacak şekilde plan, kesit ve görünüşleri kapsmalıdır. Yapıya ait iç ve dış fotoğraflar, çekildikleri yer ve yönleri plan üzerine işaretlenir. Rölövelerde malzeme türleri ve mimari bileşenlerin korunma durumları açıklamalarla belirtilir. Bezemelerle ilgili fotoğraf ve ayrıntılı çizimler dosyada yer alır. Tarih kitaplarından, arşiv belgelerinden, özel monografilerden ve gözlemlerden yararlanılarak derlenen bilgiler ışığında tarihi yapının dokusunun daha iyi kavranıp anlaşılması mümkün olur. Binanın daha önce yapılmış rölöveleri, eski

fotoğrafları, yöreyle ilgili hava fotoğrafları, haritalar, kent planları, gravürler, yapıyla ilgili vakfiye ve vakfa ait gelir gider kayıt defterleri, onarım keşifleri veya onarım harcamalarının kaydedildiği defterler, gezginlerin notlarında yer alan gözlemler de sağladıkları bilgilerle bazı karmaşık noktaların çözümlenebilmesine olanak sağlarlar. Bozulma süreçlerinin ve malzemelerin incelenmesi sonrasında derlenen bilgilerle yapılacak restorasyonu yönlendirecek temel veriler derlenmiş olur. Bu bilgiler ışığında onarım olasılıkları tartışılır ve çabalar, binalar mümkün olduğu kadar yıkılmadan ve en az müdahaleyle koruma ilkesine uygun öneri geliştirme üzerinde yoğunlaşır.

Rölövenin yapılış amacı onun çizim tekniğini, çalışma ölçeğini etkiler. Bir sokak üzerinde yer alan binaların genel görünümünü, plan ve kütle özelliklerini anlatacak bir rölövenin 1/200 ölçekli olması yeterlidir. 1/100 ölçekteki bir rölöve çalışması yeniden kullanım projeleri için uygun olabilir. Restorasyona yönelik rölöveler ise 1/50 ölçekli olur ve 1/20 ve daha büyük ölçekli plan, kesit ve görünüşlerle desteklenir [40].

Taş Han'ın rölöve ölçümleri Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Bölümü Yüksek Lisans öğrencilerinden Mimar Pelin GÜL, Mimar Mustafa Çınar ÜNAL ve Mimar Mehmet Akif EKİCİ'den oluşan üç kişilik bir ekiple yapılmıştır. Rölöve ölçümleri yaklaşık 1 ayda tamamlanmış olup Rölöve çizimlerinin tamamlanması ise yaklaşık 6 aylık bir büro çalışması gerektirmiştir.

Bu çalışmalara ek olarak, arşiv taraması yapılmış, gerekli bilgiler toplanmış, belgeler incelenmiş, Bartın Belediyesi'nden bölgeye ait imar planı temin edilmiş, hana ait tescil fişi, tapu kaydı, eski fotoğraflar arşivlenmiştir. Aynı zamanda Bartın ili mimarisi, tarihi, sosyal ve kültürel yaşamıyla ilgili kaynaklardan yararlanılmış, Taş Han'ın sahiplerinden muhasebeci Oğuz Turna ve avukat Hamdi Fırıncıahmetoğlu başta olmak üzere handaki dükkân sahipleri, kiracılar ve konuya vakıf birçok isimle görüşülmüş olup bilgi ve belgelerine başvurulmuştur.

Çalışmaya öncelikle Taş Han'ın vaziyet planı, kat planları, kesit, görünüş ve detayların krokilerinin çizilmesiyle başlanmıştır. Yapının eskizleri hazırlanırken, bütün mekânlara ve yüzeylere birer numara verilmiştir. Bununla birlikte yapının dıştan ve içten tüm mekân ve yüzeyleri, verilen numaralar doğrultusunda sistematik bir şekilde fotoğraflanmıştır.

Rölöve ölçümlerinin yapılmasına kat planlarından başlanmıştır. Ölçüm işlemine öncelikle zemin kat planından başlanmış daha sonra birinci kat ve bodrum katla devam edilmiştir. Plan ölçülendirmesi “Geomax” marka total station aletine ait lazer pointer kullanılarak ve noktaların koordinatları ölçülerek oluşturulan poligon bilgilerinin Autocad 2008 programına aktarılması yöntemiyle yapılmıştır. Yaklaşık 12000 nokta atılmış olup, Tachy Cad programıyla anlık ileti sağlanmıştır.

Plandaki ölçme işlemi tamamlandıktan sonra tavan ve döşeme planlarının ölçüleri de daha önce hazırlanan eskizler üzerine alınmıştır. Bu ölçümler esnasında tespit edilen değişme ve bozulmalarda not alınarak daha önce hazırlanan krokilere işlenmiştir. Ayrıca dolap, tavan, döşeme, ocak, merdiven, kapı-pencere ve mekâna ait her türlü eleman sistematik ve detaylı bir biçimde SONY Cyber-shot marka fotoğraf makinesi ile fotoğraflanmıştır.

Bütün katların plan ölçüleri tamamlandıktan sonra kesit yerlerini belirleyip kesit ölçüleri de total station ile ölçülmüştür. Kesit ölçüleri alınırken aynı zamanda kesite giren, görünüşte kalan kapı, pencere, dolap, ocak vs. bütün elemanların detaylı ölçümleri de alınıp, detaylar tamamlanmıştır. Daha sonra işlenmek üzere bütün elemanların detaylı bir şekilde fotoğraflanmıştır.

Klasik yöntem kullanılarak yapılan bazı ölçümlerde de 5 m'lik ve 20 m'lik şeritmetreler ile Ferroli marka lazermetre kullanılmıştır.

Cephe ölçülerinde de plan ölçülendirmesinde olduğu gibi Geomax marka total station aletine ait lazer pointer kullanılarak ve noktaların koordinatları ölçülerek

oluşturulan poligon bilgilerinin Autocad 2008 programına aktarılması yöntemi kullanılmıştır. Bunun için yapı çevresinde oluşturulan bir poligon ağının bütün röper noktaları ile rölöve çizimi için gerekli olan yapı noktaları arasındaki okumalar yapılmıştır.

Büro çalışmaları aşamasında arazide elde edilen ölçüm ve fotoğraflar bilgisayara aktarılmıştır. İlk aşama olarak planlar, kesitler ve detaylar Autocad 2008 programı ile çizilmiştir. Photo Plan adı verilen ara programla, kalibrasyon yapılarak yersel orto fotolar üretilip, mimari çizimler oluşturulmuştur.

Bu işlemler tamamlandıktan sonra detaylı çektiğimiz fotoğraflardan yararlanarak cepheler işlenmiştir. Son aşama olarak plan, kesit, cephe çizimleri karşılaştırılarak hepsinin uyumlu olması sağlanmıştır. Ölçümler boyunca handa yer alan dükkan sahipleri, kiracılar ve konuya hakim çevre esnafın, han ve değişimlerle ilgili sözlü beyanları da not edilmiştir.

Taş Han'ın ölçümlerinin belgelemesine yönelik çalışmalar üç aşamada gerçekleşmiştir:

İlk aşamada yapıyı çözümlemeye yönelik çalışmaların yanı sıra, taşıyıcı sistemi, yapım tekniği, kullanılan malzemeler, bunların birbiri ile ilişkileri, yapının tüm mekân ve yüzeylerinin, süsleme öğelerinin tespiti ve belgelenmesi yapılmıştır.

İkinci aşamada yapının sorunları tespit edilerek, bozulma ve değişimler nedenleriyle birlikte araştırılıp krokiler üzerine işlenmiştir.

Son aşamada ise gerçekleştirilen arazi ve büro çalışmaları sonucu yapının; rölöve çizimleri, tespit edilen değişim, bozulma ve sorunları belgelenmiştir. Elde edilen bu veriler, restorasyon aşamasında önlem alma ve müdahale etme imkanı sunması açısından birlikte değerlendirilmiştir.

4.1.2. Tanımsal belgeleme metodolojisi

Tanımsal belgeleme çalışması yapılırken, konağın genel özellikleri ve yakın çevresi bütün elemanlarıyla birlikte detaylı başlıklar halinde tespit edilip, bütün bu özellikler belgelenmiştir.

Bu belgeleme esnasında, tanımlamayı kolaylaştırmak, karışıklık olmasını engellemek ve çizimlere referans vermek adına bütün mekânlara ve mimari elemanlara birer kod numarası verilmiştir.

4.2. Taş Han'ın Tanımlanması

Taş Han'ın tanımlanması esnasında, tanımsal belgeleme ve grafik belgeleme analizleri verilerinden yararlanılmıştır. Yapılan araştırmalar doğrultusunda, plan ve cephe tipolojileri, mimari elemanlar, çatı formu ve malzemesi, yapım tekniği, yapıda ve malzemede değişme-bozulma, süsleme elemanlarına göre sınıflandırma yapılacaktır. Böylelikle yapıdaki her eleman detaylı olarak belirlenecek, yapıdaki özgün ve özgün olmayan tüm elemanlar tespit edilerek restitüsyon ve restorasyon aşamaları için gerekli veriler elde edilmiş olacaktır.

4.2.1. Genel tanımlama

İlin önemli anıtsal kültür varlığı örneklerinden biri olan Taş Han, özgün karakterinden büyük bir şey kaybetmemiş olmasına rağmen, çarşı dokusu içinde uyumluluğu ve işlevselliği açısından korunmaya değer bir yapıdır. Yapı, 24.25 x 23.70 m²'lik alanı kaplamakta olup, bodrum hariç iki katlı, dörtgen planlı ve açık avluludur. Malzeme olarak moloz taş ve tuğla kullanılmıştır. 1898'deki Bartın yangınında çarşı üzerindeki ahşap binalar yakıp yok olmasına rağmen, taş yapı olması dolayısıyla günümüze kadar ayakta kalabilmiştir. Ayrıca arka cepheye açılan bir bodrum kat yer almaktadır. Günümüzde yapının bodrum katı çay ocağı, zemin katı restoran, çay ocağı ve depo, birinci katı muhasebe bürosu, hukuk bürosu, denizcilik bürosu ve depo olarak kullanılmaktadır.

Resim 4.1. Taş Han giriş kapısı kemeri [Gül, 2012]

Bodrum kat

Bu katta, iki adet çay ocağı ve bir adet depo yer alır. Zemin katla bağlantısı olmayan kata, arka cepheden iki farklı kapıyla girilir.

Resim 4.2. Çay ocağı [Gül, 2012]

Zemin kat

Binanın girişi kuzeydoğu cephesinden, Hükümet Caddesi'nden olup, çift kanatlı demir giriş kapısı daima açık durmaktadır. Kaldırımdan iki basamak inilerek, tonozlu bir eyvana, bu eyvandan yine bir basamak inilerek avluya ulaşılır. Avlu 11 m x 12 m boyutlarındadır. Ortasında büyük bir ıhlamur ağacı vardır. Doğu, batı ve kuzey taraflarında 10 tane paye üzerinde kurulmuş kemerler görülmektedir. Burada 9 bölme olup, her bölmenin tavanı tekne tonozludur. Bu katta avluya açılan lokanta, çay ocağı ve iki adet restoran yer almaktadır. Sağdan ve soldan iki adet taş merdivenle birinci kata bağlanır.

Resim 4.3. Giriş kapısından avlunun görünümü [Gül, 2012]

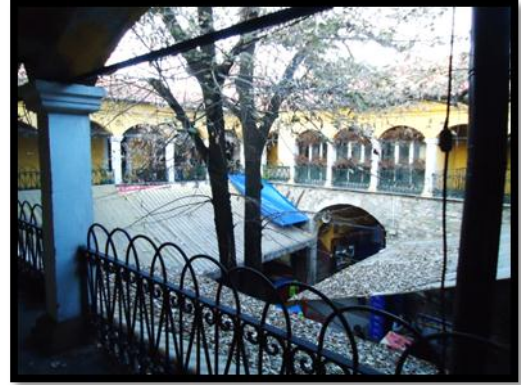
Resim 4.4. Restoranlardan avlunun görünümü [Gerden, 2008]

Birinci kat

Katta, sağdan ve soldan iki adet taş merdivenin çıktığı, revaklı ve tavanı tonozlu bir galeri yer alır. Avluyu dört taraftan çeviren bu galeri, 2.25 genişliğinde, 2.90 m yüksekliğindedir. Üzerleri beşik tonozla örtülüdür. 17 odadan oluşan bu bölümde, galeriye açılan 3 adet muhasebe bürosu, 2 adet hukuk bürosu, denizcilik bürosu, sergi odası, şu anda kullanılmayan bir adet boş oda, kazan dairesi, depo ve wc bulunur.

Resim 4.5. Revak [Gül, 2012]

Resim 4.6. Avlunun üst kattan görünümü [Gül, 2012]

4.2.2. Dış tanımlama

Kuzeydoğu cephesi

Hükümet Caddesi'nde açılan cephede yuvarlak kemerli, iki kanatlı demir ana giriş kapısının iki tarafında büyük kemerlerin oluşturduğu 4 adet dükkân yer alır. Dükkânların vitrin ve girişini oluşturan bu kemerlerin bir bölümü yapılan müdahale ve değişikliklerle zamanla özgünlüğünü kaybetmiştir. Ön cephedeki bu dükkânlar bugün lokanta, beyaz eşya mağazası, kırtasiye ve giyim mağazası olarak kullanılmaktadır.

Resim 4.7. Kuzeydoğu cephesi [Gül, 2012]

Resim 4.8. Kuzeydoğu cephesi [Gül, 2012]

Üst kat, taş söveli, dikdörtgen formlu 10 adet pencereden oluşan, ahşap çatılı, saçakları taş silmeli ve sıvalı bir görünümündedir. Ön kısımda oluklu saçtan saçakları vardır. Kuş evleri de cephede dikkat çeken süsleme elemanlarıdır. Cephede sıva, boya dökülmesi gibi bozulmaların yanı sıra, reklam panoları, klimalar, elektrik kablosu gibi yapıya sonradan eklenen ve görselliği bozan elemanlar görülmektedir (Çizelge 4.35-4.36).

Güneydoğu cephesi

Belediye Sokak üzerinde yer alan bu cephede bodrum katta yer alan çay ocağı ve deponun ahşap giriş kapıları ve ahşap pencereleri yer almaktadır. Zemin katta taş söveli dikdörtgen formlu 3 adet demir korkuluklu, ahşap pencere yer almaktadır. İç mekândan algılanmayıp, cephede algılanan, kare formlu diğer bir pencere de dışardan kapatılmış olup, kullanılmamaktadır. Birinci katta da yine taş söveli, dikdörtgen formlu 6 adet pencere yer almaktadır. Pencerelerden sadece birinde demir parmaklık yoktur. Kare formlu diğer bir ahşap pencere de havalandırma amaçlı kullanılmakta olup demir parmaklığı yoktur. Ahşap kapı ve pencerelerin tamamında bozulma, çürüme ve malzeme kayıpları görülmektedir (Çizelge 4.38)

Resim 4.9. Güneydoğu cephesi
[Gül, 2012]

Resim 4.10. Güneydoğu cephesi
[Gül, 2012]

Özellikle bu cephede sıva-boya bozulmaları ve nemlenme büyük oranda göze çarpmaktadır. Yer yer sıvasız taş sıraları görülmektedir. Aydınlatma ve havalandırma elemanları, demir çubuklar, elektrik telleri yapıya sonradan eklenmiştir. Ahşap çatılı,

saçakları taş silmeli ve sıvalı bir görünümündedir. Çatıdan gelen yağmur iniş boruları bağlantı elemanları ile cepheye sabitlenmiş olup, yağmur iniş boruları ve saçaklarda paslanmalar, çürümeler ve kırılmalar tespit edilmiştir. Vandalizm de yine bu cephede, dikkat çeken kullanıcı müdahalelerinden biridir.

Güneybatı cephesi

Hükümet Konağı'na bakan bu cephede sıva ve boya yok denecek az kullanılmıştır. Hanın ana yapım malzemesi olarak kullanılan taş, en iyi şekilde bu cephede algılanmaktadır. Alt katta 4 adet ahşap pencere yer alır. Bu pencerelerin 3 tanesinde demir parmaklık bulunmaktadır. Üst katta taş söveli, dikdörtgen formu 6 adet ahşap pencere yer alır. Bu pencerelerin de yine 4 tanesinde demir parmaklık bulunmaktadır. Ahşap pencerelerin tamamında bozulma, çürüme ve malzeme kayıpları görülmektedir. Ahşap çatılı, saçakları taş silmeli ve sıvalı bir görünümündedir. Çatıdan gelen yağmur iniş boruları bağlantı elemanları ile cepheye sabitlenmiş olup, yağmur iniş boruları ve saçaklarda paslanmalar, çürümeler ve kırılmalar tespit edilmiştir. Klima, tente, elektrik kablosu, çanak anten gibi yapıya sonradan eklenen kullanıcı müdahaleleri görülür. Bozulma oranı bu cephede oldukça düşüktür (Çizelge 4.37)

Resim 4.11. Güneybatı cephesi
[Gül, 2012]

Resim 4.12. Güneybatı cephesi
[Gül, 2012]

Kuzeybatı Cephesi

Yapıya bitişik bir bina bulunmaktadır. Aynı zamanda bodrum katta yer alan diğer bir çay ocağının özgün olmayan metal doğrama kapı ve penceresi bu cephede yer alır. Kapının üstünde yine sonradan eklenen metal bir saçak yer almaktadır. Sıva-boya bozulmaları görülür (Çizelge 4.38)

Resim 4.13. Cepheye bitişik bina
[Gül, 2012]

Resim 4.14. Kuzeybatı cephesi
[Gül, 2012]

4.2.3. İç tanımlama

Bodrum kat

B-01 mekânı çay ocağı olarak kullanılmaktadır. Güneydoğu cephesinden 4 adet basamakla inilerek -3.03 kotundaki çay ocağına ulaşılır. Bir adet ahşap kapısı bulunan mekânın döşemesi seramik kaplama, tavanı beşik tonoz, duvarları ahşap kaplama ve plastik boyadır. Mekânda aynı zamanda bir adet ahşap dolap, bir adet de ahşap niş bulunmaktadır (Çizelge 4.1).

B-01a mekânı çay ocağının deposu olarak kullanılmaktadır. Mekâna girilememiştir (Çizelge 4.2).

Zemin kat

Zemin kat Z-01, Z-02, Z-03, Z-04, Z-05, Z-05a, Z-06, Z-07, Z-07a, Z-08, Z-08a, Z-08b, Z-09, Z-10 mekânlarından oluşur. Z-01, Z-02, Z-04, Z-05 mekânları kuzeydoğu cephesinde yer alan dükkânlardır. Hanın ana giriş kapısı bu katta yer alır. Kaldırımdan iki basamak inilerek, tonozlu bir eyvan olan Z-03 mahal numaralı ana girişe, ana girişten yine bir basamak inilerek Z-10 mahal numaralı avluya ulaşılır. Restaurant ve kahvehane olarak kullanılan Z-05a, Z-06, Z-07, Z-07a, Z-08, Z-08a, Z-08b mekânları avluya açılır. Z-09 mekânının girişi avludan bağımsız, kuzeybatı cephesindendir. Sağdan ve soldan iki adet taş merdivenle birinci kata bağlanır.

Z-01 mekânı giyim mağazası olarak kullanılmaktadır. Kuzeydoğu cephesinden dahil olunan mekânın ön cephesini oluşturan camekan, giriş kapısı ve vitrin olarak kullanılmaktadır. Ahşap kemerli camekân, yapılan müdahaleler sonucu dikdörtgen hale getirilmiş, özgünlüğünü yitirmiştir. Mekânın döşemesi laminant parke, beşik tonoz tavanı ve duvarlar ise plastik boyadır. Beşik tonozda asma tavan uygulaması yapılmıştır (Çizelge 4.3).

Z-02 mekânı kırtasiye olarak kullanılmaktadır. Giyim mağazasında olduğu gibi, kuzeydoğu cephesinden dahil olunan mekânın ön cephesini oluşturan ahşap camekân, giriş kapısı ve vitrin olarak kullanılmaktadır. Mekânın döşemesi seramik döşeme, beşik tonoz tavanı ve duvarlar ise plastik boyadır. Beşik tonozda asma tavan uygulaması yapılmıştır (Çizelge 4.4).

Z-03 mekânı, ana girişi oluşturan bir eyvandır. Hanın iki kanatlı demir ana giriş kapısı bu eyvana açılır. Kaldırımdan iki basamak inilerek ana girişe, ana girişten yine bir basamak inilerek Z-10 mahal numaralı avluya ulaşılır. Sağdan ve soldan iki adet taş merdivenle birinci kata bağlanır. Mekânın döşemesi beton, tavanı beşik tonozdur. Plastik boyalı tavan ve duvarlarda, sıva çatlakları, nemlenme gibi sorunlar göze çarpar (Çizelge 4.5).

Z-04 mekânı beyaz eşya mağazası olarak kullanılmaktadır. Diğer dükkanlar gibi kuzeydoğu cephesinden dahil olunan mekânın ön cephesini oluşturan griye boyanmış ahşap kemerli camekân, giriş kapısı ve vitrin olarak kullanılmaktadır. Mekânın döşemesi seramik döşeme, duvarlar ve tavan ahşap kaplamadır (Çizelge 4.6).

Z-05 mekânı lokanta olarak kullanılmaktadır. Bu mekâna da kuzeydoğu cephesinden dahil olunur ve ön cephesini oluşturan ahşap kemerli camekân, giriş kapısı olarak kullanılmaktadır. Mekânın döşemesi seramik döşeme, duvarlar ise seramik kaplama, yağlı boya ve plastik boyadan oluşur. Beşik tonozlu tavan plastik boyalıdır. -0.18 kotunda bulunan Z-05 numaralı mahalden iki basamakla, -0.68 kotunda bulunan Z05a numaralı mekâna geçiş sağlanmaktadır (Çizelge 4.7).

Z-05a mekânı Z-05 numaralı mekânın mutfakı olarak kullanılmaktadır. Bu mutfak, ahşap kemerli camekânla Z-10 mahal numaralı avluya açılır. Mekânın döşemesi seramik döşemedir, tavan plastik boyalı beşik tonozdur. Duvarlar ise seramik kaplama, mermer kaplama ve yağlı boyalıdır. Güneydoğu cephesine açılan ancak cepheden sac levhayla kapatılmış ahşap doğramalı bir penceresi vardır. Ahşap camekânda ve ahşap pencerede renk değişimi ve çatlama gibi bozulmalar görülmektedir (Çizelge 4.8).

Z-06 mekânı kahvehane olarak kullanılmaktadır. -0.70 kotunda yer alan Z-06a koridoru ahşap bir kapıyla avluya açılır. Bu koridordan 2 basamak çıkılarak mekânın -0.23 kotundaki yükseltilmiş kısmına, 3 basamak çıkılarak -0.18 kotundaki yükseltilmiş kısmına çıkılır. Bu iki yükseltilmiş kısım mekânın oturma alanlarıdır. Her iki kısımda çapraz tonozludur. Beton döşemeli mekânın duvarları iki farklı renkte plastik boya ile boyanmıştır. Holün avluya bakan kısmında ahşap doğramalı kemerli bir camekân yer alır. Mekânın -0.18 kotunda yer alan oturma alanında bir adet ahşap pencere yer alır. Ahşap doğramalarda renk değişimi ve çatlama gibi bozulmalar göze çarpar (Çizelge 4.9).

Z-07 mekânı restoran olarak kullanılmaktadır. -0.69 kotunda yer alan Z07-a koridoru ahşap kemerli camekânla avluya açılır. Bu koridordan 2 basamak çıkılarak mekânın -

0.15 kotundaki yükseltilmiş kısmına çıkılır. Bu yükseltilmiş kısım mekânın oturma alanıdır. Bu koridor yine oturma alanı olarak kullanılan restoranın diğer bir kısmına bağlanır. Oturma alanları ve koridor taş kemerlerle birbirinden ayrılır. Her iki kısımda beşik tonozludur. Koridorun tavanı da taş kemerle ayrılmış iki adet çapraz tonozdan oluşur. -0.15 kotundaki kısmın döşemesi ahşap kaplamadır, demir parmaklıklarda koridordan ayrılır. Duvarlar belli bir kota kadar ahşap kaplama, kalan kısımlar plastik boyalıdır. Çoğu yerde, sıvasız ve boyasız kısımlardan taş duvar örgüsü açığa çıkmaktadır. Koridorun avluya bakan kısmında ahşap doğramalı kemerli 2 adet camekân yer alır. Mekânın -0.69 kotunda yer alan oturma alanında güneybatı cephesine açılan bir adet ahşap pencere yer alır. Ahşap doğramalarda renk değişimi ve çatlama gibi bozulmalar göze çarpar. Döşemesi karo mozaik olan koridorun oturma alanıyla birleşen kısmında döşeme ahşap kaplamaya dönüşmüştür. Duvarlar koridorda ve her iki kısımda da, plastik boyalıdır ve yer yer taş duvar örgüsü görülmektedir. Sıva ve boya yapılmayan taşıyıcılar belirgin bir biçimde göze çarpmaktadır (Çizelge 4.10).

Z-07c numaralı koridordan 2 basamakla -0.18 kotundaki Z-07a numaralı mutfığa geçilmektedir. Bu mekânda biri dolap olarak kapatılmış 3 adet ahşap pencere bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bir adet niş ve bir adet taş ocak yer almaktadır. Seramik döşemeden oluşan mekânın tavanı plastik boyalı çapraz tonozdur. Duvarlar seramik kaplama ve plastik boyalıdır. Ahşap doğramalarda, duvar ve döşeme kaplamalarında renk değişimi ve çatlama gibi bozulmalar görülmektedir (Çizelge 4.10).

Z-07c mekânı Z-07 numaralı mekânın tuvaleti olarak kullanılmaktadır. Avluda yer alır. Yapıya sonradan eklenmiştir. Ahşap kapılı, döşemesi ve duvarları seramik kaplamadır. Şingil çatı örtüsüyle üstü kapatılmıştır (Çizelge 4.11).

Z-08 mekânı restoran olarak kullanılmaktadır. Z-08c koridoruna açılan 4 bölümden, Z-08b numaralı mekân mutfak, diğer kısımlar ise oturma alanı olarak kullanılmaktadır. Oturma alanları ve koridor taş kemerlerle birbirinden ayrılır. Koridorun tavanı da taş kemerle ayrılmış 4 adet çapraz tonozdan oluşur. Koridorun

avluya bakan kısmında ahşap doğramalı kemerli 4 adet camekân yer alır. Ahşap doğramalarda renk değişimi ve çatlama gibi bozulmalar göze çarpar. Koridor ve oturma alanlarının döşemesi ahşap kaplamadır. Duvarlar, plastik boyalıdır ve yer yer sıvasız ve boyasız kısımlarda taş duvar örgüsü açığa çıkmaktadır. Oturma alanlarında belli bir kota kadar duvarlar ahşap kaplamalıdır. Sıva ve boya yapılmayan taşıyıcılar belirgin bir biçimde göze çarpmaktadır (Çizelge 4.12-4.13-4.14).

Z-09 mekânı çay ocağı olarak kullanılmaktadır. Mekânın, Z08 mekânıyla bağlantısını sağlayan ahşap kapı kaldırılarak, tuğlayla örülmüştür. Girişi kuzeybatı cephesindendir. -1.94 sokak kotundan 3 basamakla mekâna girilir. Kuzeybatı cephesine açılan demir doğramalı giriş kapısı ve güneybatı cephesine açılan bir adet ahşap doğramalı penceresi vardır. Döşemesi beton olan mekânın tavanı çapraz tonozdur. Duvarlar belirli bir kota kadar seramik kaplama, kalan kısımlar ise plastik boyadır. Kaldırılan ahşap kapı, niş olarak kullanılmaktadır (Çizelge 4.15).

Z-10 mekânı avludur. Kaldırımdan iki basamak inilerek, tonozlu bir eyvana, bu eyvandan yine bir basamak inilerek avluya ulaşılır. Avlu 11m. x 12 m. boyutlarındadır. Ortasında büyük bir ıhlamur ağacı vardır. Bu kattaki bütün mekânlar avluya açılır. Avlunun beton döşemesinde yer yer çatlamlar ve bozulmalar göze çarpar. Sağdan ve soldan iki adet taş merdivenle birinci kata bağlanır.

Birinci kat

Birinci kat 1-01, 1-02, 1-02a, 1-02b, 1-03, 1-03a, 1-04, 1-05, 1-05a, 1-06, 1-07, 1-08, 1-09, 1-10, 1-11, 1-12, 1-12a, 1-13, 1-14 mekânlarından oluşur. Bu mekânlar sağdan ve soldan iki merdivenin çıktığı revaklı ve tavanı tonozlu galeriye açılırlar. Galeri avluyu dört taraftan çevreler. Galeriye açılan 3 adet muhasebe bürosu, 2 adet hukuk bürosu, denizcilik bürosu, müze, şu anda kullanılmayan bir adet boş oda, kazan dairesi, depo ve wc bulunur.

1-01 mekânı zemin katta yer alan Z-02 mahal numaralı kırtasiyenin deposu olarak kullanılmaktadır. Mekânda kuzeydoğu cephesine açılan iki adet ahşap penceresi, bir

adet ahşap kapısı ve iki adet ahşap dolap yer alır. Döşemesi beton, duvarları plastik boya, tavanı çapraz tonoz olan mekân eşyalarla dolu olduğundan, yeterince gözlem ve tespit yapılamamıştır (Çizelge 4.16).

1-02, 1-02a, 1-02b mekânları denizcilik bürosu olarak kullanılmaktadır. 1-02 mekânı, revağın bir bölümünün ahşap doğrama camekânla kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Ahşap bir kapıyla girilen mekânın döşemesi laminant parke, duvarları plastik boyadır. Buradan kemerli bir kapı boşluğuyla 1-02b mekânına geçilir. 1-02a ve 1-02b mekânları deri kaplı bir kapıyla birbirine bağlanır. Her iki mekânda da kuzeydoğu cephesine açılan ikişer adet ahşap pencere ve ikişer adet ahşap dolap yer alır. Döşeme laminant parke, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır. 1-02a mekânının revağa açılan ahşap bir kapısı vardır, ancak bu kapı kullanılmamaktadır (Çizelge 4.17-4.18-4.19).

1-03 ve 1-03a mekânları muhasebe bürosu olarak kullanılmaktadır. Kuzeydoğu cephesine açılan ikişer ahşap doğramalı pencerenin yer aldığı mekânlar ahşap bir kapıyla birbirine bağlanır. Döşeme laminant parke, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır. 1-03 mekânında 1, 1-03a mekânında 2 adet ahşap dolap yer alır. Revaktan ahşap bir kapıyla 103a mekânına geçiş sağlanır (Çizelge 4.20-4.21).

1-04 mekânı kazan dairesi olarak kullanılmaktadır. Çift kanatlı ahşap doğramalı bir kapıyla revağa açılır. Döşeme laminant parke, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır. Güneydoğu cephesine açılan bir havalandırma penceresinin yanı sıra, bir adet lavabo bulunmaktadır. Doğramalarda, duvarlarda ve döşeme oldukça belirgin bozulmalar göze çarpmaktadır (Çizelge 4.22).

1-05 ve 1-05a mekânları muhasebe bürosu olarak kullanılmaktadır. 1-05 mekânında revağa açılan 1 adet ahşap kapı, 2 adet ahşap pencere, güneydoğu cephesine açılan 2 ahşap pencere, 2 adet ahşap dolap ve 1 adet taş ocak bulunmaktadır. Ahşap bir kapıyla 1-05a mekânına bağlanır. 1-05a mekânında da revağa açılan 2 adet ahşap pencere ve güneydoğu cephesine açılan 2 adet ahşap pencere bulunmaktadır. Mekânın revağa açılan 2 adet ahşap kapıda biri ahşap dolapla diğeri ahşap nişle

kapatılmıştır ve kullanılmamaktadır. Her iki mekânda da döşeme laminant parke, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır (Çizelge 4.23-4.24).

1-06 mekânı muhasebe bürosu olarak kullanılmaktadır. Ahşap bir kapıyla revağa açılan mekânda güneydoğu cepheye açılan 2 adet ahşap pencere, 2 adet ahşap dolap ve 1 adet taş ocak bulunmaktadır. Döşeme laminant parke, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır (Çizelge 4.25).

1-07 mekânı boştur ve kullanılmamaktadır. Ahşap bir kapıyla revağa açılır aynı zamanda revağa ve güneybatı cepheye açılan 2 adet ahşap penceresi vardır. Döşeme beton, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır (Çizelge 4.26).

1-08 mekânı muhasebe bürolarının arşivi olarak kullanılmaktadır. Ahşap bir kapıyla revağa açılır aynı zamanda revağa ve güneybatı cepheye açılan 2 adet ahşap penceresi vardır. Döşeme beton, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır. Mekân dosya dolaplarıyla dolu olduğundan, yeterince gözlem ve tespit yapılamamıştır (Çizelge 4.27).

1-09 mekânı muhasebe bürosu olarak kullanılmaktadır. Ahşap bir kapıyla revağa açılır aynı zamanda revağa ve güneybatı cepheye açılan 2 adet ahşap penceresi vardır. Bunun yanı sıra 4 adet dolap ve 1 adet taş ocak bulunmaktadır. Döşeme laminant parke, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır (Çizelge 4.28).

1-10 mekânı sergi odası olarak kullanılmaktadır. Diğer mekânlarda olduğu gibi ahşap bir kapıyla revağa açılır aynı zamanda revağa ve güneybatı cepheye açılan 2 adet ahşap penceresi vardır. 1 adet taş ocak ve 1 adet dolap bulunmaktadır. Döşeme laminant parke, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır (Çizelge 4.29).

1-11 mekânı hukuk bürosu olarak kullanılmaktadır. Güneybatı ve kuzeybatı cephelerine açılan 2'şer adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Bu pencerelerde demir korkuluk yer almaz. Koridora açılan ahşap kapısı kullanılmamaktadır. 2' si çift kapaklı, 1'i tek kapaklı olmak üzere 3 adet ahşap dolap bulunmaktadır. Döşeme

ahşap kaplama, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır. Ahşap bir kapıyla 1-11a mekânına açılır (Çizelge 4.30).

1-11a mekânı hukuk bürosunun sekreter odası olarak kullanılmaktadır. Kuzeybatı cephesine açılan ahşap pencere demir korkulukludur. Koridora açılan bir adet ahşap penceresi ve bir adet ahşap kapısı vardır. 2 adet ahşap dolap yer alan mekânda döşeme ahşap kaplama, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır (Çizelge 4.31).

1-12 mekânı da hukuk bürosu olarak kullanılmaktadır. Kuzeybatı cephesine açılan küçük bir ahşap pencerenin yanı sıra, koridora açılan bir adet ahşap penceresi ve bir adet ahşap kapısı bulunmaktadır. Ahşap kapı kullanılmamaktadır. 1 adet ahşap dolap yer alan mekândaki taş ocak tuğlayla örülerek kapatılmıştır. Döşeme ahşap kaplama, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır. Ahşap bir kapıyla 1-12a mekânına açılır (Çizelge 4.32).

1-12a mekânı hukuk bürosunun sekreter odası olarak kullanılmaktadır. Koridora açılan ahşap pencere ve ahşap kapının yanı sıra, 1 adet ahşap dolap ve 1 adet ahşap niş yer almaktadır. Yine bu mekânda da döşeme ahşap kaplama, tavan çapraz tonoz, duvarlar plastik boyadır (Çizelge 4.33).

1-13 mekânı wc olarak kullanılmaktadır. Handa yer alan ve ortak kullanılan tek wc'dir. Tek kişiliktir. Alaturka tuvalet ve lavabo yer alır. Döşeme seramik kaplama, tavan çapraz tonoz, duvarlar seramik kaplama ve plastik boyadır. Duvarlarda nemlenme, boya dökülmesi ve çatlaması, seramik kaplamada renk değişimi ve kırılmalar göze çarpar (Çizelge 4.34).

1-14 mekânı beşik tonoz üst örtüsü 23 sütunla taşınan, ön yüzü kemerli revak kısmıdır. Hanın zemin katı iki taş merdivenle revağa bağlanırken, birinci katta bulunan mekânların çoğu revağa açılır. Sütunlar arasında demir korkuluklar yer alır. Demir korkuluklarda korozyon ve deformasyon göze çarpar. Döşeme beton ve taş bloklardan oluşur. Renk değişimi ve deformasyon görülmektedir.

4.2.4. Strüktürel elemanlar

Taş Han'daki taşıyıcı elemanlar, düşey taşıyıcı elemanlar ve yatay taşıyıcı elemanlar olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

Düşey taşıyıcılar: Yapıda; duvarlar düşey taşıyıcı elemanlardır.

Duvarlar

Bayülke'ye (1978) göre; “Duvarlar, mekân örtüsünden gelen yükleri zemine ileten; malzemelerine göre taş, tuğla, kerpiç olarak sınıflandırabileceğimiz düşey düzlemsel elemanlardır.”

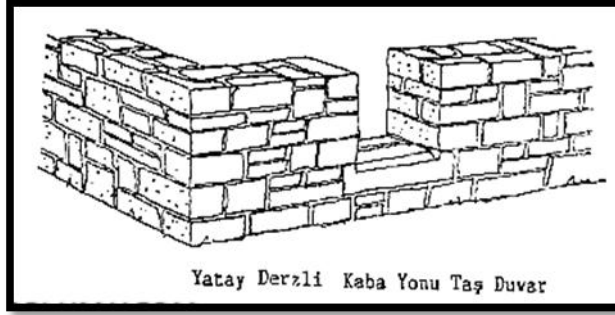
Hasol'a (1998) göre; “Yığma yapı tekniğinde yapılandırılmış olan evlerin yapım sisteminin önemli bir parçası olan duvarlar, taşıyıcı ve sınırlayıcı özellikler taşımaktadır. Düşey taşıyıcılar olarak adlandırılan duvarlar, örtüden gelen yükleri alarak temele ileten, örtüden, yatay öğelerden ve kendi ağırlığından gelen yükleri sürekli taşıyan, aynı zamanda sınırlayıcı olan önemli strüktür öğesidir.

Duvar örgüsünde düşey derzlerin üst üste gelmemesine dikkat edilmelidir. Şaşırtmalı örülen duvarda yükler bir açı altında aşağı doğru yayılarak dağılır ve duvarın büyük bir bölümü yük dağılımına katılır.

Hanın tüm duvarları yığma yapım tekniği ile yatay derzli kaba yonu taş duvar örgüsü kullanılarak yapılmıştır. Kesme taş ve moloz taş kullanılan duvarların kalınlıkları bodrum katta 100-120 cm'dir. Giriş katta dış duvarlar 60-80 cm'dir. İç duvarlar yaklaşık 65-85 cm'dir.

Kaba yonu taş duvarlarında genel yapım kuralları şunlardır:

- Taşların yatak ve yan yüzeyleri murç ya da tarakla görünen yüzeyine dik olarak en az 15 cm düzeltilmeli gerekirse taşın görünen yüzey çevresinde 2 cm eninde düz kalemle tesviye çerçevesi yapılmalıdır.
- Cepheden görünen yüzey kabarıklıkları 3 cm yi geçmemeli, boyut olarak taşların yüksekliği 20 cm genişliği 30 cm derinliği de 25 cm civarında olmalıdır.
- Derz kalınlığı en çok 2 cm olmalıdır. Taş sıraları arasındaki yükseklik farkı 1/5 i geçmemeli, düşey derz aralarındaki uzaklık en az 10 cm olmalıdır [26].

Şekil 4.1. Yatay derzli kaba yonu taş duvar örgüsü [26]

Yatay taşıyıcılar: Yapıda; temeller, kemerler, tavan ve döşeme yatay taşıyıcı elemanlardır.

Temeller

Bayülke'ye (1992) göre; “Temeller, yapının kendi ağırlığını, kullanım yüklerini, kar, rüzgâr ve deprem yüklerini zemine ileten taşıyıcı elemanlardır.”

Taş Han'da herhangi bir kazı ve sondaj yapma olanağımız olmadığından temeller hakkında kesin bir bilgimiz olmamakla birlikte, bodrum kat taş duvarları altına mütemadi, duvar kalınlığında ve kaba yontu taş malzemeden bir temelin yapıldığını tahmin edebilmekteyiz.

Kemerler

Ulkay’a (1978) göre; “Kemerler, iki sütun veya ayak arasındaki açıklığı geçmek için yapılan eğri eksenli kirişlerdir. Kemerler, taş ya da tuğla ile inşa edilir. Taş kemerler, moloz, kaba yonu, ince yonu veya kesme taştan yapılır.”

Çamlıbel’e (2000) göre; “Kemerler, yerçekiminin etkisiyle düşey yük etkisi altındadır. Bu yükler yapıdaki detay malzeme ve taşıyıcı sistem malzemesinin (kerpiç, tuğla veya taş) toplamıdır. Kemerler, üzerlerine gelen yükleri basınca çalışan elemanlarıyla taşımaktadır.”

Han içerisinde yarım daire kemer, basık kemer olmak üzere 2 farklı kemer tipine rastlanmıştır.

Duvarların yanı sıra düşey taşıyıcı olarak, revakta yükleri zemine aktarmak için sütun ve kemerlerden oluşan taş iskelet sistemden de faydalanılmıştır. Kemerler daha geniş açıklık geçmek için üstünde konumlanan duvar yüklerini yayarak iletilmesini sağlamaktadır.

Kemerler bir yandan ana işlevi olan yük dağılımını sağlarken, bir yandan da süsleme aracı olarak kullanılmıştır. Ana giriş kapısı üzerinde, pencerelerde, taş ocakların üzerinde olmak üzere pek çok yerde rastlamak mümkündür.

Resim 4.15. Avluda yer alan kemerler
[Gül, 2012]

Resim 4.16. Revak kemerleri
[Gül, 2012]

Tavan

Ünay'a (2002) göre; "Tonoz, bir kemerin kendi düzleminde, dik doğrultusunda ötelenmesi sonucu meydana gelen; yükleri, kemerlerin yük taşıma prensibi ilkesine göre taşıyan, aynı zamanda da kabuk özelliği gösteren tek eğrilikli yapı elemanıdır. Tonozlarda, basınç kuvvetlerinden ötürü basınç gerilmeleri oluşur."

Saraç'a (2003) göre; "Tonoz çeşitleri; ilkel tonoz, beşik tonoz, çapraz tonoz ve manastır tonozu olmak üzere dört çeşittir. Tonoz, kendi ağırlığı ile birlikte üzerindeki kaplama yüklerini de taşır. Bir tonozun kesiti, aynı eğrilikteki bir kemerin eşdeğeridir. Tonoz mesnetlerinde oluşan yanal kuvvetler, temellere doğru kalınlaştırılmış duvarlar, kemerlerde olduğu gibi gergiler veya payandalarla taşınır." Yapının üst örtüsü tonoz sistem ile örtülüdür ve kesme taş kullanılarak yapılmıştır. Beşik tonoz ve çapraz tonoz olmak üzere 2 çeşit tonoz sistemi kullanılmıştır. Zemin kattaki mekânların, giriş kapısının açıldığı eyvanın, merdivenlerin ve birinci katta yer alan galerinin üst örtüsü beşik tonoz, birinci kattaki mekânların üst örtüsü ise çapraz tonozdur.

Resim 4.17. Z-01 mekânı tavanı [Gül, 2012]

Resim 4.18. Z-02 mekânı tavanı [Gül, 2012]

Resim 4.19. Z-04 mekânı tavanı [Gül, 2012]

Resim 4.20. Z-05 mekânı tavanı [Gül, 2012]

Resim 4.21. 1-03 mekânı tavanı
[Gül, 2012]

Resim 4.22. 1-11a mekânı tavanı
[Gül, 2012]

Resim 4.23. 1-14 mekânı tavanı
[Gül, 2012]

Resim 4.24. Z-07 mekânı tavanı
[Gül, 2012]

Döşeme

Soygeniş'e (1999) göre; "Döşemeler, binanın iki katını, yapının oturduğu zeminle kapalı hacmi ya da en üst kat ile dış mekânı, ayırma görevi üstlenen yatay taşıyıcı yapı elemanıdır. Yapı döşemeleri, inşa edildikleri malzemenin cinsine göre ahşap, kâgir döşeme gibi isimlendirilir."

Özgün yer döşemesi beton olan handa, kullanıcı müdahaleleri sonucu bazı mekânların döşemesi ahşap ve seramik kaplamaya dönüştürülmüştür. Bunun yanı sıra özgün halini koruyan mekânlar da bulunmaktadır.

Hanın bodrum katında yer alan B-01 mekânının döşemesi seramik kaplamadır.

Resim 4.25. B-01 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Zemin katta yer alan Z-01 mekânının döşemesi laminant kaplama, Z-07, Z-08, Z-08b, Z-08c mekânlarının ve Z-07c mekânının bir kısmının döşemesi ahşap kaplama, Z-02, Z04, Z05, Z05-a, Z-07a, Z-07b, Z-08a mekânlarının ve Z-07c mekânının bir kısmının döşemesi seramik kaplama, Z-03, Z-10, Z-06, Z-09 mekânlarının döşemesi betondur.

Resim 4.26. Z-01 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.27. Z-02 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.28. Z-04 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.29. Z-05 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.30. Z-05a mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.31. Z-06 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.32. Z-07 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.33. Z-07a mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.34. Z-05c mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.35. Z-07b mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.36. Z-07 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.37. Z-08a mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.38. Z-09 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.39. Z-10 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Birinci katta yer alan 1-02, 1-02a, 1-02b, 1-03, 1-03a, 1-09, 1-10 mekânlarının döşemesi laminant kaplama, 1-05, 1-05a, 1-06, 1-11, 1-11a, 1-12, 1-12a mekânlarının döşemesi ahşap kaplama, 1-13 mekânının döşemesi seramik kaplama, 1-01, 1-04, 1-07, 1-08, 1-14 mekânlarının döşemesi betondur.

Resim 4.40. 1-01 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.41. 1-02 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.42. 1-03 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.43. 1-04 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.44. 1-05 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.45. 1-06 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.46. 1-07 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.47. 1-08 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.48. 1-09 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.49. 1-10 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.50. 1-11 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.51. 1-11a mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.52. 1-12 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.53. 1-13 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.54. 1-14 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

Resim 4.55. 1-14 mekânı zemin kaplaması [Gül, 2012]

4.2.5. Mimari Elemanlar

Kapılar

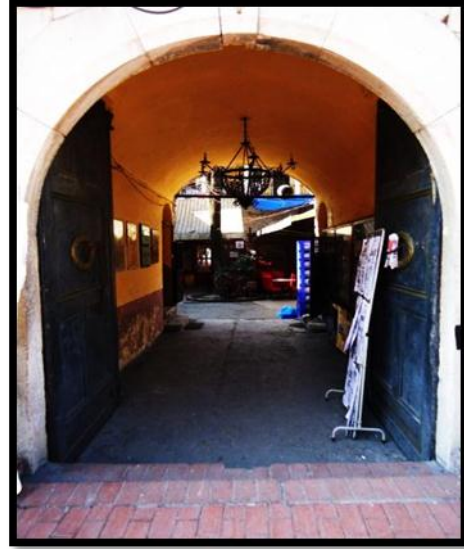
Taş Han'da 18 tip kapı olmak üzere 17 tane ahşap kapı ve 1 adet demir ana giriş kapısı bulunmaktadır. Ahşap kapılardan biri deri kaplıdır. Bu kapılar çizim üzerinde K.x.x şeklinde notasyon verilerek gruplandırılmıştır. Yapıda bulunan bütün kapılar ahşaptan yapılmış, ağaç olarak çam ağacı kullanılmıştır.

Zemin kat kapıları

Kuzeydoğu cephesinde bulunan yuvarlak kemerli taş söveli ana giriş kapısının yüksekliği 3.55 m, kapı boşluğunun eni ise 2.45 m ve yüksekliği 2.61 m'dir. Üzeri işlemeli, çift kanatlı demir kapı, bir adet kilit ve iki adet tokmağa sahiptir. Ana giriş kapısı zamanla yol kotunun yükselmesi sebebiyle yola gömülmüş olup, kapıda yer yer kırılmalar, kopmalar ve renk değişimleri görülmektedir.

Resim 4.56. K2 kapısı [Gül, 2012]

Resim 4.57. K2 kapısı [Gül, 2012]

Resim 4.58. K2 kapısı sağ kanat
[Gül, 2012]

Resim 4.59. K2 kapısı sol kanat
[Gül, 2012]

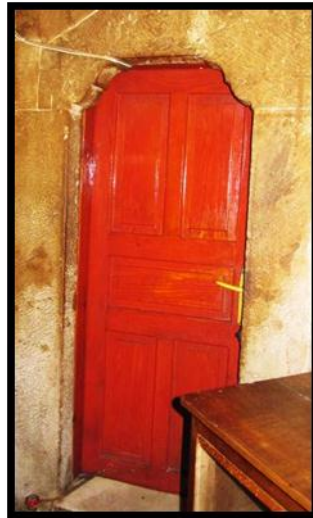
Resim 4.60. K2 kapısı sol kanat
[Gül, 2012]

Resim 4.61. K2 kapısı sağ kanat
[Gül, 2012]

Resim 4.62. K3 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.63. K5 kapısı
[Gül, 2012]

Birinci kat kapıları

Birinci katta yer alan kapıların tamamı ahşap kapılardır. Yalnızca 1-02 mekânını, 1-02a mekânına bağlayan ahşap kapı deri kaplanmıştır. Plan gereği bazıları sağa, bazıları ise sola doğru açılmaktadır. Tek kanatlı ve çift kanatlı olmak üzere 2 tip kapı bulunmaktadır. Bir kısmı revağa açılan kapıların, bir kısmı da mekânları birbirine bağlamaktadır.

K.6 kapısı, 1-01 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. Kapıda yer yer çatlamlar mevcuttur.

K.6.1 kapısı, 1-02 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır. Kapı kolu çıkartılan kapı, kullanılmamaktadır.

K.7 kapısı, 1-02 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Çift kanatlı olan kapının, bir kanadı sabit, bir kanadı hareketli olup kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır.

K.8 kapısı, 1-02a ile 1-02b mekânlarını bağlamaktadır. Tek kanatlı ahşap kapı kanadı deri kaplanmıştır.

K.9 kapısı, 1-03 ile 1-03a mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır.

K.9.1 kapısı, 1-03a ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır.

K.10 kapısı, 1-04 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Çift kanatlı olan kapının, bir kanadı sabit, bir kanadı hareketli olup kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır.

K.9 kapısı, 1-03 ile 1-03a mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır.

K.11.1 kapısı, 1-06 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır.

K.12 kapısı, 1-05 ile 1-05a mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır.

K.12.1 ve K.12.2 kapıları, 1-05a ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadırlar. Her iki kapıda tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmışlardır. Kapı kolları çıkartılan kapılar, kullanılmamaktadır.

K.12.3 kapısı, 1-07 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır. Kapı kolu olmayan kapı, asma kilitle kapatılmaktadır.

K.13 kapısı, 1-08 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Üst tablası camlı kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır.

K.9.2 kapısı, 1-09 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır. Demir parmaklıkla kapatılmıştır.

K.9.3 kapısı, 1-10 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır. Demir parmaklıkla kapatılmıştır.

K.14 kapısı, 1-11 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Üst tablası camlı kapı tek kanatlı olup açık kahverengi ve kahverengi plastik boya ile boyanmıştır. Ancak kullanılmamaktadır.

K.16 kapısı, 1-11a ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup açık kahverengi ve kahverengi plastik boya ile boyanmıştır.

K.15 kapıları, 1-11 ile 1-11a mekânlarını bağlamaktadır. Her iki kapı da tek kanatlı olup kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır.

K.6.2 kapısı, 1-12 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Üst tablası camlı kapı tek kanatlı olup kahverengi plastik boya ile boyanmıştır. Ancak kullanılmamaktadır.

K.14.1 kapısı, 1-12a ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Üst tablası camlı kapı tek kanatlı olup içten beyaz, dıştan kahverengi plastik boya ile boyanmıştır.

K.15.1 kapısı, 1-12 ile 1-12a mekânlarını bağlamaktadır. Kapı tek kanatlı olup beyaz yağlı boya ile boyanmıştır.

K.17 kapısı, 1-13 ile 1-14 mekânlarını bağlamaktadır. Üst tablası camlı kapı tek kanatlı olup kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır.

Resim 4.64. K6 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.65. K6.1 kapısı-K7 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.66. K8 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.67. K9 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.68. K9.1 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.69. K10 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.70. K12.2 kapısı-K11.1 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.71 K12.3 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.72. K13 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.73. K9.2 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.74. K14 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.75. K16 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.76. K15 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.77. K14.1 kapısı
[Gül, 2012]

Resim 4.78. K17kapısı
[Gül, 2012]

Pencereler

Taş Han'da 13 tip ahşap pencere, 13 tip camekân olmak üzere toplam 60 adet pencere bulunmaktadır.

Taş Han'da sövesiz veya taş söveli pencerelerin tamamı ahşap doğramalıdır. Zemin kat pencereleri dikdörtgen formda olup, dükkân giriş kapılarının da yer aldığı camekânlar kemer formuyla tamamlanmıştır. Birinci kat pencereleri çoğunlukla dikdörtgen formdadır ancak yer yer kare formlu pencerelere de rastlanır. Han sakinlerinin sözlü beyanına göre hanın çoğu penceresi kullanıcı müdahalesine uğramış olup, ahşap pencerelerin kasaları, doğramaları, önündeki korkulukları değiştirilmiştir. Ahşap pencerelerin bir kısmı özgün detaylara sahipken, birçoğunda malzeme kaybı, renk değişimi, ahşapta kararma, böceklenme, çürüme gibi sorunlar gözlemlenmektedir.

Pencerelerin çoğunda demir parmaklık mevcuttur. Yuvarlak hatlı ve çeşitli şekillerdeki demir parmaklıklar, taş duvarlara monte edilmiştir.

Bodrum Kat Pencereleeri

Resim 4.79. P.1 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.80. P.1.2 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.81. P.1.3 penceresi
[Gül, 2012]

Zemin Kat Pencereleeri

Resim 4.82. C.1 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.83. C.2 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.84. C.3 camekânı
[Gül, 2012]

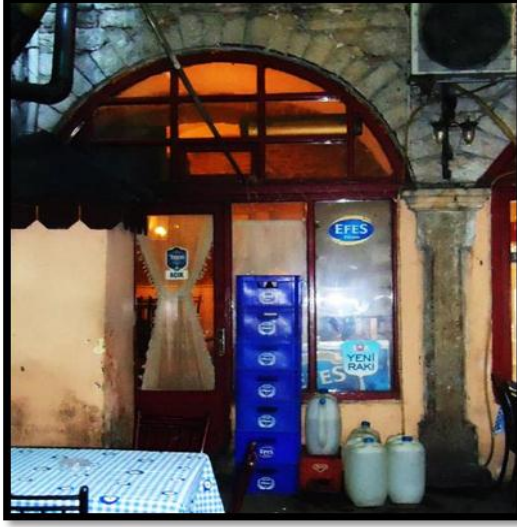
Resim 4.85. C.4 camekânı
[Gül, 2012]

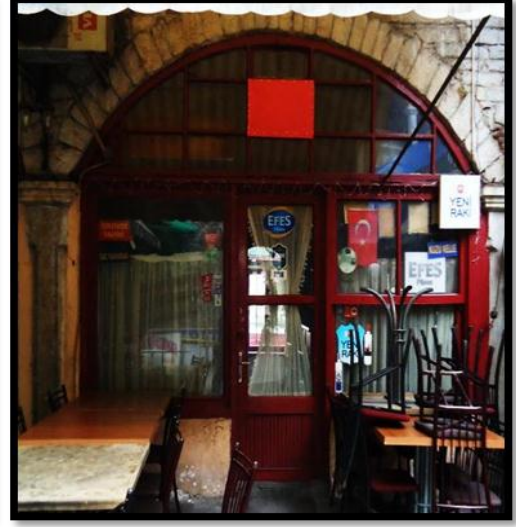
Resim 4.86. C.5 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.87. C.6 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.88. C.7 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.89. C.8 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.90. C.9 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.91. C.10 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.92. C.11 camekânı
[Gül, 2012]

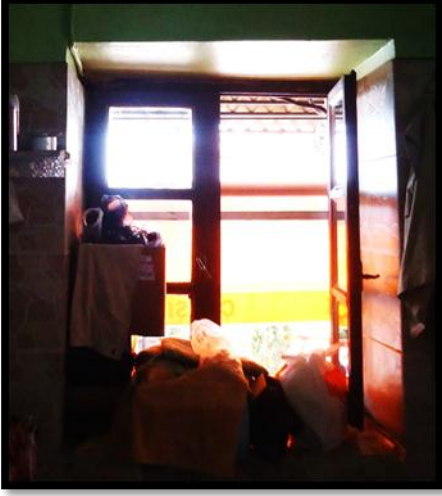
Resim 4.93. C.12 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.94. P.5 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.95. P.6 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.96. P.6 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.97. DC.1 camekânı
[Gül, 2012]

Resim 4.98. P.2.2 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.99. P.2.3 penceresi
[Gül, 2012]

Birinci Kat Pencereleeri

Resim 4.100. P.7 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.101. P.7.1 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.102. P.6 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.103. P.6.6 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.104. P.9 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.105. P.10 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.106. P.8 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.107. P.7.5 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.108. P.7.6 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.109. P.11 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.110. P.12 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.111. P.9.1 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.112. P.13 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.113. P.14 penceresi
[Gül, 2012]

Resim 4.114. C.13 camekânı
[Gül, 2012]

Merdiven

M.1 ve M.2 merdivenlerinin her ikisi de, Z-03 mekânını, 1-14 mekânına bağlayan taş merdivendir. M1 merdiveni -0.54 kotunu +3.78 kotuna, M2 merdiveni ise +3.84 kotuna bağlamaktadır. 12 basamaktan oluşan, taş merdiven rıhtları ortalama 20 cm olup, iki tarafı da duvarla çerçevelenmiştir. Her iki merdivende de tek taraflı duvara monte edilmiş demir korkuluk yer alır, birinci kata çıkıldığında merdiven kovanını çerçeveleyecek şekilde devam eder. Taş merdivenin basamaklarında ufalanmalar, malzeme kayıpları gözlemlenmektedir.

Resim 4.115. M.1 merdiveni avludan görünüm [Gül, 2012]

Resim 4.116. M.1 merdiveni revaktan görünüm [Gül, 2012]

Resim 4.117. M.2 merdiveni avludan görünüm [Gül, 2012]

Resim 4.118. M.2 merdiveni revaktan görünüm [Gül, 2012]

İç mekân öğeleri

Dolap

Resim 4.119. D.3.2 dolabı [Gül, 2012]

Resim 4.120. D.5 dolabı [Gül, 2012]

Resim 121. D.6 dolabı [Gül, 2012]

Resim 4.122. D.7 dolabı
[Gül, 2012]

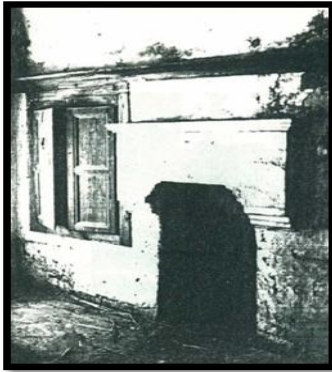

Resim 4.123. D.11.3 dolabı
[Gül, 2012]

Resim 124. D.12.1 dolabı
[Gül, 2012]

Ocak

Resim 4.125. Ocak [Kemik, 1986]

Resim 4.126. Ocak [Gül, 2012]

Niş

Resim 4.127. Niş [Kemik, 1986]

Resim 4.128. Niş [Gül, 2012]

4.2.6. Çatı

Taş Han, alaturka kiremit örtülü kırma ahşap çatı konstrüksiyonuna sahiptir. Ahşap malzemede zamanla oluşan kayma, kırılma ve kopmalar vardır. Alaturka kiremitlerde yer yer eksilme ve kırılmalar meydana gelmiştir.

Resim 4.129. Çatı örtüsü [Gül, 2012]

Resim 4.130. Baca [Gül, 2012]

Resim 4.131. Saçak [Gül, 2012]

4.2.7. Malzeme kullanımı

Adından da anlaşılacağı üzere, yapımında çoğunlukla taş kullanılan Taş Han'da, ahşap ve metal elemanlar da kullanılmıştır.

Taşıyıcı elemanlarda malzeme kullanımı

Yığma yapım tekniği ile inşa edilen Taş Han'da üst örtü tonoz sistemle yapılmıştır. Yapı iki katlı olup, moloz taş ve tuğladan yapılmıştır. Dış duvarların büyük bölümünde kaba yontu taş kullanılan Taş Han'da iç duvarlarda, tonoz örgüsünde kesme kireç taşı kullanılmıştır. Yapıya sonradan eklenen bölme duvarlarda da tuğla kullanılmıştır. Kemerlerim oluşturan kesme taş dizgisinin kalınlığı 20-25 cm'dir.

Mimari elemanlarda malzeme kullanımı

Taş Han'da bulunan mimari elemanlarda ahşap, taş, metal, mermer, alaturka kiremit, cam, seramik, laminant, lamine olmak üzere 9 tip malzeme kullanılmıştır. Yapıda kullanılan bu malzemeler de her mekân için ayrı ayrı yapılan tablolarda detaylı bir biçimde gösterilmiştir.

Taş: Taş Han'da taş malzeme; taşıyıcı olarak temel, duvar, döşeme, merdiven, kemerlerde; kaplama amacıyla duvar, döşeme; süsleme elemanı olarak söve, bacalarda, taş ocaklarda kullanım alanı bulmuştur.

Ahşap: Taş Han'da ahşap malzeme, kaplama amacıyla; döşemede, süsleme elemanı olarak; dolaplarda, kapılarda, pencerelerde kullanım alanı bulmuştur.

Metal: Taş Han'daki demir elemanlar; pencere korkulukları, ana giriş kapısı, ana giriş kapısı üzerindeki kapı kulpları ve kilidi, merdiven korkulukları, merdiven kapıları, dolap kilitleri gibi pek çok yerde kullanım alanı bulmuştur.

4.2.8. Sorunlar

Taş Han'ın yapı ölçeğindeki sorunlar 4 ana başlık altında incelenecektir:

- Malzeme Sorunları
- Taşıyıcı Sorunları
- İnsan Kaynaklı Sorunlar
- Konfor Koşullarının Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Malzeme sorunları

İnsan etkisi ile oluşan sorunlar; sıva ve boya yapılması, doğa etkisi ile oluşan sorunlar; yapıda oluşan çatlaklar, ahşapta böceklenme, çürüme, nem ve küf oluşumu, tasta kayıp, metal elemanlarda korozyon, renk değişimi başlıkları altında incelenmiştir.

Sıva ve boya müdahaleleri: Cephelerde, özellikle ön cephenin tamamında, avluya bakan duvarlarının ve iç mekân duvarlarında yer yer çimento esaslı sıva yapılmıştır. Bu tür sıvalar zaman içerisinde yapıya zarar vermektedir.

Ahşapta böceklenme: Han içerisinde yer alan kapı-pencere doğramalarında ve yer döşemelerinde meydana gelen bozulmalardır.

Nem ve küf oluşumu: Özellikle tonozda ve tonoz ile duvarların birleşimlerinin olduğu alanda nem ve küflenme görülmektedir.

Metal elemanlarda korozyon: Metal parmaklık, korkuluk, kapı-pencere menteşeleri ve kilitleri gibi elemanların atmosfer etkisiyle paslanmasıdır. Taş Han'da buna benzer etkiler görülmektedir.

Renk değişimi: Yapıda yer alan elemanların çeşitli sebeplerle renklerinde farklılaşma olmasıdır. Bu durum daha çok ahşap doğrama, nem alan taş yzeylerde gırılmektedir.

Çatlak oluşumları: Taş duvarların bir kısmında, beton yer dşeşemesinde ve merdivenlerde çatlaklar gözlenmektedir.

Taş Han'da var olan malzeme sorunları 3 alt başlık altında sıralanabilir:

- Ana yapı malzemeleri ile ilgili sorunlar
- Bağlayıcı malzemeler ile ilgili sorunlar
- Örtücü malzemelerle ilgili sorunlar

Ana yapı malzemelerinin sorunları

Taşta bozulma; taşın malzeme özelliklerinden kaynaklanan bozulmalar ve dış etkenler sonucu oluşan yıpranmalardır. Taşın malzeme özelliği sonucu oluşan bozulmalar, taşın mineral içeriğinden, minerallerin yerleşim düzeninden, makro ve mikro çatlaklar gibi durumlardan kaynaklanır. Çeşitli dış etkenler sonucu oluşan yıpranmalar ise hava ve çevre kirliliği, biyolojik etkenler, nem, işçilik, donma–erime döngüsü, komşu maddenin yarattığı basınç, bağlayıcı malzemelerin oluşturduğu fiziksel ve kimyasal etkiler şeklinde sıralanabilir.

Kagir yığma sistemle yapılan ve malzeme olarak taşın yoğunlukta kullanıldığı Taş Han'da taş malzemede meydana gelen kayıplar, yığma duvarlarda bulunan kaba yontu taşlarda makro-mikro çatlamlar, taş dışmesi, kırılma, yzey tabakasının kaybı, oyuklanma, tabaka ayrılması, sıva dökülmesi ve çimento esaslı harç kullanılması olarak tespit edilmiştir.

Taş Dışmesi: Çeşitli nedenlerle oluşan bağlayıcı çözülmesi sonucu taşların bulundukları yerlerden dışmesidir.

Kırılma: Taşlardaki çatlakların derinleşmesi nedeniyle oluşan kırılmalar ve parça kopmalarıdır.

Yüzey Tabakasının Kaybı: Taş malzeme yüzeyinde oluşan tabaka kaybıdır.

Oyuklanma: Taş malzeme yüzeyinde delikler, kırıklar ve çatlaklar oluşmasıdır.

Tabaka Ayrılması: Taşın yüzeyinin parça parça kırılıp ayrılmasıdır.

Sıva Dökülmesi: Taşın üzerindeki tabakanın ufak parçalar halinde kopmasıdır.

Çimento esaslı harç kullanılması: Kullanılan çimento esaslı harçlar, etrafındaki taşların zamanla zayıflayarak çürümesine sebep olur. Çimentonun diğer bir zararı ise tuz içeren bir malzeme olduğundan sürekli olarak yapıya tuz vermesi sonucunda taş malzemede ufalanma ve malzeme kayıplarına neden olur.

Ahşapta bozulma; renk değişimi, liflenme, böceklenme, yatay, düşey çatlaklar ekinde olmaktadır. Çoğunlukla nemin sebep olduğu bu bozulmalar ahşap elemanların dönmesine, eğrilmesine, yataylık ve düşeyliklerini kaybetmelerine hatta genişliklerinin azalması sonucu taşıyıcı niteliklerinin kısmen bozulmasına sebep olur [33].

Ahşap malzemede bozulma üç ana başlık altında incelenmiştir:

Günay’a (2001) göre, “Fiziksel bozulma; ahşap malzemenin hücre duvarının tamamen su ile doymun olduğu lif doymunluğu rutubet derecesi ortalama %30’dur. Lif doymunluğu noktasının altındaki rutubet değişikliklerinde, malzeme bünyesine su alıp-vererek üç yönde farklı gerçekleşen boyut değişmesine ahşabın çalışması olarak ifade edilir. Ahşabın bulunduğu ortamdaki su miktarı ve yoğunluğu arttıkça, çalışması ve su tutma kapasitesi artar.”

Yağmur, kar, sıcaklık değişimleri, UV ısınları, rüzgâr gibi iklimsel etkilere açık olan bir ahşabın görünümü değişir, birleşim yerleri açılır; yarıma, çatlama, burulma gibi bozulmalar meydana gelir. UV ısınlarının ilk etkileri malzemenin renginde ortaya çıkar. Isınların etkisiyle malzeme, daha açık ya da daha koyu tonlarda renk değişimine uğrar [1].

Kimyasal bozulma; kimyasal maddelerin, ahşabın hücre duvarına ulaşma oranı kimyasal bozulmanın boyutunu belirler. Genellikle kimyasal maddeler ahşap malzemenin rengini değiştirir. Uzun süre alkali etkisine maruz kalan malzeme zayıflar, hemiselüloz ve lignin erir, liflerde ayrılma meydana gelir. Yangın da ısıya bağlı bir kimyasal bozulmadır [1].

Biyolojik bozulma; ahşap malzemenin bozulmasına neden olan biyolojik faktörler genel olarak; bakteriler, mantarlar ve böcekler olarak sıralanabilir. Ayrıca yosunlar, algler ve likenler de ahşap malzemeye zarar verebilirler [1].

Taş Han'da, ahşap malzeme, çatı strüktürü, döşeme, kapı, pencere, dolap, süpürgelik, gibi elemanların ana malzemesidir. Gerek iç mekânda, gerekse cephelerde bulunan ahşap malzemelerde bozulmalar meydana gelmiştir. Dış etkilere maruz kalan ahşap malzemelerde çürüme, renk değişimi, kararmaların yanı sıra kapı, pencere, döşeme ve dolaplarda malzeme kaybı, çatlama, mantar oluşumu, kararma, nemlenme, küflenme ve renk değişimleri gözlemlenmektedir.

Bağlayıcı malzemeler (harç, derz) ile ilgili sorunlar

Harç; yapı elemanları ve malzemelerini birbirine bağlayan ve bunları bütünleştiren yapı malzemesidir. Aynı zamanda yardımcı ve yapıştırıcı bir malzeme olduğu için duvar kaplama elemanı olarak da kullanılır. Harç malzemesinin yok olması, kütle kaybı, iç dolguda yok oluşluk, derz boşalması, yüzey aşınması, stabilite kaybı gibi sorunları ortaya çıkarır.

Taş Han'da özellikle cephe duvarlarında harç malzemede yok olma, derz boşalması gibi sorunlar tespit edilmiştir.

Örtücü malzemeler (sıva, badana, kiremit) ile ilgili sorunlar

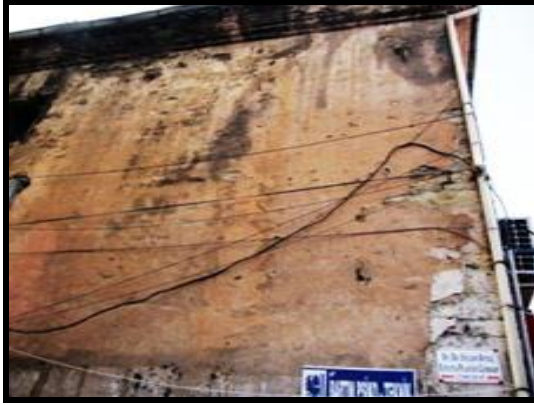
Tüm yapılarda koruyucu tabaka olarak kullanılan sıvanın bozulmasının çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bunları karışıkta kullanılan malzeme niteliği ve oranı, uygulandığı yüzey niteliği, iklim koşulları şeklinde sıralayabiliriz [33].

Taş Han'da iklim koşulları nedeniyle yapı elemanlarını olumsuz yönde etkilendikleri gözlenmektedir. Bu duruma malzeme niteliği, uygulandığı yüzey ve diğer dış etkenler gibi faktörler de eklenince sıvada yer yer dökülmeler, çatlama, kirlenmeler ve islenmeler meydana gelmektedir.

Binanın yapısal olarak genellikle sağlam bulunan dış duvarlarında en belirgin bozulma sıvalarda çatlama, dökülme ile derzlerde boşalmadır. Nem, rüzgar gibi dış etkenlerin neden olduğu bozulmalar da özellikle dış yüzeylerde yoğunlaşmaktadır.

Resim 4.132. Dökülme ve çatlama [Gül, 2012]

Resim 4.133. İslenme ve kararma [Gül, 2012] Resim 4.134. Nemlenme [Gül, 2012]

Taş Han'ın çatısı alaturka kiremitlidir. Kiremitlerde yer yer malzeme kayıpları, kırılma ve çatlama tespit edilmiştir. Çatıda bazı bölümlerde çökme ve açılmalar vardır. Bacalar, saçaklar, su toplama ve iniş boruları eskimiş ve bozulmuş durumdadır.

Resim 4.135. Çatıda çökme ve açılmalar [Gül, 2012]

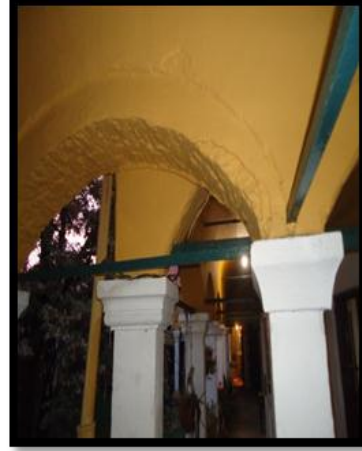
Resim 4.136. Saçaklar ve yağmur iniş borularında bozulmalar [Gül, 2012]

Taşıyıcı sorunları

Demir gergilerdeki en yoğun bozulma biçimi gergide oluşan aşırı korozyondur. Gergiler dövme demirden yapıldığından bozulmanın yoğun olduğu bölgede katmanlar arasında açılmalar/çözülmeler gözlenmektedir. Yapıdaki hareketler sonucu gergilerde burkulma ve kopma izlenen hasar biçimleridir.

Resim 4.137. Kemer düzenindeki aksaklıklar [Gül, 2012]

Resim 4.138. Kemerlerde çakışmalar [Gül, 2012]

İnsan Kaynaklı Sorunlar

İnsan eliyle oluşan sorunlar; yapının uzun süre kullanılmaması sonucunda bakımsız kalması, yapıya bilinçsizce yapılan müdahaleler, kasıtlı tahribatlardır.

Bakımsız Kalması: Bir tarihi yerleşmenin terk edilmesi ve orada bulunan kentsel dokunun, önemli anıtların bakımsız kalması çoğu kez sosyal ekonomik sorunlarla ilgilidir. Kültür mirasları büyük kentlere göç eden nüfus nedeniyle bakımsızlık tehdidi altındadır [2].

Taş Han, bakımsız kalmış ve deforme olmuştur.

Bilinçsizce Yapılan Müdahaleler: Kötü kullanım, harabiyeti hızlandıran önemli bir etkidir. Asıl sahipleri farklı yerlere göçtüğünde, eski konutlar kira evi olarak çeşitli ailelerin kullanımına verilmekte ve yeni kullanıcıların isteklerine göre gelişigüzel eklenen ara kat bölme duvarları, sokak cephesine açılan vitrin, ayrı giriş ve benzeri öğelerle hızla değişime uğramaktadır [2].

Taş Han'ın her iki katında da bazı duvarlar açılarak ya da tamamen yıkılarak odalar ve mekanlar birleştirilmiştir. Bu durum yapının hem özgünlüğünü bozmuş hem de

mimari elemanları etkilemiştir. Yapıdan gelen izler oda ve mekanların özgün halinin nasıl olduğuna cevap verebilecek niteliktedir.

Kapı ve pencerelerin çoğunluğu aslına uygun olmaksızın değiştirilmiş, özgünlüğünü kaybetmiştir. Aynı zamanda doğramaları çürümüş ya da boyaları bozulmuş durumdadır, açılıp kapanmakta güçlük çekilmektedir. Demir parmaklıkların boyaları bozulmuş durumdadır.

Resim 4.139. Özgünlüğü bozulmuş kapı [Gül, 2012]

Resim 4.140. Özgünlüğü bozulmuş pencere [Gül, 2012]

Yapının ön cephesi de, değiştirilen vitrin doğramaları, reklam tabelaları ve klima takılması gibi gördüğü müdahaleler sonucunda özgünlüğünü kaybetmiştir.

Resim 4.141. Kuzeydoğu cephesinde bozulmalar [Gül, 2012]

Kasıtlı Tahribatlar(Vandalizm): Genelde vandalizm diye adlandırılan tahribat türünün büyük çoğunlukla bilgisizlik ve onun yarattığı bilinçsizlikten kaynaklandığı söylenebilir. Bu davranışların arkasında dinsel bağnazlık, tahripten zevk alma, isim yazarak meşhur olma isteği gibi sebepler yatmaktadır [2].

Taş Han'ın güneydoğu cephesinde bu tarz yazılara rastlamak mümkündür.

Resim 4.142. Güneydoğu cephesinde bozulmalar [Gül, 2012]

Konfor Koşullarının Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Bu sorun günümüzde de kullanımları süren kültür varlıklarının günümüz yaşam ve kullanım koşullarının getirdiği standartlara sahip olmaması şeklinde tanımlanabilir. Bunların arasında mutfak, banyo, tuvalet gibi servis mekânlarının azılarının ya hiç bulunmaması ya da günümüz standartlarında olmaması, ısıtma ve aydınlatma gibi temel öğelerin de çağdaş gereksinimleri karşılayacak düzeyde tasarlanmamış olması yer almaktadır [31].

Taş Han'da sonradan yapıya eklenmiş olan tuvaletler, mutfak tezgâhları, elektrik tesisatı kabloları, avluya monte edilen tenteler gibi konfor koşulları eksikliğinden kaynaklı sorunlar gözlemlenmektedir. Han sakinleri bu sorunlar için niteliksiz çözümler üreterek yapıya müdahale etmiş ve istemeden de olsa yapıya zarar vermişlerdir.

Resim 4.143. Avluya sonradan eklenen wc [Gül, 2012]

Resim 4.144. Avluyu monte edilen tenteler [Gül, 2012]

Resim 4.145. 1-04 mekânına eklenen evye [Gül, 2012]

Resim 4.146. Cephedeki tesisat kabloları [Gül, 2012]

Çizelge 4.20. Yapı İç Tespit Tablosu-20

YAPI BİRİMİ: BİRİNCİ KAT

MEKÂN : 1-03

AÇIKLAMA:

Birinci katta bulunan 1-03 nolu muhasebe büro mekânı, 3.93 m eninde, 3.44 m boyunda, 3.50 m yüksekliğindedir. Dikdörtgen plan şemalı bu mekânın döşemesi; laminant parke, duvarı; plastik boya, tavanı; plastik boyadır. Mekânda dış cepheye açılan 2 adet pencere, 1 adet ahşap dolap, 1-03a mekânına açılan 1 adet ahşap kapı bulunmaktadır.

ELEMANLAR		FORM	BOYUTLAR	MALZEME							FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞMİLİK										NOTLAR	
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI		YÜZEY					Ö			ÖD	O	KA	YB	YBD	İYİ	ORTA		KÖTÜ
				T	A	ÇS	KS	PB	YB	KA	KAS	M	MG									
D1			393 x 198	●				●					●						●		Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.	
	P.8		84 x 122		●				●						●				●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.		
	P.8.1		82 x 120		●				●						●				●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.		
D2			342 x 198	●				●				●							●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.		
	Do.5		68 x 122		●				●						●				●	Özgün olmayan çift kanatlı ahşap dolaplar müdahale gerektirmektedir.		
	K.9		90 x 189		●				●						●				●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap kapı yağlı boyayla boyanmıştır.		
D3			458 x 198	●				●				●							●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.		
D4			344 x 198	●				●				●							●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.		
1-03 Mekânı Tavan												●							●	Özgün tavan plastik boyayla boyanmıştır.		
1-03 Mekânı Döşeme												●							●	Özgün döşeme laminant parke ile kaplanmıştır.		

KISALTMALAR

Dx: Duvar numaraları
K.x: Kapı numaraları
Px: Pencere numaraları

Do.x: Dolap numaraları
Oc.x: Ocak numaraları
Ko.x: Korkuluk
Ni.x: Niş

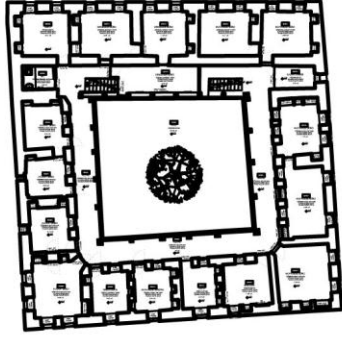
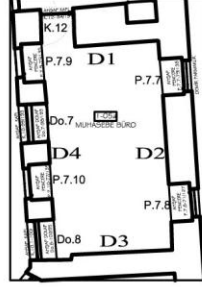
T: Taş
A: Ahşap
ÇS: Çimento harçlı sıva
KS: Kireç sıva
PB: Plastik boya
YB: Yağlı boya
KA: Kaplama
KAS: Kaplamasız

Ö: Özgün
S: Sağlam
B: Bozulmuş
M: Müdahale Gerektirmeyen
MG: Müdahale Gerektiren

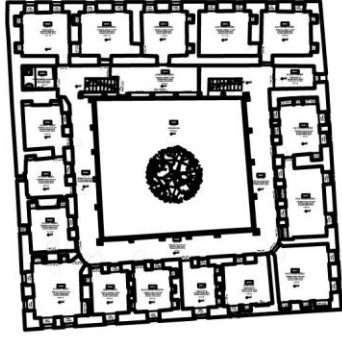
H: Hasarlı
EP: Eksik Parça
ÖD: Özgün Değil
E: Ekleme
DE: Değiştirme

O: Onarılmış
KA: Kaybolmuş
YB: Yeri Belli
YBD: Yeri Belli Değil

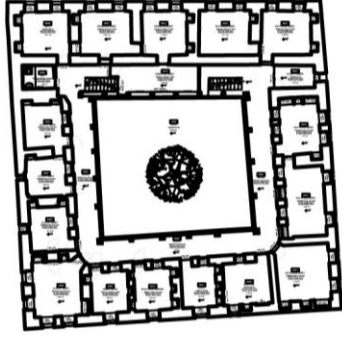
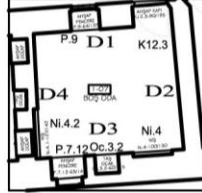
Çizelge 4.24. Yapı İç Tespit Tablosu-24

YAPI BİRİMİ: BİRİNCİ KAT				MEKÂN : 1-05a												AÇIKLAMA:											
																Birinci katta bulunan 1-05a nolu muhasebe büro mekânı, 2.96 m eninde, 5.36 m boyunda, 3.08 m yüksekliğindedir. Dikdörtgen plan şemalı bu mekânın döşemesi; ahşap kaplama, duvarı; plastik boya, tavanı; plastik boyadır. Mekânda dış cepheye ve avluya açılan 2'şer adet pencere, 1-05 nolu mekâna açılan 1 adet ahşap kapı bulunmaktadır. Revağa açılan K10 ve K10.1 kapıları kapatılarak dolap haline getirilmiştir.											
ELEMENLAR		FORM	BOYUTLAR	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK													
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö		ÖD	O	KA	YB	YBD	ORTA	KÖTÜ	NOTLAR					
					T	A	ÇS	KS	AS	PB	YB	KA	S	B									M	MG	H	EP	E
D1	K.12		298 x 215	●						●			●							●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
			84 x 191		●						●							●		●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap kapı yağlı boyayla boyanmıştır.						
D2	P.7.7		537 x 215	●						●			●							●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
			79 x 138		●						●							●		●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.						
			71 x 127		●						●							●		●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.						
D3			296 x 215	●						●			●							●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
D4	Do.7		629 x 215	●							●			●						●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
			98 x 193															●			●	Özgün olmayan çift kanatlı ahşap dolap yapıya sonradan eklenmiştir.					
			77 x 135		●						●							●			●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.					
			102 x 195		●						●							●			●	Özgün olmayan ahşap dolap yapıya sonradan eklenmiştir.					
			75 x 135		●						●							●			●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.					
1-05a Mekânı Tavan																				●	Özgün tavan plastik boyayla boyanmıştır.						
1-05a Mekânı Döşeme																				●	Özgün döşeme ahşap kaplama ile kaplanmıştır.						

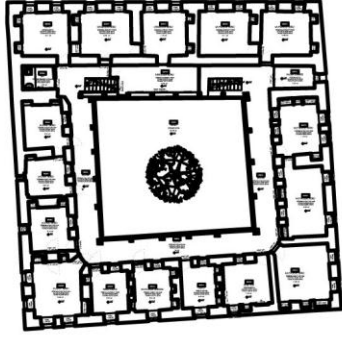
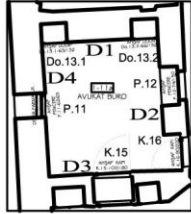
Çizelge 4.25. Yapı İç Tespit Tablosu-25

YAPI BİRİMİ: BİRİNCİ KAT				MEKÂN : 1-06												AÇIKLAMA: Birinci katta bulunan 1-06 nolu muhasebe büro mekânı, 4.02 m eninde, 4.33 m boyunda, 3.41 m yüksekliğindedir. Dikdörtgen plan şemalı bu mekânın döşemesi; ahşap kaplama, duvarı; plastik boya, tavanı; plastik boyadır. Mekânda dış cepheye açılan 2 adet pencere, 2 adet ahşap dolap, 1 adet taş ocak ve revağa açılan 1 adet ahşap kapı bulunmaktadır.											
																											
ELEMANLAR		FORM	BOYUTLAR	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK													
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö		ÖD	O	KA	YB	YBD	ORTA	KÖTÜ	NOTLAR					
					T	A	ÇS	KS	PB	YB	KA	KAS	S	B									M	H	EP	E	DE
D1	K.11.1		341 x 187	●					●					●						●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
			91 x 195		●				●								●			●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap kapı yağlı boyayla boyanmıştır.						
D2	P.7.11		433 x 187	●					●					●						●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
			84 x 138		●				●								●			●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.						
			84 x 138		●				●								●			●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.						
D3	Do.9		403 x 187	●					●					●						●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
			115 x 135		●				●								●			●	Özgün olmayan çift kanatlı ahşap dolap müdahale gerektirmektedir.						
			Oc.1.1		73 x 115	●					●					●					●	Özgün taş ocak müdahale gerektirmektedir.					
			Do.9.1		80 x 135		●				●							●			●	Özgün olmayan çift kanatlı ahşap dolap müdahale gerektirmektedir.					
D4			463 x 187	●					●					●						●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.						
1-06 Mekânı Tavan														●						●	Özgün tavan plastik boyayla boyanmıştır.						
1-06 Mekânı Döşeme														●						●	Özgün döşeme ahşap kaplama ile kaplanmıştır.						
KISALTMALAR																											
Dx: Duvar numaraları				Do.x: Dolap numaraları				T: Taş				ÇS: Çimento harçlı sıva				Ö: Özgün				H: Hasarlı							
K.x: Kapı numaraları				Oc.x: Ocak numaraları				A: Ahşap				KS: Kireç sıva				S: Sağlam				EP: Eksik Parça							
P.x: Pencere numaraları				Ni.x: Niş								PB: Plastik boya				B: Bozulmuş				ÖD: Özgün Değil							
												YB: Yağlı boya				M: Müdahale Gerektirmeyen				E: Ekleme							
												KA: Kaplama				MG: Müdahale Gerektiren				DE: Değiştirme							
												KAS: Kaplamasız								O: Onarılmış							
																				KA: Kaybolmuş							
																				YB: Yeri Belli							
																				YBD: Yeri Belli Değil							

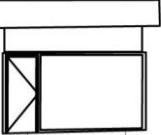
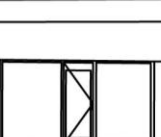
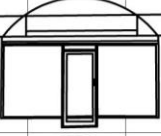
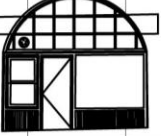
Çizelge 4.26. Yapı İç Tespit Tablosu-26

YAPI BİRİMİ: BİRİNCİ KAT				MEKÂN : 1-07										AÇIKLAMA:									
														Birinci katta bulunan 1-07 nolu boş oda mekânı, 3.56 m eninde, 3.20 m boyunda, 3.03 m yüksekliğindedir. Dikdörtgen plan şemalı bu mekânın döşemesi; şap, duvarı; plastik boya, tavanı; plastik boyadır. Mekânda dış cepheye açılan 1 adet pencere, 2 adet niş, 1 adet taş ocak ve revağa açılan 1 adet ahşap kapı ve 1 adet pencere bulunmaktadır.									
ELEMENLAR		FORM	BOYUTLAR	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK									
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö		ÖD	O	KA	YB	YBD	İM	ORTA	KÖTÜ	NOTLAR
					T	A	ÇS	KS	PB	YB	KA	KAS	S	B									
D1			355 x 183	●				●						●							●	Özgün taş duvar, hasarlı ve müdahale gerektirmektedir.	
	P.9		64 X 135		●			●								●					●	Özgün olmayan ahşap pencere plastik boyayla boyanmıştır.	
	K.12.3		90 x 195		●			●								●					●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap kapı plastik boyayla boyanmıştır.	
D2			363 x 183	●				●						●							●	Özgün taş duvar, hasarlı ve müdahale gerektirmektedir.	
D3			368 x 183	●				●						●							●	Özgün taş duvar, hasarlı ve müdahale gerektirmektedir.	
	Ni.4		100 x 130	●				●					●								●		
	Oc.3.2		60 x 115		●				●				●								●	Özgün taş ocak müdahale gerektirmektedir.	
	P.7.12		65 x 142		●			●								●					●	Özgün olmayan ahşap pencere plastik boyayla boyanmıştır.	
D4			320 x 183	●				●						●							●	Özgün taş duvar, hasarlı ve müdahale gerektirmektedir.	
	Ni.4.1		127 x	●				●					●								●		
1-06 Mekânı Tavan														●							●	Özgün tavan müdahale gerektirmektedir.	
1-06 Mekânı Döşeme														●							●	Özgün döşeme ahşap kaplama ile kaplanmıştır.	
KISALTMALAR				CS: Çimento harçlı sıva KS: Kireç sıva PB: Plastik boya YB: Yağlı boya KA: Kaplama KAS: Kaplamasız										Ö: Özgün S: Sağlam B: Bozulmuş M: Müdahale Gerektirmeyen MG: Müdahale Gerektiren									
Do.x: Dolap numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları				T: Taş A: Ahşap Ni.x: Niş				H: Hasarlı EP: Eksik Parça ÖD: Özgün Değil E: Ekleme DE: Değiştirme											O: Onarılmış KA: Kaybolmuş YB: Yeri Belli YBD: Yeri Belli Değil				

Çizelge 4.31. Yapı İç Tespit Tablosu-31

YAPI BİRİMİ: BİRİNCİ KAT				MEKÂN : 1-11a												AÇIKLAMA:															
																Birinci katta bulunan 1-11a nolu avukat büro mekânı, 2.98 m eninde, 3.42 m boyunda, 3.14 m yüksekliğindedir. Dikdörtgen plan şemalı bu mekânın döşemesi; ahşap kaplama, duvarı; plastik boya, tavanı; plastik boyadır. Mekânda dış cepheye açılan 1 adet ahşap pencere, 2 adet ahşap dolap, revağa açılan 1 adet ahşap kapı, 1 adet ahşap pencere ve 1-11 mekânına açılan 1 adet ahşap kapı bulunmaktadır.															
ELEMENLAR		FORM	BOYUTLAR	MALZEME								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK																			
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö				ÖD	O	KA	YB	YBD	Y	ORTA	KÜTÜ	NOTLAR						
					T	A	ÇS	KS	PB	YB	KA	KAS	S	M	MG	H										EP	E	DE			
D1			298 x 211	●					●					●								●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.								
	Do.13.1		65 x 132		●					●								●			●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap dolap müdahale gerektirmektedir.									
	Do.13.2		64 x 132		●					●								●			●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap dolap müdahale gerektirmektedir.									
D2			341 x 211	●					●					●								●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.								
	P.12		74 x 150		●					●								●			●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.									
	K.16		90 x 200		●					●								●			●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap kapı plastik boyayla boyanmıştır.									
D3			340 x 211	●					●					●								●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.								
	K.15		102 x 180		●					●								●			●	Özgün olmayan tek kanatlı ahşap kapı yapıya sonradan eklenmiştir.									
D4			342 x 211	●					●					●								●	Özgün taş duvar, plastik boyayla boyanmıştır.								
	P.11		74 x 140		●					●								●			●	Özgün olmayan ahşap pencere yağlı boyayla boyanmıştır.									
1-11a Mekânı Tavana														●								●	Özgün tavan plastik boyayla boyanmıştır.								
1-11a Mekânı Döşeme														●								●	Özgün döşeme ahşap kaplama ile kaplanmıştır.								
KISALTMALAR																															
Dx: Duvar numaraları				Do.x: Dolap numaraları				T: Taş				ÇS: Çimento harçlı sıva				Ö: Özgün				H: Hasarlı				O: Onarılmış							
K.x: Kapı numaraları				Oc.x: Ocak numaraları				A: Ahşap				KS: Kireç sıva				S: Sağlam				EP: Eksik Parça				KA: Kaybolmuş							
P.x: Pencere numaraları				Ni.x: Niş								PB: Plastik boya				B: Bozulmuş				ÖD: Özgün Değil				YB: Yeri Belli							
												YB: Yağlı boya				M: Müdahale Gerektirmeyen				E: Ekleme				YBD: Yeri Belli Değil							
												KA: Kaplama				MG: Müdahale Gerektiren				DE: Değiştirme											
												KAS: Kaplamasız																			

Çizelge 4.35. Yapı Dış Tespit Tablosu-1

AÇIKLAMA:KUZEYDOĞU CEPHESİ																					
										Hükümet Caddesi'nde açılan cephede yuvarlak kemerli, iki kanatlı demir ana giriş kapısının iki tarafında büyük kemerlerin oluşturduğu 4 adet dükkan yer alır. Dükkanların vitrin ve girişini oluşturan bu kemerlerin bir bölümü yapılan müdahale ve değişikliklerle zamanla özgünlüğünü kaybetmiştir. Ön cephedeki bu dükkanlar bugün lokanta, beyaz eşya mağazası, kırtasiye ve giyim mağazası olarak kullanılmaktadır. Üst kat, taş söveli, dikdörtgen formulu 10 adet pencereden oluşan, ahşap çatılı, saçakları taş silmeli ve sıvalı bir görünümdedir. Ön kısımda oluklu saçtan saçakları vardır. Kuş evleri de cephede dikkat çeken süsleme elemanlarıdır. Cephede sıva, boya dökülmesi gibi bozulmaların yanı sıra, reklam panoları, klimalar, elektrik kablolu gibi yapıya sonradan eklenen ve görselliği bozan elemanlar görülmektedir.											
ELEMANTLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK									
TAŞIYICI	MIMARI			TAŞIYICI	YÜZEY								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK								
					T	A	ÇS	KS	AS	YB	PB	KA	S	B	ÖD	O	KA	YB	YBD	ORTA	KÖTÜ
			643 x 2401	●									●						●		
D1	C1					●								●							
	C2					●								●							
	K2													●							
	C3					●				●				●							
	C4					●				●				●							
						●								●							
						●								●							
						●								●							
						●								●							
KISALTMALAR		Ba.: Baca Kl.: Kiremit K.e.: Kuş evi Sü.: Süsleme M.: Merdiven		T: Taş A: Ahşap		ÇS: Çimento harçlı sıva KS: Kireç sıva AS: Alçı sıva PB: Plastik boya KA: Kaplamasız		Ö: Özgün S: Sağlam B: Bozulmuş H: Hastalıklı M: Müdahale Gerektirmeyen MG: Müdahale Gerektiren		EP: Eksik Parça ÖD: Özgün Değil E: Ekleme DE: Değiştirme O: Onarılmış		KA: Kaybolmuş YB: Yeri Belli YBD: Yeri Belli Değil									

Çizelge 4.36. Yapı Dış Tespit Tablosu-2

AÇIKLAMA:KUZEYDOĞU CEPHESİ

Hükümet Caddesi'nde açılan cephede yuvarlak kemerli, iki kanatlı demir ana giriş kapısının iki tarafında büyük kemerlerin oluşturduğu 4 adet dükkân yer alır. Dükkânların vitrin ve girişini oluşturan bu kemerlerin bir bölümü yapılan müdahale ve değişikliklerle zamanla özgünlüğünü kaybetmiştir. Ön cephedeki bu dükkânlar bugün lokanta, beyaz eşya mağazası, kırtasiye ve giyim mağazası olarak kullanılmaktadır. Üst kat, taş söveli, dikdörtgen formlu 10 adet pencereden oluşan, ahşap çatılı, saçakları taş silmeli ve sıvalı bir görünümündedir. Ön kısımda oluklu saçtan saçakları vardır. Kuş evleri de cephede dikkat çeken süsleme elemanlarıdır. Cephede sıva, boya dökülmesi gibi bozulmaların yanı sıra, reklam panoları, kılmalar, elektrik kablosu gibi yapıya sonradan eklenen ve görselliği bozan elemanlar görülmektedir.

ELEMANLAR		FORMU	BOYUTLARI		MALZEME								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK									
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö						NOTLAR			
					T	A	ÇS	KS	AS	YB	PB	KA	S	B	ÖD	O	KA	YB		YBD	ORTA	KÖTÜ
D2	P6				●								●									
	P6.1				●								●									
	P6.2				●								●									
	P7				●								●									
	P7.1				●								●									
	P7.2				●								●									
	P7.3				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	K.e.				●								●									
	Ba.				●								●									
	Ba.				●								●									
	Ki.																					

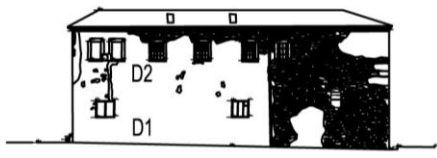
ÇS: Çimento harçlı sıva
KS: Kireç sıva
AS: Alçı sıva
PB: Plastik boya
KA: Kaplamasız

Ö: Özgün
S: Sağlam
B: Bozulmuş
H: Hastalıklı
M: Müdahale Gerektirmeyen
MG: Müdahale Gerektiren

EP: Eksik Parça
OD: Özgün Değil
E: Ekleme
DE: Değiştirme
O: Onarılmış

KA: Kaybolmuş
YB: Yeri Belli
YBD: Yeri Belli Değil

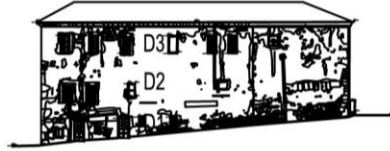
Çizelge 4.37. Yapı Dış Tespit Tablosu-3

AÇIKLAMA:GÜNEYBATI CEPHESİ																							
										Hükümet Konağı'na bakan bu cephede sıva ve boya yok denecek az kullanılmıştır. Hanın ana yapı malzemesi olarak kullanılan taş, en iyi şekilde bu cephede algılanmaktadır. Alt katta 4 adet ahşap pencere yer alır. Bu pencerelerin 3 tanesinde demir parmaklık bulunmaktadır. Üst katta taş söveli, dikdörtgen formlu 6 adet ahşap pencere yer alır. Bu pencerelerin de yine 4 tanesinde demir parmaklık bulunmaktadır. Ahşap pencerelerin tamamında bozulma, çürüme ve malzeme kayıpları görülmektedir. Ahşap çatılı, saçakları taş silmeli ve sıvalı bir görünümündedir. Çatıdan gelen yağmur iniş boruları bağlantı elemanları ile cepheye sabitlenmiş olup, yağmur iniş boruları ve saçaklarda paslanmalar, çürümeler ve kırılmalar tespit edilmiştir. Klima, tente, elektrik kablosu, çanak anten gibi yapıya sonradan eklenen kullanıcı müdahaleleri görülmür. Bozulma oranı bu cephede oldukça düşüktür.													
ELEMANLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK											
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY						Ö		ÖD		KA	ORTA	NOTLAR						
					T	A	ÇS	KS	AS	YB	PB	KA	S	B				E	DE	O	YB	YBD	KÖTÜ
D1	P3					●						●											
	P4					●						●											
	P1.5					●						●											
	P5					●						●											
D2	P6.12					●						●											
	P6.13					●						●											
	P9.1					●						●											
	P7.6					●						●											
	P7.7					●						●											
	Ba.																						
	Ki.																						
	X																						
				ÇS: Çimento harçlı sıva KS: Kireç sıva AS: Alçı sıva PB: Plastik boya KA: Kaplamasız								Ö: Özgün S: Sağlam B: Bozulmuş H: Hastalıklı M: Müdahale Gerektirmeyen MG: Müdahale Gerektiren				EP: Eksik Parça ÖD: Özgün Değil E: Ekleme DE: Değiştirme O: Onarılmış				KA: Kaybolmuş YB: Yeri Belli YBD: Yeri Belli Değil			

Çizelge 4.38. Yapı Dış Tespit Tablosu-4

ELEMANLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK												NOTLAR		
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö				ÖD	O	KA	YB	YBD	İYİ	ORTA	KÖTÜ				
					T	A	ÇS	KS	AS	YB	PB	KA	S	M	MG	H									EP		E	DE
D1	P1					●							●															
	P1.2					●							●															
	P1.3					●							●															
	P1.4					●							●															
	K1					●							●															
	K1.1					●							●															
D2	P2.1					●							●															
	P2.2					●							●															
	P2.3					●							●															
D3	P8					●							●															
	P6.3					●							●															
	P6.4					●							●															
	P6.7					●							●															
	P6.8					●							●															
	P6.11					●							●															
					ÇS: Çimento harçlı sıva KS: Kireç sıva AS: Alçı sıva PB: Plastik boya KA: Kaplamasız										Ö: Özgün S: Sağlam B: Bozulmuş H: Hastalıklı M: Müdahale Gerektirmeyen MG: Müdahale Gerektiren				EP: Eksik Parça ÖD: Özgün Değil E: Ekleme DE: Değiştirme O: Onarılmış				KA: Kaybolmuş YB: Yeri Belli YBD: Yeri Belli Değil					

AÇIKLAMA:GÜNEYDOĞU CEPHESİ

Bu cephede bodrum katta yer alan çay ocağı ve deponun ahşap giriş kapıları ve ahşap pencereleri yer almaktadır. Zemin katta taş söveli dikdörtgen formulu 3 adet demir korkuluklu, ahşap pencere yer almaktadır. İç mekândan algılanmayıp, cephede algılanan, kare formulu diğer bir pencere de dışardan kapatılmış olup, kullanılmamaktadır. Birinci katta da yine taş söveli, dikdörtgen formulu 6 adet pencere yer almaktadır. Kare formulu diğer bir ahşap pencere de havalandırma amaçlı kullanılmakta olup demir parmaklığı yoktur. Ahşap kapı ve pencerelerin tamamında bozulma, çürüme ve malzeme kayıpları görülmektedir. Özellikle bu cephede sıva-boya bozulmaları ve nemlenme büyük oranda göze çarpmaktadır. Yer yer sıvasız taş sıraları görülmektedir. Aydınlatma ve havalandırma elemanları, demir çubuklar, elektrik telleri yapıya sonradan eklenmiştir. Ahşap çatılı, saçakları taş siltmeli ve sıvalı bir görünümündedir. Çatıdan gelen yağmur iniş boruları bağlantı elemanları ile cepheye sabitlenmiş olup, yağmur iniş boruları ve saçaklarda paslanma ve kırılmalar tespit edilmiştir.

5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA

5.1. Yöntem

Taş Han'ın geleneksel avlulu hanlar arasındaki yerini ve dönemini tespit etmek, restitüsyona veri olacak bilgileri edinmek amaçlı karşılaştırmalı çalışma yapılmıştır. Karşılaştırmalı çalışmada; restitüsyon aşamasında kullanmak üzere, zaman içerisinde özgünlüğünü yitirmiş ya da yok olmuş, sonradan eklenmiş mimari elemanların, mekânların ve yapının döneminin tespitiyle ilgili gerekli verilerin elde edilmesi önemlidir.

Çalışmada, avlulu hanlar arsa yapı ilişkisi, yapı iç ve dış özellikleri, plan tipleri, plan elemanları, mimari elemanlar, cephe özellikleri ve malzeme kullanımı açısından incelenmiştir.

5.2. Hanların Oluşumu ve Gelişimi

Ribat

Han ve kervansarayların plan şemalarına ilişkin ilk özgün örnekleri “Ribat” adı verilen yapılarda görmek mümkündür. Ribat, kelime anlamı olarak 1. iki şeyi birbirine bağlayan ip, 2. münasebet anlamlarına gelmektedir [30]. Fonksiyon yönünden askeri bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ordu sefere giderken yolda ikamet etmek durumunda kaldığı noktalara bir diğer ifadeyle ordunun gidebileceği bir günlük mesafelere bu ribatlar inşa edilmiştir. İlk ribatlar resmi vakıf kuruluşlarıdır. Güran ribatlara ilk örneklerin Abbasiler dönemine ait olduğunu belirtirken, Harun Reşit kuzey Afrika valisi Harşam'ya 795 yılında Tunus'ta yaptırdığı ribatı ilk örnek olarak göstermektedir. Ancak ilk yapılan ribatların Emeviler dönemine ait oldukları bilinmektedir [14].

Kervansaray

Kervansaray kelimesi farsça olup kervan anlamına gelen “karban” ve “saray” kelimelerinden türemiştir. Kervansaray genellikle şehirlerarasında kervanların konaklaması için kullanılan yapılara verilen bir isimdir.

Kervansaraylar ribat temelli yapılardır [11]. Osmanlı’ya kadar kervansaraylar büyük değişimler geçirmiştir. Önceki devirlerde ribatlar dini ve askeri hüviyetli yapılarken daha sonra ticari yani bir anlamda sivil mimarinin alanına girmişlerdir. Kervansarayların ilk dönemlerde askeri nitelikleri dikkate alınarak daha güvenli yapılar olarak inşa edilmişlerdir. Siyasi ortamın da etkisi ile kervansarayların askeri özellikleri zayıflamış ve daha dışa dönük olarak inşa edilmeye başlanmıştır. Gerek mimari gerekse sosyal açıdan değişimi tetikleyen bir diğer neden de ticari fonksiyonların bu yapılara entegre edilmesi olmuştur. Osmanlı döneminde tek katlı kervansaraylar bulunduğu gibi çok katlı kervansaraylar da bulunmaktaydı. Özellikle 16. yy’da Osmanlı’da iki katlı kervansaraylar ağırlık kazanmaktadır [16].

Han

Han, Farsça kökenli bir kelimedir. Ancak bu konuda muhtelif görüşler mevcuttur. Kervansaraylar şehirlerarası ticaret yolları üzerinde bulunurken hanlar şehirlerde bulunmaktadır. Şehir hanlarının bir kısmında ahırların bulunmaması şehir hanlarını kervansaraylardan ayıran bir diğer özelliktir. Şehir hanları genellikle iki katlıdır. Alt katlar depolara ve ahırlara ayrılırken üst katlar odalardan oluşmaktadır. Genellikle iki katta da odaların ve depoların önü revaklıdır. Avlu ağırlıklı olarak kare yahut dikdörtgen şeklindedir [16].

Şehir hanlarını kendi içlerinde üç gruba ayırmak mümkündür. Birinci grup tek avlulu olup ahır kısmı avluya bitişik ancak avludan ayrı olan han tipidir. Bu han tipine örnek Bergama Taş Hanı’nı gösterebiliriz. İkinci grupta avlulu ikamet kısmının yanında, avlulu bir ahır kısmı bulunmaktadır. Bu han tipine örnek olarak Bursa Koza Hanı’nı gösterebiliriz. Üçüncü grup hanların özellikleri; içlerinde

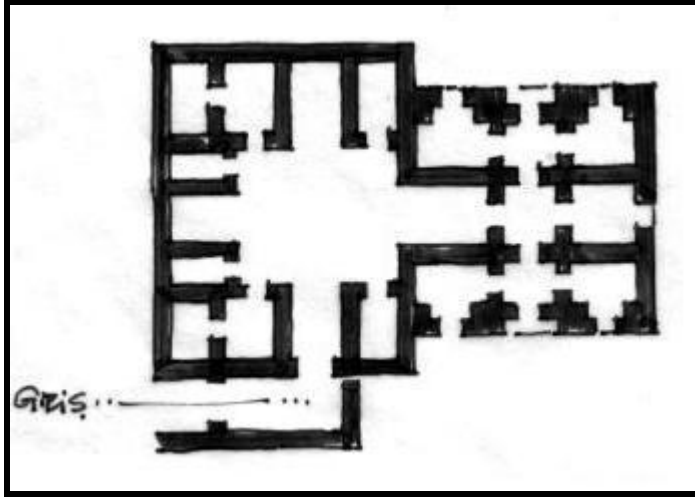
ikamet edilmeyiştir. Bu han türünde alt kat depolardan üst kat ise ticaret bürolarından oluşmaktadır. Bu han tipine örnek Bursa'daki Emir Hanı'nı gösterebiliriz [16].

5.2.1. İlk Müslüman Türk Devletlerinde hanlar

Türk mimarisinde en eski kervansaraylar Karahanlılar ve Gazneliler zamanından kalanlardır. “Ribat” adı verilen bu kervansarayların mimarisi ve planları, daha sonra Büyük Selçuklular ve Anadolu Selçukluları döneminde geliştirilmiştir. Karahanlılar'dan kalan iki önemli kervansaraydan biri Buhara-Semerkant yolu üzerinde (1078-1079) Ribat-ı Melik olup, diğeride Semerkant-Hocend yolu üzerindedir. Tus-Serahs yolu üzerinde Gazneli Sultan Mahmud tarafından yaptırılmış olan Ribat-ı Çahé (ya da bir diğer adıyla Ribat-ı Mahi) adlı kervansaray ise Gazneliler'den kalma bir örnektir. Ayrıca Karahanlılar'dan kalan Amu Derya kıyısında Amul'dan Harzem'e giden eski yol üzerinde XI. yy sonu veya XII. yy başında yapılmış olan Day Hatun Kervansarayı köşelerde kule ve yanlarda silindirik payeleri olup kare planlıdır, revaklı avlusuna 4 eyvan açılmaktadır. Meşhed'in 100 km kadar doğusunda bulunan eser yaklaşık 70x71 m² ölçülerinde olup Karahanlılar'ın daha sonraki Day Hatun (XI. yy sonu) Kervansarayı'na benzer bir plana sahiptir. 4 eyvanlı avlu şeması ve eyvan – kubbe birleşmesinin Selçuklulardan önce bu eserle Gaznelilerde uygulandığı görülür. Yine bir XI. yy Gazneli eseri olan Sengbest Ribatı (1028) ise Nişapur-Merv ve Tus-Herat yolları kavşağında Gazneli Mahmud'un Tus Valisi Arslan Cazip tarafından yaptırılmıştır [6].

XI. yy' da Karahanlılar'a ait Dehistan Kervansarayı ise 37x36 m²'lik cepheleriyle kare bir yapı olup köşelerinde kuleleri, ortada avluyu çevreleyen revakları vardır. O. Aslanapa kitabında, tek eyvanlı bu yapının Büyük Selçuklu döneminde 4 eyvanlı olarak (Melihşah tarafından) yaptırılmış olan Ribat-ı Zarfarani ve (Tuğrul Bey zamanında yapılmış olan) Ribat-ı Anuşirvan'a plan olarak öncülük eder. XI. yy'ın ikinci yarısına ait Akçakale Kervansarayı ise Merv-Amul yolu üzerindedir. Yapı malzemesi tuğla kerpiç karışımı olup, plan şeması olarak iki avlulu ve her avlusuna bakan eyvanlar bulunmaktadır. Yine Karahanlılar dönemi XI. yy'ın ikinci yarısına ait

Başane (Kurtlu Tepe) Kervansarayı önde açık arkada kapalı kısmı ile Sultan hanlarının ana şemasına öncü olarak karşımıza çıkar [10].

Şekil 5.1. Başane (Kurtlu Tepe) plan şeması [Güran,1978]

Bu yapılarda genellikle yapı malzemesi olarak kerpiç ve tuğla kullanılmıştır. Malzeme dayanıklılığı az olması neticesinde günümüze gelene kadar varlıklarını yitirmişlerdir [7].

Hanların kuruluş amacı iki grupta toplanmıştır:

- Mal nakleden kervanları eşkıya baskınından koruyacak emniyetli konak yeri sağlamak
- Yolcuların tüm ihtiyaçlarını karşılayacakları bir yerin temini [46].

Hanların ihtiyaçları ya devlet tarafından ya da malını bu işe tahsis eden zenginlerin vakıflarıyla karşılanıyordu [46].

5.2.2 Büyük Selçuklularda hanlar

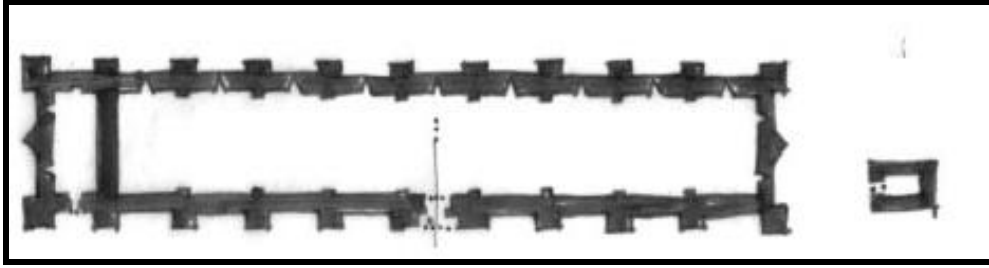
İmparatorluğun 1040'da kurulmasının ardından XI. ve XII. yy'larda İran'da kültür birliği kuran Büyük Selçuklular, kendilerinden önce Karahanlı ve Gaznelilerin kullandıkları kubbe, tonoz, eyvan, niş, kemerli portal gibi mimari öğeleri, inşa

ettikleri mimari eserlerinde tekrarlamışlardır. Geçmiş Asurlulara [35] kadar inen, eyvanlı avlu düzeni Türkistan'daki ilk İslam Türk Devletleri mimarisinin vazgeçilmez bir unsuru olmuş, Karahanlı ve Gaznelilerin bütün kervansaraylarında ve diğer bazı eserlerinde (sarayları gibi) kullanmış ve Büyük Selçukluların mimari eserlerinde de yerini almıştır. XI. yy' da Melihşah döneminde yapılmış olan Nişabur-Sebzevar arasında bulunan Rıbat-ı Zarfarani, 75 x 75 m²'lik kare bir plana ve 4 eyvanlı bir avluya sahiptir. XI. yy' ın ikinci yarısında, Simnan-Şahrud yolunda Ehvan' daki Tuğrul Bey zamanında yapılmış olan Rıbat-ı Anuşirvan 72 x 72 m² kare planlı, köşelerde tam silindire yakın, kenarlarda yarım silindir kulelerle takviyelidir. Kervansaray dört eyvanın açıldığı avlu ve bunların arasında uzun dikdörtgen biçiminde, yan yana birbirine benzer olarak sıralanmış odalardan ibarettir. Selçukluların en önemli eserleri arasında Meşhed ve Serahs arasında 1115 yılında yapılmış olan Rıbat-ı Şerif de bulunur [6]. Rıbat-ı Şerif Kervansarayı, dikdörtgen planlı ön kısım ve buna bitişik kareye yakın planlı esas yapı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Her iki bölümde de odalar avluya açılan eyvanlar arasında sıralanmıştır. Köşelerde kuleler bulunmaktadır. Plan tipi olarak Merv-Amul yolundaki Akçakale Kervansarayı'na benzemektedir [20].

5.2.3. Anadolu Selçuklularında hanlar

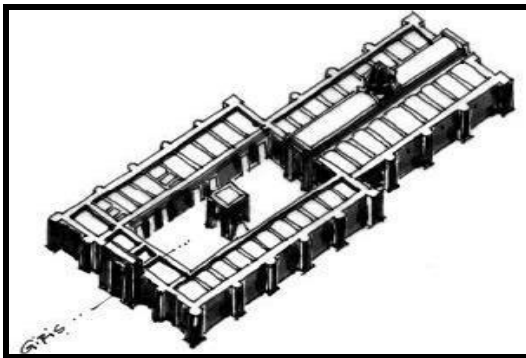
Orta Asya ve Batı Türkistan'da Uygur, Karahanlı, Gazneli ve Büyük Selçuklularla devam edip gelişen Türk sanatı, Anadolu Selçuklu Hükümdarlığının Süleyman Şah tarafından 1077'de kurulmasının ardından, Anadolu'da yayılma imkanı bulmuştur. Anadolu'da önemli Selçuklu şehirleri önceleri Konya, Kayseri, Sivas, Amasya ve Malatya olmuş, bunlara sonradan Sinop, Antalya ve Alanya katılmıştır [20]. Anadolu Selçukluları, hem güvenlik nedeniyle hem de Anadolu'nun coğrafi şartları nedeniyle olsa gerek kendilerinden önceki devirlerde kullanılan tuğla ve kerpiç malzemeye karşılık, kervansaraylarını taş malzeme ile üretmişlerdir. Dolayısıyla sağlam görünümlü kervansaraylar ortaya çıkmıştır. Selçuklu Hükümdarları, devlet büyükleri ve zengin hayır sahipleri tarafından kurulup, hizmete açılan bu kervansaraylarda 3 gün süreyle bedava olarak misafir kabul edilir, kervanların bakım ve ihtiyaçları da buralarda bedava sağlanırdı. Kervansaraylar ahır, depo, hamam, mescid gibi

mekânları da barındırırdı. Böylece baytarları ve tamirci ustalarıyla bir sosyal topluluk meydana getiren bu yapılar, avlulu plan şemaları ile de Büyük Selçuklu geleneklerini devam ettirir. Ancak Anadolu Selçukluları dönemine kadar, ribat ve kervansaraylarda görülen eyvanlı ve üstü açık avlulu plan tipinin dışında, bu dönemde sadece Anadolu’da ortaya çıkmış bir plan tipi daha vardır ki: avlusuz ve üstü örtülü hanlar. Bu tipe örnek vermek gerekirse; Alanya’ya 15 km mesafede II. Gıyaseddin Keyhüsrev (1236-1246) tarafından yaptırılmış olan Şerefza Hanı’dır. Dikdörtgen planlı, tek nefli, tek tonozlu bir yapıdır.

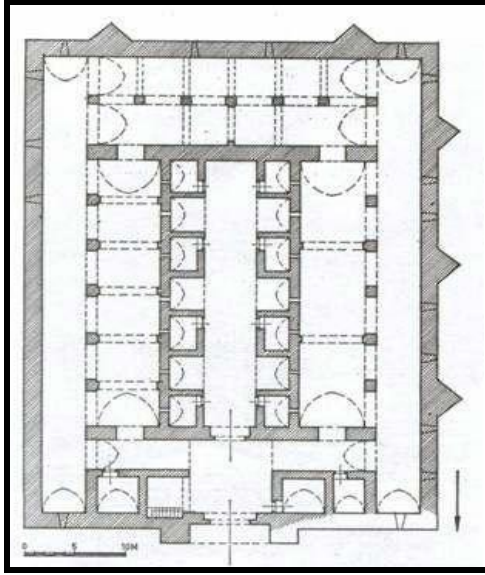
Şekil 5.2. Şerefza (Sarapsa) Han plan şeması [Aslanapa, 1984]

Antalya-Burdur yolu üzerindeki İncir Han (1239) ve Susuz Han (1246), Antalya-Alanya arası Alara Han ile Konya-Ankara yolu üzerindeki Horozlu Han (1330), nef sayısı 1 ila 5 arasında olan dikdörtgen planlı hanlara birkaç örnektir [20]. Avlulu üstü açık ve avlusuz üstü örtülü tiplerin birleşmesiyle meydana gelen Konya-Aksaray-Niğde yolundaki Sultan Han, I. Alaaddin Keykubad tarafından 1229’da, avlunun ortasında kare planlı bir mescit ve görkemli bir portale sahip olarak yaptırılmıştır [7].

Şekil 5.3. Konya-Aksaray-Niğde yolundaki Sultan Han [Aslanapa, 1984]

1231 yılında Alaaddin Keykubad tarafından yaptırılan Alara hanının avlulu kısmı kapalı kısmıyla iç içe kaynaştırılarak ortaya çıkmıştır.

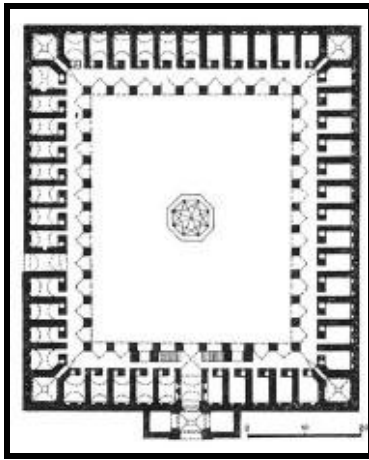

Şekil 5.4. Alara Han plan şeması, Alanya yakınları [Aslanapa, 1984]

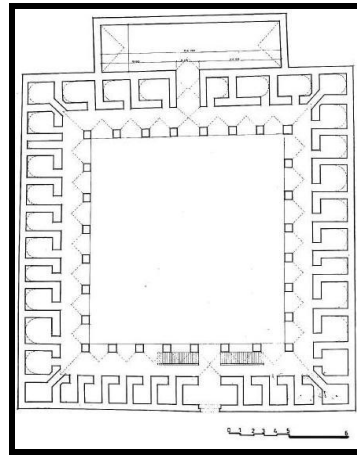
5.2.4. Osmanlı Döneminde hanlar

Osmanlı devri kervansarayları, Anadolu Selçuklu kervansaraylarından, mimari hacimler, oran, inşaat tekniği ve cephe mimarisi açısından farklıdır. Hacimler daha küçük ve sade tutulmuş, cephe mimarisindeki büyüklük ve monümental kale görünüşü terk edilmiş, portallerin büyüklüğü kaybolmuş, malzeme olarak taş ile birlikte tuğla da kullanılmaya başlanmış, boyutlar insan ölçeğine daha çok yaklaşmış, her yönden sadelik tercih edilmiştir. Gebze Çoban Mustafa Paşa (16. yy), Büyük Çekmece Kanuni Sultan Süleyman (16. yy), Lüleburgaz Sokullu (16. yy), Diyarbakır Hüsrev Paşa (16. yy), Erzurum Rüstem Paşa (16. yy), Kuşadası Öküz Mehmet Paşa (17. yy), Ankara Nallıhan Öküz Mehmet Paşa (17. yy) Kervansarayları, önemli Osmanlı kervansaraylarından sadece birkaçıdır. Yaygın işleviyle dönemsel konaklama yapısı olan kervansaraylardan farklı olarak Osmanlı döneminde büyük kentlerde, bir yandan konaklama diğer yandan yapım ve üretim işlerine sahip “şehir içi hanları” ortaya çıkmıştır. Osmanlılar döneminde şehir içinde yapılan hanlar, şehirlerin önemli merkezleri haline gelirler. Bu yapılar tacirin kervanı ile birlikte

gelerek gece konaklama yapabileceği yerler olmasının yanı sıra, getirdiği ürünü bir süre depolayabildiği, hatta büro işlerini de yürütebildiği yerler olarak kullanılmaya başlanır. Şehir içi hanlarının bir kısmında ise sadece belirli zanaatlerin ya da ticaretle uğraşan esnaf kesimleri bulunur. Buralar yapım- üretim hanlarıdır. Plan şemaları benzer olsa da işlevleri ve iç düzenleriyle yol ve konaklama hanlarından farklı yapılardır. Örneğin işlevlerine göre geçmişte Kürkçüler Hanı, İplikçiler Hanı, Tuz Hanı, Koza Hanı gibi adlar verilmiştir [10].

Şekil 5.5. Bursa Koza Han planı
[Özdeş, 1953]

Şekil 5.6. Bursa Emir Han planı
[Özdeş, 1953]

5.3. Şehir İçi Hanları

Tarihi ticari merkezler, inşa edildikleri dönemde toplumun ticari ve iktisadi ihtiyaçlarını karşılayan han, bedesten, arasta, kapalı çarşı gibi yapılarla, esnafın ve kullanıcıların sosyal ve dini ihtiyaçlarına yönelik hamam ve cami gibi yapıların bir aradlığını içermektedir. Tarihi ticari merkezlerde bulunan ticari yapılar, mekânsal ve işlevsel açıdan çeşitliliği ile her dönem kentlerin canlı ve çekici mekânları olmuşlardır. Değerli eşyaların satıldığı ve saklandığı çarşının merkezi konumundaki bedesten yapısı, bedestenin etrafında, üstü açık veya kapalı bir sokak üzerinde karşılıklı olarak sıralanan dükkânlardan oluşan ve belirli esnaf gruplarına ait çarşıları ve çarşıların arasında hem konaklama hem de ticaret amaçlı kullanılan hanları, tarihi ticari merkezlerin bileşenleridir. Aslında, Anadolu'da Osmanlı döneminde gelişen tarihi ticari merkezler, han ve bedesten yapılarının haricinde sokaklardan oluşan

alanlardır. Birçok kentte var olan uzun çarşı veya uzun çarşı sokağı adıyla anılan ana bir sokak üzerinde bedesten, hanlar ve çarşılar bir araya gelmiştir [3].

Anadolu'da şehirlerarası yollarda yapılan kervansarayların yanı sıra gerek Selçuklular gerekse Osmanlılar zamanında şehir içlerinde de hanlar yapılmıştır. Bu hanlar iki çeşittir. Birincisi, sadece ticari hayatta yeri olan, çeşitli eşyanın satıldığı sanat erbabının bulunduğu hanlar olup; konaklama bulunmadığı için konunun dışındadır. Diğeri ise uzun yollardan ve şehirlerden gelen yolcuların ücret karşılığında barındıkları binalardır. Başlıca özellikleri şunlardır:

- Orta avluyu çeviren revakların ardındaki odalardan oluşan en az iki katlı yapılardır.
- Alt katları ahır, depo ve çeşitli malların satıldığı dükkânlara ayrılmıştır.
- Üst katları yolcuların kalmaları için yatak odaları olarak düzenlenmiştir.

Bu tür şehir içi hanların da odalarında birbirini tanımayan pek çok kişi birlikte kalıyorlardı. Odanın alabildiği kadar; her gelen yolcu için yere bir şilte daha serilip yatılıyordu. Handa yolcuların ortak kullandıkları bir tuvalet grubu vardır. Hanın bir yöneticisi olmakla beraber handa kalmak zorunda değildi. Ancak hanın bekçisi gece burayı beklediği için ona bir hacim ayrılmıştı. Şehir içi hanlarında hamam yoktur. Sebebi ise zaten şehrin içinde hamam bulunduğundan hana gelen insanların da bu hamamlarda temizlik ihtiyacını gidermeleriydi. Ayrıca mutfak ve lokantası da olmak zorunda değildi. Aynı şekilde bu kullanımlar da hanın çevresinde; buraya gelen insanların yemek ihtiyacını gidermek üzere yapılmışlardı. Yolcular, hayvanları ve yükleri ile geldiklerinden; handa mallarını koyacakları mahaller ile hayvanlarını ve arabalarını çekecekleri ahırlar ve samanlıklar da bulunuyordu. Bu hanlarda; alışveriş yapmak veya şehirdeki başka işlerini görmek üzere gelen yolcuların ihtiyaçlarına göre fonksiyon kazanan bir konaklama görülmektedir [15].

5.4. Avlulu Hanlar

Osmanlıda kamusal mekânlardan birisi yapılar arasında düzenlenen külliye avlusu, diğeri ise yapı içinde düzenlenen avludur. Ticaretin yanında günlük yaşam ve (han

odalarının bazı musikişinasların dersliği olarak kullanılması gibi) dünyevi ihtiyaçların bu avluları dönem dönem renklendirdikleri bilinmektedir. Hanlar bulundukları yerin topografyasına ve parsel durumuna uygun yapılar olarak şekillenmiştir. Han yapılarının yola göre dik ya da paralel olarak konumlanması yapının arazi üzerindeki yerini tanımlamıştır. Yoldan daima avluya girilir, oradan revaklara, revaklardan da odalara geçilir. Odaların yoldan girişi yoktur. Yol cephesindeki dükkânların sadece yoldan girişi olup, yapının içinden (yani avludan) girişi yoktur. Yapı dışı bir duvar ile içe yani avluya da bir revak ile açılır. Avlu dışı dünyadan (yani sokaktan) ayrılmış bir iç dünyadır. Han duvarları bazı durumlarda tüm ada alanına oturmakta ya da adanın uzun cephesini işgal etmektedir. Bu durum uzun sokak cephelerinin oluşmasına neden olmuş ve bölgenin kentsel kimlik kazanmasına yol açmıştır. Örnekleri günümüze ulaşan han yapıları; bir avlu etrafında yer alan revakların gerisinde, pencereli odaların (bazılarında içinde ocak ve niş bulunmaktadır) bulunduğu, birden fazla kat düzenlemesi (büyük çoğunluğu 2 katlı) biçiminde gelişmiştir. Yapının sokakla ilişkisini sağlayan cephelerinde ise dükkân sıraları yer almaktadır [10].

Karşılaştırmalı çalışma kapsamında örnek olarak incelenen avlulu hanlar:

- Acem Hanı (bilinmiyor) - Kastamonu
- Alipaşa Han (18. yy) - İstanbul
- Aşir Efendi Han (18. yy) - Kastamonu
- Balkapanı Han (15-16. yy) - Kastamonu
- Belediye Han (19. yy) – Gaziantep
- Büyük Çukur Han (18. yy) - İstanbul
- Büyük Yeni Han (18. yy) - İstanbul
- Elbeyli Hanı (19. yy) - Gaziantep
- Halitoğlu Hanı (19. yy) - Uşak
- İsmail Bey Hanı (15. yy) - Kastamonu
- Kaşıkçı Han (18. yy) - İstanbul
- Kızıl Han (16. yy) - İstanbul

- Kızlarağası (18. yy) - İstanbul
- Küçük Çukur Han (16. yy) - İstanbul
- Leblebici Han (16. yy) - İstanbul
- Müezzinoğlu Hanı (19. yy) - Bartın
- Paşa Hanı (19. yy) - Uşak
- Varakçı Han (18. yy) - İstanbul
- Vezir Han (18. yy) - İstanbul
- Zincirli Han (18. yy) - İstanbul

Örnek olarak incelenen avlulu hanlarda:

- Avlusunun açık olması,
- Özgün planının kolayca anlaşılması,
- Yapının ada üzerindeki özgün sınırlarını koruması,
- Yapının özgün yüksekliğini koruması (özgün kat adedi),
- Özgün cephe biçimlenişini koruması,
- Özgün cephe malzemesi ve boyutlarına sahip olması,
- Özgün oda boyut ve adetlerinin sayıca çok olması,
- Özgün mekân örtülerini koruması,
- Özgün kapı ve pencere sayısının çokluğu
- Ana giriş kapısının mevcut olması,
- Çatı üst örtüsünün mevcut durumu ve özgünlüğü
- Revak, paye, kemer ve üst örtülerinin mevcut olması,
- Merdivenlerin mevcut durumu ve özgünlüğü
- Eklentilerinin az olması,

gibi kriterler esas alınarak incelemeler yapılmıştır. İncelenen yapıların hepsi açık avlu düzenindedir.

5.4.1. Avlulu hanların mimari analizi

Avlu

Hanlarda avlu giriş eksenini en önemli biçim üreten eleman olarak göze çarpar ve çoğunlukla kısa cepheden giriş yapılarak avluya ulaşılır.

Avlulu hanların planlamasına bakıldığında genel olarak iki ana planlama ilkesi görülür:

- Oda derinlikleri sabit tutulup avlunun parsel biçimine uyması
- Oda derinlikleri farklı olup avlunun dik açılı olarak tasarlanması

Taş Han'da oda derinlikleri sabit tutulup avlunun parsel biçimine uyması ilkesi benimsenmiştir.

Resim 5.1. Balkapanı Han avlu
[Asar, 2011]

Resim 5.2. Büyük Çukur Han avlu
[Gürpınar, 2009]

Resim 5.3. Büyük Yeni Han avlu
[Akça, 2008]

Resim 5.4. Kızıl Han avlu
[Gürpınar, 2009]

Resim 5.5. Küçük Çukur Han avlu
[Benli, 2007]

Resim 5.6. Leblebici Han avlu
[Akça, 2008]

Resim 5.7. Kaşıkçı Han avlu
[Benli, 2007]

Resim 5.8. Kızlarağası Han avlu
[Benli, 2007]

Resim 5.9. Müezzinoğlu Hanı avlu
[Gül, 2012]

Resim 5.10. Taş Han avlu
[Gül, 2012]

Ana Giriş

Avlulu han yapılarına giriş ve çıkışı sağlayan tac kapılar, ulaşım düzeninde hanın yaşamasını sağlayan bir doğrulukta planlanmışlardır. Tac kapılar ulaşım ağındaki ana yollara açılmaktadır. Ticari işlev yüklenmiş İstanbul avlulu han yapılarında kendilerinden önceki örneklerde görülen girişin tek olması nedeninden dolayı kontrollü avlu kullanımının, 18. yy ile birlikte değişerek avluların dışa açıldığı tespit edilmiştir. Ancak bu duruma topoğrafyanın da hizmet ettiği düşünülmektedir.

Taş Han'da ana giriş kapısı kentin ticaret aksını oluşturan Hükümet Caddesi'ne açılmaktadır. Bir eyvandan oluşan ana girişten avluya, taş merdivenlerle de 1. kata ulaşılır.

Oda ve Revak

İncelenen hanların büyük çoğunluğunda plan dikdörtgen olmasına rağmen, odalarının geometrik biçimi büyük oranda karedir. Bazı örneklerde arsanın durumuna göre yamuk ya da paralel kenar plan da görülmektedir. Odalarda en çok uygulanan boyut 4.00 m ile 5.00 m arasındaki ölçüdür. Günümüzde ocak yarıya yakın handa mevcuttur. Odalarda kubbeden çok beşik ve çapraz tonoz kullanıldığı, revaklarda ise eşit ağırlıklı olarak yine beşik ve çapraz tonoz kullanıldığı, kubbenin ise 18. yy hanlarında hiç kullanılmadığı görülmektedir.

Yapılan incelemelerde revak genişliklerinin oda genişlikleri ile aynı olmadığı görülür. Yapım sistemi olarak revak genişliklerinin oda genişliklerine eşit yapılmasına bir engel olmamasına rağmen, avludan bakışta revak genişliklerinin büyük çoğunlukla ritmik düzende uygulandığı, bu durumun algılamada düzen hissi verme kaygısından oluştuğu düşünülmektedir. Benzer kaygı ile oda ve revak yüksekliklerinin de birbirine eşit olmadığı, üst örtüde kot farkı oluşturulduğu görülmektedir.

Taş Han'da odalar kare ve dikdörtgen planlıdır, çoğunda taş ocak ve ahşap dolap yer almaktadır. Odalarda çapraz tonoz tercih edilirken, revakta beşik tonoz kullanılmıştır. 18. yy hanları gibi Taş Han'da da kubbe kullanılmamıştır. Oda ve revak genişlikleri aynı olmamakla beraber, oda ve revak yüksekliklerinin benzer olduğu görülmektedir.

Merdivenler

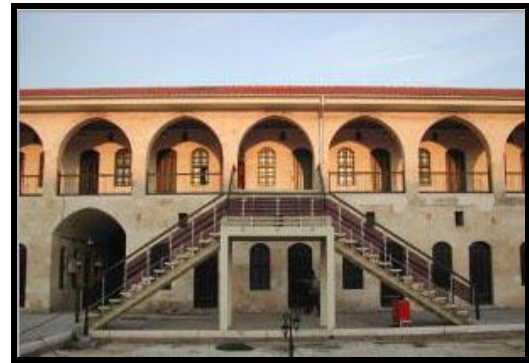
Üst kata çıkış merdivenleri avluya giriş mekânının bir yanında; eğer alan imkan vermiş ise her iki yanında yer almaktadır. Avluya girişin her iki yanında merdivenin

yer aldığı örnekler; Belediye Hanı, İsmail Bey Hanı, Kızlarağası Han, Vezir Han, Zincirli Han'dır. Basamakların ve korkulukların özgün durumunda tek parça mermer veya taş oldukları görülür. Ancak çoğu merdiven günümüz malzemeleri kullanılarak yenilenmiştir.

Taş Han'da üst katlara çıkış merdivenleri giriş mekânının her iki yanında olup, malzemesi taştır.

Resim 5.11. Balkapanı Han merdiven
[Asar, 2004]

Resim 5.12. Belediye Han merdiven
[Yasa, 2004]

Resim 5.13. İsmail Bey Hanı merdiven
[Asar, 2004]

5.4.2. Strüktür ve malzeme

Düşey Taşıyıcılar

Duvarlar, genellikle mekânı çevreleyen mimari unsurlar olarak kullanılmasına karşın, strüktürel sistemin vazgeçilmez elemanlarıdır. Kâgir yapılarda duvarlar

taşıyıcı olmakla beraber aynı zamanda düşey bölme elemanıdır. Düşeydeki yükler duvarlarla temele aktarılır. Duvarlar dış kabuk itibarıyla de yapıyı tamamlayan veya fiziki çevreyi belirleyen elemanlardır. Kâgir yapılarda duvarlar kerpiç, taş ve tuğladan yapılmış olup, taş duvarlarda oluşacak düzensiz oturmaları önlemek amacıyla ahşap hatıllar kullanılmaktadır. Hanların cephesinde kesme taş malzemenin kullanımı, görsel algıda kendini yatay çizgiler halinde hissettirir. Bu yataylık duvar örgüsünde belli bir yükseklikten sonra bir sıra taş, iki ile üç sıra tuğla kullanılarak vurgulanır. Bağlayıcı malzeme olarak kireç ve tuğla kırığı karışımı olan horasan harcı kullanılmıştır. Bazı örneklerde (çoğunlukla 18. yy öncesi örneklerinde) tümüyle kesme taş, bazı örneklerde ise moloz taş üzeri kesme taş kaplama (çoğunlukla 18. yy sonrası örneklerinde) biçiminde gerçekleşmiştir. Bunun nedeni dönemin getirdiği inşa tekniği, malzeme bolluğu, strüktürel amaçlı dayanıklılık, görsel amaçlı kaygı ya da zemin kat duvar yüzeyinin dışta dükkânlar, içte (avlude) ise revaklar ile sık sık bölünmesi gösterilebilir. Dükkânlar arasında kalan duvar yüzeyi sadece duvar kalınlığından ibarettir. Hanların avluya bakan duvarlarının hemen hepsinde moloz taş duvar örgüsü üzerine sıva uygulandığı görülür.

Revaklarda tek parça yani sütun biçiminde ya da örme taş paye biçiminde yapıldıkları görülmektedir. Tek parça sütunlar zemine kaide ile, örme taş ayaklar ise zemine hem yüz (kaidesiz) birleşir. İncelenen örneklerde tüm ayakların kesme taş malzeme ile oluşturulduğu görülmektedir.

Resim 5.14. Taş Han düşey taşıyıcı
[Gül, 2012]

Resim 5.15. Taş Han düşey taşıyıcı
[Gül, 2012]

Taş Han'da kaba yonu taşı duvarlar örtüden gelen yükleri alarak temele ileten, örtüden, yatay öğelerden ve kendi ağırlığından gelen yükleri sürekli taşıyan düşey taşıyıcı elemanlardır. Tek parça sütunlar ve örme taş ayaklar zemine kaide ile birleşmektedir.

Yatay Taşıyıcılar

Revak payelerini birbirlerine bağlayan kemerler tuğla ile oluşturulmuştur. Revak kemerlerinde 1 sıra ya da en fazla 1.5 sıra tuğla kemer genişliği kullanılmıştır. Kemerlerin üzeri saçak silmesine kadar çoğunlukla almaşık duvar örgüdür. Revak kemerlerini birbirine ya da revakları hanın beden duvarına bağlayan demir gergiler mevcuttur.

Resim 5.16. Aşir Efendi Han revak [Asar, 2011]

Resim 5.17. Belediye Han revak [Yasa, 2004]

Resim 5.18. Büyük Yeni Han revak [Benli, 2007]

Resim 5.19. Elbeyli Han revak [Cambaz, 2011]

Resim 5.20. Küçük Yeni Han revak [Gürpınar, 2009]

Resim 5.21. Müezzinoğlu Han revak [Gül, 2012]

Resim 5.22. Vezir Han revak [Benli, 2007]

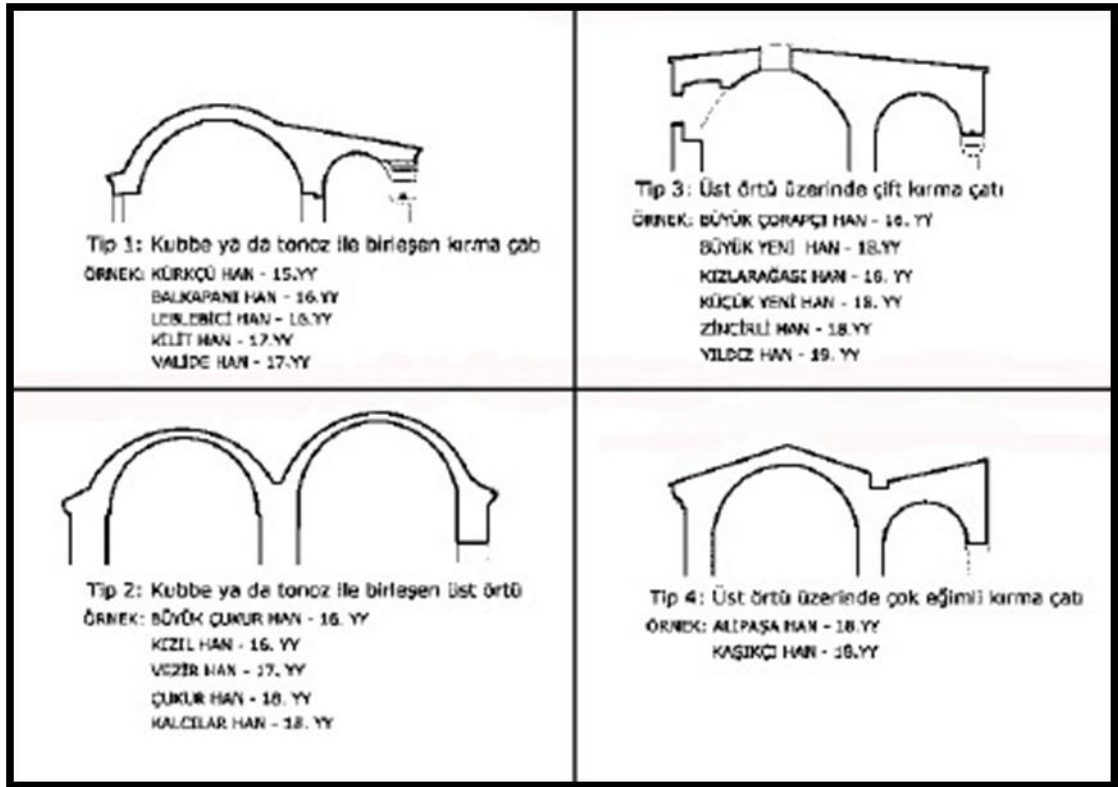

Resim 5.23. Taş Han revak [Gül, 2012]

Taş Han’da revakta, yükleri zemine aktarmak için sütun ve kemerlerden oluşan taş iskelet sistemden de faydalanılmıştır. Revak kemerlerini birbirine ya da revakları hanın beden duvarına bağlayan demir gergiler yer almaktadır.

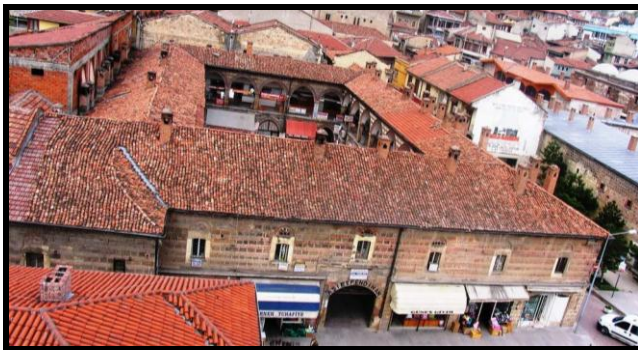
Örtü Sistemi

Avlulu hanların örtü sisteminin ana malzemesi tuğla olup, günümüze ulaşanlar arasında ahşap çatılı ve kiremit örtüye sahip örneğe rastlanmamıştır. Oda ve revaklarda beşik tonoz, çapraz tonoz, aynalı tonoz ve kubbe örtüsü uygulanmıştır. İncelenen yapılarda örtü sistemi olarak kubbeden çok tonoz çeşitlerinin kullanıldığı görülmektedir. Odaların en çok çapraz tonoz (aynalı tonoz, çapraz tonoz grubunda değerlendirilmiştir) ile örtüldüğü görülmektedir. Hanlardaki odaların üstünü kapatan örtü içte belli olduğu gibi dıştan da rahatlıkla algılanmaktadır. Oda ve revaklardaki dairesel örtü biçimi çatı kesiti olarak incelendiğinde 4 ana tip görülmektedir (Şekil 5.7) Çatı kaplamasında da kurşun ve kiremit kullanılmıştır.

Şekil 5.7. Çatı tipleri [14]

Taş Han'da üst örtü üzerinde çift kırma çatı kullanılmış olup, alaturka kiremitle kaplanmıştır (Tip 3). Oda ve revaklarda çapraz tonoz ve beşik tonoz uygulanmıştır.

Resim 5.24. Aşir Efendi Han üst örtü [Asar, 2011]

Resim 5.25. İsmail Bey Hanı üst örtü [Asar, 2011]

Resim 5.26. Müezzinoğlu Han üst örtü [49]

Dış cephe duvar örgüsü

Taş malzeme özenli olarak cephelerde kullanılırken, iç mekân duvarlarının moloz taş örgüsünde kullanıldığı görülür. Avlulu hanların dış duvarları sıvalı olmayıp, almalı duvar örgüsü görülmektedir. Odaların avluya bakan cepheler ise hep sıvalıdır. Bu nedenle iç duvarların moloz taş olduğu düşünülse de duvar örgüsü net bilinmemektedir. Ancak revakların içi sıvalı olup, avluya bakan cepheleri sıvasızdır, almalı duvar burada da görülmektedir. Cephelerde yatay hatlar duvar örgüsü ile elde edilmiş, özellikle taş sıralar arasındaki tuğla hatları bu görüntüyü kuvvetlendirmiştir. Tuğlanın cephelerde süsleme motifleri olmayıp fonksiyonel olarak taşla birlikte hatlar veya kemerler şeklinde kullanılmış olması malzeme yönünden karakteristik bir özellik sergiler. Bağlayıcı harç olarak da horasan harcı kullanıldığı yapılardaki bütün ilave ve bozulmalara rağmen tespit edilebilmektedir.

Taş Han'ın tüm duvarları yığma yapım tekniği ile yatay derzli kaba yonu taş duvar örgüsü kullanılarak yapılmıştır. Kuzeydoğu ve güneydoğu cephelerinin bir kısmı sıvanmış olup, güneybatı cephesinde taş duvar örgüsü görülmektedir.

Resim 5.27 Büyük Çukur Han duvar örgüsü [Akça, 2008]

Resim 5.28. Büyük Yeni Han duvar örgüsü [Benli, 2007]

Resim 5.29. Varakçı Han duvar örgüsü [Akça, 2008]

Resim 5.30. Taş Han duvar örgüsü [Gül, 2012]

Malzeme

Çizelge 5.1. Malzeme kullanımı

MALZEME	KULLANILDIĞI YERLER
TAŞ	Dış cephe kaplaması, duvar örgüsü, revak sütunları, revak parapetleri, revak döşeme kaplaması, avlu döşeme kaplaması, portal kemerlerinde, kapı ve pencere söveleri, lentolar, merdiven basamakları
DEMİR	Ana giriş kapısı, gergi, oda giriş kapıları, pencere önü lokmalı parmaklık
KURŞUN	Çatı örtüsü, kenetler
AHŞAP	Ana giriş kapısı içi, pencere, kapı doğraması
HARÇ	Duvar örgüsü, kemerler
SIVA	Duvar örgüsü

Taş Han'da taşıyıcı elemanlarda kaba yonu taşı, kesme kireç taşı ve tuğla kullanılırken; mimari elemanlarda ahşap, taş, metal, mermer, alaturka kiremit, cam, seramik gibi malzemeler kullanılmıştır.

5.4.3. Mimari elemanlar

Han Giriş Kapıları

Hanların girişleri oldukça anıtsal bir etkiye sahip olup basık ya da yuvarlak kemerli kesme taş cepheye sahiptir. Girişten avluya geçmek için üstteki oda genişliğince ve üzeri genellikle beşik tonoz nadiren de çapraz tonoz örtülü bir geçiş mekânıyla bağlanırlar. Han giriş kapıları çift kanatlı ve ahşap olup, üzeri dövme demir ile kaplıdır. Birçok handa görülebileceği gibi sol kanatın üzerinde “kuzuluk kapısı” adı verilen ve han kapıları kapalı iken sadece insanların girebileceği ayrıca küçük kanatlar bulunmaktadır. Yuvarlak kemerli giriş kapılarının dışında düz atkılı giriş örnekleri de mevcut olup, bunların üzerinde genellikle yuvarlak kemerli tepe penceresine rastlanmaktadır. Çok az sayıdaki örneğin cephesinde kitabe ya da kitabe yeri bulunmaktadır.

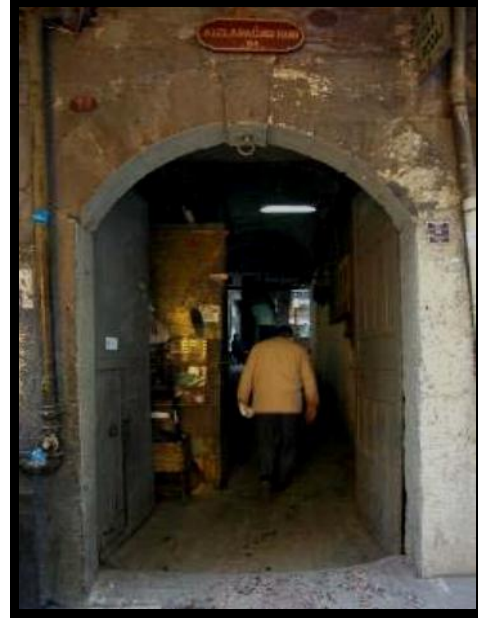
Resim 5.31. Belediye Han giriş kapısı
[Yasa, 2004]

Resim 5.32. Büyük Çukur Han giriş kapısı
[Benli, 2007]

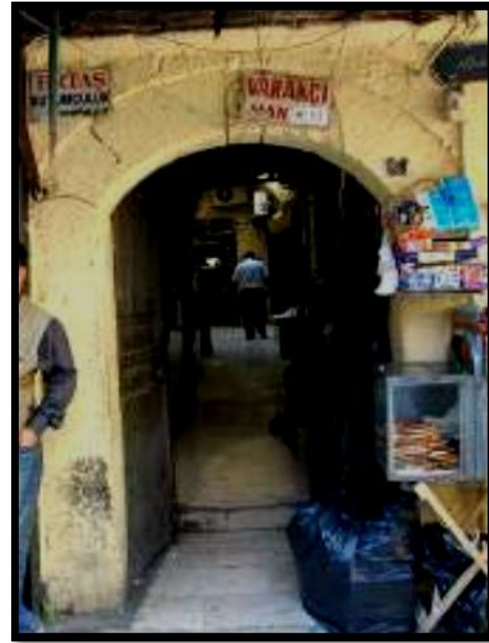
Resim 5.33. Büyük Yeni Han giriş kapısı [Akça, 2008]

Resim 5.34. Kızlarağası Han giriş kapısı [Benli, 2007]

Resim 5.35. Küçük Çukur Han giriş kapısı [Benli, 2007]

Resim 5.36. Varakçı Han giriş kapısı [Benli, 2007]

Resim 5.37. Vezir Han giriş kapısı
[Akça, 2008]

Resim 5.38. Taş Han giriş kapısı
[Gül, 2012]

Taş Han'ın ana girişi yuvarlak kemerli taş söveli olup, girişten avluya üstteki oda genişliğince ve üzeri beşik tonoz örtülü bir geçiş mekânıyla bağlanmıştır. Üzeri işlemeli, çift kanatlı demir ana giriş kapısı, bir adet kilit ve iki adet tokmağa sahiptir.

Oda Kapıları

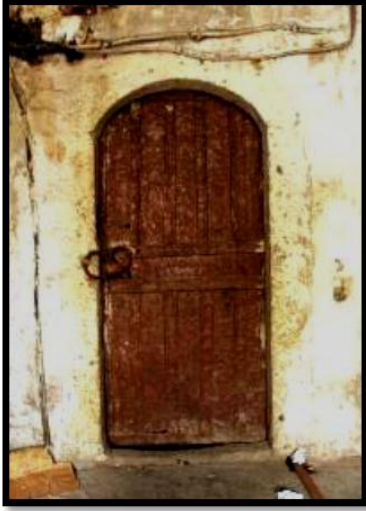
Avlulu hanların oda kapıları düz atkılı veya kemerli bir forma sahip olup taş sövelidirler. Birçoğu dövme demirden tek kanatlıdır, az sayıdaki örnekte çift kanat da görülür.

Resim 5.39. Büyük Yeni Han oda kapısı [Benli, 2007]

Resim 5.40. İsmail Bey Hanı oda kapısı [Asar, 2011]

Resim 5.41. Kızıl Han oda kapısı [Benli, 2007]

Resim 5.42. Zincirli Han oda kapısı [Benli, 2007]

Resim 5.43. Müezzinoğlu Hanı oda kapısı [Gül, 2012]

Resim 5.44. Taş Han oda kapısı [Gül, 2012]

Taş Han'da oda kapıları düz atkılı bir forma sahip olup çoğu taş sövelidir. Tamamına yakını ahşap ve tek kanatlı olan kapıların, bazı örneklerinde çift kanat da görülür.

Pencereler

Dış cepheye açılan oda pencereleri

Han odalarının dış cepheye açılan pencereleri genellikle birbirine yakın olarak konumlanmış olup, çoğunlukla 2 adettir. Dikdörtgen forma sahip olan pencerelerin hemen hepsi taş sövelidirler. Günümüzde mevcut olan özgün pencere örnekleri düz atkılı ya da kemerlidir. Özellikle 18. yy'a kadar düz atkılı sivri kemerlere sahip pencereler yaygındır. Han pencereleri her dönemde madeni bir şebekeye sahip olmuşlardır. 18. yy'dan sonra hanlarda gözlenen mimari değişim, pencere formlarına da yansiyarak pencere açıklıklarının genişlediği ve barok eğrilerin tercih edildiği pencere formları görülür. Fotoğraflar ile örnekleri verilen, günümüzde mevcut olup, özgün özelliklerini devam ettirildiği düşünülen pencerelerdir.

Resim 5.45. Aşir Efendi Han pencere
[Asar, 2011]

Resim 5.46. Belediye Han pencere
[Yasa, 2004]

Resim 5.47. Elbeyli Han pencere
[Cambaz, 2011]

Resim 5.48. Kızıl Han pencere
[Gürpınar, 2009]

Resim 5.49. Büyük Çukur Han
pencere [Benli, 2007]

Resim 5.50. İsmail Bey Hanı
pencere [Asar, 2011]

Resim 5.51. Küçük Çukur Han
pencere [Benli, 2007]

Resim 5.52. Taş Han pencere
[Gül, 2012]

Taş Han'da dış cepheye açılan oda pencereleri genellikle birbirine yakın olarak konumlanmış olup, çoğunlukla 2 adettir. Dikdörtgen forma sahip olan sövesiz veya taş söveli pencerelerin tamamı ahşap doğramalıdır ve düz atkılıdır.

Revaklara açılan oda pencereleri

Han odalarının revaklara açılan pencereleri oda kapısının yanında yer alır ve 1 adettir. Odaların revaklara (aynı zamanda avluya) açılan bu cephelerinde, bazı örneklerde üst kotta küçük havalanma pencereleri (tepe penceresi) görülür. Dikdörtgen forma sahip olan pencerelerin taş söveli yapıldıkları düşünülmektedir, ancak örneklerin büyük çoğu sıvalı olduğundan söveleri net olarak

algılanamamaktadır. Fotoğraflar ile örnekleri verilen, günümüzde mevcut olup, özgün özelliklerini devam ettirildiği düşünülen pencerelerdir.

Resim 5.53. Büyük Yeni Han
oda penceresi [Benli, 2007]

Resim 5.54. İsmail Bey Hanı
oda penceresi [Asar, 2011]

Resim 5.55. Taş Han oda
penceresi [Gül, 2012]

Resim 5.56. Zincirli Han oda
penceresi [Benli, 2007]

Taş Han'da odaların revaklara açılan pencereleri oda kapısının yanında yer alır, 1 ya da 2 adettir. Dikdörtgen forma sahip olan sövesiz veya taş söveli pencerelerin tamamı ahşap doğramalıdır ve düz atkılıdır. Avluya açılan dükkân giriş kapılarının da yer aldığı camekânlar ise kemer formuyla tamamlanmıştır.

Süsleme Özellikleri

Hanların cephe mimarisinde belirgin süslemelere rastlanmaz, ancak cephede kullanılan yapı malzemelerinin kendi içindeki uyumu, kullanılış oranları, düşey ve yatay hatların dengelenmesi basit ve güzel cepheler yaratmıştır. İç mekânlarda en çok uygulanan süslemeler avluya açılan geçitte görülür. Geçitlerin üst örtülerinde kalem işi bezemeler ya da geçit kemerinin formu dikkati çeker. Hanların yapıldıkları yüzyılı takip eden dönemlerde geçirdikleri onarımlar düşünülürse hanlardaki bazı süslemelerin özgün değil, sonraki dönem eki olduğu anlaşılır.

Kuş Evleri

Küçük kuşların barınması, konaklaması amacıyla tasarlanmış kuş yuvası veya küçük maket niteliğindeki konut olarak tanımlanabilecek kuş evleri serçe saray, güvercin saray, kuş köşkü, kuş takası vb. gibi isimlerle de bilinmektedir. Bunlar kuşların kendi yaptığı serçe, leylek, kırlangıç, karga ve güvercin yuvalarından farklı olarak insanoğlunun oluşturduğu yapılardır [34].

Türk toplumunun doğa sevgisi ve çevre bilincinin göstergesi olan bu yapılar kuşların su içmesi için yapılmış küçük ölçekli tekneler biçimindeki suluklar, selsebiller gibi Türklerin kuş sevgisinin yanı sıra yaralı kuşları tedavi etmek için tasarlanmıştır [45].

Resim 5.57. Büyük Yeni Han kuş evi
[Benli, 2007]

Resim 5.58. Taş Han kuş evi
[Gül, 2012]

Taş Han'da da fazla detaylı olmamakla beraber bazı duvarlarda kuş evlerinin tasarlandığı görülmektedir.

5.5. Karşılaştırmalı Çalışma Sonucu

Taş Han ile 15. ila 19. yy arasında inşa edilen avlulu hanlar plan, yapım teknikleri, cephe, malzeme ve süsleme özellikleri yönünden karşılaştırmalı çalışma dâhilinde incelenmiştir.

Karşılaştırması yapılan hanların hemen hemen hepsi topoğrafya ve arsanın şekline göre inşaa edilmiştir. Merkezde avlusu olan, avluyu saran yuvarlak veya sivri kemerli revaklar, revaklara açılan hücreler topluluğundan oluşan sağlam ve güvenli yapılarıdır. İki veya üç katlı revaklarla çevrili avluları saran odalardan meydana gelen hanların sayısı daha fazladır. Kullanılan temel yapı malzemesi taş ve tuğladır. Taş malzemenin kullanım yerleri; kapı, pencere söveleri, payeler, konsollar, kat silmesi, saçak profili ve taşıyıcı sistemdedir. Tuğla malzemenin kullanım yerleri; dış cephelerde iki veya üç sıra halinde hatıl, pencere üzerlerinde kemer, revak kemerleri, mekân üst örtüleri, gibi yerlerdir. Üst örtüsü kaplama malzemesi kurşun olup, dönem içindeki onarımlarda bu bölümlerin kaplamalarında değişiklikler olmuştur. Süsleme ve cephe özelliklerine bakıldığında, oldukça sade bir yapıya sahip oldukları görülmektedir.

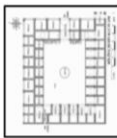
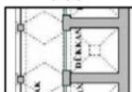
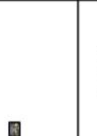
İncelenen örneklerin aksine Taş Han'da üst örtü kaplaması olarak kurşun yerine alaturka kiremit kullanıldığı tespit edilmiştir.

Avlulu hanlarda en çok görülen bozulmalar; plan ve cephede biçim, ölçü ve malzeme bozulmaları olarak görülür. Strüktür ve yapısal bozulmalar ise genellikle deprem ve yangın sonrası oluşmuştur. Malzeme bozulmaları ise zaman içerisinde malzemenin eskimesi ile ortaya çıkmıştır.

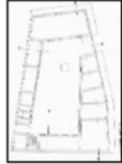
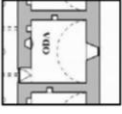
Han yapısına ek yapı yapılması, hana ek katlar eklenmesi, odaların ara duvarları kaldırılarak birleştirilmesi, oda aralarında geçiş boşluğunun açılması, odaların tahta pano ya da alçıpan benzeri duvarlarla bölünmesi, odalara asma kat eklenmesi, odalara asma tavan eklenmesi, odalardaki ocak ve nişlerin kapatılması, revakta kısmi kapatma, revaktaki korkulukların sökülmesi ya da değiştirilmesi, oda kapı ve pencerelerinin büyütülmesi, küçültülmesi, yerinin değiştirilmesi, odalara ek pencere açılması, pencere ve kapılardaki sövelerin sökülmesi, doğramalarının değiştirilmesi, demir parmaklıkların sökülmesi, cephelerde sıva ve boya dökülmeleri, taş ve tuğla malzemede ayrışma, kopma, harçlarda ufalanma gibi malzemenin yıpranması, reklam tabelası, tente, vitrin, ısıtma-soğutma cihazları, elektrik ve telefon vb. kabloların cepheye eklenmeleri gibi sorunlar karşılaştırılması yapılan avlulu hanlarda en çok görülen bozulma türleridir.

Bu çalışmanın sonucunda Taş Han'ın, karşılaştırılması yapılan diğer avlulu hanlarla beraber plan, yapım teknikleri, cephe, malzeme ve süsleme özellikleri yönünde benzer özellikler içerdiği görülmektedir.

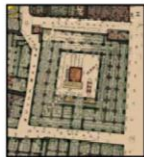
Çizelge 5.2. Karsılastırmalı Çalışma Tablosu-1

ASİR EFENDİ HAN	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapı x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE		
YAPI NO: 3			Var	2	—	Sert tonoz	Taş kaplama	Düğü ve buz depolamada 2 adet giriş bulunmaktadır.		KAPI	
			Var	1	—	—	Taş kaplama	Dikdörtgen planlı olup, bitişin kısıtlıdır.			
			Var	—	—	Beyaz tonoz Çapraz tonoz	Taş kaplama	 Tüm odalar ahşap çerçeve taş duvarla kaplanmıştır.		PENCERE	
			Var	25	—	Aynalı tonoz	—	—			
			Var	2	—	—	—	—			—
YAPININ TARİHİ	KASTAMONU	18. yy	Var	2	—	—	—	—	ÜST ÖRTÜ	Keremir detaylı oyma çatı	
			Var	38	—	—	—	—			—
			Var	—	—	—	—	—	—	DUVAR ÖRGÜSÜ	Keremir taş
			Var / Yok	—	—	—	—	—	—	—	
			BALKAPANI HAN	KASTAMONU	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapı x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER
Var	2	—				—	—	—	Hanan revmitsi anal giriş kapısı, hanın cephesindedir. Dışarıya açılan genişlikli kapı, çapraz planlı hanın yapı elemanıdır.		KAPI
Var	1	—				—	Taş kaplama	Dikdörtgen planlı olup, bitişin kısıtlıdır.			
Var	—	—				—	—	—		PENCERE	
Var	—	—				—	—	—			—
Var	—	—	—	—	—	—					
YAPI NO: 4			Var	2	—	—	—	—	KAT ADEDİ	Zemin + 1	
			Var	1	—	—	—	—			—
			Var	—	—	—	—	—	—	ÜST ÖRTÜ	Keremir detaylı oyma çatı
			Var	—	—	—	—	—	—		
			Var / Yok	—	—	—	—	—	—		

Çizelge 5.6. Karşılaştırmalı Çalışma Tablosu-5

HALİTOĞLU HANI	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapı x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE	
YAPI NO: 9 	UŞAK		Var	2	—	Dış avam	—	—	KAPI	PENCERE
			Var	1	—	—	—	—		
			Yok	—	—	—	—	—		
			Var	41	—	Sivri beşik tonoz	—	—	KAT ADEDİ	1
			Yok	1	—	—	—	—		
YAPININ TARİHİ	19. yy		Yok	—	—	—	—	—		
KİTABE / YAPTIRAN			Yok	—	—	—	—	—		
ÖZGÜN KULLANIM	Han		Var	—	—	—	—	—	ÜST ÖRTÜ	
GÜNÜMÜZDE KULLANIM			Yok	—	—	—	—	—	DUVAR ÖRGÜSÜ	Kesme ve moloz taş
İSMAIL BEY HANI			Yok / Yok	—	—	—	—	—		
YAPI NO: 10 	KASTAMONU		MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapı x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE	
			Var	2	—	Tonoz	—	Hanım ve girişli hanı çarşıdan ortundan geçerek çarşıya ulaşmaktadır. Çarşıda çarşıya ulaşmaktadır.	KAPI	PENCERE
			Var	1	19 m x 19 m	—	—	Dikdörtgen planlıdır.		
			Var	38	—	Beşik tonoz	—			
			Var	29	—	Beşik tonoz	—	—	KAT ADEDİ	Zemin + 1
YAPININ TARİHİ	15. yy		Var	2	—	—	—	—		
KİTABE / YAPTIRAN	Yok/Candaroglu İsmail Bey		Var	1	—	—	—	—		Karın kaplama
ÖZGÜN KULLANIM	Han		Var	7	—	Çapraz tonoz	—	—	ÜST ÖRTÜ	
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Otel		Var	—	—	—	—	—	DUVAR ÖRGÜSÜ	Çatı katlarında moloz ve kaba taş kullanılmıştır. Duvarlar taşla kaplanmıştır.

Çizelge 5.7. Karşılaştırmalı Çalışma Tablosu-6

KAŞIKÇI HAN	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapı x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE				
YAPI NO: 11			Var	1	280x192 cm.	Beyk tonoz	Günümüz malzemesi	Marmarapa Yokuşu'ndan giriş sağlanıyor. Giriş ucu, çıkışı, yolları, tuş kumandaları.					
			Var	1	1000x1000 cm.		Günümüz malzemesi (kap)	Kare biçimlidir.					
			Her iki katına 16 adet mevcuttur.	12	250x360 cm.	Zemin katlar yarımkare, üst katlar ise avlu kenar revaklar arasında kalan döşer ile tekrek peşinlidir.	Günümüz malzemesi						
			Zemin ve üst katına mevcuttur.	20	470x360 cm.	Beyk tonoz	Günümüz malzemesi						
YAPININ TARİHİ	18. yy		Ashap girişin sonunda	1	127x23x33 cm.	Tonoz	Günümüz malzemesi	19 basamaklı	KAT ADEDİ				
KİTABE / YAPTIRAN	Yok / Bilinmiyor		Var	1		Aynalı tonoz	Günümüz malzemesi						
ÖZGÜN KULLANIM	Han		Var	29	Yaklaşık 24 m²	Aynalı tonoz	Günümüz malzemesi	Marmarapa Yokuşu ve Tankıçlar Sokak boyunca mevcuttur.	ÜST ÖRTÜ				
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Ticaret, imalat		Yok	—	—	—	—	—	DUVAR ÖRGÜSÜ				
			Yok / Yok	—	—	—	—	—	CEPHE				
KIZIL HAN			MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapı x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER					
YAPI NO: 12			Var	1	310x328 cm.	Beyk tonoz	Çiti	Her iki katına da tonoz.					
			Var	1	1600x1660 cm.		Kırmızı sap ya da toprak	Kare planlıdır.					
			Zemin kat ve üst katına özgün baliye mevcuttur.	Zemin kat 16 Üst kat 16	210x330 cm.	Çapraz tonoz	Her iki katına da tonoz.						
			Var	55	330x365 cm.	Tekme tonoz	Günümüz malzemesi						
YAPININ TARİHİ	16. yy		Var	2	Ban 142x19x29 cm. Doğu 138x17x24 cm.	Tonoz	Taş	Giriş katı ve depo katında 2 adet mevcuttur.	KAT ADEDİ				
KİTABE / YAPTIRAN	Yok / Bilinmiyor		Var	1		Aynı tavan	Şap	Günümüz malzemesi kat katı var.					
ÖZGÜN KULLANIM	Han		Var	23	Yaklaşık 250x300x300 cm.	Kübe	Çiti ve şap	Dik kenar günümüz malzemesi ile yenilenmiştir.	ÜST ÖRTÜ				
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Ticaret ve depo		Yok	—	—	—	—	—	DUVAR ÖRGÜSÜ				
			Yok/Yok	—	—	—	—	—	CEPHE				
			Yok/Yok	—	—	—	—	—					

Cizelge 5.8. Karsılařtırılmalý Çalışma Tablosu-7

KIZLARAĞASI HAN	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çephe x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE
YAPININ TARİHİ	13. yy								
KİTÂBE / YAPTIRAN	İSTANBUL								
ÖZGÜN KULLANIM									
GÜNÜMÜZDE KULLANIM									
YAPININ TARİHİ	14. yy								
KİTÂBE / YAPTIRAN	İSTANBUL								
ÖZGÜN KULLANIM									
GÜNÜMÜZDE KULLANIM									
YAPININ TARİHİ	16. yy								
KİTÂBE / YAPTIRAN	Yok / Rüstem Paşa								
ÖZGÜN KULLANIM	Ticaret								
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Ticaret, depo								

Çizelge 5.9. Karşılaştırmalı Çalışma Tablosu-8

LEBLEBECİ HAN	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çephe x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE		
YAPI NO: 15			Var	1		Beylik tenezi	Günlümler malzemesi	Sade, cıkmış, yarıfarklı üç korumlu bir sokağa		KAPI	PENCERE
			Var	1	1300x1700 cm.		Günlümler malzemesi	Açıkta cephesi her iki katın da revaklarıdır.			
			Var	14		Ahi kuma Beylik tenezi Üst katın sırtlık tenezi					
			Var	18	Yaklaşık 440x370 cm.	Ahi kuma Beylik tenezi Üst katın sırtlık tenezi	Günlümler malzemesi				
			Var	1					Günlümler malzemesiyle yenilenmiştir.		KAT ADEDİ
KİTABE / YAPTIRAN	Yok / Bilinmiyor		Yok						ÜST ÖRTÜ	İki yapılar modernlikle düzenlenmiştir.	
ÖZGÜN KULLANIM	Han		Var	7	200x250 cm.	Beylik tenezi	Günlümler malzemesi	Öz cephe günümüz malzemeleriyle yenilendiğinden özgün döşeme kaplamaları korunmamıştır.	DUVAR ÖRGÜSÜ	Alınmış döşeme örgüsü	
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Ticaret		Yok/Yok								
MÜEZZİNOĞLU HANI	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çephe x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE		
YAPI NO: 16			Var	1		Panzerli tuğla döşeme	Taş kaplama	Han'ın girişi Kerkiray Caddesi'ndedir.		KAPI	PENCERE
			Var	1		Düzenli deşilip taş kaplama	Düzenli planlıdır.				
			Var			Panzerli tuğla döşeme	Plak taş kaplama				
			Var	14		Panzerli tuğla döşeme	Ahişap kaplama				KAT ADEDİ
			Var	1					Taş kaplama	Günlümler malzemesiyle yenilenmiştir.	KAT ADEDİ
KİTABE / YAPTIRAN	Yok / Bilinmiyor		Var	2			Günlümler malzemesi		ÜST ÖRTÜ	Keremli çatılı kuma çatı	
ÖZGÜN KULLANIM	Han		Var	7		Panzerli tuğla döşeme	Ahişap kaplama	Öz cephe günümüz malzemeleriyle yenilendiğinden özgün döşeme kaplamaları korunmamıştır.	DUVAR ÖRGÜSÜ	Tuğla ve taş	
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Restaurant, dükkan		Yok/Yok								

Cizelge 5.10. Karsılastırmalı Çalışma Tablosu-9

PAŞA HANI	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapla x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE	
YAPI NO: 17	UŞAK		Var	2	—	Sivri beşik tonoz	—			
			Var	1	—	—	—			
			Var	4	—	Kemer	—			
			Var	41	—	Sivri beşik tonoz	Küçük kaplama horzalt tay		KAT ADEDİ	Zemin + 1
			Var	2	—	—	—	—	ÜST ÖRTÜ	Kurşun kaplama
YAPININ TARİHİ	19. yy		Var	—	—	—	—	—	DUVAR ÖRGÜSÜ	Kesme ve moloz taş
KİTABE / YAPTIRAN	Yok/Tirtioğlu Mehmet Paşa		Var	—	—	—	—	—		
ÖZGÜN KULLANIM	Konaklama, Ticaret		Yok	—	—	—	—	—		
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Otel		Yok	—	—	—	—	—		
			Yok/Var	—	—	—	—	—		
VARAKÇI HAN	KONUM	PLAN	MEVCUT DURUM	ADET	BOYUT Çapla x Derinlik	ÖRTÜ SİSTEMİ	DÖŞEME	ÖZELLİKLER	CEPHE	
YAPI NO: 18	İSTANBUL		Var	1	127x217 cm.	Beşik kemer	Güldeniz malzemesi (Mermer)	İleri girişi Alt Sokak'tadır.		
			Var	1	790x380 cm.	—	Güldeniz malzemesi (Mermer)	Dikâbegen planlıdır.		
			Var	2	380x400 cm.	Beşik kemer	Güldeniz malzemesi		KAT ADEDİ	Zemin+1
			Var	20	Yaklaşık 25 m ²	Beşik tonoz	Güldeniz malzemesi		ÜST ÖRTÜ	Güldeniz malzemesi kullanılarak olup eğilim feris sistemi yoktur.
			Var	2	71x23x30 cm.	—	Güldeniz malzemesi (Mermer)	21 basamaklı obelisk.	DUVAR ÖRGÜSÜ	Almanya'dan getirtilmiş
YAPININ TARİHİ	18. yy		Var	—	—	—	—	—		
KİTABE / YAPTIRAN	Yok / Bilinmiyor		Yok	—	—	—	—	—		
ÖZGÜN KULLANIM	Han		Var	7	Yaklaşık 22-23 m ²	Beşik tonoz	Güldeniz malzemesi			
GÜNÜMÜZDE KULLANIM	Ticaret		Yok	—	—	—	—			
			Yok/Var	—	—	—	—	—		

6. RESTİTÜSYON

6.1. Yöntem

Sonradan değişikliğe uğramış kısmen yıkılmış yada yok olmuş öğelerin, yapıların veya yerleşmelerin ilk tasarımındaki yada belirli bir tarihteki durumlarının, arşiv kayıtlarından, yapı üzerindeki izlerden, yapıya yerleşmeye ait çizim, fotoğraf gibi belgelerden yararlanılarak plan, kesit, görünüş çizimleriyle yada maketle anlatımına restitüsyon denilmektedir [40].

Bu bilimsel ve zorunlu bir çalışmadır. Parçaların tekrar birleştirilmeleri söz konusu olmasa da bu şekildeki restitüsyon çalışmaları, bir eserin özgün tasarımını açıklamak, tarihi gelişimini irdelemek, kalıntıların daha iyi kavranabilmesini sağlamak için yapılır [2].

Taş Han'ın günümüze gelene dek uğradığı değişiklikleri belirlemek amacıyla yapılan restitüsyon çalışmasında; kısmen yıkılmış ya da yok olmuş öğelerin, yapıların ya da yerleşmelerin ilk tasarımlarındaki ya da belirli bir tarihteki durumlarının belge kayıtlarından, yapı izlerinden, yapıya, yerleşmeye ait çizim, fotoğraf gibi belgelerden yararlanılarak plan, kesit, görünüş ve çizimlerle anlatımı hedeflenerek, yapının özgün haline dönüştürülmesi öngörülmüştür.

Bir mimari restitüsyon çalışmasında, yapının mevcut veriler doğrultusunda değerlendirmesi yapılarak, restorasyon kararları için bir temel oluşturulmaktadır. Restitüsyonun, yapının yeniden eski haline dönüştürülmesi amacıyla değil de, belgeleme aşamasının aydınlattığı verilerin bir sentezi olarak değerlendirilmesi gerektiği ve restitüsyonun bir modeli gösterirken; restorasyonun uygulamayı yönlendiren bir belge olduğu göz önüne alınması gereken önemli bir ayrımdır [31].

Restorasyon projesi hazırlanırken, yapı üzerindeki izlerden, korunmuş kısımlardan, benzer yapılardan yararlanılarak, yıkılmış, boyutu değiştirilmiş veya içi doldurulmuş açıklıkların, pencere veya kapıların çizimlerle yeniden eski düzeninde ifade edilmesi mümkün olur. İncelenen bina birden fazla onarım geçirmişse bu evrelere ait izler ve

veriler değerlendirilerek ilk tasarım ve onu izleyen dönemler 1. Dönem restitüsyonu, 2. Dönem restitüsyonu şeklinde adlandırılabilir [2].

Belgelere dayalı yapılan restitüsyon çalışmasında güvenilirlik derecesine göre kullanımlarının gösterildiği restitüsyon analizleri yapılarak, karşılaştırılmalı çalışmada elde edilen bilgiler ve yapıdan tespit edilen izler ve malzeme analizlerinde çıkan veriler doğrultusunda restitüsyon çizimleri oluşturulmuştur. Restitüsyon çalışmasının asıl amacı Taş Han'ın özgün halini belirleyebilmek ve sonradan olan değişikliklerin ortaya koyularak restorasyon için zemin hazırlamaktır.

Gelecek kuşakları yanıltıcı ve gerçeğine aykırı bir bina yaratmamak için, yapı hakkında, özgün şeklini tanımlamaya veri oluşturacak temel bilgilerin sağlanamaması durumunda, restitüsyon çalışmalarının çizim veya maket olarak kalması, uygulamaya konulmaması gerekir.

6.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı

Restitüsyon için kullanılan kaynaklar ile Taş Han'ın orijinal hali tespit edilmeye çalışılmaktadır. Taş Han'da fiziksel ve kimyasal bozukluklar da dikkate alınarak, restitüsyon için kaynak verilerinin değerlendirilmesi yapılarak restitüsyon çalışmalarına yön verilmiştir.

Taş Han'da tarihlendirme, konum, boyut, malzeme ve biçim gibi özelliklerin ortaya konulabilmesi için; yapının kendisinden gelen veriler, Han sahipleri ve eşrafının verdiği sözlü beyanlar, yapının yakın çevresinde bulunan geleneksel dokuda yer alan tarihi yapılar, aynı dönem han yapıları ile karşılaştırma ve eski fotoğraflar gibi kaynaklar kullanılmıştır.

Restitüsyon çalışmasında sırasında kullanılan kaynaklar; yapıdaki iz ve örneklerden elde edilen bilgiler, yapı dışındaki kaynaklardan karşılaştırmalı çalışma sonucu elde edilen bilgiler, yazılı ve sözlü kaynaklardan elde edilen bilgiler ve mimari gereklilik sonucu elde edilen bilgiler şeklinde 4 başlıkta incelenmiştir.

Yapıdaki iz ve örneklerden elde edilen bilgiler

Varlığı kesinlikle bilinenler: Rölöve çalışması sırasında yapıda varlığı kesin olarak belirlenerek tespit edilen elemanlar

Yeri, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler: Yapıda olması gerekli olan yeri, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerle karşılaştırılarak tahmin edilen elemanlar

İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler: Yapıda çeşitli nedenlerle bir kısmı ya da tamamı yok olup varlığı çeşitli yapı elemanlarından gelen bilgiler sayesinde bilinen elemanlar

Sözlü kaynaklardan elde edilen bilgiler

Yapıda izi olan bilgiler: Yapının sahiplerinden ve sakinlerinden alınan sözlü bilgilere dayanan ve izi olan elemanlar

Yapıda izi olmayan: Yapının sahiplerinden ve sakinlerinden alınan sözlü bilgilere dayanan, ancak izi olmayan elemanlar

Yapı dışındaki kaynaklardan karşılaştırmalı çalışma sonucu elde edilen bilgiler

Yeri, izi belli olan boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler ile bilinenler: Yeri ve izi belli olan boyut ve malzeme konusunda yapılan karşılaştırmalı çalışma ile edinilen bilgiler

Yeri, izi, boyutu ve malzemesi ile yapıda herhangi bir izi bulunmayan ve tamamıyla karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler: Çeşitli sebeplerden dolayı bir kısmı ya da tamamı kaybolmuş yapı elemanları arasından karşılaştırmalı çalışmalar sonucu elde edilen bilgiler

Mimari gereklilik sonucu elde edilen bilgiler

Yapıdaki yeri ve izi belli olmayan, boyutu, malzemesi ve detayı bilinmeyen, mimari gereklilik nedeniyle olması gereken yapı elemanları.

6.3. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı Üzerine Değerlendirme

Yapılışından bugüne, gerek geçen zaman, gerekse çeşitli işlev değişiklikleri nedeniyle Taş Han'da bir takım eklemeler, eksiltmeler, değişimler meydana gelmiştir. Günümüz şartlarına uyum sağlamak amaçlı çeşitli düzenlemeler, kullanılmayan elemanların kaldırılması, ihtiyaçlar doğrultusunda eklemeler görülmektedir. Yapının mimarisi, malzeme farklılığı ve malzemenin yıpranmışlık oranı; doğal, fiziksel, kimyasal etkiler ve insanlar tarafından yapılan müdahalelerle oluşan bozulmalar incelendiğinde; dönemlenmesi ile ilgili sağlıklı bilgi bulunamamasına rağmen, inşa edildiği dönem de dâhil olmak üzere, Taş Han için iki dönem belirlenebilmektedir:

· Yapının inşa edildiği dönem (1882-1885)

Yazılı kaynaklar dikkate alındığında Hacı Ali Ağa ve Hacı Hüseyin Ağa tarafından yaptırılan hanın yapım tarihi 1882-1885 yıllarıdır [16].

· Bartın Çarşısı yangını (1898)

1898 yılında Bartın Çarşısı'nda gerçekleşen büyük yangın sonrası Bartın'da bir dizi yıkım çalışması gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Yangın sonrası büyük tahribata uğrayan Bartın Çarşısı'ndan yeniden düzenlenmiştir.

Bu iki dönem dikkate alındığında, Taş Han'da yapısal anlamda değişiklik yapıldığı düşünülmektedir. Hanın kemer düzenindeki gözle görülür aksaklık ve cepheye belirgin ek izleri de bunu ispatlamaktadır.

Resim 6.1. Kemer düzeninde aksaklık
[Gül, 2013]

Resim 6.2. Cephede ek izi
[Gül, 2013]

Konfor koşulları eksikliğinden kaynaklı sorunlardan dolayı yapı için niteliksiz çözümler üretilip yapıya müdahale edilmiştir.

Kullanıcı müdahaleleri sonucu yapının özgün halinde bozulmalar ve değişimler meydana gelmiştir.

Yapıdaki iz ve örneklerden, yapıyla ilgili sözlü kaynaklardan ve yapı dışındaki kaynaklardan karşılaştırmalı çalışma sonucu elde edilen bilgiler ele alındığında mekânlar bazında aşağıda açıklanan değişim ve bozulmalar izlenmiştir:

Bodrum katta çay ocağı olarak kullanılan B-01 mekânı malzeme ve yapım tekniği açısından incelendiğinde, özgün şap döşemenin seramik kaplandığı, duvarların belli bir seviyeye kadar ahşapla kaplandığı, pencerelerin iç kısımdan kapatılarak dolap ve niş haline getirildiği gözlemlenmiştir. Seramik kaplama sökülüş, plastik boya temizlenmiş ve özgün olmayan kapı, pencere, dolap ve niş kaldırılmıştır.

B-01a mekânına girilememiştir.

Zemin katta Z-01 giyim mağazası mekânında özgün döşemenin laminant parke ile, Z0-2 kırtasiye mekânında ise seramik ile kaplandığı, her iki mekânda da beşik tonoz tavanda asma tavan uygulaması yapıldığı ve dış cepheye açılan ahşap kemerli C.1 ve C.2 camekânlarının yapılan müdahaleler sonucu dikdörtgen hale getirildiği, özgün

halinden farklı olarak değiştirildiği gözlemlenmiştir. Laminant ve seramik kaplamalar sökülmüş, plastik boya temizlenmiş, sonradan eklenen asma tavanlar kaldırılmıştır. Özgün olmayan camekânlar da kaldırılmıştır.

Z-03 ana giriş mekânı malzeme ve yapım tekniği açısından incelendiğinde özgün niteliklerin büyük oranda korunduğu gözlemlenmiştir. Duvarlardaki ve tavandaki lastik boya temizlenerek, zemin katı, birinci kata bağlayan M.1 ve M.2 merdivenlerinde tespit edilen malzeme kayıpları restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır.

Z-04 beyaz eşya mağazası mekânında özgün döşeme seramikle kaplanmış olup, duvarlar ve tavan lamine kaplamayla kaplanmıştır. Z-01 ve Z-02 mekânlarında olduğu gibi Z-04 mekânında da dış cepheye açılan ahşap kemerli C.3 camekânının yapılan müdahaleler sonucu dikdörtgen hale getirildiği, kemerli kısmın metal plakayla kapatıldığı, özgün halinden farklı olarak değiştirildiği gözlemlenmiştir. Seramik döşeme, duvarlar ve tavadaki lamine kaplama sökülerek, özgün olmayan camekân kaldırılmıştır.

Z-05 lokanta mekânında özgün döşemenin seramik kaplandığı, duvarların belli bir kota kadar yağlı boyayla boyandığı, bir kısmının da seramikle kaplandığı tespit edilmiştir. Dış cepheye açılan ahşap kemerli C.4 camekânı özgün haline benzer bir şekilde değiştirilmiştir. Z-05a mekânına açılan kapı boşluğunun yapıdaki iz ve örneklerle bakılarak mekânları birbirine bağlamak adına, sonradan açıldığı tahmin edilmektedir. Sonradan açılan bu kapı boşluğu taşla örülerek özgün haline getirilmiştir. Döşeme ve duvarlardaki seramik kaplama, yağlı boya temizlenmiştir. Özgün olmayan camekân kaldırılmıştır.

Z-05a mutfak mekânında özgün döşeme seramik kaplanırken, yağlı boyayla boyanan duvarların belli bir kota kadar seramikle kaplandığı, bazı kısımlarının da mermerle kaplandığı gözlemlenmiştir. Avluya açılan ahşap camekânın camları çıkartılarak yerine sac levhalar takılmıştır. D.2 duvarındaki ahşap pencere cepheden sac levhayla kapatılmıştır. Restitüsyon aşamasında bu sac levha kaldırılmıştır. Döşeme ve

duvarlardaki seramik kaplama, mermer kaplama sökölüp, yağlı boya temizlenmiştir. Özgün olmayan camekân ve yapıya sonradan eklenen mermer tezgâh kaldırılmıştır. Z-06 kahvehane mekânı malzeme ve yapım tekniği açısından incelendiğinde özgün niteliklerin büyük oranda korunduğu, bunun yanı sıra duvarların belli bir kota kadar yağlı boyayla boyandığı gözlemlenmiştir. Yapıdaki iz ve örneklerle bakılarak D.7 duvarındaki ahşap kemerli camekânın kaldırılıp yerine avluya açılan bir ahşap kapı eklendiği tespit edilmiştir. Duvarlarda plastik boya ve yağlı boya temizlenmiştir. Özgün olmayan camekân ve sonradan eklendiği tespit edilen ahşap kapı kaldırılmıştır.

Z-07 restoran mekânında özgün döşeme ahşapla, Z-07a koridoru ise karo mozaikle kaplanmıştır. Duvarlar belli bir kota kadar ahşap kaplama, kalan kısımlar plastik boyalıdır. Çoğu yerde, sıvasız ve boyasız kısımlardan taş duvar örgüsü açığa çıkmaktadır. Yapıya sonradan eklendiği tespit edilen yükseltilmiş döşeme ve demir korkuluk ve D.1 duvarında yer alan Z-07b mekânının ahşap kapısı kaldırılarak duvar örgüsü özgün haline uyularak tamamlanmıştır. Ahşap kaplama ve karo mozaik sökölerek, plastik boya temizlenmiştir.

Z-07b tuvalet mekânının sözlü kaynaklar ve yapıdaki iz ve örneklerle bakılarak, yapıya sonradan eklendiği belirlenmiştir. Avluda yer alan bu mekân tamamen kaldırılmıştır.

Z-07c mutfak mekânında özgün döşeme ve duvarlar seramik kaplanırken, tavan plastik boyayla boyanmıştır. D.2 duvarında yer alan ahşap pencere iç kısımdan kapatılarak ahşap dolap haline getirilmiştir. Sonradan eklenen ahşap dolap kaldırılarak, ahşap pencere özgün haline getirilmiştir. Döşeme ve duvarlardaki seramik kaplama sökölerek, plastik boya temizlenmiştir. Taş ocak özgün halini korumaktadır.

Z-08 restoran mekânında özgün döşeme ahşapla kaplanmıştır. Duvarlar belli bir kota kadar ahşap kaplama, kalan kısımlar plastik boyalıdır. Çoğu yerde, sıvasız ve boyasız kısımlardan taş duvar örgüsü açığa çıkmaktadır. Avluya açılan C.12 camekânının bir

kısmı alçıyla kapatılmıştır. Z-09 mekânına açılan kapı boşluğunun tuğlayla örüldüğü gözle görülmektedir. Kapı boşluğu tekrar açılarak, özgün haline getirilmiştir. Döşeme ve duvarlarda ahşap kaplama sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan camekân kaldırılmıştır.

Z-08a mutfak mekânında özgün döşeme ve duvarlar seramikle kaplanmıştır. Mekânda sonradan eklenen bir ocak olduğu da tespit edilmiştir. Seramik kaplama sökülerek, yapıya sonradan eklenen tezgâh ve lavabo kaldırılmıştır.

Z-09 çay ocağı mekânı malzeme ve yapım tekniği açısından incelendiğinde, D.4 duvarında sonradan eklenen bir demir camekân olduğu tespit edilmiştir. Z-08 mekânından kapatılan kapı boşluğu niş olarak kullanılmaktadır. Tuğla duvar örgüsü kaldırılarak, kapı boşluğu tekrar açılmış, özgün haline getirilmiştir. Yapıya sonradan eklendiği belirlenen demir camekân ve beton basamaklar kaldırılarak duvar örgüsü özgün haline uyularak tamamlanmıştır.

Birinci katta 1-01 depo mekânında döşeme özgün halini korurken duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Yapıya sonradan eklendiği belirlenen 1-02a mekânına açılan K.8.1 kapısı ve özgün olmayan ahşap pencere ve dolaplar kaldırılmıştır.

1-01a denizcilik bürosu mekânında 1-02b mekânına açılan ve yapıya sonradan eklendiği tespit edilen K.08 kapısı, 1-01 mekânına açılan kapı boşluğuna eklenen ahşap dolap ve özgün olmayan ahşap pencereler, dolaplar kaldırılmıştır.

1-01b denizcilik bürosu mekânının sözlü kaynaklar ve karşılaştırmalı çalışma sonucunda revağın bir bölümünün ahşap doğrama camekânla kapatılmasıyla oluşturulup, yapıya sonradan eklendiği belirlenmiştir. Bu mekân tamamen kaldırılarak, revak özgün haline dönüştürülmüştür. 1-01a mekânına açılan kapı boşluğuna özgün haline uygun olarak ahşap kapı eklenmiştir.

1-03 ve 1-03a muhasebe bürosu mekânlarında özgün döşeme laminant parke ile kaplanmış, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Restitüsyon aşamasında her iki

mekânda da laminant parke sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan kapı, pencere ve dolaplar kaldırılmıştır.

1-04 kazan dairesi mekânında sözlü kaynaklar ve karşılaştırmalı çalışmalar sonucu yapıya sonradan eklendiği belirlenen ahşap kapı ve özgün olmayan ahşap pencere kaldırılmıştır. D.1 duvarı üzerinde yer alan ve işlev açısından mekânla ilgisi olmayan lavabo ve duvardaki seramik kaplama kaldırılmış, plastik boya temizlenmiştir.

1-05 muhasebe bürosu mekânında özgün döşeme ahşap ile kaplanmış, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Ahşap kaplama sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan ahşap dolaplar, pencere ve kapı kaldırılmıştır. Taş ocak özgün halini korurken, sonradan eklenen ahşap kapağı kaldırılmıştır.

1-05a muhasebe bürosu mekânında özgün döşeme ahşap ile kaplanmış, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Ahşap kaplama sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. 1-14 mekânına açılan kapı boşluklarına sonradan eklendiği belirlenen ahşap dolaplar, özgün olmayan ahşap pencere ve kapılar kaldırılmıştır. Sözlü kaynaklar, yapıdan gelen izler ve karşılaştırmalı çalışmalar sonucu mekânın ortasındaki duvarın kaldırıldığı ve iki ayrı mekânın sonradan birleştirildikleri tahmin edilmektedir. Özgün haline uygun bir duvar örülerek, iki farklı mekân oluşturulmuştur.

1-06 muhasebe bürosu mekânında da özgün döşeme ahşap parke ile kaplanmış, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Ahşap parke sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan ahşap kapı, pencere ve dolaplar kaldırılmıştır. Taş ocak özgün halini korumaktadır.

1-07 mekânında özgün döşeme korunmuş olup duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Hasar gören döşemede sağlıklaştırma çalışmaları yapılırken, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan ahşap kapı, pencere ve dolaplar kaldırılmıştır.

1-08 depo mekânında özgün döşeme korunmuş olup duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Hasar gören döşemede sağlıklaştırma çalışmaları yapılırken, plastik

boya temizlenmiştir. Özgün olmayan ahşap kapı, pencere ve dolaplar kaldırılmıştır. Taş ocak özgün halini korumaktadır.

1-09 muhasebe bürosu mekânında özgün döşeme ahşap ile kaplanırken, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Ahşap kaplama sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan dolapların cam kapakları ve cam rafları ve ahşap kapı ve pencereler kaldırılmıştır.

1-10 sergi odası mekânında da özgün döşeme ahşap ile kaplanırken, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Ahşap kaplama sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan dolapların cam kapakları ve cam rafları kaldırılmıştır. Özgün olmayan ahşap kapı ve pencereler kaldırılmıştır.

1-11 ve 1-11a hukuk bürosu mekânlarının her ikisinde de özgün döşeme ahşap ile kaplanırken, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Ahşap kaplama sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan ahşap kapı, pencere ve dolaplar kaldırılmıştır. Yapıdaki izler ve karşılaştırmalı çalışmalı sonucu her iki mekânı birbirine bağlayan K.15 kapılarının, D.1-D.3 duvarı boşaltılarak, sonradan eklendiği belirlenmiştir. Sonradan eklenen kapı kaldırılarak, mevcut kapı boşluğu taşla örülerek özgün haline getirilmiştir.

1-12 ve 1-12a hukuk bürosu mekânlarının her ikisinde de özgün döşeme ahşap ile kaplanırken, duvarlar plastik boyayla boyanmıştır. Ahşap kaplama sökülerek, plastik boya temizlenmiştir. Özgün olmayan ahşap kapı, pencere, dolap ve nişin içinde yer alan ahşap raflar kaldırılmıştır. Yapıdaki izler ve karşılaştırmalı çalışmalı sonucu her iki mekânı birbirine bağlayan K.15.1 kapısının, D.1-D.3 duvarı boşaltılarak, sonradan eklendiği belirlenmiştir. Sonradan eklenen kapı kaldırılarak, mevcut kapı boşluğu taşla örülerek özgün haline getirilmiştir.

1-13 tuvalet mekânında özgün döşeme ve duvarlar seramikle kaplanmış, duvarların bir bölümü plastik boyayla boyanmıştır. Seramik kaplamalar sökülürken, plastik boya temizlenmiştir. Mevcut alaturka tuvalet ve lavabo kaldırılmıştır. Yapıdaki izler

ve karşılaştırmalı çalışmalar sonucu sonradan eklendiği tahmin edilen D.2 duvarı ve bu duvarda yer alan özgün olmayan ahşap kapı ve pencere de kaldırılmıştır.

Kuzeydoğu cephesinde duvarlardaki plastik boya temizlenerek özgün haline getirilmiştir. Sözlü kaynaklar sonucu P.8, P.8.1, P.8.2 ve P.8.3 pencerelerine sonradan eklendiği öğrenilen demir korkuluklar kaldırılmıştır. Ve son olarak bilinçsiz müdahaleler sonucu yapıya eklenen reklam tabelaları, klima motorları, elektrik kabloları ve su boruları kaldırılmıştır. Özgün olmayan ahşap pencereler ve kapılar kaldırılmış, pencere silmelerinde, parapet hizasındaki kesme taşlarda meydana gelen malzeme kayıpları tamamlanarak restitüsyon projesine işlenmiştir.

Güneydoğu cephesinin bir kısmı plastik boyayla boyanırken, bir kısmı çimento esaslı harçla kapatılmıştır. Büyük çoğunluğunda özgün taş duvarın görüldüğü cephede plastik boya ve çimento esaslı harç temizlenmiştir. Cepheden P.2 penceresini kapatan metal plaka kaldırılmıştır. Diğer cephede olduğu gibi, bilinçsiz müdahaleler sonucu yapıya eklenen reklam tabelaları, elektrik kabloları ve su boruları kaldırılmıştır. Özgün olmayan ahşap pencereler ve kapılar kaldırılmış, pencere silmelerinde, parapet hizasındaki kesme taşlarda meydana gelen malzeme kayıpları tamamlanarak restitüsyon projesine işlenmiştir.

Özgün halini büyük oranda muhafaza eden güneybatı cephesinde çimento esaslı harçla kapatılan bazı kısımlar temizlenmiştir. Özgün olmayan ahşap pencereler ve kapılar kaldırılmış, pencere silmelerinde, parapet hizasındaki kesme taşlarda meydana gelen malzeme kayıpları tamamlanarak restitüsyon projesine işlenmiştir.

Kuzeybatı cephesi de özgün halini büyük oranda muhafaza etmiştir. Çimento esaslı harçla kapatılan bazı kısımlar temizlenmiştir. Z08 mekânına açılan kapı boşluğunda oluşturulan niş ve kapı boşluğuna örülen duvar örgüsü kaldırılarak özgün haline getirilmiştir. Özgün olmayan ahşap pencere ve demir camekân kaldırılmış, pencere silmelerinde, parapet hizasındaki kesme taşlarda meydana gelen malzeme kayıpları tamamlanarak restitüsyon projesine işlenmiştir.

7. RESTORASYON

7.1. Restorasyon ve Koruma Kavramı

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 3. maddesinde “Koruma” ve “Korunma” kavramları taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleri olarak tanımlanmıştır.

TMMOB Mimarlar Odası, Taşınmaz Kültür Varlıklarının Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Projelerine İlişkin Teknik şartnamesinin 10. maddesinde: “Kültür varlığının korunmasında ve onarılmasındaki amaç, onları bir sanat eseri olduğu kadar, bir tarihi belge olarak da korumaktır. Bu nedenle yapılacak müdahalelerde, yapının bir ya da birden fazla dönemin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamının belgeleri olduğu unutulmamalıdır.” denilmiştir.

“Mimari Koruma” eylemi uzun bir tarihsel geçmişi olmasına rağmen ancak 19. yy’dan beri sürekli genişleyen bir uygulama ve kuram alanıdır. Zaman, geçmiş, bellek ve tarih, koruma düşüncesinin temel kavramlarıdır.

Geçmişte onarımın amacı, yapıyı ayakta tutmak, yıkılan kısımları yeniden yaparak biçimsel bütünlüğünü korumak, değişen isteklere göre yeni eklerle işlerliğini sağlamak iken bugün anıtlar ve tarihi evre, belirli bir dönemin kentsel ve mimari düzenini, yapım tekniklerini, sosyal yaşamını açıklayan bir belge olarak değerlendirilmektedir [2].

Günümüz restorasyon anlayışının oluşması ve gelişmesi uzun bir tarihsel sürecin sonucudur. Bu süreç restorasyonu, eski yapıları ayakta tutma çabasının ötesine taşıyarak, geçmişle, sosyal ve kültürel değerlerle bağlantı kurmaya bağlamıştır. Yapı,  zg n biçim, strüktür ve malzemesiyle ayakta tutulabildiği oranda koruma başarıya ulaşmış demektir. Günümüzde gerçekleşen restorasyon çalışmalarında belirli ilkelere

bağlı kalınarak, ileri teknoloji teknikleri uygulanmaktadır. Gelişen teknoloji, kültür varlığının daha uzun süre yaşatılmasına katkıda bulunmaktadır.

Sanatsal değeri olan bir yapının, bir kültür ve tarih belgesi olarak bütün özgün nitelikleriyle ömrünün uzatılmasını sağlayan teknik ve yapısal müdahalelerin tümü restorasyon etkinliğini oluşturur [31].

Restorasyon, tarihi yapıların, gelecek kuşaklara taşınmasını sağlamak amacıyla, özgün yapılarını korumak ilkesiyle yapılan onarım çalışmalarını kapsamaktadır. Koruma anlayışının gelişmesinde en önemli teknik yöntemlerden biridir. Yapılan teknik ve yapısal müdahalelerin o yapının sanat değerine ve özgün haline zarar vermeksizin aslına uygun olarak yapılması restorasyonun en önemli koşullarından biridir. Venedik Tüzüğü'nün 9'ncu maddesinde de belirtildiği gibi, "Onarım uzmanlık gerektiren bir iştir. Amacı, kültür varlığının estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım kendine temel olarak aldığı özgün malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır."

Restorasyon projesi, anıta ait ayrıntılı bir rölöveye dayanılarak hazırlanır. Rölöve, bir binanın mevcut durumunun ölçekli çizimlerle (plan, kesit, görünüşler) anlatımıdır. Dolayısıyla bir proje değildir; gelecekteki bir duruma ilişkin öneriler içermez. Mimari tasarımda çizimden yapıma doğru gelişen süreç, rölövede mevcut yapıdan çizim elde etme yönündedir. Rölöve, bir yapının, kent dokusunun veya arkeolojik kalıntının yakından incelenmesi, belgelenmesi, mimarlık tarihi açısından değerlendirilmesi ve restorasyon projesinin hazırlanabilmesi için bir araçtır [2].

Tarihi yapının bozulma nedenleri araştırıldıktan ve teşhis edildikten sonra, bozulmanın durdurulması ve eğer varsa strüktürel aksaklıkların giderilebilmesi için gerekli müdahalelerin belirlenmesine geçilir. Korunmaya değer bir yapı üzerinde çalışıldığından, onarımın özgün dokuya en az müdahale ile gerçekleştirilmesi, yapım tekniklerinin eskisine benzer, uyumlu olmasına dikkat edilmesi, yapının iç düzenlemesinin değiştirilmemesi, mekânların bütünlüğünün zedelenmemesi göz önünde tutulması gerek başlıca kurallardır [2].

7.2. Yapının Bugünkü Durumunun Değerlendirilmesi

7.2.1. Mimari özellikler

Bölüm 4’te de bahsedildiği gibi kentin önemli anıtsal kültür varlığı örneklerinden biri olan Taş Han, özgün karakterinden büyük bir şey kaybetmemiş olmasına rağmen, Hükümet Caddesi dokusu içinde uyumluluğu ve işlevselliği açısından korunmaya değer bir yapıdır. Caddedeki diğer yapılar ile görsel bir bütün oluşturan yapı, genel yerleşim silüetinin belirlenmesinde önemli katkı sağlamaktadır. Yapı 24.25 x 23.70 m²’lik alanı kaplamakta olup, bodrum hariç iki katlı, dörtgen planlı ve açık avluludur.

Yapının bugünkü durumu değerlendirildiğinde malzeme bozulmaları, sonradan eklendiği düşünülen mahaller, geçirdiği küçük çaplı tamiratlar, zaman içinde uygun olmayan kullanımlar, bilinçsiz müdahale sorunları, geç dönem eklerinin oluşturduğu sorunlar ve bakımsızlık sebebiyle birtakım bozulmalar gibi tarihi yapılara özgü birçok soruna rastlamak mümkündür.

Yapıda sonradan eklendiği düşünülen, bazı mahaller ve elemanlar haricinde plan şemasını ve cephe anlayışını koruyarak günümüze kadar gelebilmiştir. Han çevre ölçeğinde değerlendirildiğinde tarihsel dokunun bir parçası olarak geleneksel mimariye katkıda bulunmaktadır.

7.2.2. Yapısal durum

Taş Han’ın bugünkü durumu dikkate alındığında; yapıda, strüktürel anlamda büyük bir sorun olmamakla birlikte, mimari elemanlarda yağmur, nem, rutubet etkisiyle malzeme bozulmaları ve kullanıcı müdahaleleri olduğu görülmektedir. Üretilen niteliksiz çözümlerle yapıya müdahale edilmiş ve istemeden de olsa yapıya zarar verilmiştir. Yapının her iki katında da bazı duvarlar açılarak ya da tamamen yıkılarak odalar ve mekânlar birleştirilmiştir. Bu durum yapının hem özgünlüğünü bozmuş hem de mimari elemanları etkilemiştir. Kapı ve pencerelerin çoğunluğu aslına uygun

olmaksızın değiştirilmiş, özgünlüğünü kaybetmiştir. Aynı zamanda doğramaları çürümüş ya da boyları bozulmuş durumdadır. Döşeme, tavan ve merdivenlerde malzemede bozulmalar, kayıplar ve kullanıcı müdahaleleri göze çarpar. Çatıda bazı bölümlerde çökme ve açılmalar, kiremitlerde yer yer malzeme kaybı, kırılma ve çatlama tespit edilmiştir.

7.2.3. Çevresel faktörler

Çevre değişimleri binanın yeniden değerlendirilmesini gerektirebilir. Sokak ölçeğinde, ada ölçeğinde veya sınırları çizilmiş bir çevrenin, öncelikli değerlerinin saptanması gerekmektedir. Çevreyi oluşturan yapay öğeler; eski ve yeni binalar, duvarlar, yollar, enerji hatları, kent mobilyaları, gürültü, iyi ve kötü koku gibi doğaya kimi iyi kimi kötü olarak insanın ekledikleridir [5].

Taş Han'ın yer aldığı, kentin ana aksını oluşturan Hükümet Caddesi, özellikle kent ticaret hayatının yoğunluk kazandığı, farklı dönemlerde ortaya çıkmış birçok tarihi eseri içinde barındırmaktadır. Tescillenmiş bu eserler, kent merkezinin organik dokusunun bozulmasını engellemiştir. Ancak buna rağmen cadde üzerindeki bazı binalar modern şekilleriyle geleneksel dokuya aykırı görüntü sergilemektedir. Bir ve iki katlı yapılaşmaların oluşturduğu geleneksel merkez büyük bir oranda korunarak günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Küçük boyutlu dükkânlar bir-iki kişilik imalathane ve işletmelerin mekâna yansımalarıdır.

Venedik Tüzüğü 6. Maddesine göre, “Kültür varlığının korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.”

Bartın “Kentsel Sit Alanı ve Etkileme Geçiş Alanı” sınırları içerisinde yer alan Taş Han’a ait bilimsel çalışmalar sonucu elde edilen verilerle restorasyon çalışmasının yapılması kentin geleneksel dokusuna katkı sağlayacak, aynı zamanda tarihi çevre

içerisinde yer alan diğer geleneksel yapıların restore edilmesine örnek teşkil edecektir.

7.2.4. Sosyal ve kültürel faktörler

Yapıların restorasyonunda hedef, toplumsal hizmet vermek ve korumada sürekliliği sağlamak olmalıdır. Özgün işlevlerin yok olması, arsa fiyatlarının yükselmesi, yapıların taşıyıcı olarak büyük masraflar gerektiren müdahale gereksinimi, kentsel boyutta koruma kararlarının gerektirdiği büyük masraflar, bu mali kaynakların kamu kuruluşlarınca sağlanamaması, yeni işlev vererek restorasyonu sağlayacak ekonomik kaynak yaratmayı en yaygın müdahale türü haline getirmiştir [31].

Yapıların restorasyonunda yeni işlevle birlikte korumada süreklilik sağlanması önemli bir husustur. Ancak, tarihsel ve kültürel değerleri çok zengin olan ülkemizde gerekli finansmanın sağlanamadığından bu değerlerin araştırılması ve korunması çoğu kez mümkün olamamaktadır.

Zaman içinde kentsel dokudaki tescilli yapı sahiplerinin yaşamlarına başka yerlerde devam etmesi nedeniyle boş bırakılması veya ucuza kiraya verilmesi daha öncede değinildiği üzere kentsel dokunun bozulmuşluğu ve tescilli yapıların yıpranmasına sebep olmuştur.

Yapıların restore edilmesinde asıl amaç korumada sürekliliği sağlamak olmalıdır. Yapıların özgün işlevlerini kaybetmeleri, yapıların taşıyıcı olarak masraflı müdahalelere ihtiyacı olması, arsa fiyatlarının artması, kentsel koruma kararlarının getirdiği büyük masraflar yeni işlev vererek restorasyonu sağlayacak ekonomik kaynak yaratmayı en yaygın müdahale türü haline getirmiştir.

7.3. Restorasyon Yaklaşımı

Projenin amacı; kentin tarihsel ve kültürel değerlerinden biri olan Taş Han'ın, özgün karakterini koruyarak ve uygun görülen yeni işlev ile sürekliliği sağlayarak,

unutulma ve yok olma tehlikesine karşı bir belge olarak gelecek nesillere ışık tutmasını sağlamaktadır.

Nairobi Kararları'na (1976) göre, “Her tarihi alan ve çevresi, özel karakteri ve dengesi, onu oluşturan parçaların birbiriyle kaynaşmasına bağlı olan yapılar, mekânsal organizasyon ve çevresi kadar insan faaliyetlerini de içeren bir bütün olarak görülmelidir. Bütün geçerli öğeleri, insan etkileri de dahil olmak üzere ne kadar yakın olursa olsunlar, bütüne oranla göz ardı edilemeyecek olan bir anlam taşırlar”

Dolayısıyla, restorasyon önerisi hazırlanırken yapı ve çevre verileri birlikte ele alınırken, yapının özgün karakteriyle korunup, çağdaş yaşam standartlarına uygun olarak sağlamlaştırılarak onarılması temel yaklaşım olarak benimsenmiş, yapının kapasitesi ve özellikleri ile fiziksel ve sosyal çevre gereksinimlerinin örtüşebileceği bir işlev seçimine gidilmesine karar verilmiştir.

Yapının bütünlüğünün korunması, yeni yapılacak eklentilerin genel kompozisyon dâhilinde belirgin olacak biçimde kullanılması doğrultusundadır. Yapının tümüyle kullanılarak korunması esastır. Bu anlamda, yapıda özgün olan her eleman olduğu gibi korunmuş, özgün ile uyumsuz olan bozulma ve değişimler özgün hale getirilmiş, uyumlu olan değişimler ise bugünkü hali ile kullanılmıştır. Yapının ilk yapıldığı döneme ait olmamakla birlikte, yapıda bir dönem var olan ve özellikleri açısından korunmaya değer bulunmuş yararlı dönem eklerinin kaldırılmasının yapıya fiziksel zarar vereceği düşüncesiyle korunması, fonksiyon gereği ihtiyaç duyulmayan zararlı eklerin kaldırılması, yeni işlev gereği eklentilere izin verilmesi uygun görülmüştür.

7.4. Yeni İşlev

Geleneksel yapılarda restorasyonun temel amacı yapıların özgünlüğünü koruyarak gelecek nesillere aktarılması ve yaşatılmasıdır. Sürdürülebilir bir koruma için bu yapıların korunması ve kısa zamanda tahrip olmaması için, yapı mutlaka kullanılmalı ve yapıya yeni bir işlev kazandırılmalıdır.

İnşa edildikleri döneme ait mimari anlayış, teknik olanaklar ve işlevsel gerekliliklere göre tasarlanmış olan tarihi yapıların yaşatılabilmeleri ancak çağdaş koşullara uyarlanmalarıyla mümkün olabilmektedir. İnşa edildikleri dönemin tasarım ve üretim süreçlerini barındırdıkları için bu yapılar her şeyden önce belli bir dönemin anlayışını temsil etmekte ve bu yanılarıyla zaten her yapıya özel bir değerlendirme gerektirmektedir. Uluslararası ölçekte geçerli olan koruma ilkelerinin de altını çizdiği gibi, bu süreçte özgün işlevin devamlılığının sağlanması temel alınmalıdır. Tarihi yapıların tümünü günümüzde yapılaş amaçlarına uygun olarak kullanmak mümkün olamamaktadır.

Yapının özgün işlevi, korunması gerekli bir değer olmakla birlikte ekonomik değerleriyle doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla, günümüz koşullarında varlığını sürdüremeyecek ya da yapının yaşatılması için gereken giderleri sağlayamayacak işlevlerin, yapının tarihi bütünlüğünü bozmayacak ve sahip olduğu değerlere zarar vermeyecek bir kullanıma yerini vermesi uygun olacaktır [43].

Özgün işlevini kaybeden birçok tarihi yapının amacından farklı bir işleve hizmet ettiği görülmektedir. Bu durum zamanla değişen yaşam biçimi, yaşam biçimine bağlı farklı ihtiyaç ve isteklerin bir sonucudur. Yapıların yeni işleve uyarlanması ve yeniden kullanılması ile yapılar daha kaliteli bir yaşam standardına yükseltilirken, yapı bütünlüğü, biçimi ve karakterini korumak temel amaç halini almalıdır. Verilecek yeni işlev yapının mimari ve tarihi kimliğine aykırı olmamalı, yapıya ek bir yük getirmemeli ve deformasyona sebep olmamalıdır. Yapının taşıyıcı sistemi de yeni işlevin gereklerini karşılayacak özellikte olmalıdır.

Venedik Tüzüğü 5. Maddesinde de belirtildiği gibi “Kültür varlığının korunması, her zaman onları herhangi bir toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının plan ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişikliklerle tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.”

Uygun işlevin belirlenmesinde etkili olacak ölçütleri ortaya koyarken, tarihi yapının bir mimari ürün olarak niteliklerinin yanı sıra korunması gerekli bir kültür mirası olarak da değerleri de göz önünde bulundurulmalıdır [35].

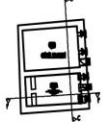
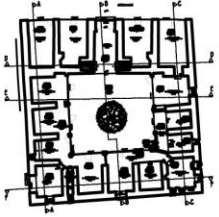
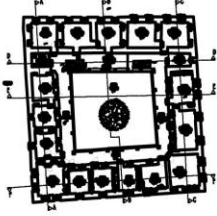
Restore edilen yapının uzun süre ayakta kalabilmesi ve kullanım süresinin uzatılabilmesi için, yapının yakın çevresi ve geleneksel dokusu da göz önünde bulundurulmalı, çevresel, sosyal ve kültürel veriler de dikkate alınarak yapıdan bağımsız düşünülmemelidir. Bu koşullarda, Taş Han'a kazandırılacak yeni işlevin Bartın iline hizmet edecek nitelikte seçilmesi ilke olarak benimsenmiştir.

Nairobi Kararları'na (1976) göre “Her tarihi alan ve çevresi, özel karakteri ve dengesi, onu oluşturan parçaların birbiriyle kaynaşmasına bağlı olan mekânsal organizasyon ve çevresi kadar insan faaliyetlerini de içeren bir bütün olarak görülmelidir.”

Bu bağlamda; konumu itibari ile yoğunluğunu kaybetmemiş bir ticaret merkezi içinde bulunması, çarşı dokusu içinde uyumluluğu ve işlevselliği ile göze çarpan Taş Han'ın bu işlevselliği kaybetmemesi ve sürdürülebilir bir koruma sağlanarak gelecek nesillere aktarılabilmesi adına bir kültür merkezi olarak yeniden işlevlendirilmesine karar verilmiştir. Yapı, çevre ile ilişkisi, konumu ve halkın gereksinimleri düşünülerek kazandırılan bu yeni işleviyle, Bartın kültürünün tanıtımında yardımcı olmak adına simgesel değer taşıyabilecek yöresel ürünlerin üretildiği, üretim eğitimlerinin verileceği sanat atölyeleri ve bu ürünlerin sergilenilebileceği, satışının yapılabileceği mekânlar ve yöresel Bartın yemeklerinin tadılabileceği restaurantların oluşturduğu, eğitim, kültür ve sanat faaliyetlerine yönelik özel bir mekân halini alacaktır. Elde edilen ürünlerin sergilenip, satışa sunulmasıyla birlikte, gelir elde edilmesi ve yapı içinde programlanan restaurantların halka açık kullanıma sunulmasıyla birlikte, binanın bakım onarım giderlerinin de karşılanacağı düşünülmektedir. Bu sayede yapının kendi giderlerini karşılaması yapının korunmasına katkı sağlayacaktır.

7.5. Mekân Kullanımı

Çizelge 7.1. Taş Han restorasyon önerisi mekânsal değişim tablosu

RESTORASYON ÖNERİSİ MEKÂNSAL DEĞİŞİM TABLOSU		
BODRUM KAT	MEVCUT	RESTORASYON
	B-01-ÇAY OCAĞI	B-01-DEPO
	B-02-DEPO	B-02-TESİSAT ODASI
ZEMİN KAT	MEVCUT	RESTORASYON
	Z-01-GİYİM MAĞAZASI	Z-01- SATIŞ MAĞAZASI
	Z-02-KIRTASIYE	Z-02- SATIŞ MAĞAZASI
	Z-03-ANA GİRİŞ	Z-03-ANA GİRİŞ
	Z-04-BEYAZ EŞYA MAĞAZASI	Z-04- SATIŞ MAĞAZASI
	Z-05-LOKANTA	Z-05- SATIŞ MAĞAZASI
	Z-05a-MUTFAK	Z-05-KAFE
	Z-06-KAHVEHANE	Z-05-KAFE
	Z-07-RESTORAN	Z-06-RESTORAN
	Z-07a-KORİDOR	Z-06-RESTORAN
	Z-07b-WC	
	Z-07c-MUTFAK	Z-06a-MUTFAK
	Z-08-RESTORAN	Z-06-RESTORAN
	Z-08a-WC	Z-06-RESTORAN
	Z-08b-MUTFAK	Z-06-RESTORAN
	Z-08-ÇAY OCAĞI	Z-06b-MUTFAK
	Z-10-AVLU	Z-10-AVLU
BİRİNCİ KAT	MEVCUT	RESTORASYON
	1-01-DEPO	1-01-OFİS
	1-02-DENİZCİLİK BÜRO	1-14-REVAK
	1-02a-DENİZCİLİK BÜRO	1-02-OFİS
	1-02b-DENİZCİLİK BÜRO	1-03-OFİS
	1-03-MUHASEBE BÜRO	1-04-OFİS
	1-03a-MUHASEBE BÜRO	1-05-OFİS
	1-04-KAZAN DAİRESİ	1-06-BAY WC
	1-05-MUHASEBE BÜRO	1-07-ATÖLYE
	1-05a-MUHASEBE BÜRO	1-08-ATÖLYE
	1-05b-MUHASEBE BÜRO	1-09-ATÖLYE
	1-06-MUHASEBE BÜRO	1-10-ATÖLYE
	1-07-BOŞ ODA	1-11-ATÖLYE
	1-08-DEPO	1-12-ATÖLYE
	1-09-MUHASEBE BÜRO	1-13-ATÖLYE
	1-10-SERGI ODASI	1-14-ATÖLYE
	1-11-HUKUK BÜRO	1-15-ATÖLYE
	1-11a-HUKUK BÜRO	1-16-DİNLENME ODASI
	1-12-HUKUK BÜRO	1-17-BİLGİSAYAR ODASI
	1-12a-HUKUK BÜRO	1-18-OKUMA ODASI
	1-13-WC	1-19-BAYAN WC
	1-14-REVAK	1-20-REVAK

Bartın kültürünün tanıtımına yardımcı olmak adına yeniden işlevlendirilen Taş Han'ın üst katı yönetim birimi, ürün sergileme, atölyeler ve derslikler; zemin kat ise satış birimleri, restoran ve kafe olarak kullanılmak üzere düzenlenmiştir. Bu esnada, yapıda kurgulanan mekânlar ve iç düzenlemeler gerek taşıyıcı sistemde gerekse yapının plan şemasında hiçbir değişiklik meydana getirmemiştir. Yeni eklenen her mimari eleman ve detay çağdaş günümüz konfor koşullarına uyumlu, renk, doku ve formları yapının özgün bölümlerine saygılı olacak şekilde düzenlenmiştir. Bu yaklaşım biçimine uygun olarak mekânların kullanım kararları aşağıda belirtilmiştir. Bu çalışmaların dışında; tüm mekânların elektrik, su, kalorifer ve yangın tesisatı ile ilgili düzenlemeleri, yapının özelliklerini olumsuz yönde etkilemeyecek malzeme ve konum kullanılarak yapılmalıdır.

7.6. Restorasyon Müdahale Biçimleri ve Teknikleri

Restorasyon uygulamalarına geçmeden önce yapılan araştırmalar ve belgeleme çalışmaları (anıtın tarihi, estetik ve teknik yönden incelenmesi, rölövesinin hazırlanması ve bozulmalarının saptanması) binanın ayrıntılı olarak tanınmasını sağlar. Ön araştırmalar sonunda elde edilen bilgiler hasar nedenlerini ortadan kaldıracak veya azaltacak koruma tekniklerinin seçilerek uygulanmasına temel oluşturur [2].

Taş Han'a yapılacak restorasyon müdahalelerinin belirlenmesinde restorasyon yaklaşımının yanı sıra, yapıya kazandırılan yeni işlevinin gerektirdiği mekânsal düzenleme de göz önüne alınmış, restitüsyon aşamasında yapılan değerlendirmelerden de faydalanılarak, yapının daha önce tespit edilmiş olan değişmiş ve bozulmuş elemanlarına yapılacak müdahalelerin türleri ortaya konulmuştur.

Restorasyon müdahale kararları verilirken genel ilke; mevcut yapının mümkün olduğunca korunması ve müdahalelerin en aza indirilerek, doğru işlev tespitiyle yapının sağlıklı olarak kullanılabilmesidir. Bu doğrultuda, Taş Han'ın restorasyonunda, sağlamlaştırma, bütünleme, yenileme, ekleme ve temizleme gibi

restorasyon müdahaleleri öngörölmüş olup, fiziksel müdahaleler tablolar halinde detaylı olarak gösterilmiştir (Çizelge 7.2-7.21).

7.6.1. Sağlamlaştırma

Sağlamlaştırma çalışmaları, anıtın malzemesinin, taşıyıcı sisteminin ve üzerinde bulunduğu, zeminin sağlamlaştırılması olmak üzere üç düzeyde ele alınabilir.

Malzemenin Sağlamlaştırılması

Ahşap öğelerin sağlamlaştırılması: Ahşap nem etkisiyle zamanla çürümekte, kurt yenikleri ile dayanımı azalmaktadır. Ahşap öğelerdeki böceklerin öldürölmesi ve dokularının sağlamlaştırılması için kimyasal maddelerle işlem görmesi söz konusudur. Ahşap malzemelerin böcek ve mantarlara karşı korunabilmesi için yapıdaki mevcut eski ahşap elemanlara ve kullanılacak yeni ahşap malzemelere ön koruma yapılması gerekmektedir. Yapıdaki mevcut eski ahşap elemanlara ahşap yüzeye sızdırma (akıtarak emprenye etme) yöntemiyle, yeni ahşap malzemeye ise daldırma yöntemiyle (küvet şeklinde bölümlere belirlenen sürede daldırıp çıkartılarak) ön koruma uygulanması yapılmalıdır. Eskimiş olan ahşap öğeler yenilenerek, onarımında emprenye edilmiş ahşap kullanılarak, yeni öğelerin yaşamlarının daha uzun süreli olması güvence altına alınmaktadır. Emprenye işlemi yapıldıktan sonra güneşin zararlı etkilerine karşı önlem alınmalıdır. Ahşap içinde yer alan kimyasal tuzlar güneş ışınlarının UV etkisiyle ortaya çıkarak, kimyasal reaksiyona sebep olmaktadır. Bunun sonucunda, ahşap yüzeylerde renk değişimi ve kararma görülür. Ahşap malzemeyi güneşin bu zararlı etkisinden korumak amacıyla koruyucu bir tabaka oluşturularak ahşap içindeki su dengesini bozmayan ve ahşabın reçine kusmasını engelleyen boyalar kullanılmalıdır [2].

Taş öğelerin sağlamlaştırılması: Taşta bozulma sürecini geriye döndürmek olası değildir ancak rölyef, yazıtlar, figürlü plastik gibi çok önemli özel ayrıntıların dayanımlarını arttırmak, özgün ayrıntıları daha uzun süre yaşatabilmek için sağlamlaştırma uygulamalarına gidilmektedir. Taş püskürtölerek, fırça ile sürölerek

veya vakumla uygulanan taş taş sağlamlaştırıcıların koruma kimyası ile uğraşan uzmanlar tarafından seçilmesi ve onların önerileri doğrultusunda, denetim altında uygulanması gerekir. Sağlamaştırma yöntemi taşın türüne ve bozulma durumuna göre belirlenir [2].

Taş döşemedeki büyük kırıklar metal kenetleme yöntemiyle sağlamlaştırılacaktır. Taşların birbirine sağlam bir şekilde birleştirilmesi için demir kenedin her iki taştta bulunan tespit çukuru ve taş arasındaki boşluklar kurşun ile doldurularak sabitlenecektir.

Metal öğelerin sağlamlaştırılması: Metal elemanlardaki paslanmalar için pas sökücü, yeni metal elemanlar da ise korozyonu önleyici boyalar kullanılmalıdır. Koruyucu malzeme tercihlerinde konuyla ilgili uzman kişilerin önerileri dikkate alınmalıdır. Cephelerde yer alan pencere korkulukları, kapı kolları ve menteşelerinin yüzeyinde oluşan pas ve korozyonun önlenmesi için pas sökücü astar uygulanmalı, daha sonra koruyucu boya uygulanmalıdır. Yapılacak onarımlarda kullanılacak olan malzemelerin özgün malzemeler ile aynı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle, seçilen malzemelerin laboratuvar koşullarında yapılacak deneylerle özgün malzeme ile uyumu belirlenmelidir.

Taşıyıcı Sistemin Sağlamaştırılması

Depremler, zemin hareketleri, anıtların taşıyıcı sistemlerinde hasara neden olmaktadır. Anıtların duvar ve örtülerinde oluşan düşeyden ayrılma, çatlama gibi hasarları payandalarla desteklemiş, gergiler yerleştirilmiş, ya da aksak olan bölümleri yıkıp yeniden yaparak binanın ayakta durmasını, işlevini sürdürmesi sağlanmıştır. Günümüzde bu tekniklere, çağdaş teknolojinin sağladığı enjeksiyon, öngörme, ankraj, temel genişletme ve sağlam zemine inen kazıklı temellerle destekleme gibi teknikler eklenmiştir. Sıva dökülmeleri ve çatlaklar onarılarak yapıdaki taşıyıcı sistemin daha fazla zarar görmesi engellenmesi hedeflenmiştir. Sıva ve boyalarda laboratuvar bulgularına göre elde edilecek özgün malzeme kullanılacaktır. Özgün olmayan sıva ve boyalara temizleme işlemi uygulanmalıdır. Suyun tutulması için

zemin ile temasta bulunan duvarlara yalıtım yapılması gereklidir. Yapı çevresinde bir drenaj sistemi oluşturulmalı ve yapıya gelen suların bu sistem yoluyla uzaklaştırılması sağlanmalıdır [2].

Çatıda yağmur suyu yer yer döşeme ve diğer elemanlara zarar vermiştir. Bunu için çatıdaki kırık kiremitler değiştirilmelidir. Kullanılmayacak derecede bozulmuş ahşap elemanlar değiştirilmelidir. Bu değiştirme işlemi sırasında mümkün olduğunca sağlam parçalar korunmalıdır. Bozulan kiremitlerin tamamlanarak bağlantı detaylarının yeniden yapılması gerekmektedir.

7.6.2. Bütünleme

Bir bölümü hasar görmüş ya da yok olmuş yapı ve öğeleri ilk tasarımlarındaki bütünlüğe kavuşturacak biçimde geleneksel ya da çağdaş malzeme kullanarak tamamlama işlemine bütünleme (reintegrasyon) denilmektedir. Bütünlemeyi yönlendiren etmenler, estetik, işlevsel ya da strüktürel denge kaygıları olabilir. Yıkık durumda göze hoş gelmeyen bir yapı bütünlenerek, hem estetik bütünlüğüne kavuşur, kullanılabilir durumuna getirilir, hem de tümüyle yok olmaktan kurtarılabilir. İlk yapılışında işlevini yitirmiş, tekrar kullanılamayacak olan arkeolojik yapıların bütünlenmesi söz konusu değildir. Bütünleme ancak gerçek yapısal verilere ya da belgelere dayandırıldığında kabul edilebilen bir uygulamadır [2].

Yapılacak olan yeni bölümlerin özgün olandan ayrılması için fark yaratılması gerekmektedir. Bu bağlamda restitüsyon verileri ve elemanların nitelikleri göz önüne alınarak bütünlemeye yönelik kriterler belirlenmiştir.

Yapıda izi olan, yeri, malzemesi, boyutu ve formu yapı içindeki karşılaştırmalı çalışmalar ve diğer örnekler sonucu bilinen elemanlar aynı malzeme, boyut ve formda yapılacaktır. Ahşap döşeme kaplamaları, ahşap dolap kapakları, ahşap kapı ve pencereler, taş duvarlar, taş merdivenler, taş döşemeler yapı içinde benzer elemanlar örnek alınarak bu teknikle tamamlanacaktır. Taş duvarlarda malzeme

kaybı olan bölümler çürütme yapılarak temizlenecektir. Strüktür açısından yapıya zarar veriyorsa, uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda özgün taş ile tamamlanacak taşıyıcılık açısından yapıyı etkilemiyorsa tamamlama yapılmadan bırakılacaktır.

Yeri, malzemesi, boyutu ve formu yapı dışındaki kaynaklardan elde edilen veriler ışığında tahmin edilen elemanlardan; izi olanların süsleme içeren detayları işlenmeyecek, yalnızca genel olarak form belirtilecektir. Giriş cephesinde yer alan dükkânların ahşap doğramaları malzeme, boyut ve formu yapı dışındaki kaynaklardan elde edilen elemanlar olup karşılaştırmalı örneklerdeki elemanlar ile aynı malzemeden, aynı boyut ve en sade detayda yapılacaktır.

Yapıda izi olmayan, yeri, malzemesi, boyutu ve formu sözlü kaynaklardan elde edilen, karşılaştırmalı çalışmalar ve diğer örnekler sonucu tahmin edilen, mimari gereklilik ve varsayımlar sonucu bilinen elemanlar yapı karakterine uygun özgün malzeme ile en sade şekilde ve yeni detaylarla tamamlanacaktır.

7.6.3. Yenileme

Zamanla değişen yaşam biçimi ve ona bağlı istekler nedeniyle birçok tarihi yapı özgün işlevini yitirmekte, ilk yapılış amacından farklı bir işleve hizmet etmek için uyarlanmaktadır. Konut, otel, gibi işlevleri günümüzde de geçerli olan binalar bugün yapılan benzerlerinin konfor koşullarını sunmaktan uzak olduklarından, işlevsel olarak eskiyerek standart altı kalmakta, güncelleştirme yapılmadığında, terk edilerek harap olmaktadır. Yeniden işlevlendirme, eski binaların yıkımdan kurtarılması için bir araçtır [2].

Yenileme, yapıda kötü durumda olup onarılması mümkün olmayan yapı elemanlarının aslına uygun olarak yeniden yapılmasıdır. Yenilemede genel ilke; restitüsyon aşamasında görsel kaynaklardan, yapılan araştırmalardan ve karşılaştırmalı çalışmalardan elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün malzeme ile aynı ve benzer malzeme kullanılarak özgün detayları ile yeniden yapılmasıdır. Yenilenen elemanların işaretlenmesi öngörülmüştür.

Taş Han’ da ıslak hacimler ve taş merdivenler çizilen detaylara uygun olarak yeniden yapılacaktır.

7.6.4. Temizleme

Taş Han’ da fiziksel ve kimyasal olmak üzere iki çeşit temizleme yöntemi uygulanmıştır.

Fiziksel temizleme

Anıtların ve kentsel sitlerin genel etkisini bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan eklerden arındırılması işlemidir. Bir binaya uzun yaşamı sırasında, çeşitli tarihlerde, değişen sanat akımlarının temsilcileri tarafından yapılan ek ve bezemelerin üslup birliğine ulaşma kaygısıyla kaldırılması ise temizleme değildir [2].

Fiziksel temizleme kapsamında, yapıya sonradan eklenerek özgünlüğünü bozan ve kaldırılmasına karar verilen elemanlar şunlardır:

- B-01, Z-01, Z-02, Z-04, Z-05, Z-05a, Z-07, Z-07a, Z-07c, Z-08, Z-08a, Z-08b, Z-08c, 1-02a, 1-02b, 1-03, 1-03a, 1-05, 1-05a, 1-06, 1-09, 1-10, 1-11, 1-11a, 1-12, 1-02a mekânlarındaki yer döşemeleri
- B-01 mekânındaki ahşap dolap ve niş
- Zemin kattaki camekânlar
- Z-01, Z-02 ve Z-04 mekânlarındaki asma tavanlar
- Z-06 mekânındaki ahşap kapı
- Z-07c mekânındaki ahşap dolap
- Z-07b, Z-08a ve 1-02 mekânları elemanlarıyla birlikte
- Z-05a ve Z-08b mekânlarındaki mermer tezgâhlar
- Z-09 mekânındaki demir doğrama ve beton merdiven
- 1-01 mekânındaki K.8.1 kapısı ve 1-01a mekânındaki K.8 kapısı
- 1-04 mekânındaki K.10 kapısı ve lavabo

- 1-02a mekânını 1-02b mekânına bağlayan deri kaplı ahşap kapı
- 1-03 mekânını 1-03a mekânına bağlayan ahşap kapı
- 1-11 ve 1-11a mekânlarındaki K.15 kapıları
- 1-12a mekânındaki K.15.1 kapısı
- 1-13 mekânındaki D.2 duvarı tüm elemanlarıyla birlikte
- Zemin ve birinci kat mekânlarının tümünde bulunan aydınlatma elemanları

Kimyasal Temizleme

Yüzey aşınımının en az olması, temizleyicilerin toksit etki bırakmaması ve renk değişiminin olmamasına dikkat edilerek yapı yüzeyinde bulunan kir ve pasların uygun yöntemlerle temizlenmesidir. Yapıda ahşap, taş ve metal malzemelerde kimyasal temizleme yapılmıştır.

Ahşap malzemelerde; dış cephe boyasının kabarma ve soyulma gibi nedenlerle yenilenmesi veya ek parça eklenmesi durumlarında önce eski boyanın sökülmesi gerekir. Boya sökümünde mekanik yöntem, ısı yöntemi, kimyasal yöntem ve kumlama gibi yöntemler kullanılır.

Mekanik yöntem: Spatula ve boya kazıcı kullanılarak, kontrollü bir şekilde boyanın soyulmasıdır.

Isı yöntemi: Isı uygulayarak boyayı yumuşattıktan sonra kazıyarak ve ardından zımparalayarak boyanın sökülmesidir.

Kimyasal yöntem: Kimyasal sökücüler sürülerek boyanın yumuşatılıp kazınmasıdır.

Kumlama: Çok dikkatle yapılmazsa malzemeyi deforme edecek bir yöntemdir.

Taş Han'da yağlı boyayla boyanmış ahşap yapı elemanlarından bu boyalar sökülüp temizlenecek, daha sonra ön koruması yapıldıktan sonra dolgu verniği yapılacaktır ve

renksiz mat cila uygulanacaktır. Malzemeye daha az zarar vereceği düşünülerek ahşabı tahrip etmeyen ve boyayı kat kat çıkararak alttaki özgün boyayı koruyan bir yöntem olan ısı yöntemi tercih edilmiştir.

Hava şartları, nem ve rutubet nedeniyle renk değiştiren ve onarım gerektiren ahşap elemanların yüzeylerdeki renk değişimlerinin oluşturduğu deformasyonlar kimyasal maddeler kullanılarak giderilecektir. Kullanılacak kimyasalların yüzey aşınımı ve renk değişimi en az olacak şekilde seçilmelidir.

Taş malzemelerde; temizleme işlemi sırasında yalnız kir tabakasının kaldırılmasına taş veya tuğla yüzeyin tahrip edilmemesine özen gösterilmelidir. Taş malzemenin temizlenmesinde mekanik temizlik, kimyasal temizlik, suyla yıkama, emici kil ve kağıt hamurları uygulama, emici jel uygulama gibi yöntemler kullanılır.

Mekanik temizlik: Aşındırıcı kum, cam küresi ya da alüminyum tanelerinin düşük basınçla püskürtülmesiyle yüzeydeki kirlerin uzaklaştırılmasıdır.

Kimyasal temizlik: Kağıt hamuruna emdirilen kimyasal maddenin cepheye uygulanmasıdır.

Suyla yıkama: Cephelerin yıkanarak temizlenmesidir.

Emici kil ve kağıt hamuru uygulama: Çok kirli, çiçeklenme sorunu olan cephelerde sepiolite ve attapulgate gibi killerle hazırlanan hamurun yüzeye sıvanarak, sıvanan tabakanın kuruduktan sonra kaldırılması yöntemidir.

Emici jel uygulama: Çok zayıf bazik karışımlardan oluşan jellerin düşey yüzeylerde uygulanması yöntemidir.

Taş Han'da döşemeler, duvarlar gibi yapı elemanlarını yüzey kirlerinden arındırmak için yüzey temizliği uygulanacaktır. Kullanılacak uygulamanın seçimi, uzaklaştırılacak kirliliğin çeşidine, taş yüzeyinin sağlamlığına, temizlenecek yüzeyin

tipine ve ebadına bağlıdır. Yapıdaki taş malzemelerde öncelikle, nem geçirmeyen tabaka ile zeminden gelen suyun engellenmesi gerekmektedir. Diğer temizleme yöntemlerinin malzemeye zarar vereceği düşünülerek, Taş Han'da, bezemesiz, büyük yüzeyler için uygun olan mekanik temizlik yöntemi tercih edilmiştir. Aşındırmanın fazla olmaması düşük basınçla ve özenli çalışılmalıdır. Bu yöntem uygulanırken, malzeme analizleri neticesinde karar verilip, uzman denetiminde gerçekleştirilmektedir. En son olarak da dış yüzeye koruyucu malzeme uygulanacaktır.

Metal malzemelerde; pas ve korozyona karşı pas sökücü astarla temizlenip koruyucu boya uygulaması yapılarak fiziksel koruma sağlanacaktır.

7.6.5. Çağdaş ek

Tarihi yapıların yeniden kullanılmaları, çağdaş yaşam içinde etkin olarak yer almaları amacıyla yapılan projelerin başarılı olabilmesi bazı eklerle birlikte düşünülmelerini gerektirmektedir [2].

Venedik Tüzüğü'nün 13. Maddesinde belirtildiği gibi “Eklemelere ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonun dengesine ve çevresiyle olan bağlantısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir.”

Tarihi yapıların yeniden kullanımları ve çağdaş yaşam içinde etkin olarak yer almaları için yapılan projelerin başarılı olabilmesi bazı eklerin yapılması gerektirir. Çağdaş ek uygulamasındaki genel ilke; yapılacak olan tüm müdahalelerin günümüz teknolojisine uygun olarak, kabul edilen restorasyon kriterleri doğrultusunda çağdaş malzeme kullanılarak yapılması yönündedir. Günümüz konfor koşullarına uyum sağlamak için eklenen bütün elemanlar veya sağlıklılaştırma amacı ile yapılacak tüm müdahaleler, geleneksel yapıım sistemi ve elemanlarından ayırt edilebilecek bir yapıım tekniğiyle ve mevcut sistemi bozmayacak şekilde uygulanmalıdır.

Taş Han'da, yapıya işlev gereği eklenecek olan eklentilerde, aydınlatma ve ısıtma elemanların da günümüz detaylarıyla yapılmış modern elemanlar kullanılması ve gerektiğinde kaldırılabilir ve geri dönüşümü olan elemanlar tercih edilecektir. Tefriş elemanlarında açık renkler, sade formlar ve modern detaylar kullanılarak düzenleme yapılacaktır. Bununla birlikte fonksiyon gereği yapılan eklemeler yapı bütünlüğünü bozmayacak ve günümüz izlerini taşıyacak işçilik, malzeme ve teknikte yapılacaktır. Eklemelerde tamamen modern ve günümüzde kullanılan modüler malzemeler kullanılacaktır. Günümüz konfor koşullarının sağlanabilmesi için elektrik, yangın, ısıtma, sıhhi tesisat gibi uygulamalar geleneksel yapılara restorasyon aşamasında yapılan eklemelerdir. Restorasyona başlamadan önce sıhhi, yangın, ısıtma, elektrik, tesisat projelerinin hazırlanması gerekmektedir.

Elektrik tesisatı

Yapıda ihtiyaç bulunan tüm mekânlara tv, telefon gibi zayıf akım tesisatı çekilecektir. Kullanılan tesisat elemanları yapının özgün havasını bozmamak için beyaz plastik bir elemanla gizlenecektir. Elektrik tesisatıyla ilgili uzman kişilerden yardım alınmalıdır.

Resim 7.1. Z-01 mekânı aydınlatma
[Gül, 2012]

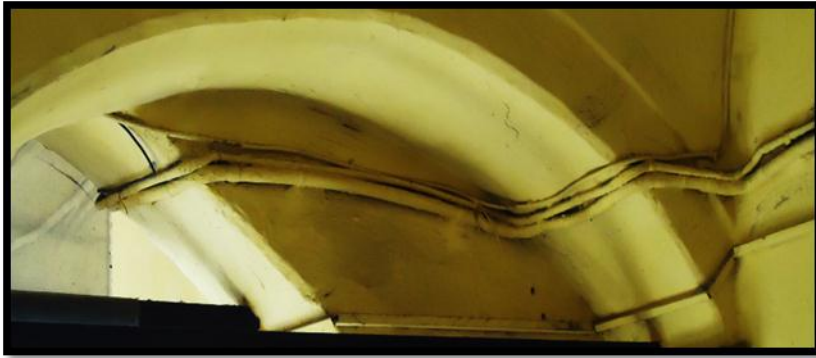
Resim 7.2. Z-03 mekânı aydınlatma
[Gül, 2012]

Resim 7.3. Z-06 mekânı aydınlatma
[Gül, 2012]

Resim 7.4. 1-04 mekânı elektrik tesisatı

Resim 7.5. 1-14 mekânı elektrik tesisatı

Taş Han'da uygulanacak olan yapay aydınlatmada, aydınlatmanın niteliği ve niceliğinin doğru seçilmesinin bu yapının işlevselliği ve algılanması açısından oldukça önemlidir. Doğal aydınlatmanın yanı sıra yapıda her mekanın özelliğine uygun olarak aydınlatma tasarımı yapılacak, doğru yerlere yerleştirilecek duvar aplikleri ile mekânlar aydınlatılacaktır. Yeni yapılacak elektrik tesisatı, yapının mevcut elektrik kabloları sökülüp yalıtımı yapılarak, duvar yüzeylerinden döşenmesiyle uygulanacaktır. Bu nedenle yapıda aydınlatma, doğal aydınlatmanın yanı sıra her mekânın karakteristiğine ve büyüklüğüne uygun olarak tasarlanan aydınlatma elemanlarıyla sağlanacaktır. Aydınlatma elemanları mekânların kullanım amacına göre ihtiyaç duyulan aydınlık düzeyine uygun olacak şekilde seçilmiştir.

Havalandırma tesisatı

İhtiyaç gereği eklenen mutfak ve tuvaletlerin havalandırması tamamen mekanik olarak yapılacaktır. Havalandırma boruları açıktan gidecek ve kapı boşluklarından dışarı verilecektir.

Su tesisatı

Su tesisatının hazırlanması sırasında temiz ve pis su boruları vavien benzeri koruyucu borularla yapılmalıdır. Bu konu ile ilgili uzman kişilerle proje detaylandırılacaktır.

Resim 7.6. Z07-b mekânı [Gül, 2012] Resim 7.7. Z08-a mekânı [Gül, 2012] Resim 7.8. 1-13 mekânı [Gül, 2012]

Taş Han' da mevcut ıslak hacimlerin iyileştirilmesi ve ihtiyaç olan yeni ıslak hacmin önerilmesine karar verilmiştir. Yapıda kullanıcıların konfor koşullarının sağlanması amacıyla ıslak hacimler ve mutfaklar mekân ihtiyacına göre ya revize edilmiş ya da yeniden tasarlanmıştır. Gerek revizyon tasarımlarında, gerekse yeniden tasarlanan mekânlarda uygulanan sıhhi tesisat için geleneksel yapı elemanlarına zarar vermeyen çözümler üretilmiş olup mekânlarda tesisat duvarı kullanılmıştır.

Isı tesisatı

Handa, ısıtma sistemi için split klima düşünülmektedir. Tüm odalara split klima yerleştirilecek ve tek bir VRV sistemle toplanacak, dış ünitesi ise handa yer alan tesisat odasına yerleştirilecektir. Islak hacimlerde ise elektrikli su ısıtıcıları kullanılacaktır

Yangın tesisatı

Yapıda yangın uyarı ve söndürme sistemleri mutlaka projelendirilip uygulanmalıdır. Yangına dayanıklılığı düşük olan ahşap malzeme az oranda kullanılmasına rağmen yapı yeni işlevi gereği yangın tehlikesine açıktır. Bu sebeple yapıda yangın uyarı ve söndürme sistemleri projelendirilip uygulanmalıdır. Ahşap yüzeylerde ise yangın geciktirici boya, cila veya yanmayan maddelerle kaplama yapılmalıdır.

7.7. Restorasyon Aşamaları

Taş Han'ın restorasyonu sırasında uygulama aşamaları:

Aşama 1

İlk olarak, yapıya sonradan eklenmiş olan mekânlardan restorasyon projesine göre kaldırılması gereken bölümler kaldırılacaktır. Daha sonra yapının cephesinde bulunan elemanların temizliği yapılacaktır; tamir gereken elemanların tamiri yapılırken kullanılamayacak durumdaki elemanlar sökülüp benzer malzeme ve biçimde özgün detaylara uygun olarak yeniden yapılacaktır. Yapının içinde yer alan diğer tüm elemanlarda uygun yöntemlerle temizleme çalışmalarına devam edilecektir. Yapıda bulunan tüm ahşap doğramalar sökülecek, temizleme veya tamirat çalışması sonrasında uygun malzemelerle fiziksel korumaya yönelik müdahalede bulunulacak, tamirati mümkün olmayan elemanlar ise özgün detaylarla yenilecektir. Restorasyon projesinde öngörülen yapıdaki cephe değişimleri de yine bu aşamada yapılacaktır.

Aşama 2

Yapının çevresinde oluşturulacak drenaj sistemine yönelik kazılar yapılacak, temel duvarları ve yığma taş duvarlarda havalandırma yapılarak, gerekli kimyasal müdahalede bulunulacaktır. Drenaj sisteminin ve yağmur oluklarının pis su tesisatı ile birlikte şebekeye bağlanacaktır.

Aşama 3

Yağmur suyu etkisiyle meydana gelen çatıdan kaynaklı bozulmaların önüne geçebilmek için yapının çatısındaki kiremitler toplanarak, bunlardan hasarlı olanlar yenilenecek; aşıklar ve dikmeler gözden geçirilerek çatı strüktürü sağlamlaştırılacak; yağmur olukları ve iniş borularının onarımı yapılarak, gerekirse yenilenecektir.

Aşama 4

Yapıda gerçekleştirilen cephe temizliği, yapı elemanlarındaki değişim ve tamirat sonrası tüm elemanların fiziksel korumaya yönelik müdahaleleri yapılacaktır.

Aşama 5

Yapıda elektrik, ısıtma ve su tesisatlarının geçeceği duvar, zemin döşemeleri bakıma alınarak, tesisat uygulamaları gerçekleştirilecektir. Geleneksel dokuyu bozmamak yapıya zarar vermemek adına yükseltirmiş döşeme, tesisat duvarı gibi ikinci bir kabuk oluşturulup tesisat bu kısımda çözümlenecektir. Gerçekleştirilen tüm bu işlemlerin sonunda yapının iç duvarlarında sıva tamirata tamamlanacak ve badana yapılacaktır.

Aşama 6

Yapıda bulunan mekânların zemin kaplamaları yenilenecek, sonradan yapılan müdahaleler yapıdan temizlenerek, özgün malzeme ve yapım tekniği doğrultusunda yeni uygulamalar gerçekleştirilecektir.

Aşama 7

Yapının yeni işlevine uygun olarak ıslak hacimlerde gereken düzenlemeler bu aşamada gerçekleştirilecek; bu mekânların kullanımına yönelik tesisat bağlantıları ve mekanik eleman düzenlemeleri yapılacaktır.

Aşama 8

Yapının restorasyon projesinde belirtilen yeni işlevine uygun olarak, özgün yapıya aykırı olmayan hareketli tefriş elemanları seçilerek, dekorasyonu yapılacaktır. Yapıdaki tüm tesisatlar denemeden geçirilip, son kontroller yapıldıktan sonra yapı hizmete açılacaktır.

Cizelge 7.2 Fiziksel Müdahale Tablosu-1

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA
					TAMAMLAMA	FİZİKSEL	KİMYASAL	ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
B-01	ÇAY OCAĞI	DEPO	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacaktır
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacaktır
			PENCERE KORKULUK	Paslanma			●		●	Dış etkilere maruz kalarak, zaman içinde nemlenme sonucu bozulmaya uğrayan korkuluklarda, metal malzemenin korzyondan korunması için pas sökücü astar ve boya uygulaması yapılacaktır
			DOLAP	Özgün pencere, ahşap dolap haline gelmiştir					●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılacaktır
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış		●			●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecektir
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)			●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacaktır
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)			●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacaktır
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor				●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisi) eklenecek
B-02	DEPO	DEPO	GİRİLEMEDİ							
Z-01	GİYİM MAĞAZASI	SATIŞ MAĞAZASI	CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap camekân yapılacaktır
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış		●			●	Özgün olmayan laminant parke sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecektir
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)			●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacaktır

Çizelge 7.3 Fiziksel Müdahale Tablosu-2

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	YENİ İŞLEV	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME
							FİZİKSEL	KİMYASAL		
Z-01	GİYİM MAĞAZASI	TAVAN	SATIŞ MAĞAZASI	Özgül tavan, asma tavanla kaplanmış			●			Asma tavan kaldırılacak
		TESİSAT		İhtiyacı karşılamıyor					●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterlerine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
Z-02	KIRTASIYE	CAMEKÂN	SATIŞ MAĞAZASI	Özgül camekân değiştirilmiş					●	Özgül olmayan alışveriş camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgül delaylara uygun alışveriş camekân yapılacak
		DOŞEME		Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış			●			Özgül olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra oraya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgül delaylara uygun olarak yenilecek
		DUVAR		Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
		TAVAN		Özgül tavan, asma tavanla kaplanmış			●			Asma tavan kaldırılacak
		TESİSAT		İhtiyacı karşılamıyor					●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterlerine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
		KAPI		Malzeme kaybı, renk değişimi, şekülünde bozulma, paslanma		●		●		Dış etkilere maruz kalarak, zaman içinde nemlenme sonucu bozulmaya uğrayan kapıda malzeme kayıplar ve deformasyonlar delaylara uygun olarak yenilecek ve metal malzemenin korzyondan korunması için pas sökücü astar ve boya uygulaması yapılacak
Z-03	ANA GİRİŞ	KEMER	ANA GİRİŞ	Derz boşalması ve nemlenme				●		Zaman içinde bakımsızlıktan doğan tahribat ve nemlenme ile hasar gören kemer püskürtme yöntemi ile taş yüzeyi temizlenip, hasar gören taşlar yenilecek
		DUVAR		Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
		DOŞEME		Malzeme kaybı ve bozulma		●	●			Bozulmuş hasar görmüş özgül döşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilecek
		TAVAN		Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak

Cizelge 7.4 Fiziksel Müdahale Tablosu-3

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMLİZLEME	ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
Z-03	ANA GİRİŞ	ANA GİRİŞ	MERDİVEN	Malzeme kaybı ve bozulma	●	●	●			Bozulmuş hasar görmüş basamaklar tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor				●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
Z-04	BEYAZ EŞYA MAĞAZASI	SATIŞ MAĞAZASI	CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap camekân yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilenecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (lamine kaplama)				●	●	Özgün olmayan kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan taş yüzey gözden geçirilip, hasar görmüş taşlar yenilenecek
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Özgün olmayan kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan taş yüzey gözden geçirilip, hasar görmüş taşlar yenilenecek
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor				●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
			CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap camekân yapılacak
Z-05	LOKANTA	SATIŞ MAĞAZASI	DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilenecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış					●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor				●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek

Çizelge 7.5 Fiziksel Müdahale Tablosu-4

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA	
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK		DEĞİŞTİRME YENİLEME
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
Z-05a	MUTFAK	DANIŞMA	CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap camekân yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün detaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilirçil ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, özgün olmayan mermer ve seramik kaplama sökülecek, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilirçil ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
Z-06	KAHVEHANE	KAFE	KAPI	Özgün olmayan kapı sonradan eklenmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılacak, yerine taş duvar örülecek
			CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap camekân yapılacak
			KEMER	Derz boşalması ve nemlenme				●		●	Zaman içinde bakımsızlıktan doğan tahribat ve nemlenme ile hasar gören kemer püskürtme yöntemi ile taş yüzey temizlenip, hasar gören taşlar yenilecek
			DÖŞEME	Malzeme kaybı ve bozulma			●				Bozulmuş hasar görmüş özgün döşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		●	Bilirçil ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		●	Bilirçil ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor						●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek

Çizelge 7.6 Fiziksel Müdahale Tablosu-5

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
Z-07	RESTORAN	RESTORAN	CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap camekân yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün detaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
Z-07c	MUTFAK	RESTORAN	KAPI	Özgün kapı kaldırılmış					●		Elde edilen bilgiler doğrultusunda kaldırılan özgün kapı yerine özgün detaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			PENCERE KORKULUK	Paslanma				●		●	Dış etkilere maruz kalarak, zaman içinde nemlenme sonucu bozulmaya uğrayan korkuluklarda, metal malzemenin korozyondan korunması için pas sökücü astar ve boya uygulaması yapılacak
			DOLAP	Özgün pencere ahşap dolap haline getirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılacak
			OCAK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi			●				Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek, yenilecek
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün detaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak

Cizelge 7.7 Fiziksel Müdahale Tablosu-6

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
Z-07a	MUTFAK	RESTORAN	TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterlerine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
			CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap camekân kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap camekân yapılacak
			DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
Z-08	RESTORAN	RESTORAN	DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterlerine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
			OCAK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi			●		●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek, yenilecek
Z-08a	MUTFAK	MUTFAK	DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış					●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor						●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterlerine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek

Çizelge 7.8 Fiziksel Müdahale Tablosu-7

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
Z-08b	WC	RESTORAN	KAPI	Özgün olmayan kapı sonradan eklenmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılacak, yerine taş duvar örülecek
			PENCERE	Özgün olmayan pencere sonradan eklenmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılacak, yerine taş duvar örülecek
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Özgün olmayan seramik kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kreç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
Z-09	ÇAY OCAĞI	RESTORAN	CAMEKÂN	Özgün camekân değiştirilmiş						●	Özgün olmayan demir camekân kaldırılacak, yerine taş duvar örülecek
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacaktır
			DÖŞEME	Malzeme kaybı ve bozulma			●	●			Bozulmuş hasar görmüş özgün döşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kreç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kreç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek

Cizelge 7.9 Fiziksel Müdahale Tablosu-8

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
Z-10	AVLU	AVLU	DÖŞEME	Malzeme kaybı ve bozulma	●	●	●				Bozulmuş hasar görmüş özgün döşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek
			DUVAR	Malzeme kaybı, bozulma, derz boşalması	●	●		●		Derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak, taş yüzeydeki kirlenme püskürtme yöntemi ile temizlenip, hasar gören kısımlar yenilenecek	
			KEMER	Derz boşalması ve nemlenme	●			●		Zaman içinde bakımsızlıktan doğan tahribat ve nemlenme ile hasar gören kemerde püskürtme yöntemi ile taş yüzeyi temizlenip, hasar gören taşlar yenilenecek	
			KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap kapı yapılacak	
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap pencere yapılacak	
1-01	DEPO	OFİS	DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Malzeme kaybı ve bozulma	●	●				Bozulmuş hasar görmüş özgün döşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek	
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak	
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış (plastik boya)				●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların olduğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak	
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek	
1-02a	BÜRO	OFİS	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahşap pencere yapılacak

Çizelge 7.10 Fiziksel Müdahale Tablosu-9

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEZİZLEME	ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL		
1-02a	BÜRO	OFİS	DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Özgün olmayan laminant parke sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan düşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●	●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor						Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-02b	BÜRO	OFİS	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Özgün olmayan laminant parke sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan düşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●	●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek

Cizelge 7.11 Fiziksel Mühahale Tablosu-10

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA	
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK		DEĞİŞTİRME YENİLEME
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
1-03	BÜRO	OFİS	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Özgün olmayan laminant parke sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış					●	●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor						●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-03a	BÜRO	OFİS	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Özgün olmayan laminant parke sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış						●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak

Cizelge 7.12 Fiziksel Müdahale Tablosu-11

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME	ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL		
1-03a	BÜRO	OFİS	TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-04	KAZAN DAİRESİ	WC	KAPI	Özgün olmayan kapı sonradan eklenmiş					●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılacak
			PENCERE	Özgün olmayan pencere sonradan eklenmiş					●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			DOĞŞEME	Malzeme kaybı ve bozulma		●	●			Bozulmuş hasar görmüş özgün doğşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●	●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-05	BÜRO	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			PENCERE KORKULUK	Paslanma				●	●	Dış etkilerle maruz kalarak, zaman içinde nemlenme sonucu bozulmaya uğrayan korkuluklarda, metal malzemenin korozyondan korunması için pas sökücü astar ve boya uygulaması yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak

Çizelge 7.13 Fiziksel Müdahale Tablosu-12

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
1-05	BÜRO	ATÖLYE	OCAK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi		●	●	●			Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek, yenilenecek
			DÖŞEME	Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgül olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan düşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgül detaylara uygun olarak yenilenecek
			DUVAR	Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sifhli tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
			KAPI	Özgül kapı değiştirilmiş							Özgül olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgül detaylara uygun ahşap kapı yapılacak
1-05a	BÜRO	ATÖLYE	PENCERE	Özgül pencere değiştirilmiş						●	Özgül olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgül detaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			PENCERE KORKULUK	Paslanma				●		●	Dış etkilere maruz kalarak, zaman içinde nemlenme sonucu bozulmaya uğrayan korkuluklarda, metal malzemenin korozyondan korunması için pas sökücü astar ve boya uygulaması yapılacak
			DOLAP	Özgül dolap değiştirilmiş						●	Özgül olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgül detaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgül olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan düşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgül detaylara uygun olarak yenilenecek
			DUVAR	Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgül olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak

Cizelge 7.14 Fiziksel Müdahale Tablosu-13

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
1-05a	BÜRO	ATÖLYE	TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
			KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			KORKULUK	Paslanma				●		●	Dış eklere maruz kalarak, zaman içinde nemlenme sonucu bozulmaya uğrayan korkuluklarda, metal malzemenin korozyondan korunması için pas sökücü astar ve boya uygulaması yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
1-06	BÜRO	ATÖLYE	OCUK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi			●	●			Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek yenilenecek
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilenecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinci ve zaman içinde dış etkilere oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sihhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-07	KULLANILMIYOR	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak

Cizelge 7.15 Fiziksel Müdahale Tablosu-14

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA	
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME		
							FİZİKSEL	KİMYASAL				
1-07	KULLANILMIYOR	ATÖLYE	OCAK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi	●	●	●				Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek, yenilenecek	
			DÖŞEME	Malzeme kaybı ve bozulma	●	●					Bozulmuş hasar görmüş özgün döşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek	
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak	
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış		●				●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak	
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor						●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-08	DEPO	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün dayaylara uygun ahşap kapı yapılacaktır	
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş							●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün dayaylara uygun ahşap pencere yapılacaktır
			OCAK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi		●	●				●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek, yenilenecek
			DÖŞEME	Malzeme kaybı ve bozulma		●	●					Bozulmuş hasar görmüş özgün döşeme tamir edilecek, zarar gören kısımlar yenilenecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●				●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor							●	

Cizelge 7.16 Fiziksel Müdahale Tablosu-15

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME	ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL		
1-09	BÜRO	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			OCAK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi		●	●	●		Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek, yenilenecek
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş					●	Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●	●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESSİT	İhtiyacı karşılamıyor						Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (stühi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-10	ODA	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş					●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş					●	Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●		●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek

Çizelge 7.17 Fiziksel Müdahale Tablosu-16

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	FİZİKSEL	KİMYASAL	ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
1-09	BÜRO	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			ÇOK	Bozulma, malzeme kaybı, renk değişimi		●	●	●			Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra, kırılan ve sökülen taşlar temizlenerek, yenilenecek
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş						●	Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
			KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
1-10	ODA	ATÖLYE	DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş						●	Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DOŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek

Cizelge 7.18 Fiziksel Müdahale Tablosu-17

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ						AÇIKLAMA
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK	DEĞİŞTİRME YENİLEME	
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
1-11a	BÜRO	ATÖLYE	DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş						●	Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek
1-12	BÜRO	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahşap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap pencere yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş							Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün delaylara uygun ahşap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan ahşap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün delaylara uygun olarak yenilecek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Bilinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●		Yapı elemanlarına ve yapı karakterine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek

Cizelge 7.19 Fiziksel Müdahale Tablosu-18

MEKÂN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN	FİZİKSEL MÜDAHALE TEKNİĞİ					AÇIKLAMA	
					SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	TEMİZLEME		ÇAĞDAŞ EK		DEĞİŞTİRME YENİLEME
							FİZİKSEL	KİMYASAL			
1-12a	BÜRO	ATÖLYE	KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahsap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahsap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahsap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahsap pencere yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş							Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahsap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış			●			●	Özgün olmayan ahsap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün detaylara uygun olarak yenilececek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Blinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
			TAVAN	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Blinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak
1-12a	BÜRO	ATÖLYE	TESİSAT	İhtiyacı karşılamıyor					●	Yapı elemanlarına ve yapı karakterlerine zarar vermeden, mekân ihtiyacına göre gerekli çağdaş ekler (sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, yangın tesisatı) eklenecek	
			KAPI	Özgün kapı değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahsap kapı kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahsap kapı yapılacak
			PENCERE	Özgün pencere değiştirilmiş						●	Özgün olmayan ahsap pencere kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahsap pencere yapılacak
			DOLAP	Özgün dolap değiştirilmiş							Özgün olmayan cam dolap kaldırılıp, elde edilen bilgiler doğrultusunda yerine özgün detaylara uygun ahsap dolap yapılacak
			DÖŞEME	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış				●		●	Özgün olmayan ahsap kaplama sökülecek, temizlendikten sonra ortaya çıkan döşeme elde edilen bilgiler doğrultusunda özgün detaylara uygun olarak yenilececek
			DUVAR	Özgün olmayan malzeme ile kaplanmış						●	Blinçli ve zaman içinde dış etkilerle oluşan tahribatlar sonucu bozulmaların oluştuğu gözlemlenmiş olup, plastik boya püskürtme yöntemiyle temizlendikten sonra derz boşlukları kireç esaslı harçla doldurulacak

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Projenin amacı, Bartın ilinin yerleşim dokusunu oluşturan tarihi yapılarla ilgili araştırma ve bölgenin mimari mirasının korunmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi açısından nitelikli bir çalışma yapmak, tarihsel ve kültürel bir değer olan Taş Han'ın mimari karakteristik özellikleri korunarak unutulma ve yok olma tehlikesine karşı bir belge olarak gelecek nesillere aktarılmasıdır. Aynı zamanda var olan yapı potansiyelinin çevre halkının gereksinimleri doğrultusunda değerlendirilmesi sağlanmış olacak ve yeniden işlevlendirilen yapının bakımı da yapılmış olacaktır.

Hanın yakın çevresi ve günümüzdeki durumu incelenerek karşılaştırmalı çalışma ve tarihi araştırmalar ile yapının özgün durumu araştırılmış, avlulu ticaret hanlarında kullanılan yapılm teknikleri, cephe ve plan özellikleri, mekân elemanları, plan tipleri incelenerek hanın diğer yapılardan ayrılan ve benzeyen yönleri araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar değerlendirilerek kriterler belirlenmiş ve uygulamaya geçiş aşamasında, belirlenen kriterlerin yeni işlev ile birlikte değerlendirildiği bir restorasyon projesi önerilmiştir.

Proje kapsamında, bilimsel yöntemlerle hanın rölövesi hazırlanmış, karşılaştırmalı çalışma ve sözlü kaynaklar doğrultusunda restitüsyon projesi çizilmiştir. Restitüsyondan faydalanılarak hazırlanan restorasyon projesinde ise yapı niteliksiz eklerden arındırılmış, gerekli tamamlamalar yapılmış, hanın geleneksel özellikleri korunarak, kültür merkezi olarak yeniden işlevlendirilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler ve Yerel Yönetimler tarafından; kültürel varlıkların korunması ve işlevlendirilmesine yönelik bütçelerinden ayrılan ödenekle Hanların restorasyonu ve işlevlendirilerek çevre halkına hizmet sunulmasının sağlanması, ülkemizin engin kültürel zenginliğinin devam ettirilmesine imkan sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Ahşap Eğitim Atölyesi Geleneksel Ahşap Yapı Uygulamaları, **KUDEP**, İstanbul, 129-130 (2009).
2. Ahunbay, Z., Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, **Yem Yayınları**, İstanbul, 8, 32-33, 70, 85-86 (2009).
3. Akar, T., Tarihi Ticari Merkezlerde Koruma ve Kullanım Sorunları, **TMMOB Ankara Mimarlar Odası Dosya 14.1**, Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar, Ankara, 43 (2009).
4. Akça, M., Tarihi Yarımada İçerisinde Bulunan Hanlar Bölgesi'nin Kentsel Tasarım İlkeleri Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 75-90 (2008).
5. Altınoluk, Ü., Binaların Yeniden Kullanımı, **Yem Yayınları**, İstanbul, (1998).
6. Aslanapa, O., Türk Sanatı I, İstanbul, 43 (1972).
7. Asar, H., Tarihi Türk Ticaret Yapıları Kapsamında Kastamonu Hanları, Yüksek Lisans Tezi, **Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Konya, 65-75, 84-94, (2011).
8. Aşçıoğlu, E., Bartın, , **Bartın Ticaret ve Sanayi Odası**, Bartın, 14 (2001).
9. Aşçıoğlu E., Bartın'da Tarih, Bartın, 236-237 (2011).
10. Benli G., İstanbul Tarihi Yarımada' da Bulunan Han Yapıları ve Avlulu Hanların Koruma Sorunları, Doktora Tezi, **Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 107-175 (2007).
11. Cezar, M., Anadolu Öncesi Türklerde Şehir ve Mimarlık, **Türkiye İş Bankası Yayınları**, Ankara, 172-177 (1977).
12. Çal, H., "Bartın (Merkez) Koruma Amaçlı İmar Planı", **Bartın Belediyesi, Bartın**, 8, (1993).
13. Çelikyay, S., Kentsel Sit Alanları İçin Tasarım Yönlendirici Bartın Örneği, Yüksek Lisans Tezi, **M.S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, (1995).
14. Çetinkaya, B., Ortaçağ İslam Dünyası'nda Ribat, Sakarya, 15 (2003).
15. Darka, S., 15-19. yy Ankara Hanlarında İşlevsel Dönüşümler, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, 19-23 (2003).

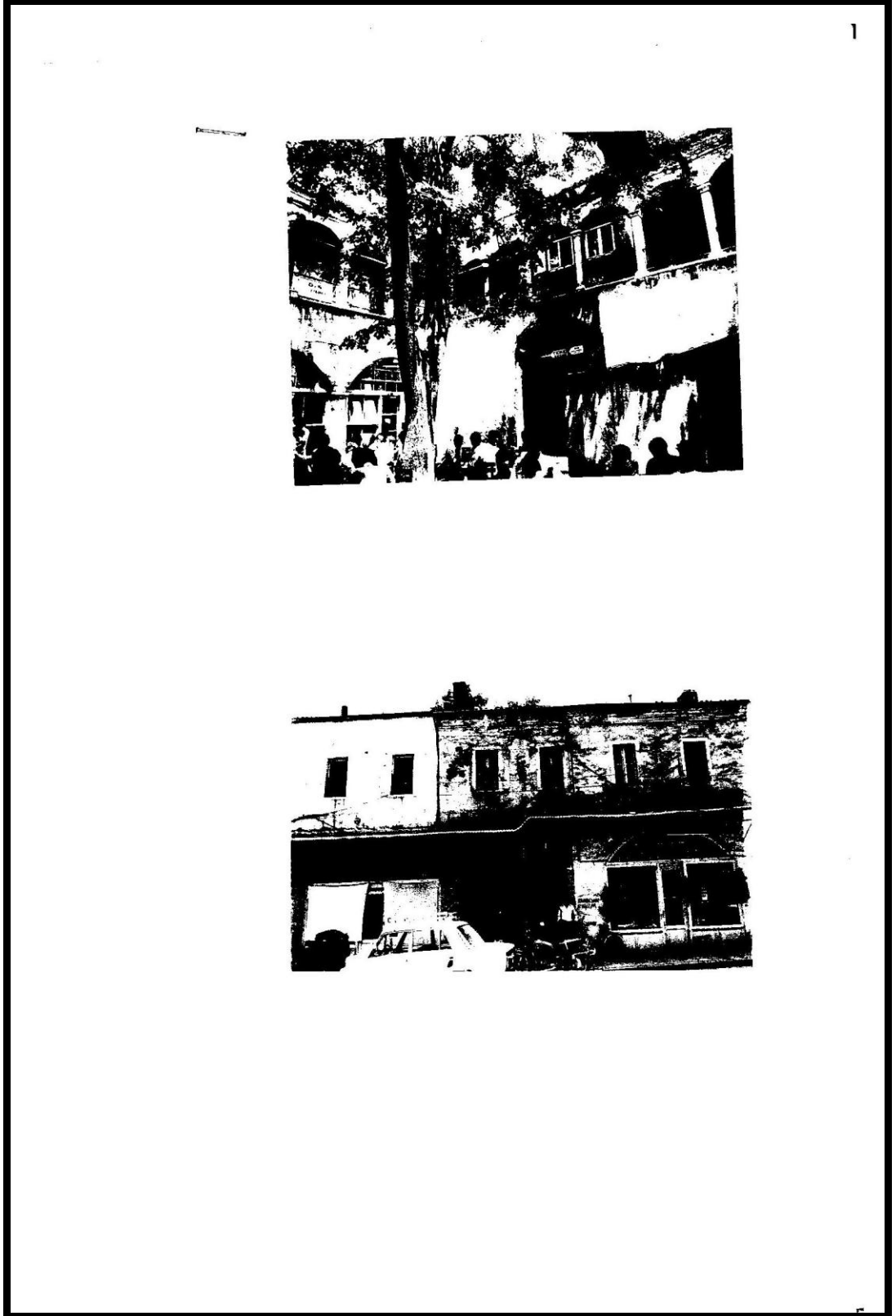
16. Demir, B., XIX. yy'da Tarihi Yarımada Hanlarının Ekonomik Yönü, Doktora Tezi, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, (2010).
17. Ege Plan, "Bartın Koruma Amaçlı İmar Planı Araştırma Raporu", *Bartın Belediyesi, Bartın*, (2001).
18. Ege Plan, "Bartın Koruma Amaçlı İmar Planı Fotoğraf Albümü", *Bartın Belediyesi, Bartın*, (2001).
19. Ege Plan, "Bartın Koruma Amaçlı İmar Planı Plan Koşulları", *Bartın Belediyesi, Bartın*, (2001).
20. Güran, C., Türk Hanlarının Gelişimi ve İstanbul Hanlarının Mimarisi, *Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları*, İstanbul, 1 (1976).
21. Gürpınar, L., Tarihi Yarımada Hanlar Bölgesindeki Avlulu Hanların İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 74-106 (2009).
22. İlter, İ., Tarihi Türk Hanları, *Karayolları Genel Müdürlüğü*, Ankara, (1969).
23. İnternet : Bartın Valiliği resmi internet sitesi <http://www.bartın.gov.tr/tarihi#> (2013).
24. İnternet: Bartın Belediyesi resmi internet sitesi http://www.bartınbelediyesi.com/icerik.asp?i_id=143 (2013).
25. İnternet: Bartın Kültür ve Turizm Müdürlüğü resmi internet sitesi <http://www.bartınkulturturizm.gov.tr/belge/1-60960/genel-bilgiler.html> (2013).
26. İnternet: <http://www.insaatbolumu.com/category/insaat-bolumu-dersleri/malzeme-bilimi-ve-yapi-malzemeleri/> (2013).
27. Kagir Yapılarda Koruma ve Onarım Seminer ve Bildiri Kitabı, *KUDEP*, İstanbul, 154-156 (2009)
28. Kaplan, E., Tokat Yazmacılar Hanı'nın Restorasyon Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 139-142 (2007).
29. Kapıcıoğlu, E., Alışveriş Merkezlerinin Mekânsal Dönüşümüne Eleştirel Bir Bakış İstanbul Kapalı Çarşı ve Hanlar Bölgesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 29-48 (2008).
30. Kemik, C., Bartın Evleri ve Kentsel Değerleri, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 29-137, 264-289 (1986).

31. Kuban, D., “Tarihsel Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu”, *Yem Yayınları*, İstanbul, (2000).
32. Mahrabel, A., Tarihi Yapılarda Taşıyıcı Sistem Özellikleri, Hasarlar, Onarım ve Güçlendirme Teknikleri, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, (2006).
33. Mardan E., Özgönül N., “Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması”, *Mimarlar Odası Yayını*, Ankara, (2005).
34. Meray., L., Kuş evleri-Serçe sarayları, V. Uluslararası Türk Sanatı Kongresi, Budapeşte, 60 (1978).
35. Orbaşlı, A., Architectural Conservation, *Oxford: Blackwell Publishing*, Canziani, 194 (2008).
36. Samancıoğlu, K., “Şehircilik bakımından kasaba”, İktisat ve Ticaret Bakımından Bartın, *Bartın Valiliği ve Bartın Belediye Başkanlığı*, Bartın, 5-6 (1999).
37. Sami, Ş., “Kamusu Türki”, İstanbul, 652 (1899).
38. Şengerze, K., Tanzimat Dönemi Modernleşmesi Sürecinde Bartın Evleri, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul (1998).
39. Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar, Dosya 14.1, *TMMOB Mimarlar Odası Yayınları*, Ankara, (2009).
40. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Projelerine İlişkin Teknik Şartnamesi, *TMMOB Mimarlar Odası*, (2011).
41. Uluengin, B., Rölöve, *Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları*, İstanbul, 11-118 (2002).
42. Ünsal, B., “Mimari Tarihi”, İstanbul, 80 (1949).
43. Yüceer, H., “Tarihi Yapıların Yeniden Kullanımı ve Kültür Turizmi”, Mimari Korumada Güncel Konular, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir, 194-195 (2010).
44. Yılmaz, B., Kaya L., G., Ateş O., Memlük Y., “Geleneksel Yapıların Kentsel Mekânda Oluşturduğu Düzenin Bartın Kenti Örneğinde İncelenmesi”, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, (2011).

45. Yörükoğlu, S., Kültürel Mirasın Yeni Nesle Aktarılması Amacıyla Kuş Evlerinin Görsel Sanatlar Dersi Kapsamında Kullanılması, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 10 (2008).
46. Yılmaz, L., Batı Karadeniz Bölgesi Ticaret Yolları ve Bu Yollar Üzerindeki Hanlar, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, 11-15 (1990).

EKLER

Ek-2 Taş Han tescil fişi

Ek-3 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESİKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

333, 13.11.1991

Toplantı No. ve Tarihi : 333, 13.11.1991 -y-
Karar No. ve Tarihi : 4-312, 14.11.1991

Toplantı yeri :
ANKARA

1- 2 m. ye kadar çizir hataları kenil-i tevvidir.

2- Yeni bir yapı 5 m. ile 10 m. arasında ifrazı korunlu parcellerin öneri ifraz çizilmesi, ağız kayı vs. varlığı halinde parsel alanları 10 toleransla tadil edilebilir.

17- Kentiel sit alanı içinde becekodu bulene bölgei uygulanır ve toplu konut uygulaması yapılabilir.

18- Yeni yapılaşmada pencere, kapı ve çıkma oranları :

1- Yeni yapıların cephelerindeki açıklık (pencere-kapı) ölçütleri çevresindeki korunacak yapıların bu gibi elemanları ölçütlerinden 10 oranında azaltılabilir.

2- Bu gibi yapılarda yapılabilecek çıkma, çevresindeki korunacak yapıların çıkma ölçütlerini aşamaz.

19- Varan duvarları önerisi aslına uygun olarak yapılır. Duvar duvarları olmayan yapılar çevresinde duvar yapma talebi geldiğinde en çok 1.00 m. ya da çevresindeki duvar duvarını geçmeyecek ve aynı beallığı sürdürecektir biçimde yapılmasına izin verilir.

20- Kentiel sit alanı içinde 5 m. ile 10 m. arasında kısımların tesisinde mevcut ağızlar kesilmeden bırakılır, yalnızca zemin düzeltmeleri yapılır.

1-173 TESVİLLERİ DÜZELTME LİSTESİ

Sıra No.	İnvanter Kodu	Adı	Pafta	Ada	Parsel
1-	30	Orta cami	13	133	1-14
2-	51	Paftan	13	141	6-19
3-	70	Konut	23	219	1 ve 40 ayrı yapılar
4-	90	(Varitaca 91 kodlu yer işaretlenmeli) konut	2	100	17
5-	91	Konut	50	42	5
6-	170	(20 m. IVC harita paftasında aynı kodla işaretli, onun kalkması lazım)			./..

Ek-4 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

-10-

Toplantı No. ve Tarihi : 333, 13.11.1961
Karar No. ve Tarihi : A-3152, 14.11.1961

Toplantı yeri : ANKARA

BARTIN- ÇEVREYE ATKILI YAPILAR DİSTESİ :

Sı. No	Adı	Adresi
1-	Konut	Zonguldak, Bartın, ilç. 13 paf, 163 ada, 1-2 parsel.
2-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 13 paf, 163 ada, 27 parsel.
3-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 26 paf, 73 ada, 79 parsel.
4-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 21 paf, 201 ada, 46 parsel.
5-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 23 paf, 205 ada, 51 parsel.
6-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 19 paf, 191 ada, 54 parsel.
7-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 19 paf, 255 ada, 1 parsel.
8-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 22 paf, 204 ada, 95 parsel.
9-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 22 paf, 204 ada, 13 parsel.
10-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 12 paf, 123 ada, 24 parsel.
11-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 12 paf, 123 ada, 21 parsel.
12-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 12 paf, 128 ada, 35-45 parsel.
13-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 13 paf, 176 ada, 23 parsel.
14-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 29 paf, 73 ada, 16 parsel.
15-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 25 paf, 82 ada, 6 parsel.
16-	"	Zonguldak, Bartın ilç. 23 paf, 219 ada, 45 parsel.

Prof. ORHAN ALSAÇ

Prof. Dr. DOĞAN KUBAN

B A Ş K A N

BAŞKANVEKİLİ

Üye Akozan (Feridun)	Üye Aktepe (Münir)	Üye Bayburtluoğlu Cevdet	Üye Sözen Metin	Üye Alsaç (Orhan)
Bulunmadı	Bulunmadı			
Üye Serdaroğlu (Ümit)	Üye Eyice (Semavi)	Üye Kırzioğlu (Fahrettin)	Üye Kuban (Doğan)	Üye Kuran (Aptullah)
	Bulunmadı		Bulunmadı	
Üye Biler (Remin)	Üye Ögel (Semra)	Üye Erder (Cevat)	Üye Tayla (Hüsrev)	Üye Tandoğan (Rifat)
		Bulunmadı		
Üye Kültür Müsteşarı	Üye Vakıflar Genel Müdürü	Üye Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü	Üye Turizm Genel Müdürü	Üye Planlama ve İmar Genel Müdürü
X. 10. 1961	Bulunmadı	N. Kardırcı	Şerif A. Javer	E. Kırdar
Üye J. Bayraktar				

Y. 0. 3. 15. 1. 1962

Ek-5 Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU
K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 12,3...1985
Karar No. ve Tarihi : 794,3.3.1985

Toplantı yeri :
ANKARA

LİSTE-I-

KORUNMASI GEREKLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI
ÖZELLİĞİ TAŞIYAN YAPILAR:

Env NO:	Adres:	Pafta:	Ada:	Parsel:
1	Kırtepe Mah, Santral Sok, NO:2	10	148	40
2	Kırtepe Mah, Santral Sok, NO:17	10	111	17
3	Kırtepe Mah, Santral Sok, NO:23/A	10	111	13
4	Kırtepe Mah, Ortaokul Cad, NO:23-23/A	11	48	14-15
5	Orduyeri Mah, 4 nolu Camii Sok,	16	175	5-8
6	Kırtepe Mah, Arifler Sok, NO:23	16	175	6-7
7	Kırtepe Mah, Kocabekiroğlu Sok, NO:16/16/A	16	175	10
8	Kırtepe Mah, İsmaköprü Cad, NO:95/A-B	15	146	25-26
9	Kırtepe Mah, İsmaköprü Cad, NO:42	16	169	5
10	Kırtepe Mah, İsmaköprü Cad, NO:40	16	169	6
11	Kırtepe Mah, İsmaköprü Cad, NO:38/A-B	16	164	15
12	Kırtepe Mah, İsmaköprü Cad, NO:36	16	164	13
13	Kırtepe Mah, İsmaköprü Cad, NO:30	16	164	11
14	Kırtepe Mah, İsmaköprü Cad, NO:28	16	164	9
15	Kırtepe Mah, Hamam Cad, NO:6	13	165	6
16	Kırtepe Mah, Hamam Cad, NO:12/A-B	13	176	16-17
17	Kırtepe Mah, Hamam Cad, NO:25	13	162	15
18	Kırtepe Mah, Cumhuriyet Cad,	12	119	2

ASLI GİBİDİR

Püsun ERSOY
Şube Müdürü

./...

Ek-6 Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU
K A R A R

(2) (6)

Toplantı No. ve Tarihi : 25.8.3.1985
Karar No. ve Tarihi : 794,3.3.1985 -3- Toplantı yeri : ANKARA

Env. NO:	Adres:	Pafta:	Ada:	Pargel:
40	Orta Mah, Uzunyol Sok, NO:6	22	204	4
41	" " " " NO:1	19	191	75
42	" " Çıkmaz Sok, NO:1-1/A	22	204	2
43	" " Karakaş Cad, NO:49	22	204	57
44	Kemerköprü Mah, Aşağı Camii Sok,	8	98	3
45	" " " " "	8	97	1
46	Kırtepe Mah, Hükümet Cad,	13	141	1
47	" " " " Hamam Sok, NO:7	13	129	1
48	" " " " İpçiler Sok, NO:24	13	160	9-10-11
49	" " " " İpçiler Sok, NO:26/26-A	13	160	8
50	" " " " NO:24/A-B	13	160	6
51	" " " " NO:22/A-B	13	160	5
52	Kırtepe Mah, Tosunoğlu Sok, NO:6/A	13	161	1
53	Kırtepe Mah, Kocamüftü Sok, NO:30	13	162	37
54	Kırtepe Mah, Aşağıkonak Cad, NO:41/A	14	144	8
55	" " " " NO:6	13	145	24
56	Kemerköprü Mah, 27 Mayıs Cad, NO:67	1	241	16
57	Kemerköprü Mah, Tomaklı Sok, NO:1	2	99	19
58	" " " " NO:2	2	110	1
59	" " " " Hükümet Cad, NO:12	1	241	7
60	" " " " NO:5	2	99	31
61	" " " " NO:33	1	240	3-4-5-6

ASLI GİDİDİR.

R. ERSON

Bakanlık

./...

Ek-7 Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu kararı

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU
K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 25,3.3.1985
Karar No. ve Tarihi : 794,3.3.1985 -15-

Toplantı yeri :
ANKARA

Env.NO:	Adres:	Pafta:	Ada:	Parsel:
282	Gölbucacı Cad,NO:43	40	6	11
283	Gölbucacı Cad,NO:23	40	6	22
284	Gölbucacı Cad,NO:4,Çayır Sok,	--	--	--
285	Orta Mah,Hacı Mehmet Cami Sok,NO:1/4	22	225	1/2

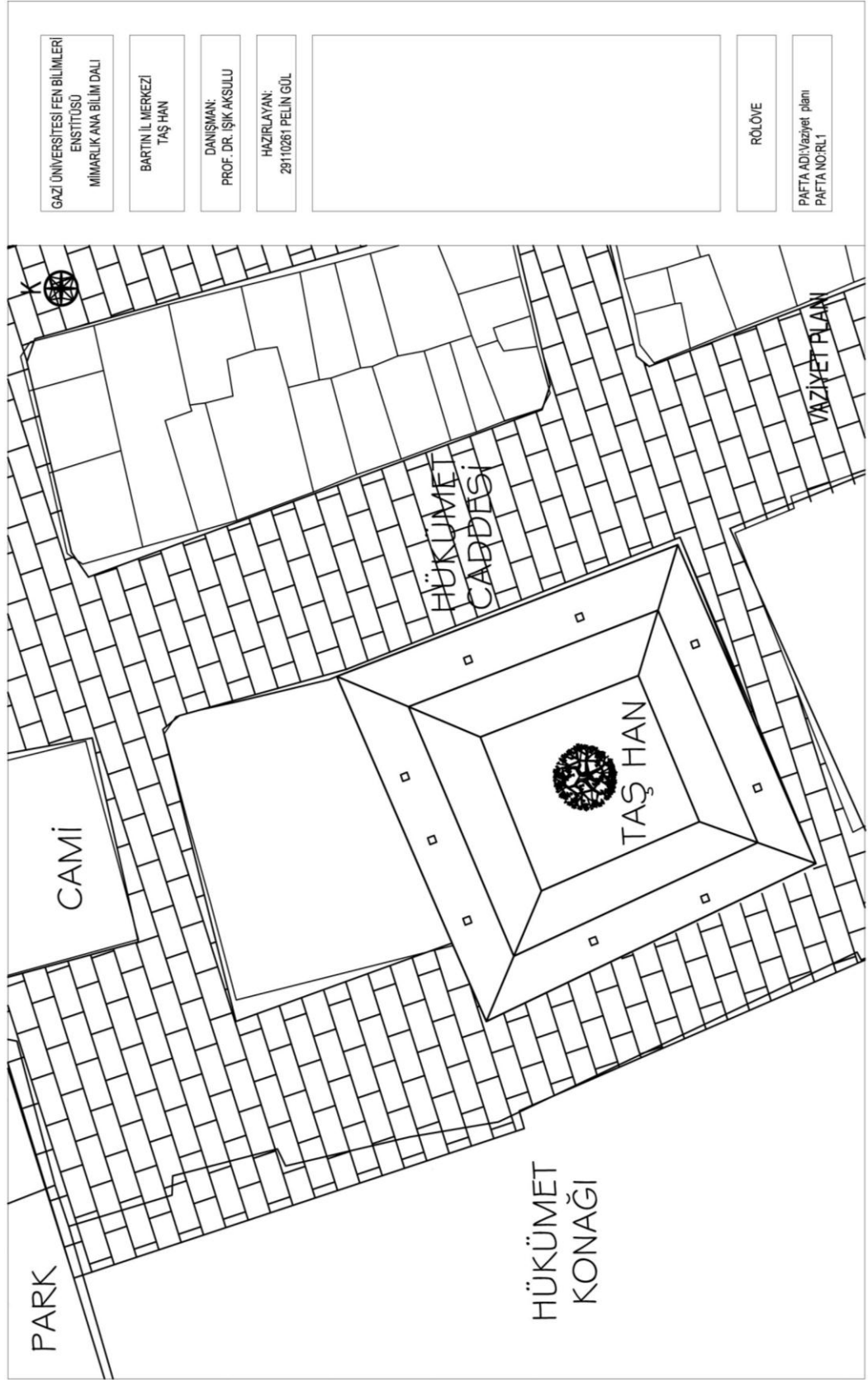
ASLI GİBİDİR.

F. ERSOY
Şube Müdürü

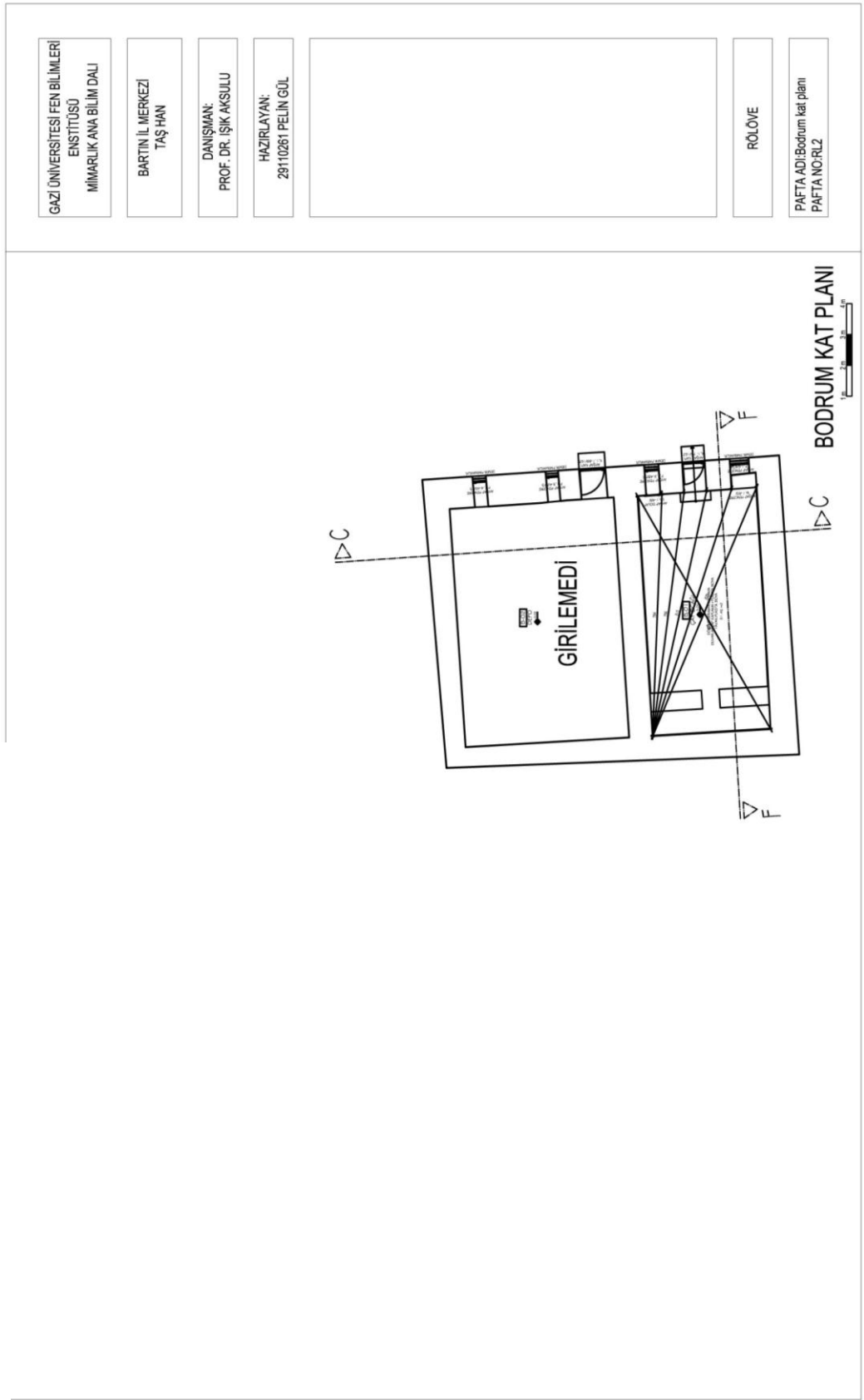
BAŞKAN
Müsteşar

Üye Akozan (Feridun) bulunmadı	Üye Aktan (Tahir) bulunmadı	Üye Çubuk (Mehmet) bulunmadı	Üye Emre (Kutlu)	Üye Karanağaralı (Halûk)
Üye Öney (Gönül)	Üye Özge (Nimet) bulunmadı	Üye Tankut (Gönül)	Üye Müsteşar Yardımcısı Akozan (Mültekin) bulunmadı	
Üye Es. Eser. ve Müzeler Genel Müdürü Gencerli (Orhan)	Üye Turizm Genel Planlama ve İmar Müdürü Ataman (Cemal)	Üye Planlama ve İmar Genel Müdürü Onal (Tamer)	Üye Orman Genel Müdürü Karaçeniz (M. Ali)	Üye Vakıflar Genel Müdürü Bilgin (Ayşe)

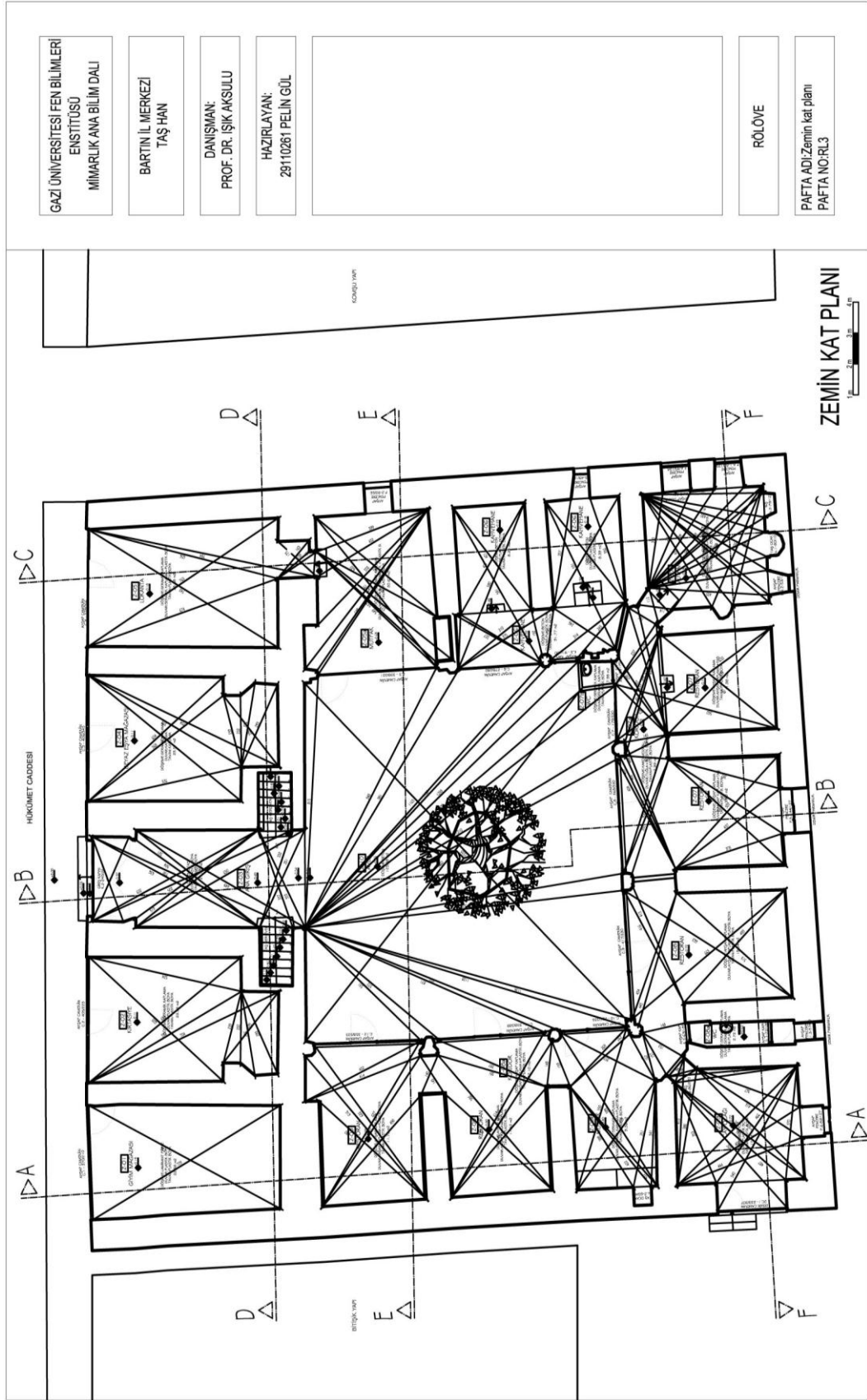
Ek-8 Rölöve vaziyet planı

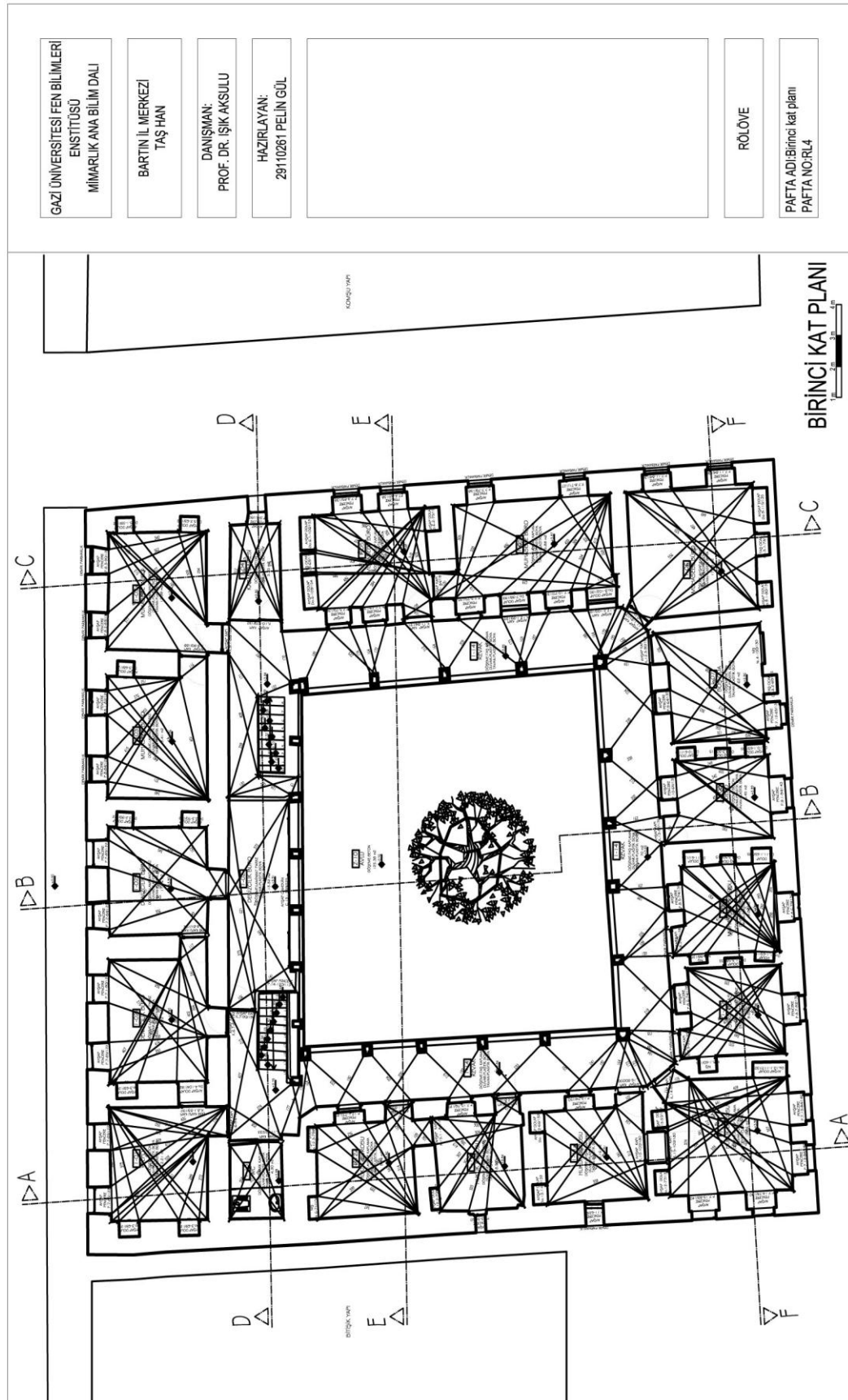
Ek-9 Rölöve bodrum kat planı

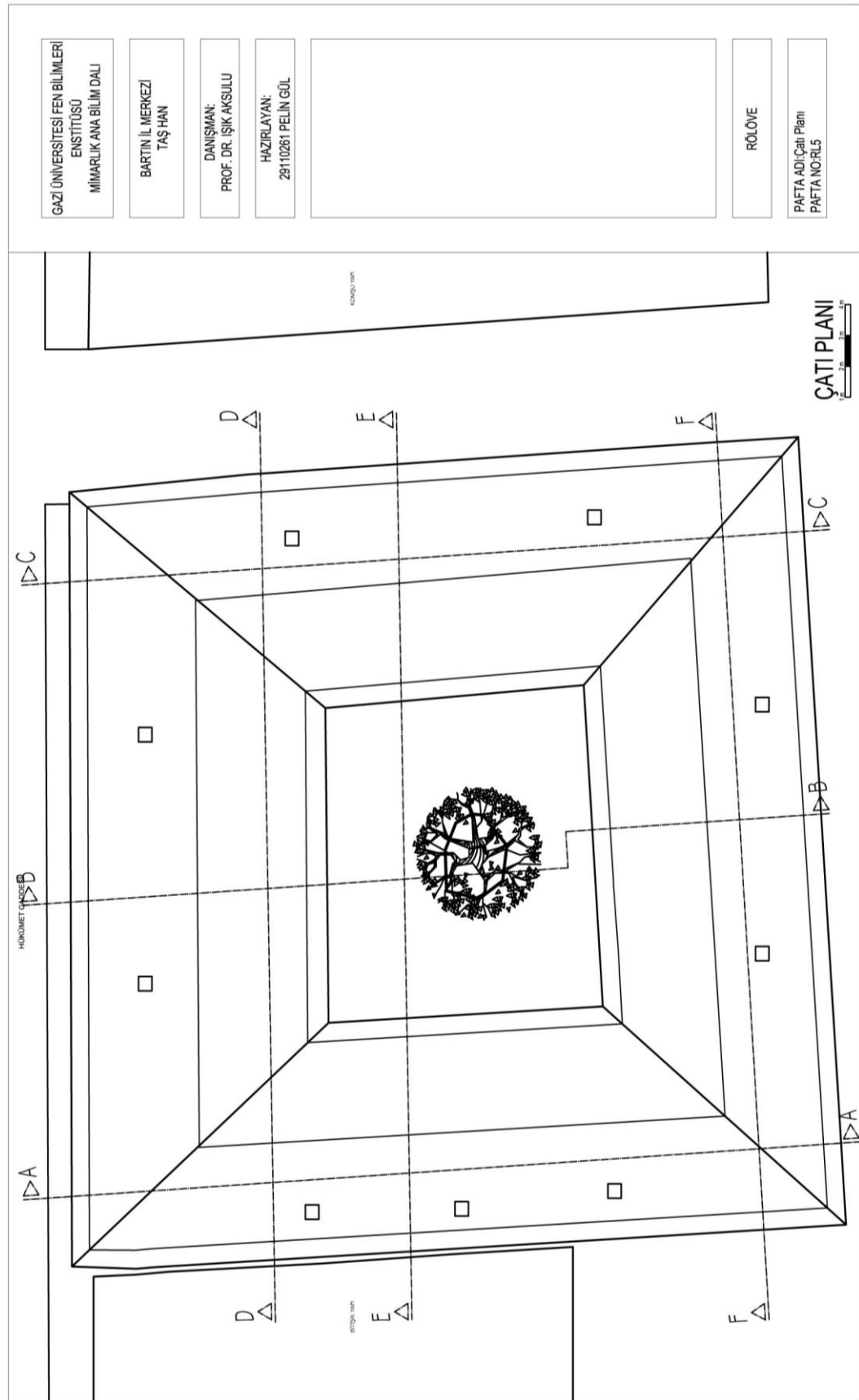
Ek-10 Rölöve zemin kat planı

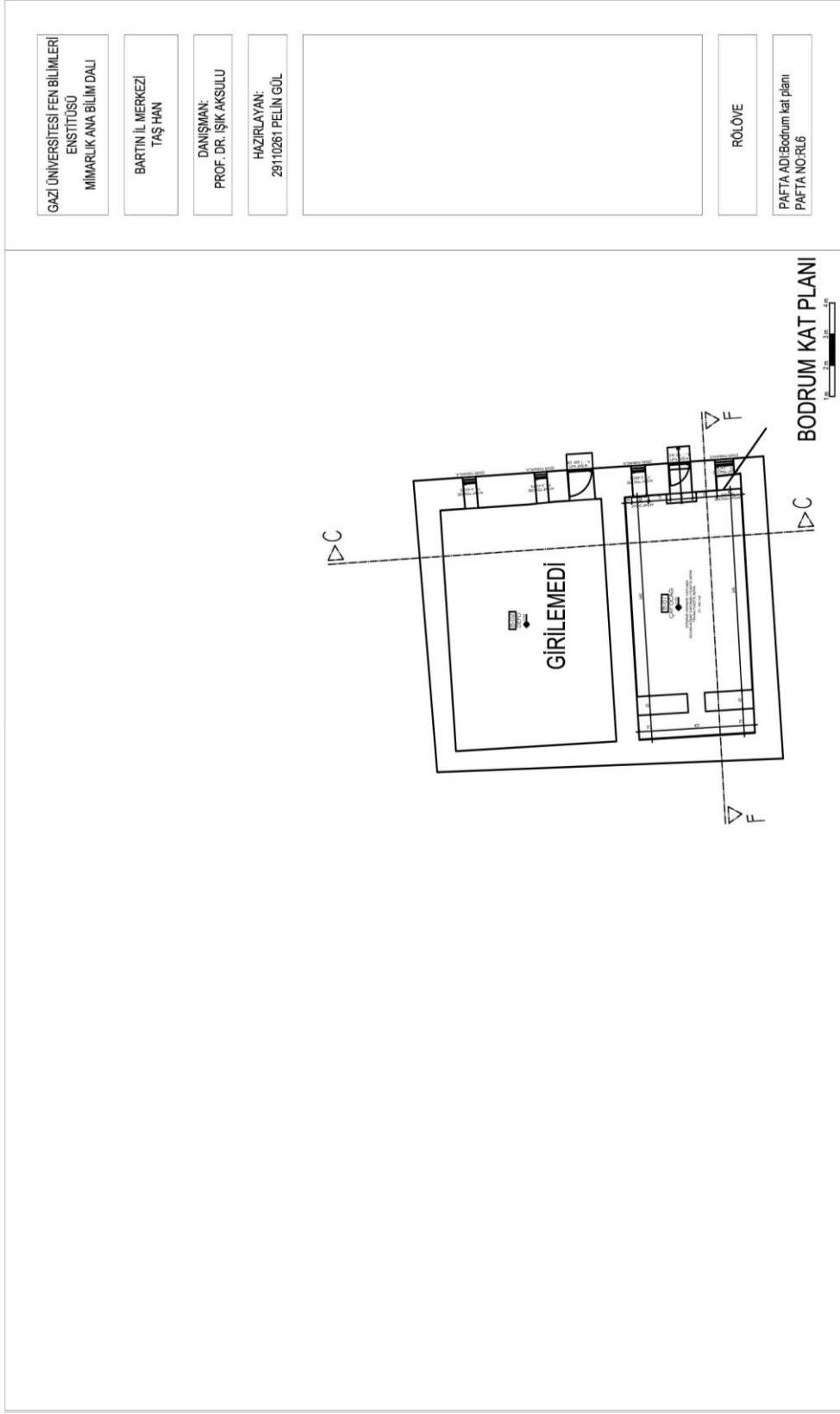
Ek-11 Rölöve birinci kat planı

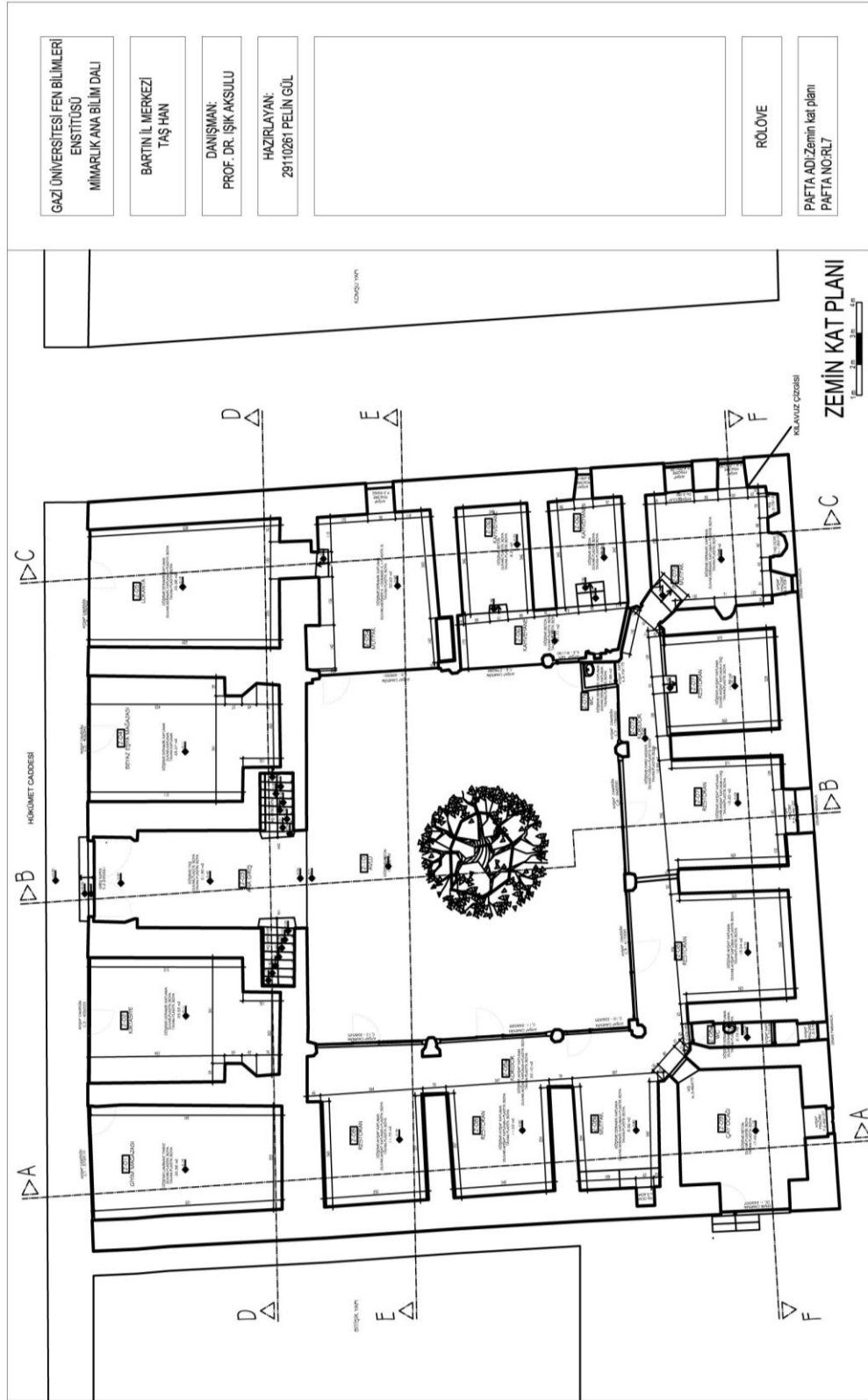
Ek-12 Rölöve çatı planı

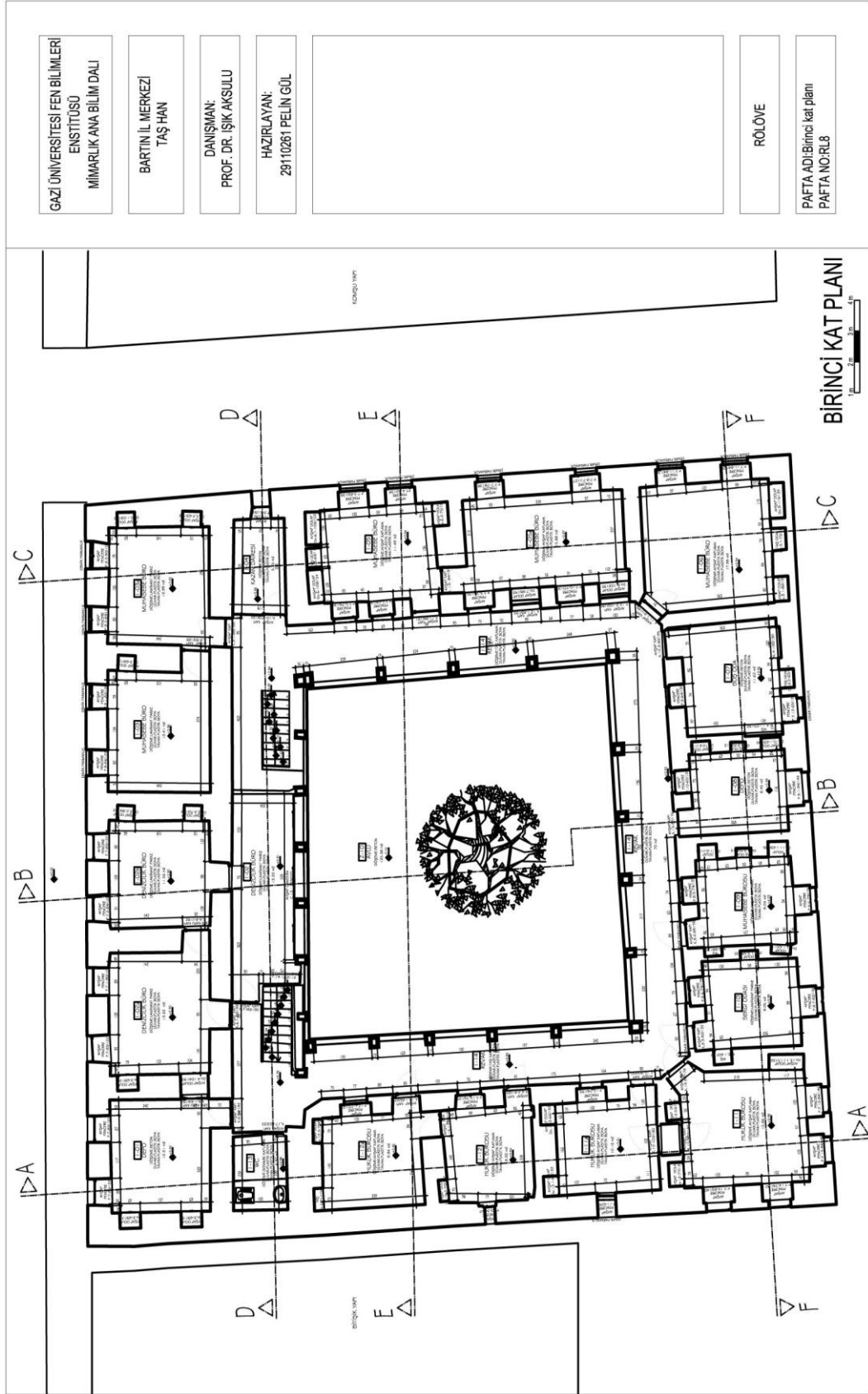
Ek-13 Rölöve bodrum kat planı

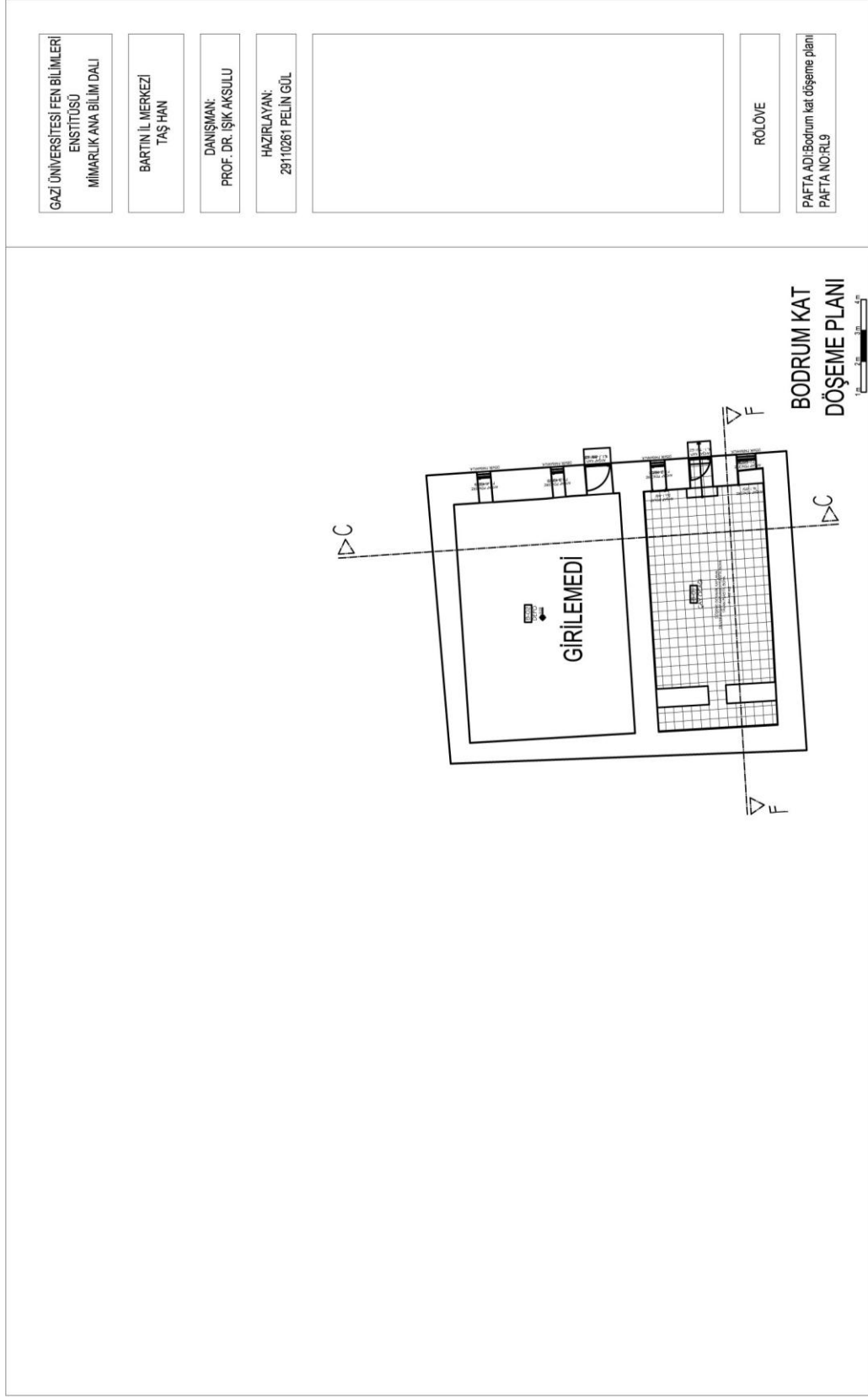
Ek-14 Rölöve zemin kat planı

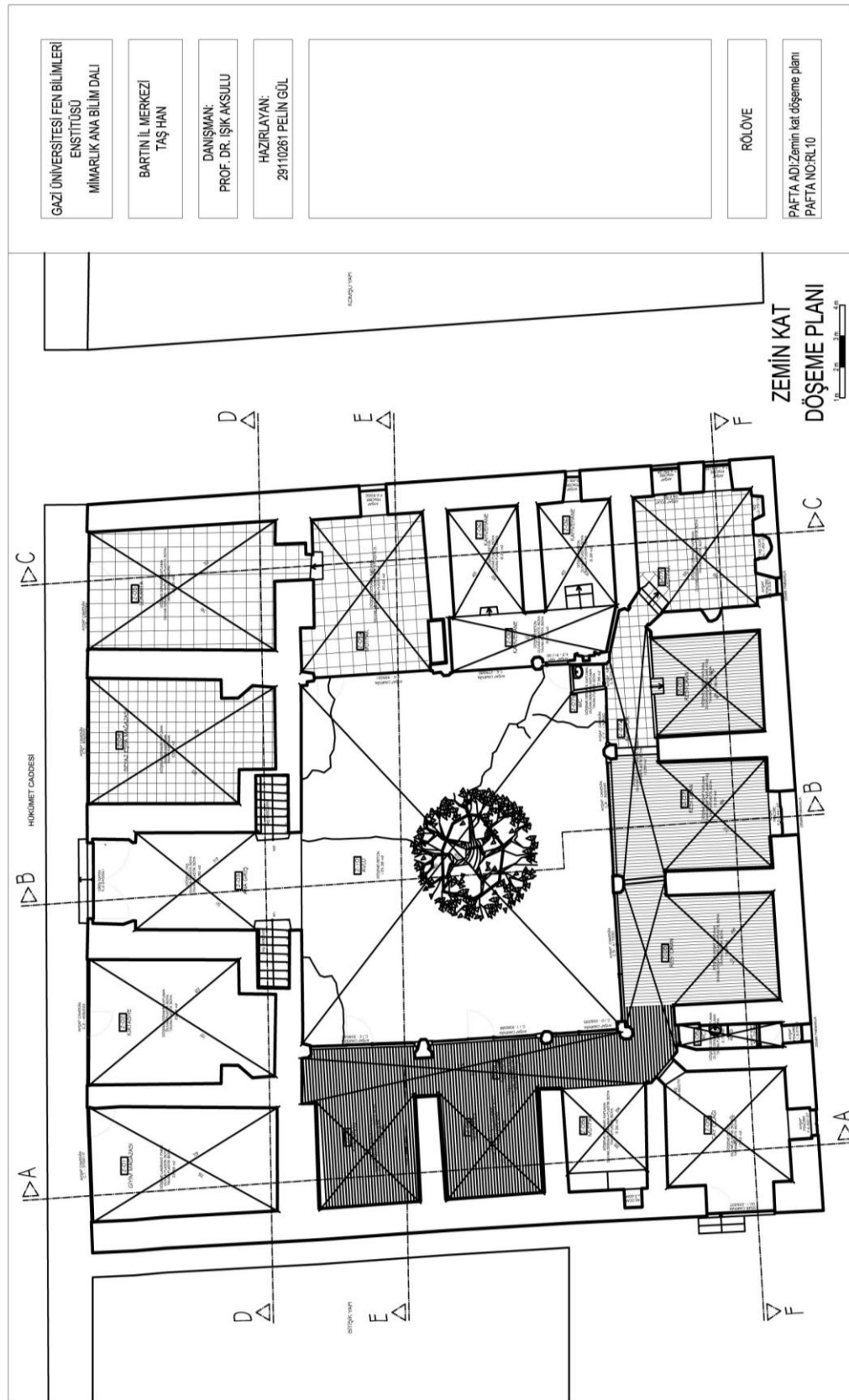
Ek-15 Rölöve birinci kat planı

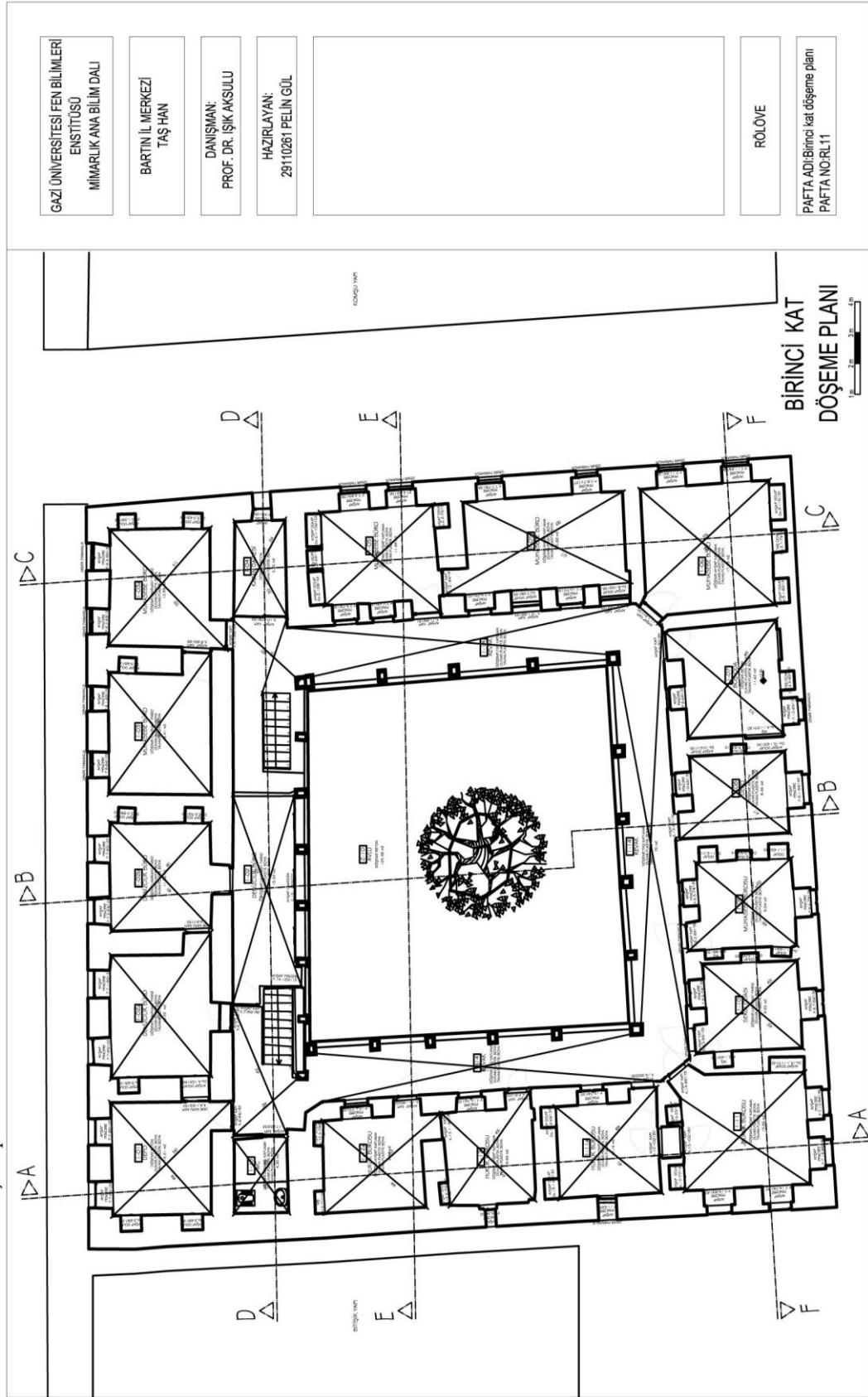
Ek-16 Rölöve bodrum kat döşeme planı

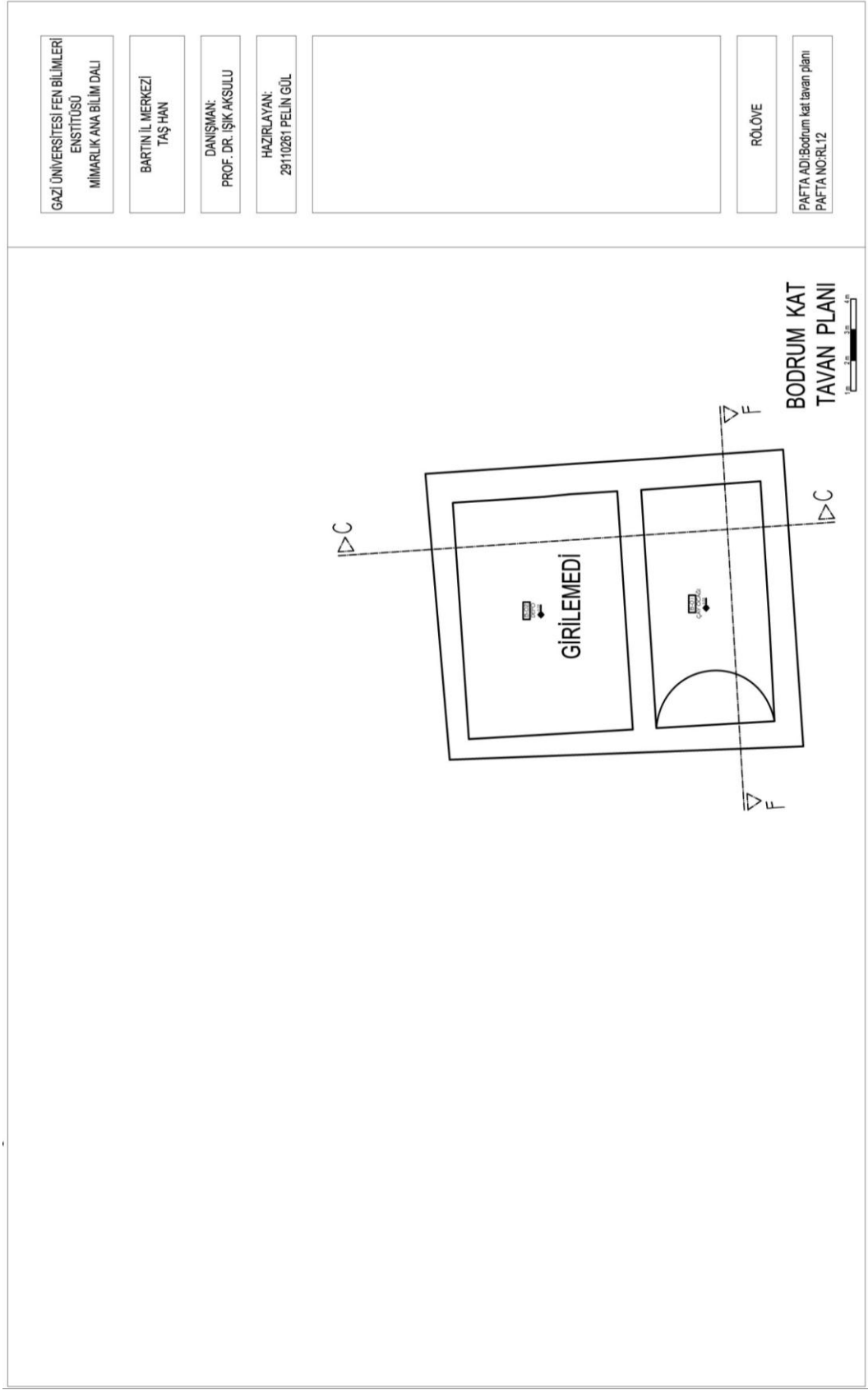
Ek-17 Rölöve zemin kat döşeme planı

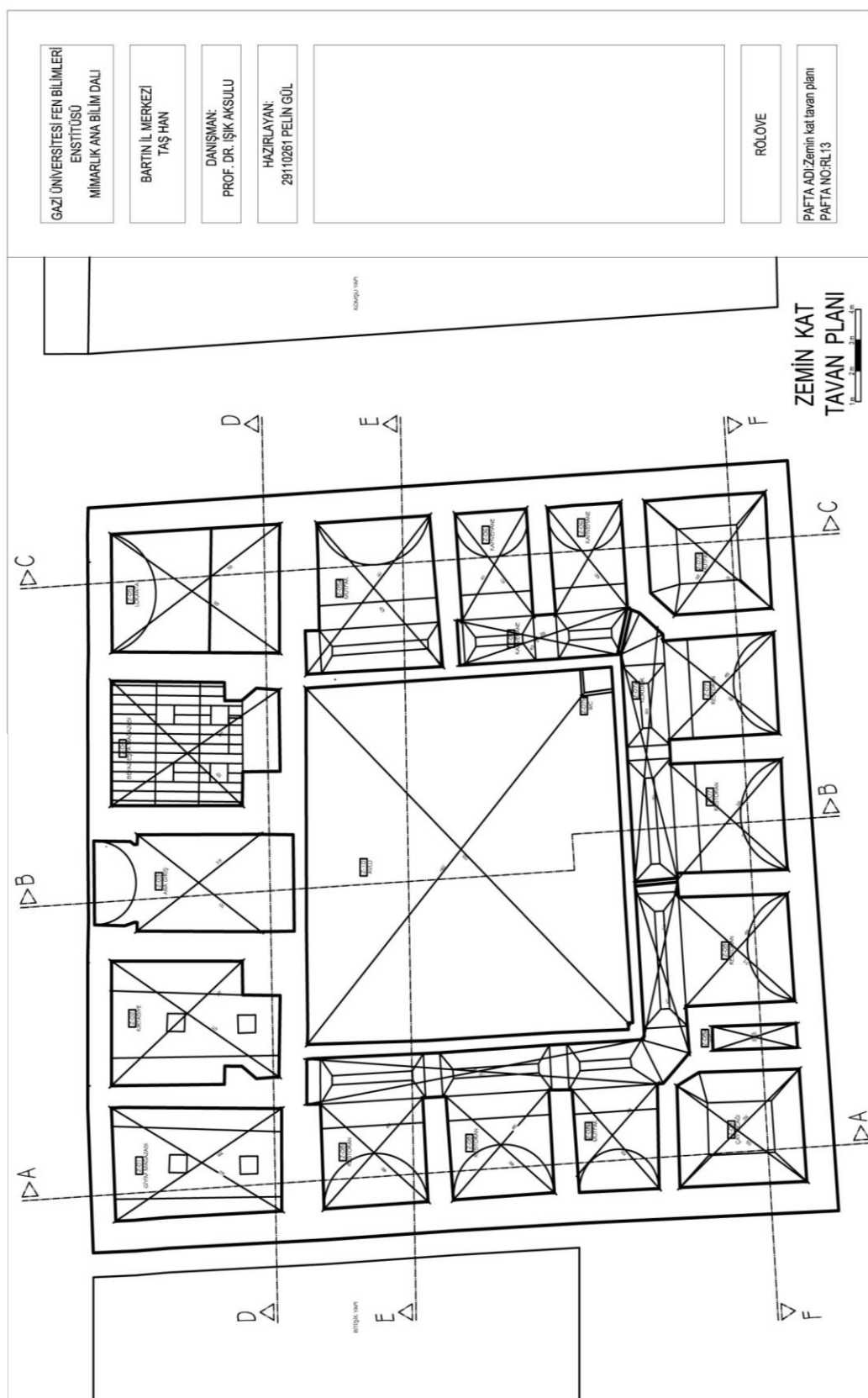
Ek-18 Rölöve birinci kat döşeme planı

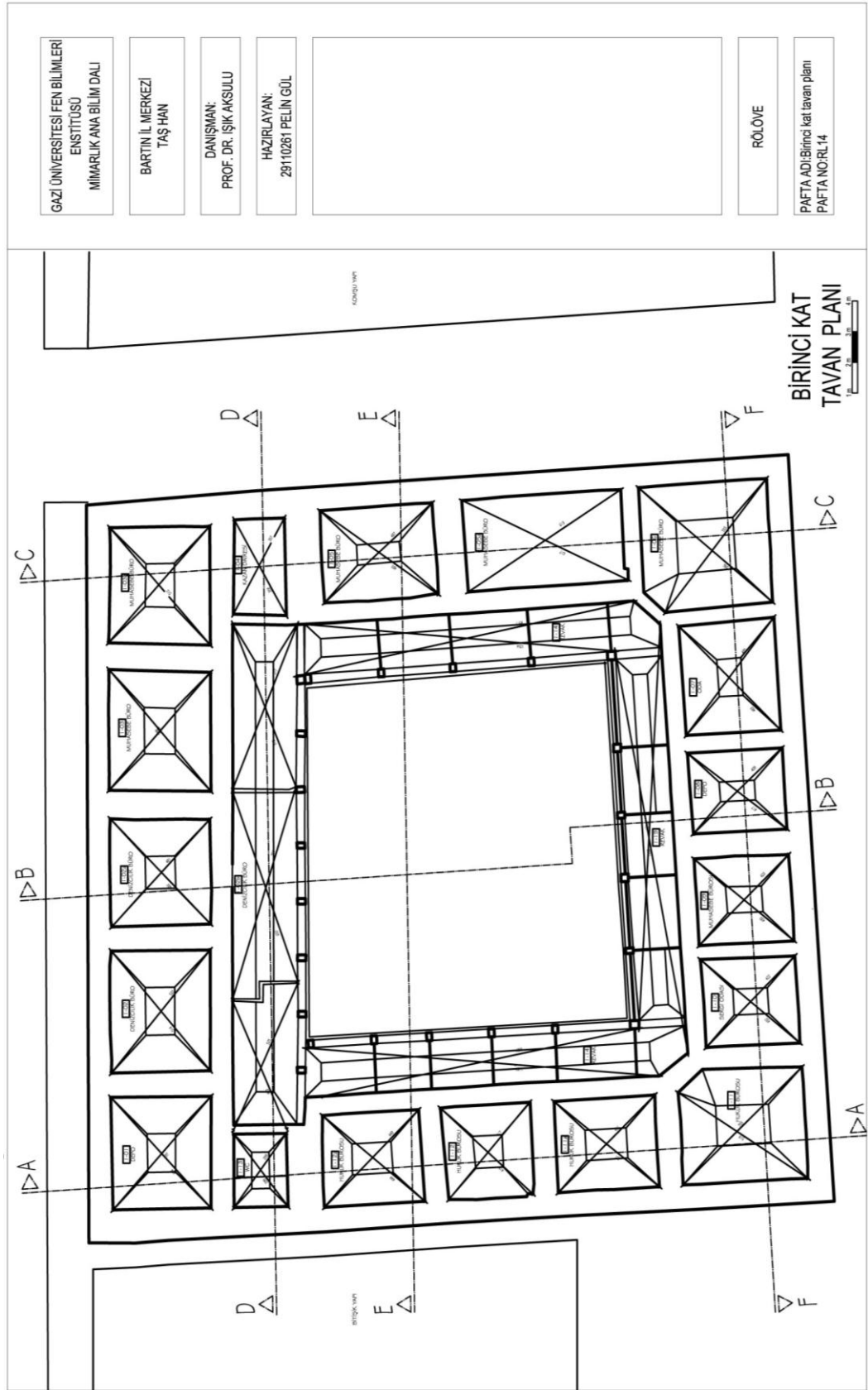
Ek-19 Rölöve bodrum kat tavan planı

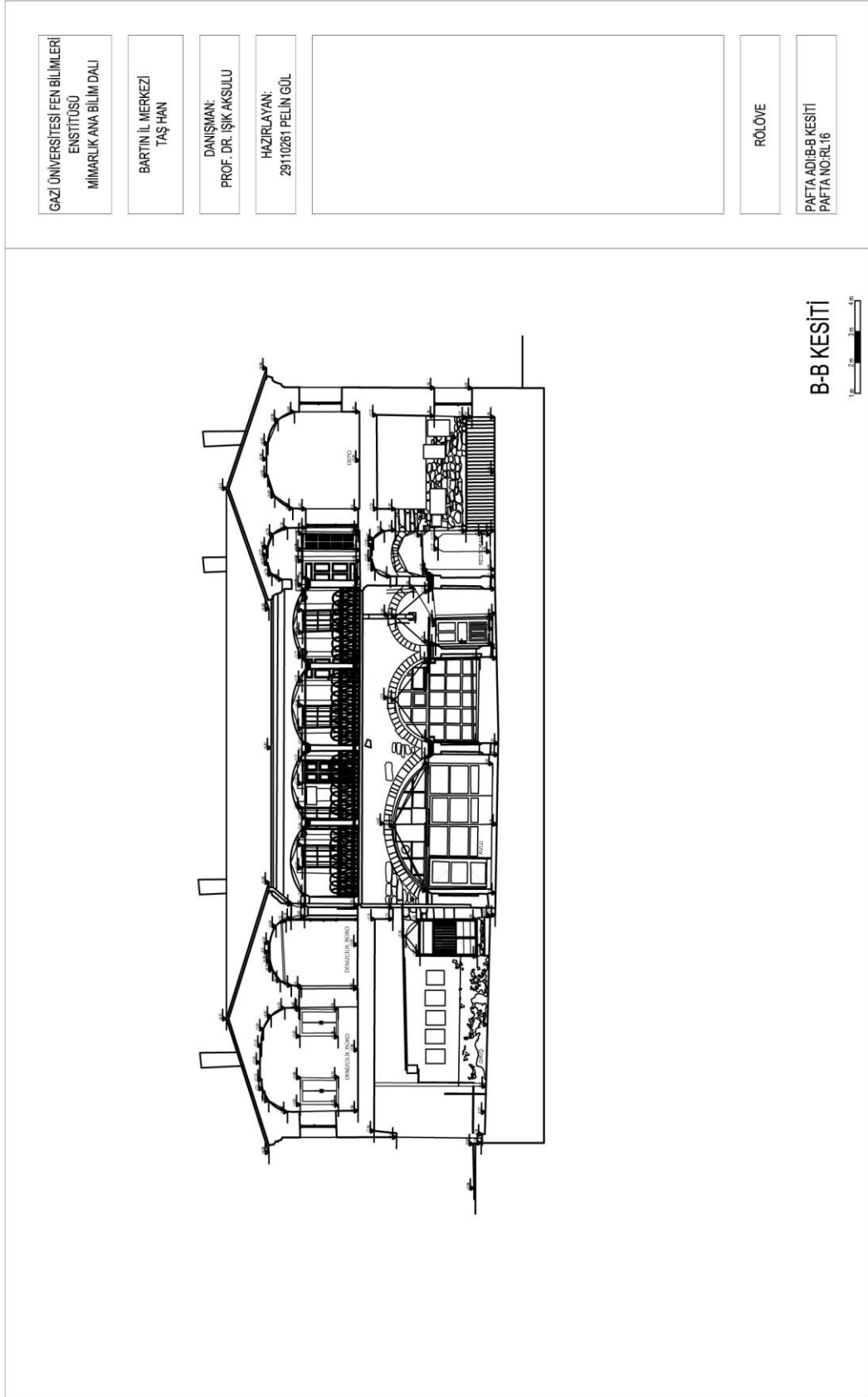
Ek-20 Rölöve zemin kat tavan planı

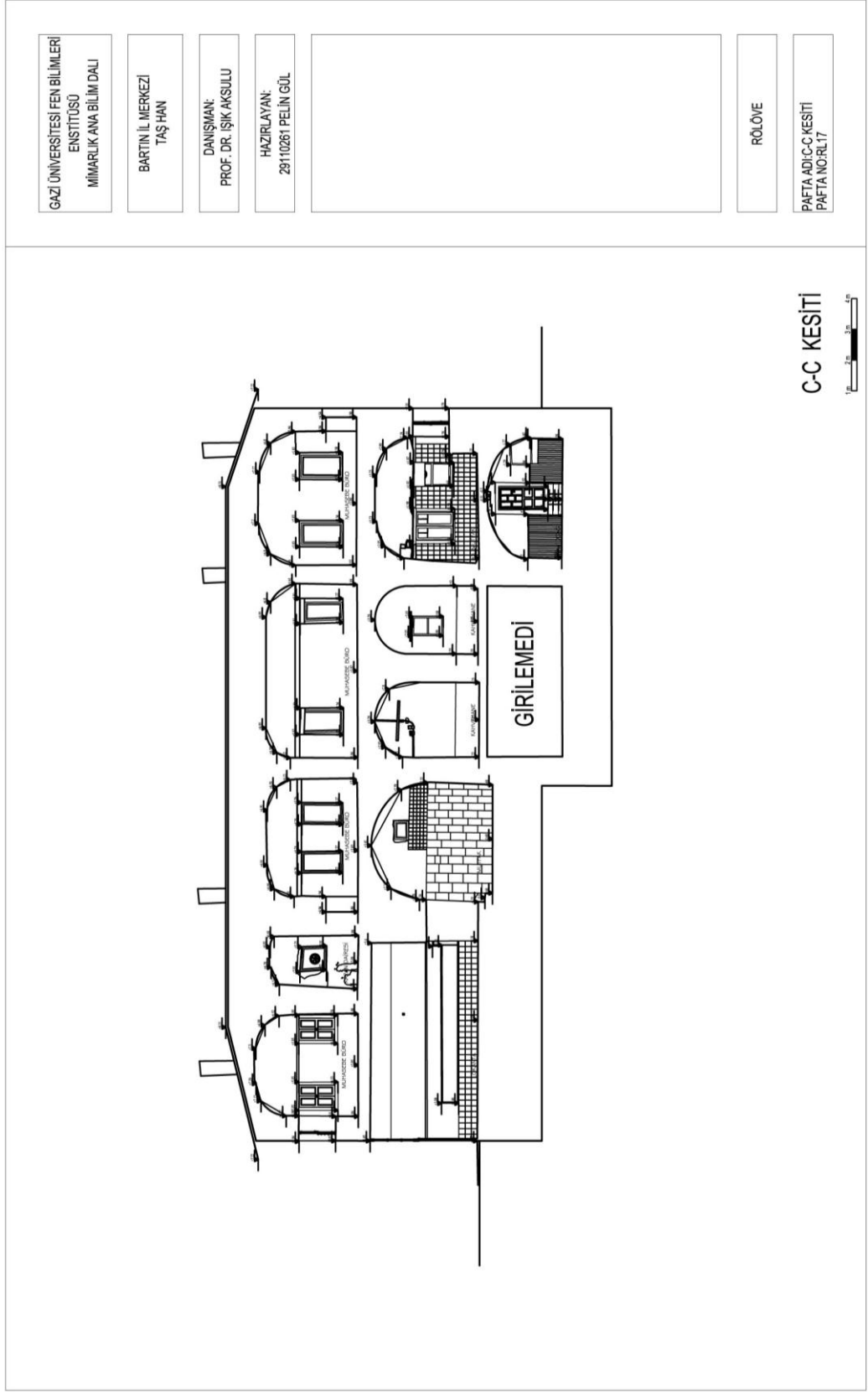
Ek-21 Rölöve birinci kat tavan planı

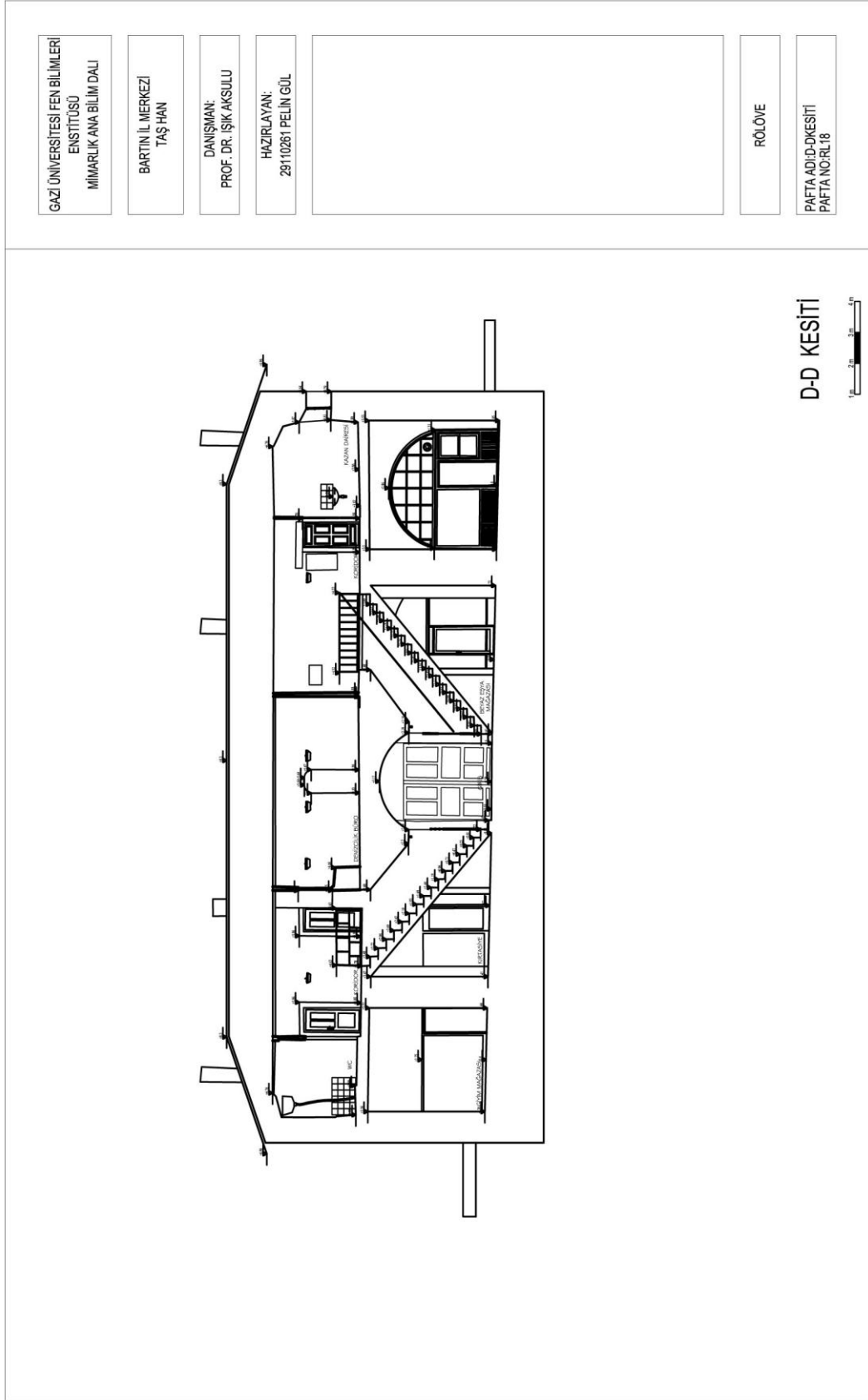
Ek-23 Rölöve B-B kesiti

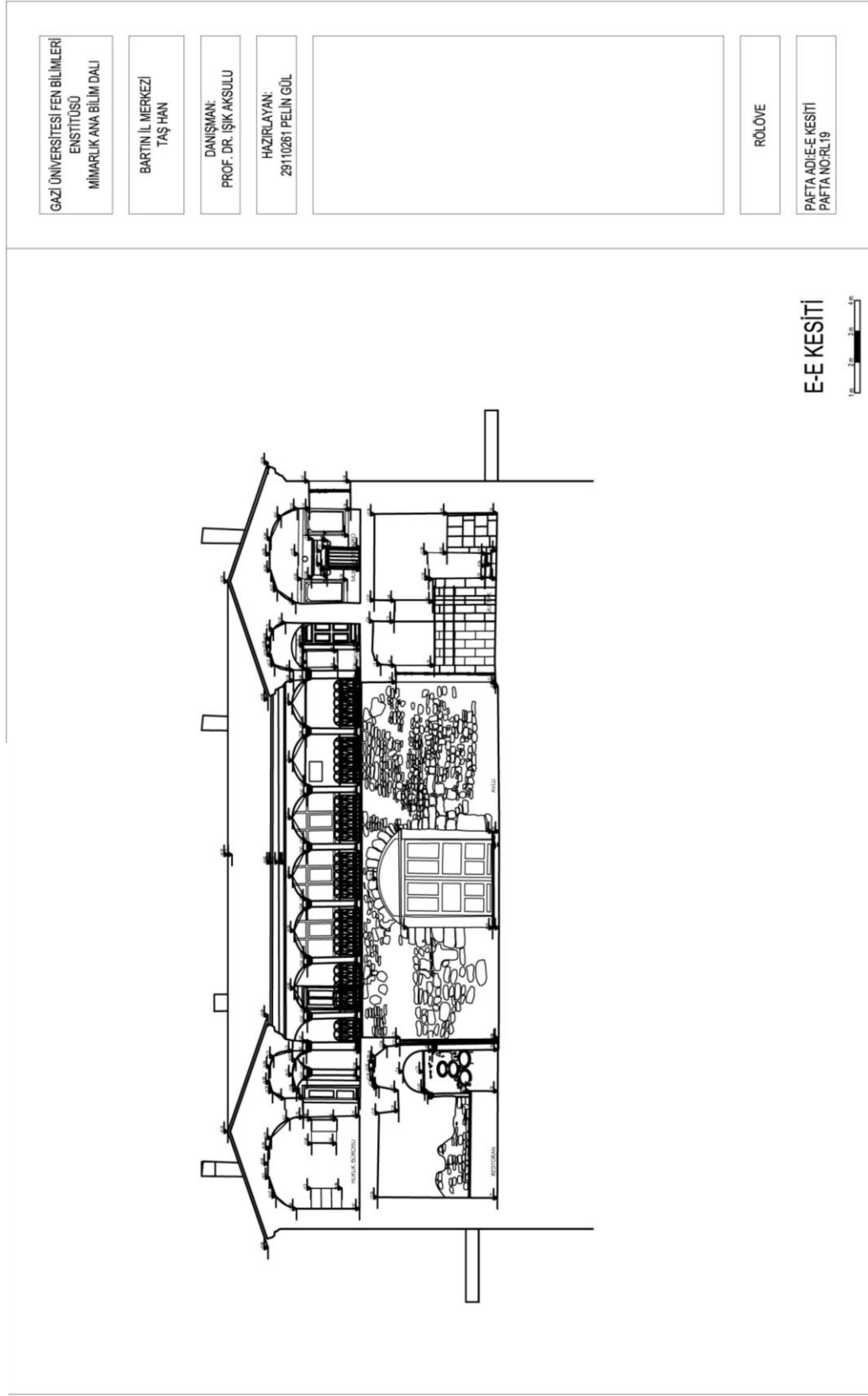
Ek-24 Rölöve C-C kesiti

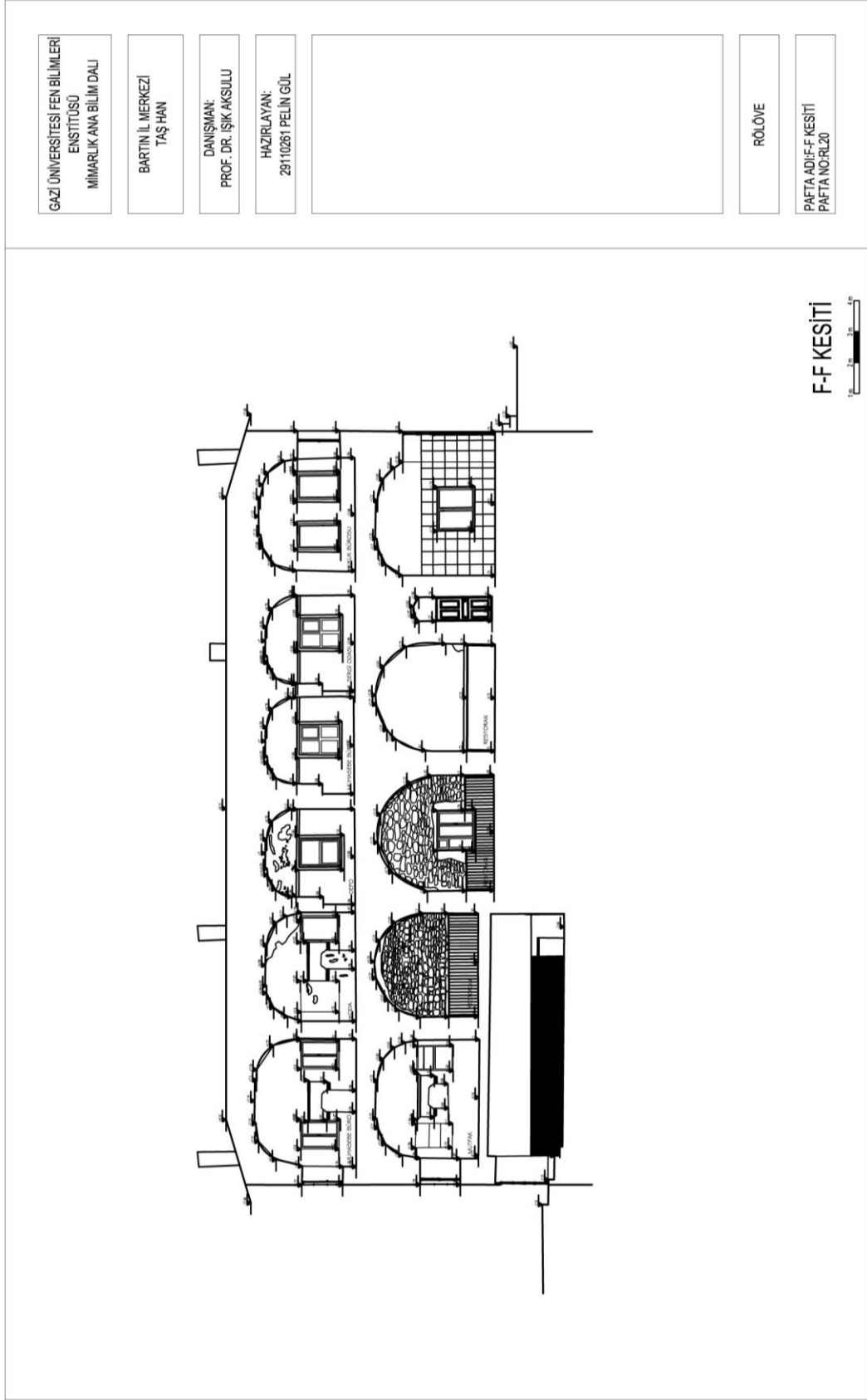
Ek-25 Rölöve D-D kesiti

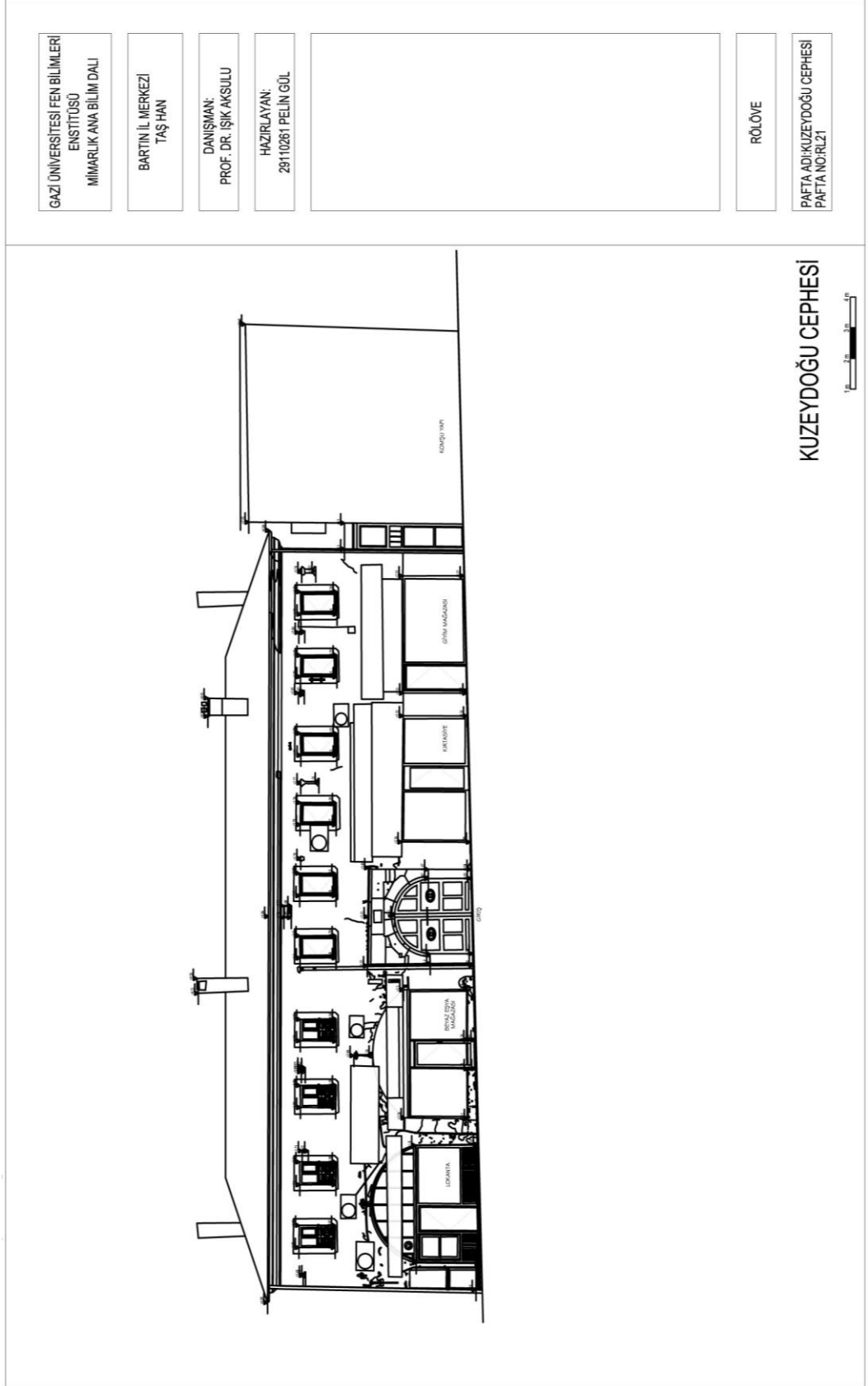
Ek-26 Rölöve E-E kesiti

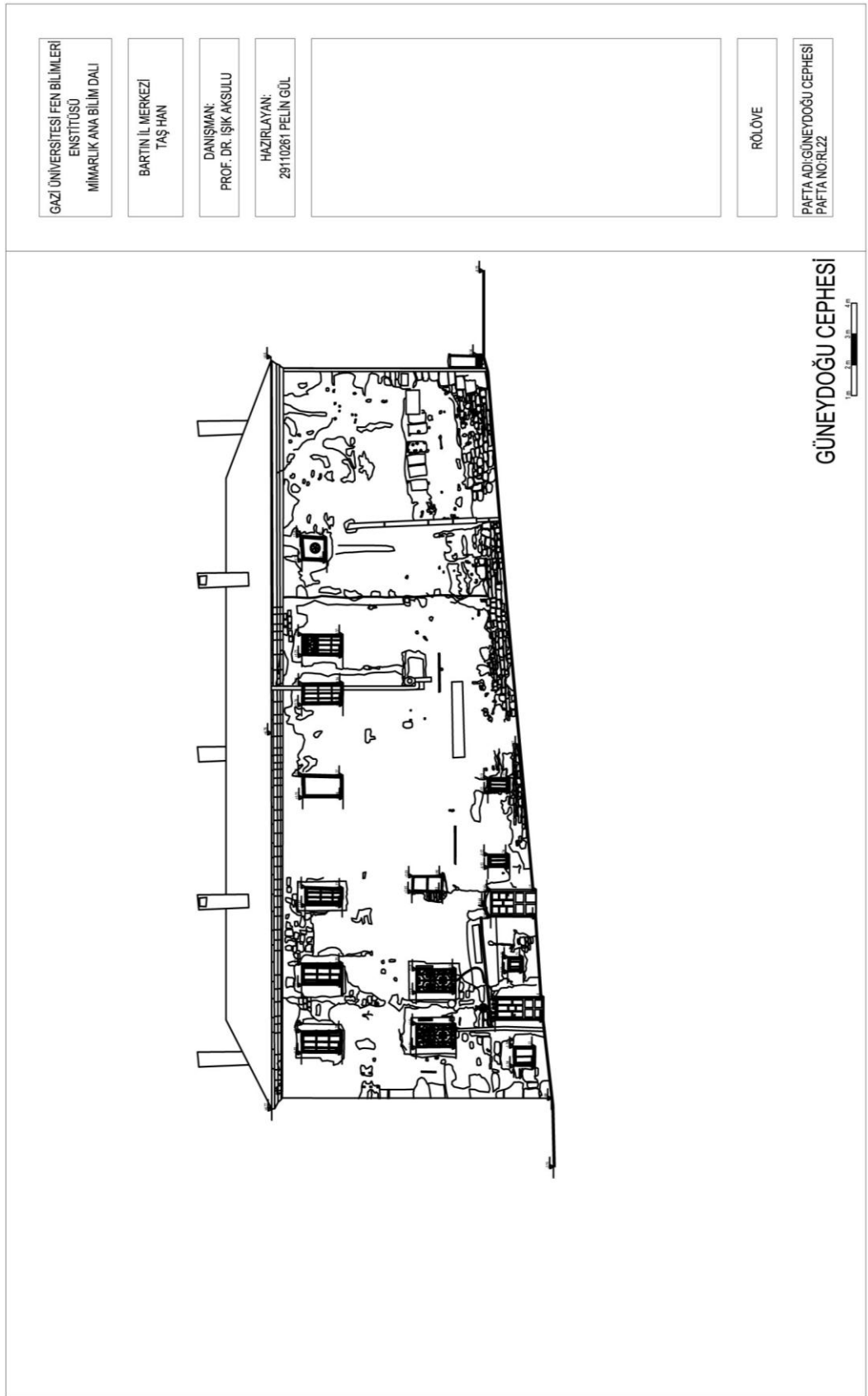
Ek-27 Rölöve F-F kesiti

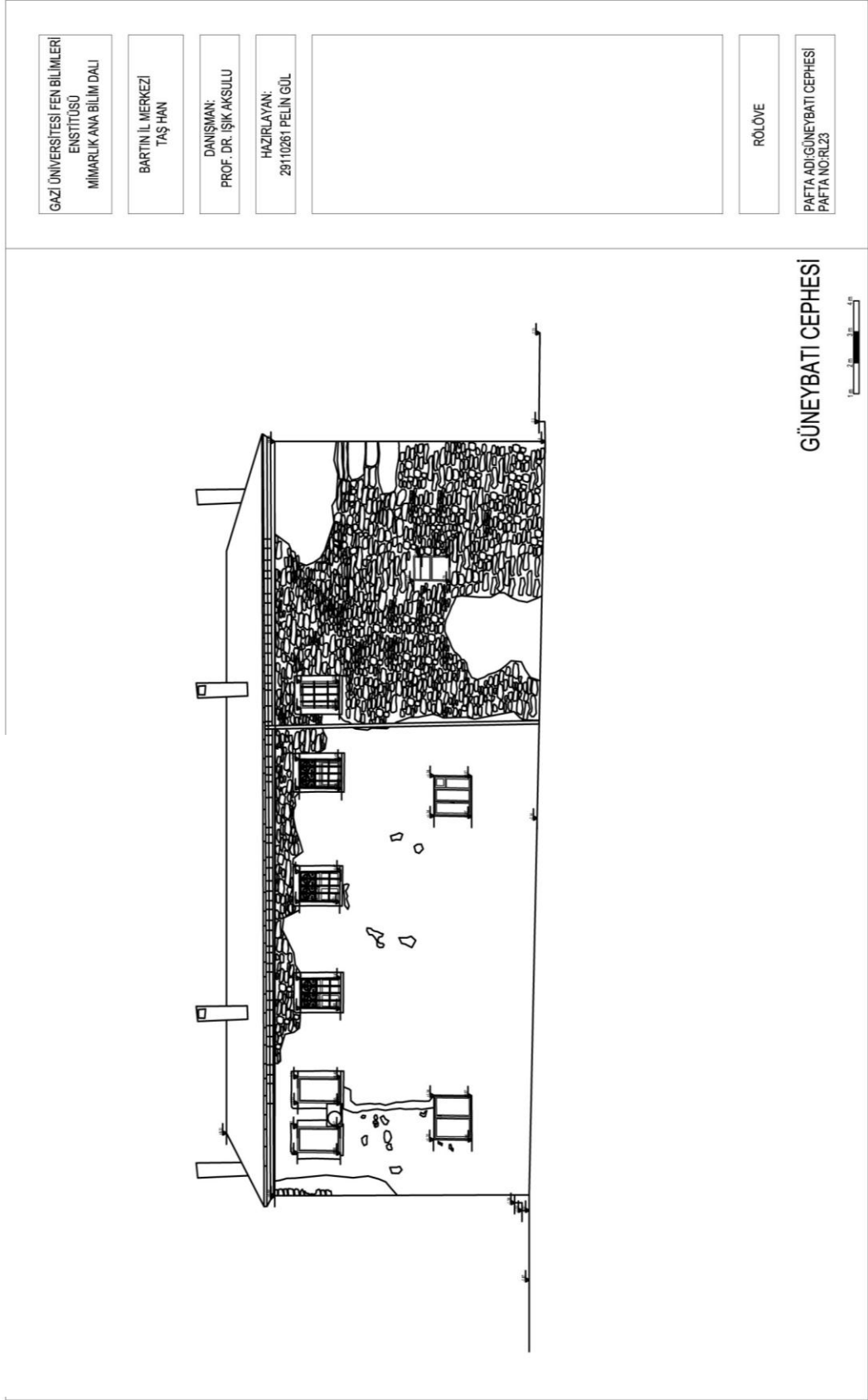
Ek-28 Rölöve kuzeydoğu cephesi

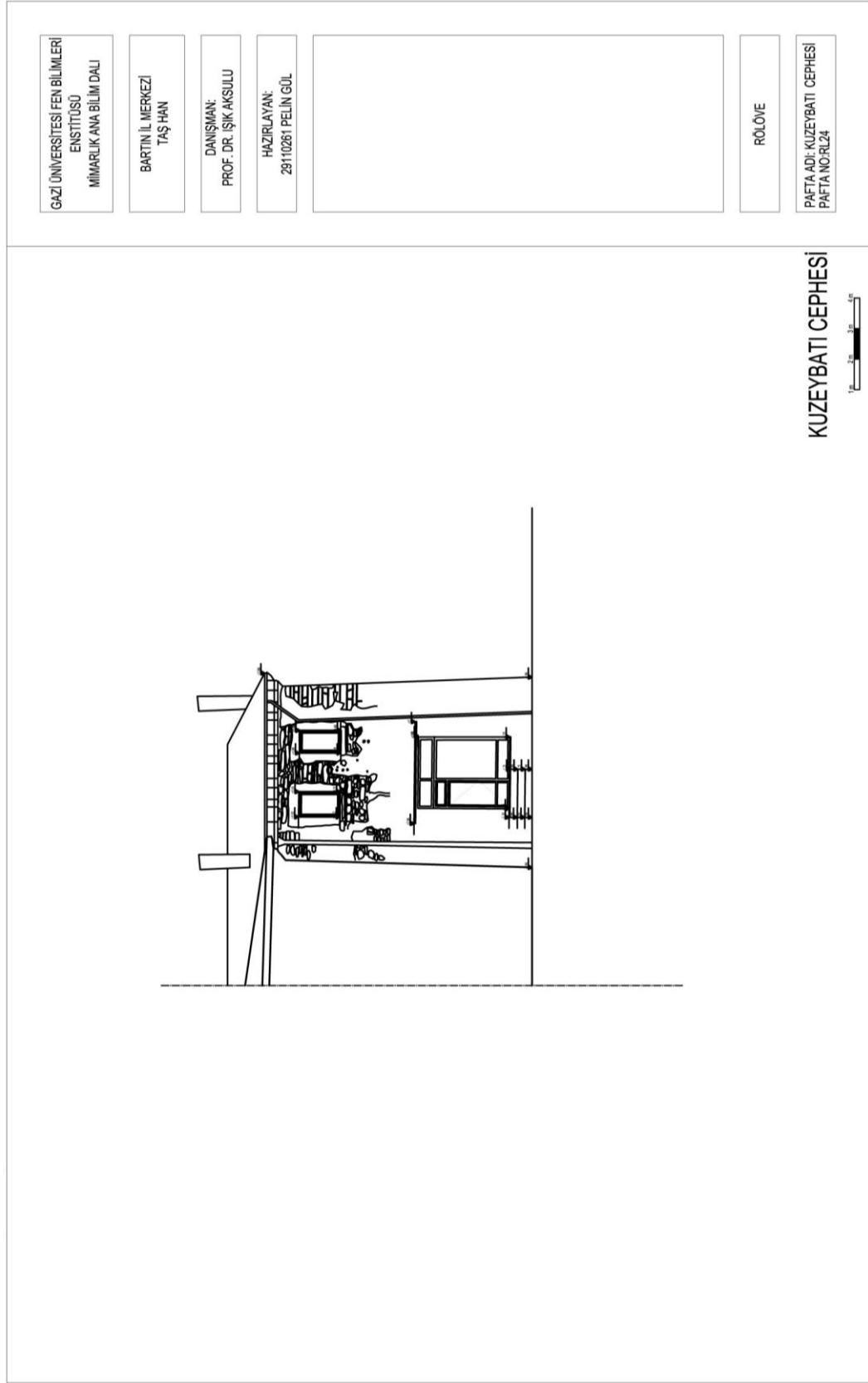
Ek-29 Rölöve gneydoğu cephesi

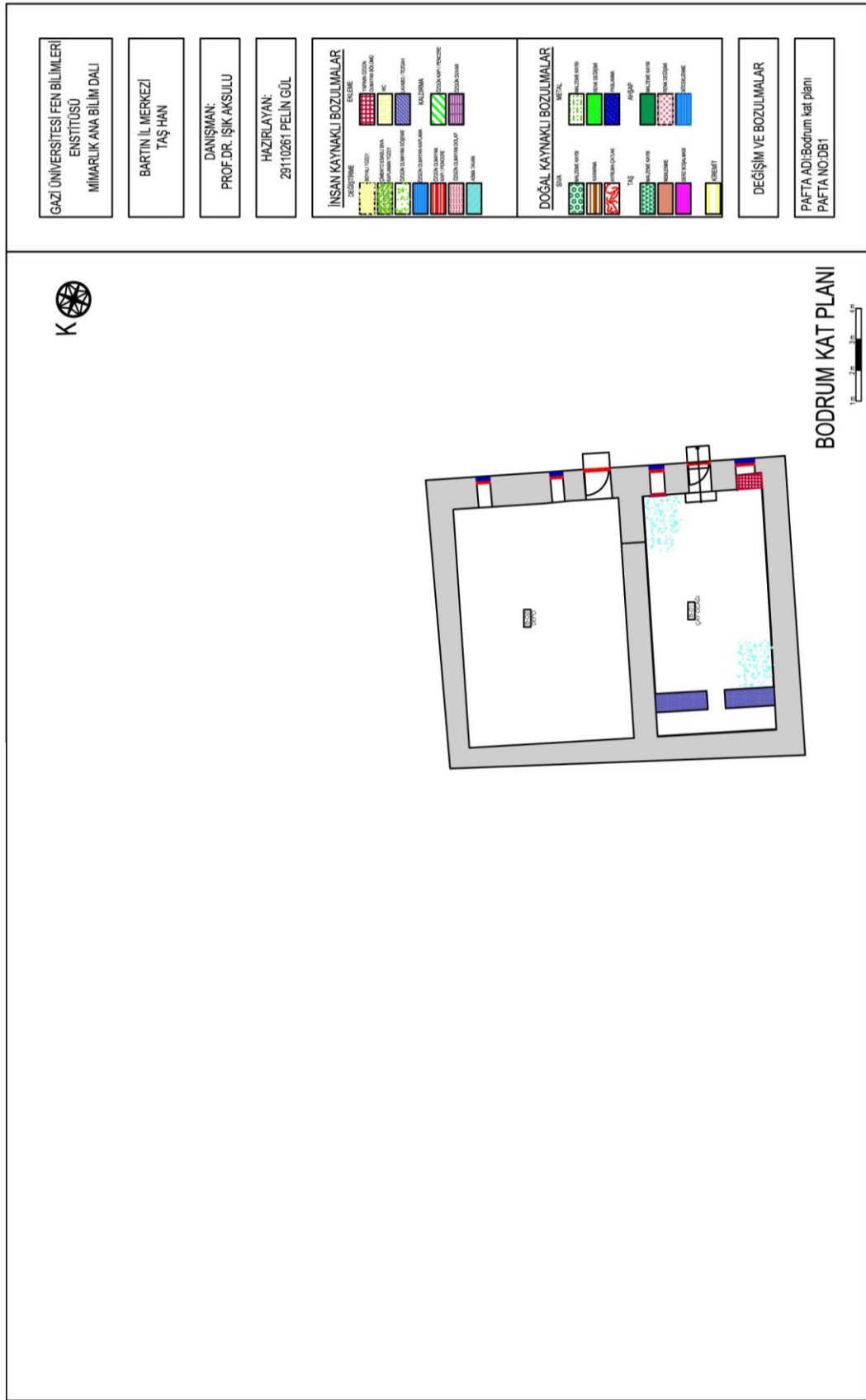
Ek-30 Rölöve güneybatı cephesi

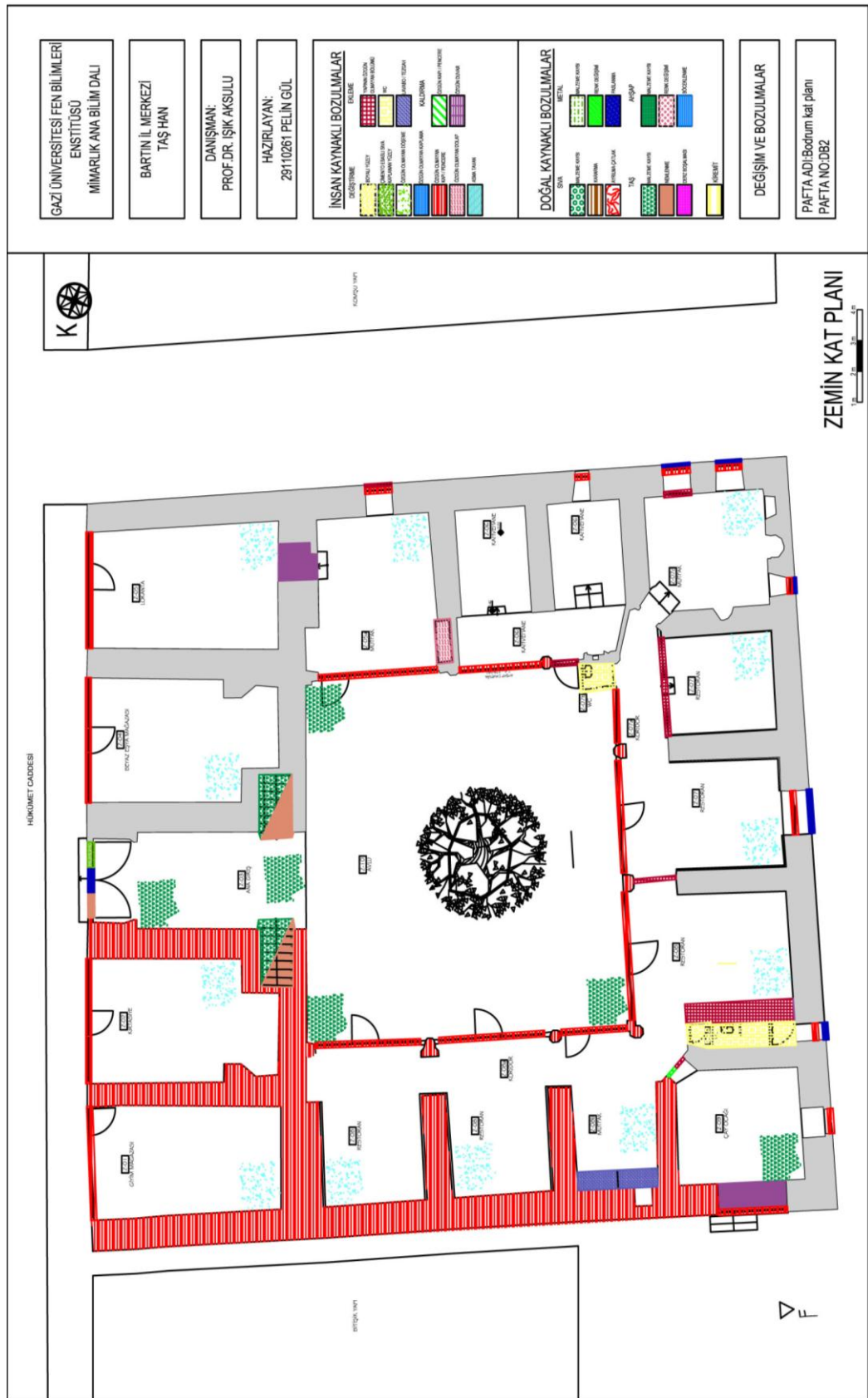
Ek-31 Rölöve kuzeybatı cephesi

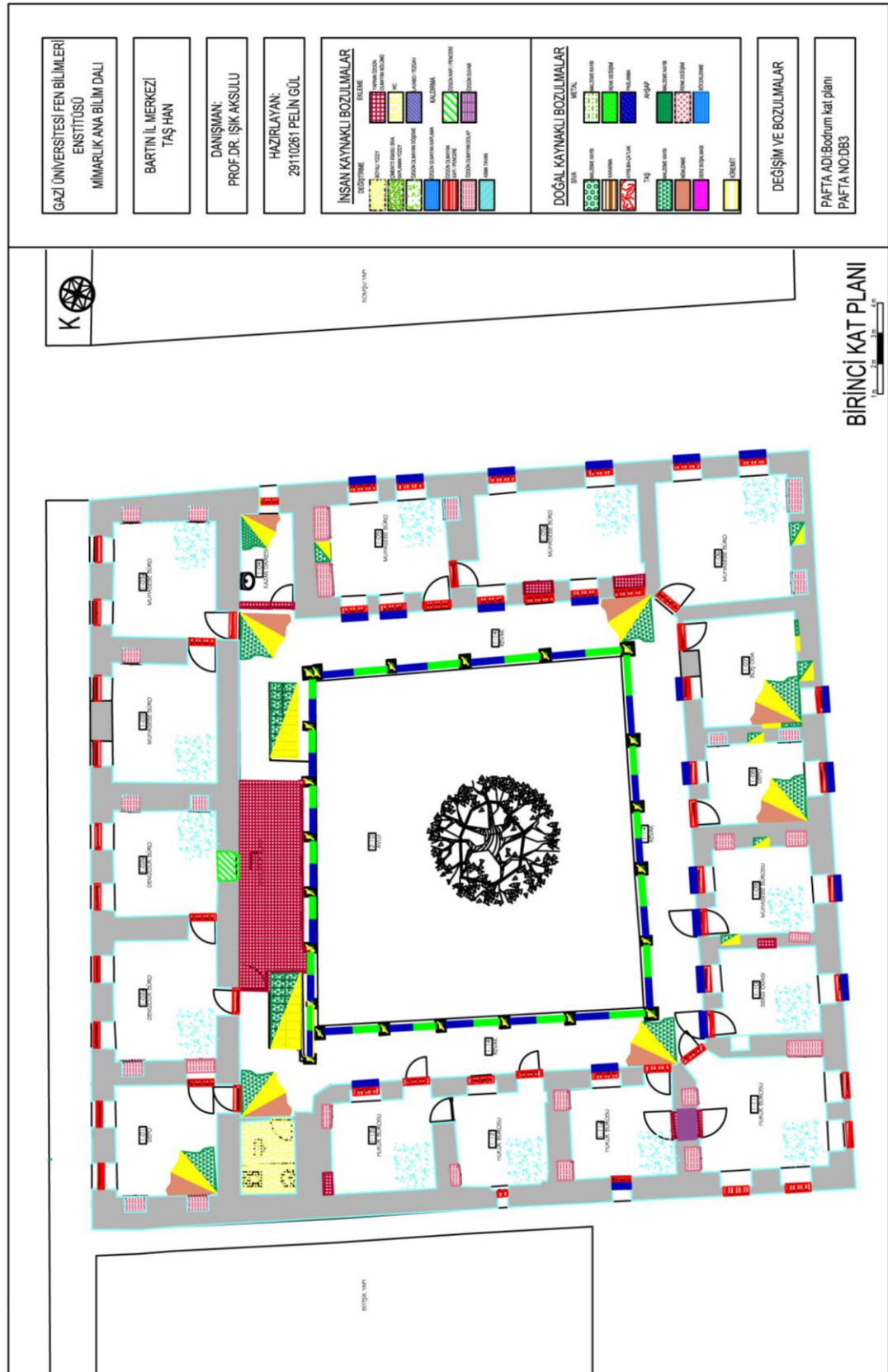
Ek-32 Değişim ve bozulmalar bodrum kat planı

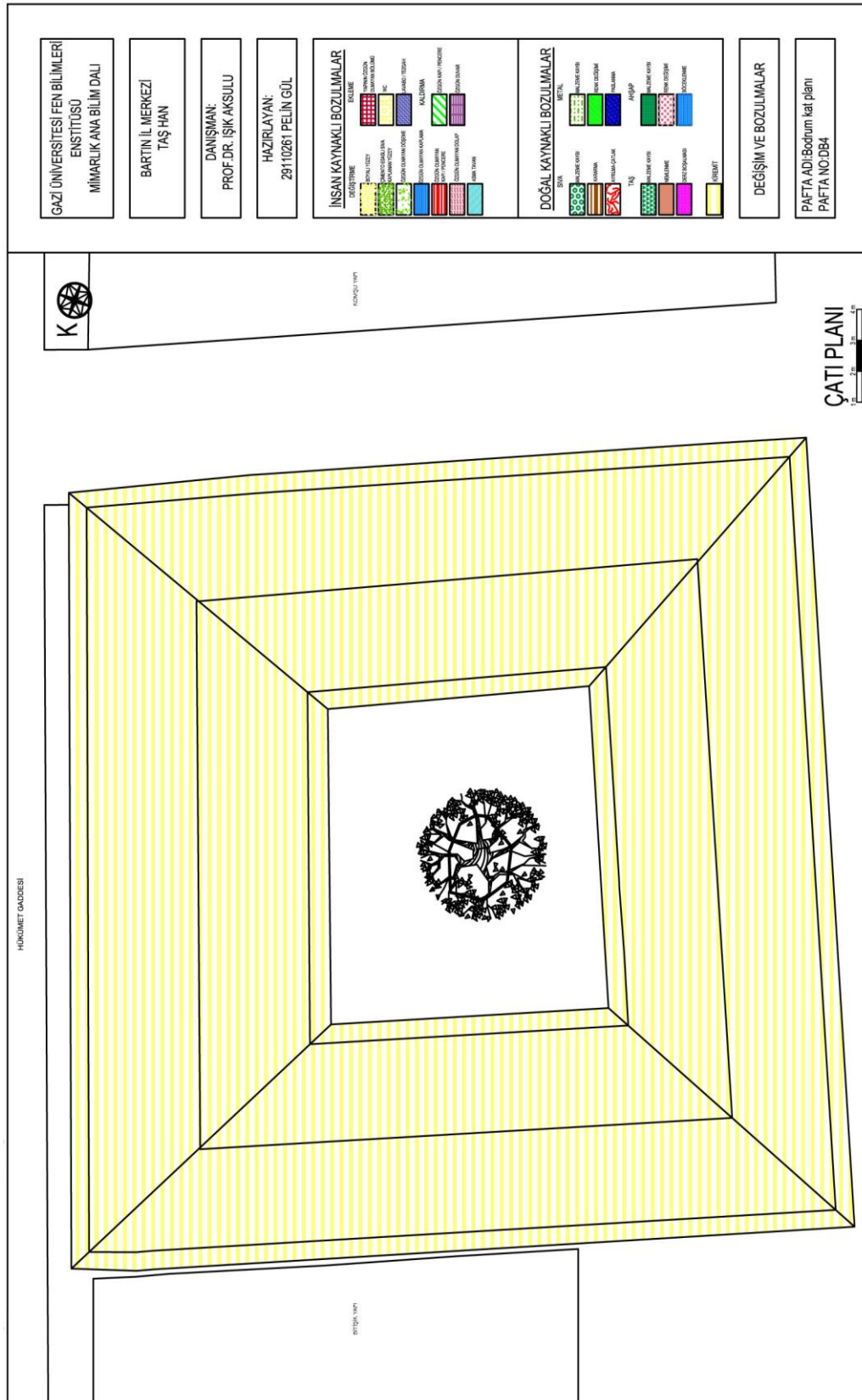
Ek-33 Değişim ve bozulmalar zemin kat planı

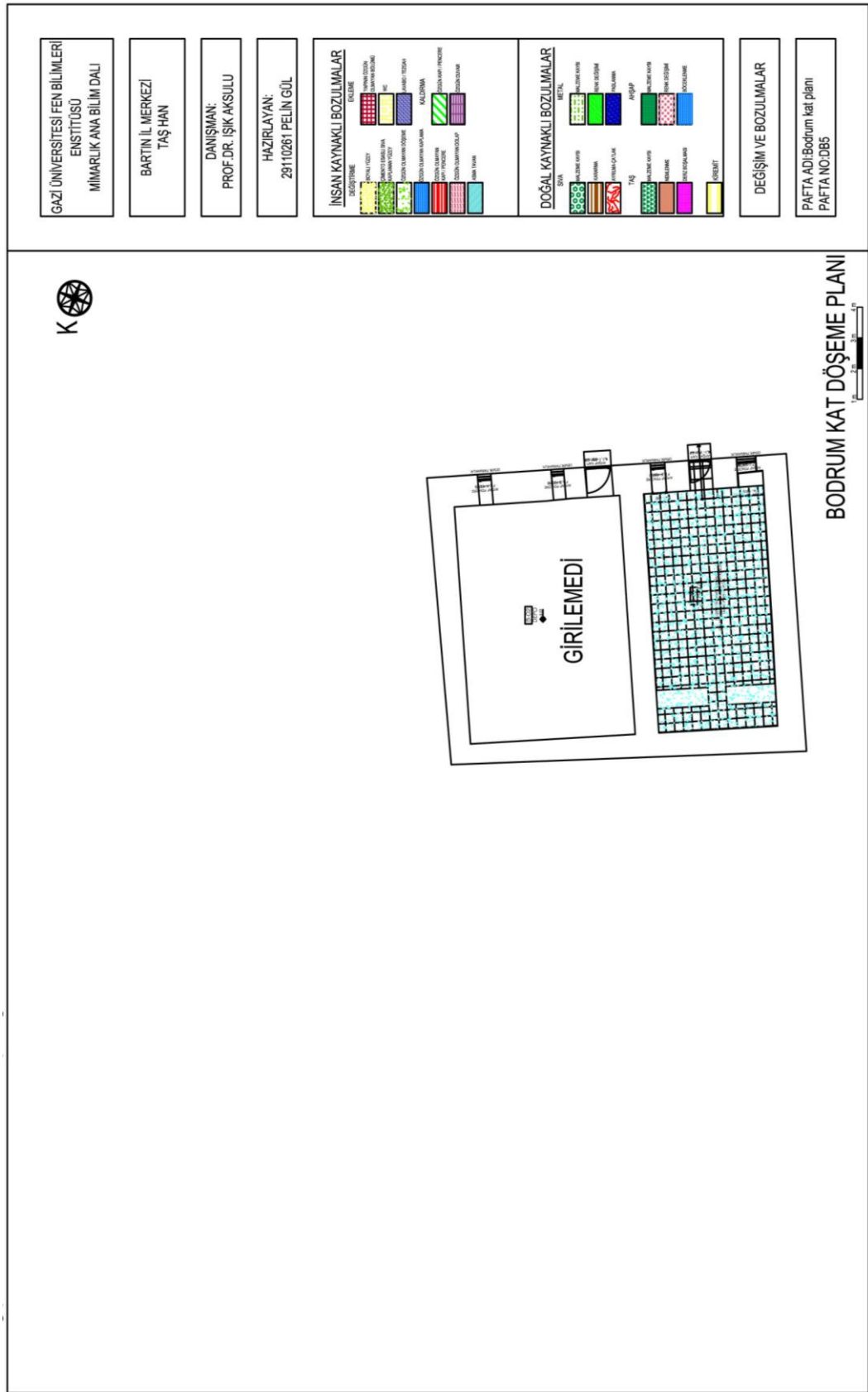
Ek-34 Değişim ve bozulmalar birinci kat planı

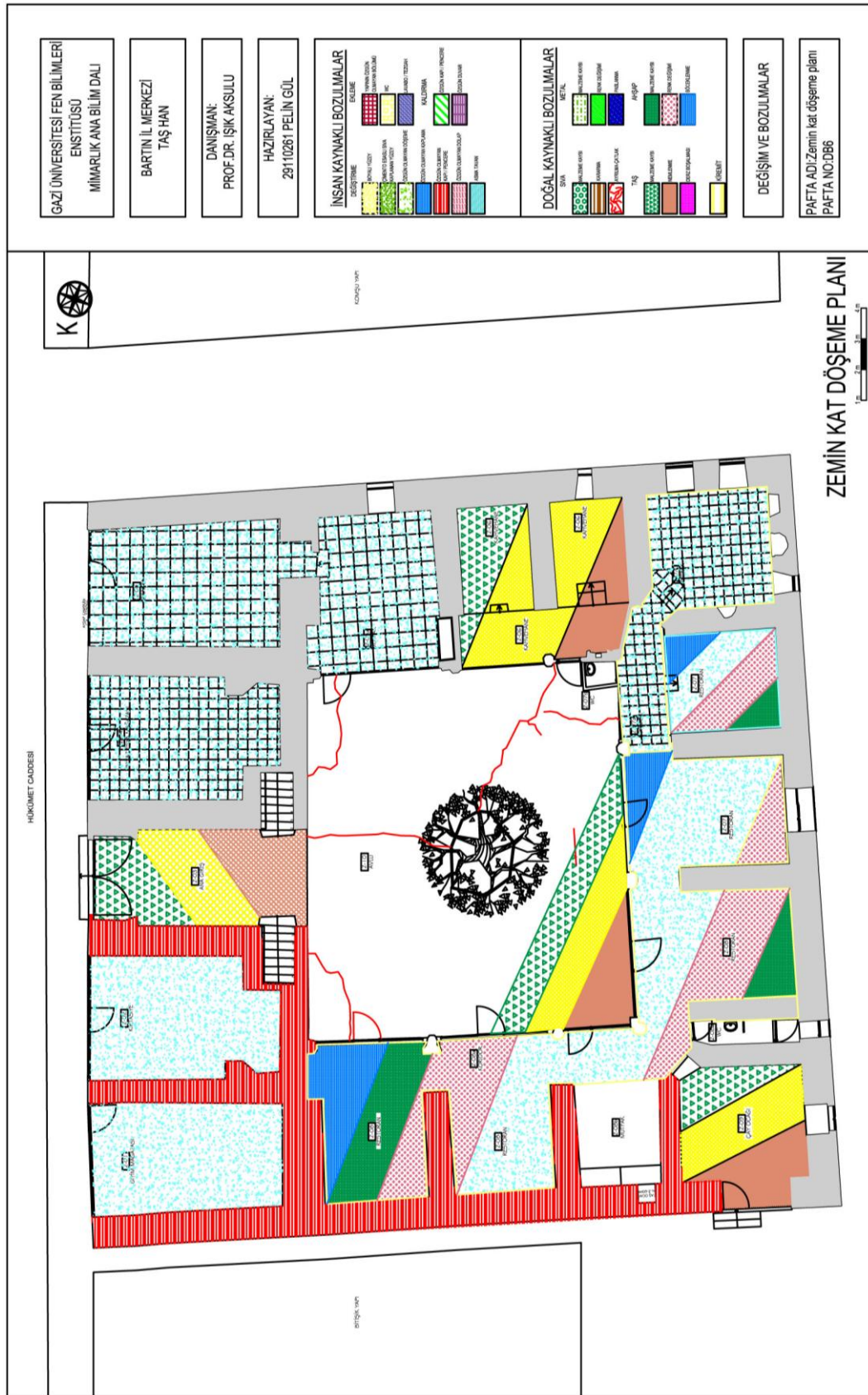
Ek-35 Değişim ve bozulmalar çatı planı

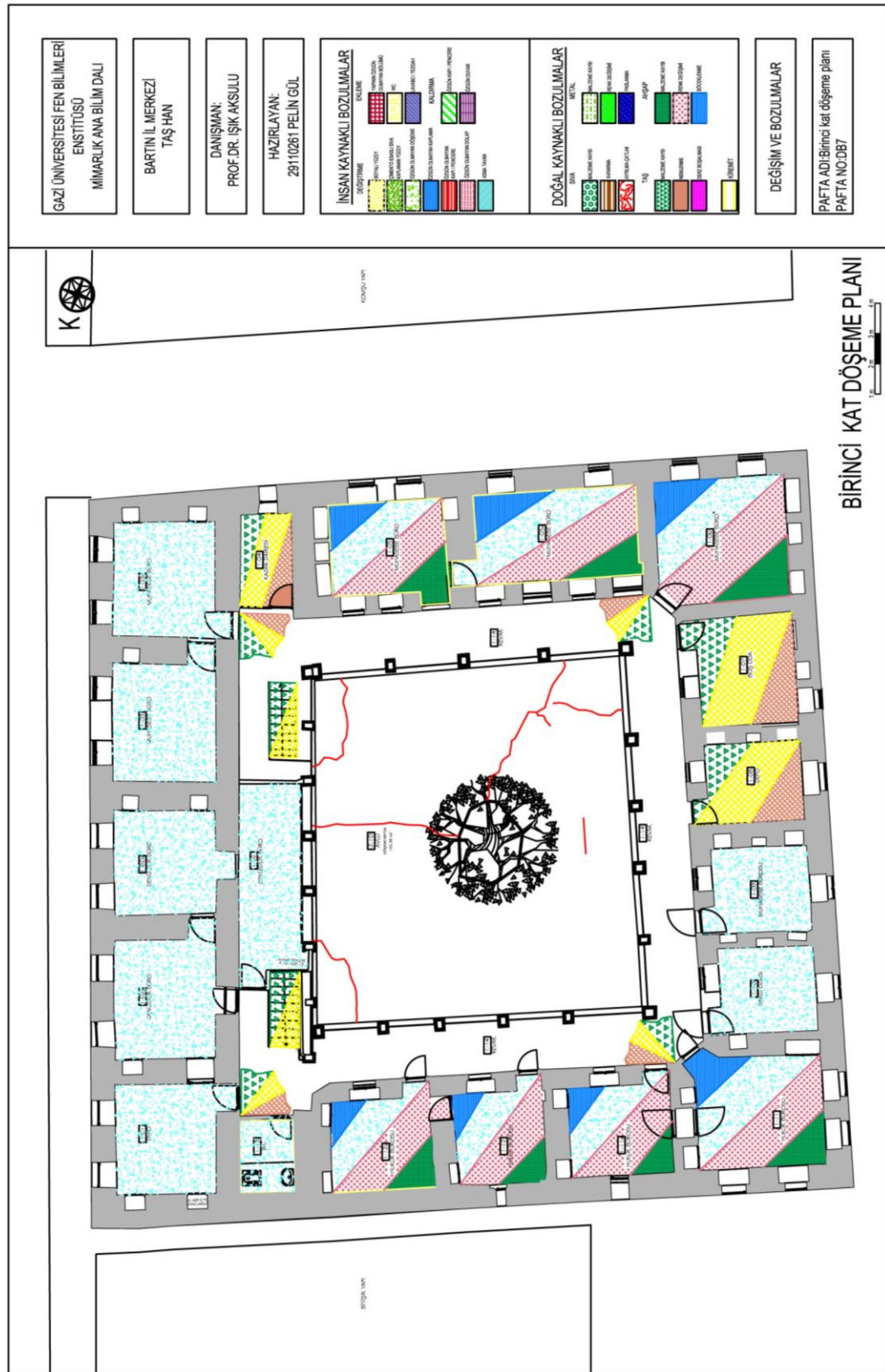
Ek-36 Değişim ve bozulmalar bodrum kat döşeme planı

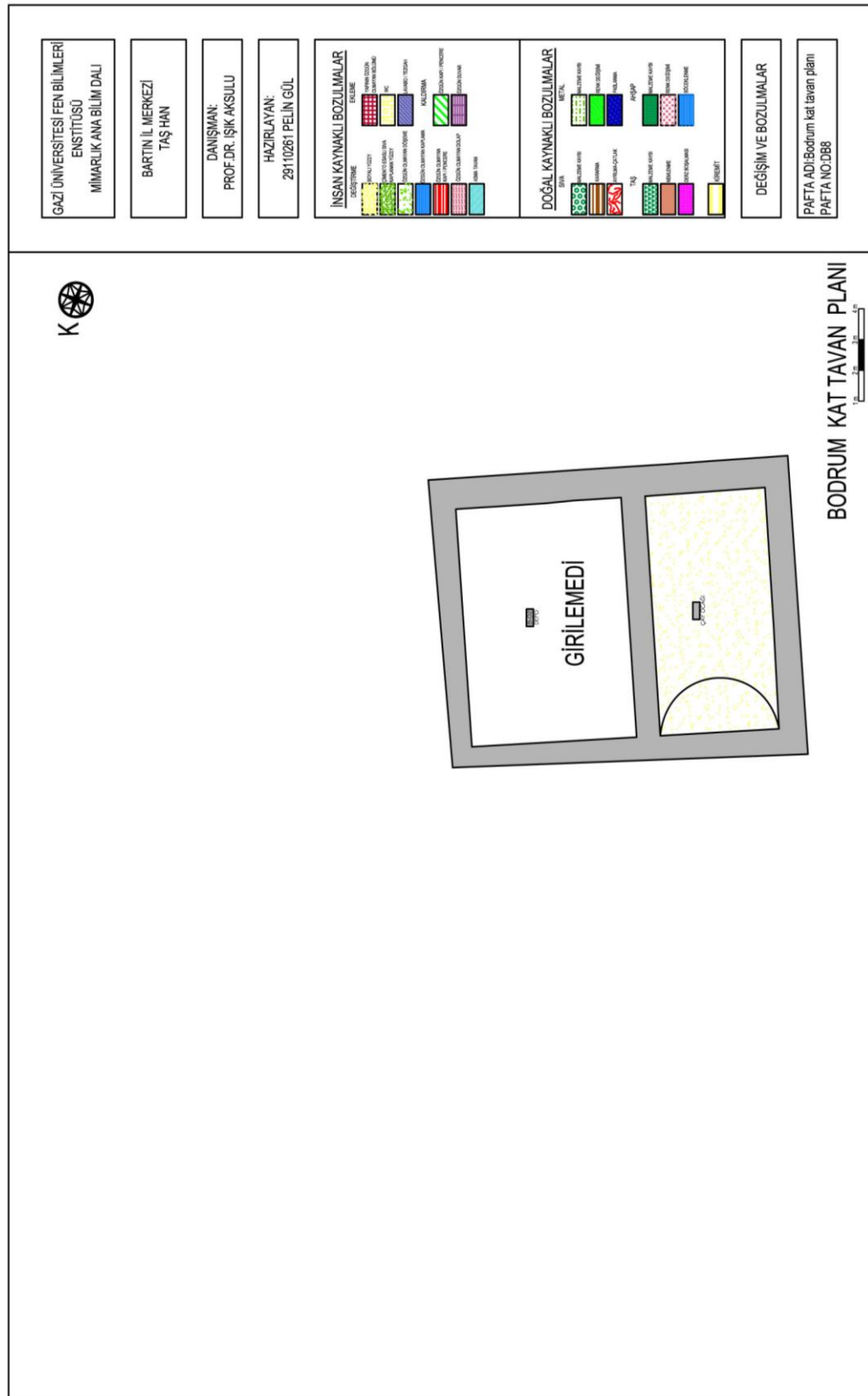
Ek-37 Değişim ve bozulmalar zemin kat döşeme planı

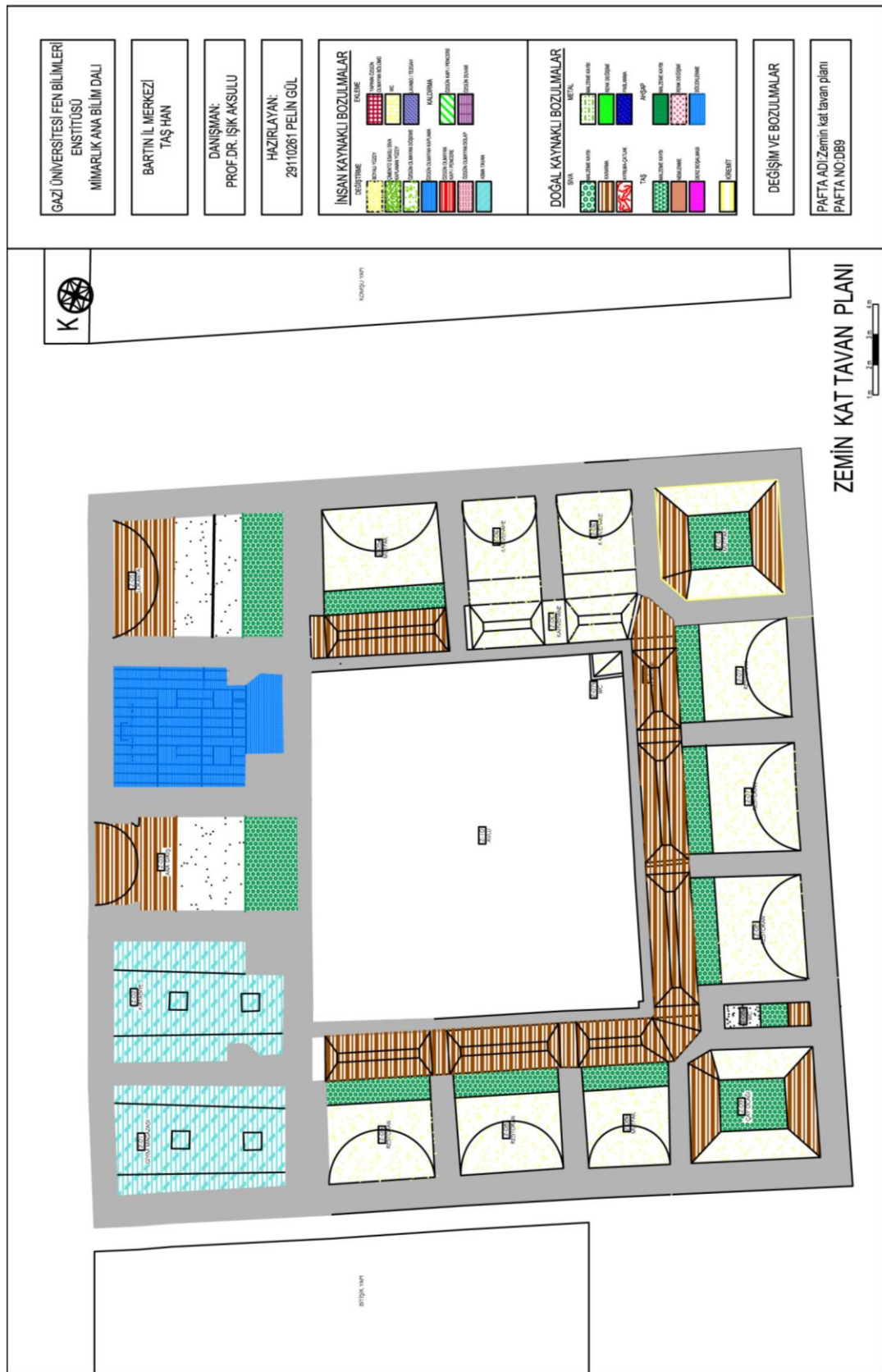
Ek-38 Değişim ve bozulmalar birinci kat döşeme planı

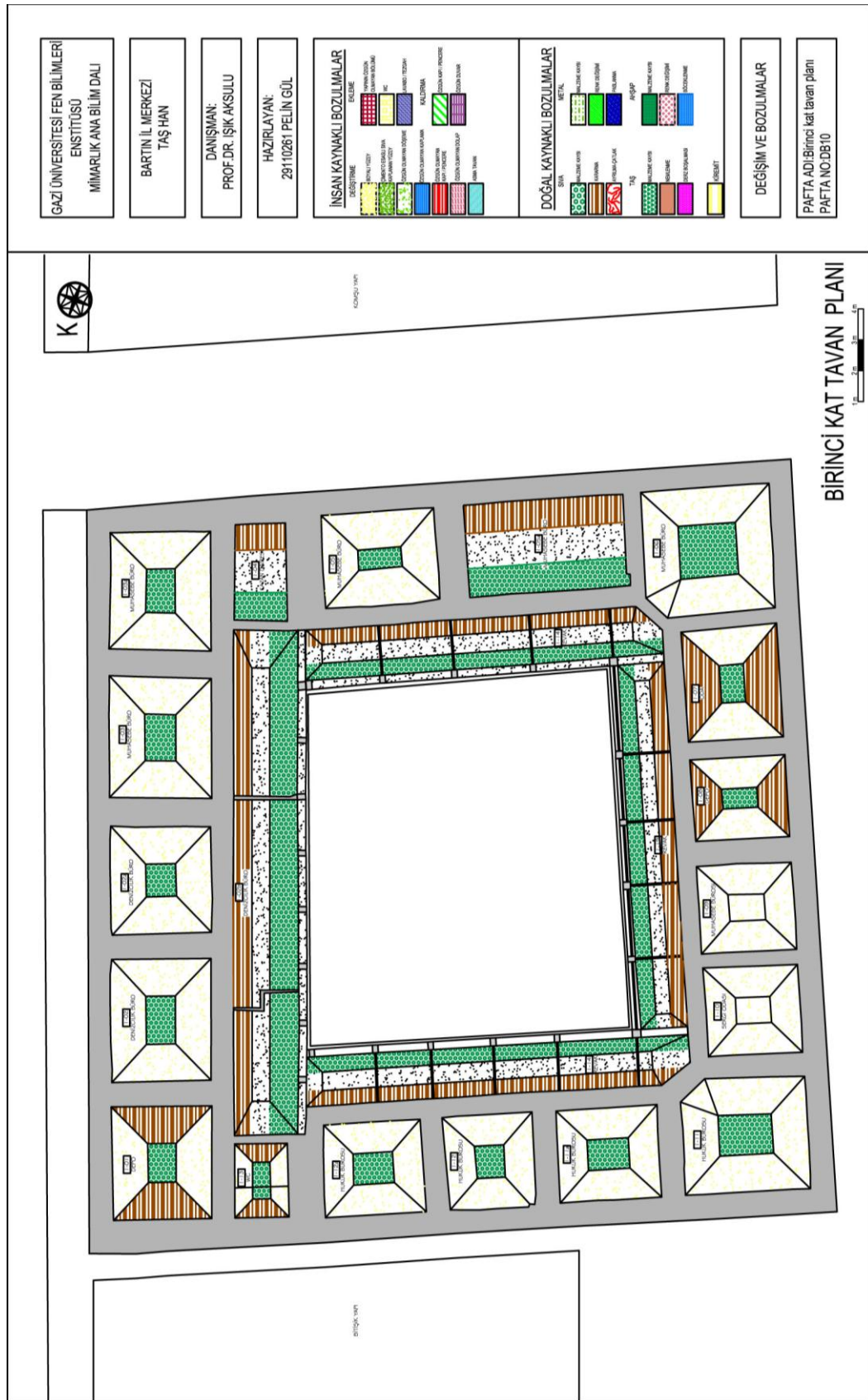
Ek-39 Değişim ve bozulmalar bodrum kat tavan planı

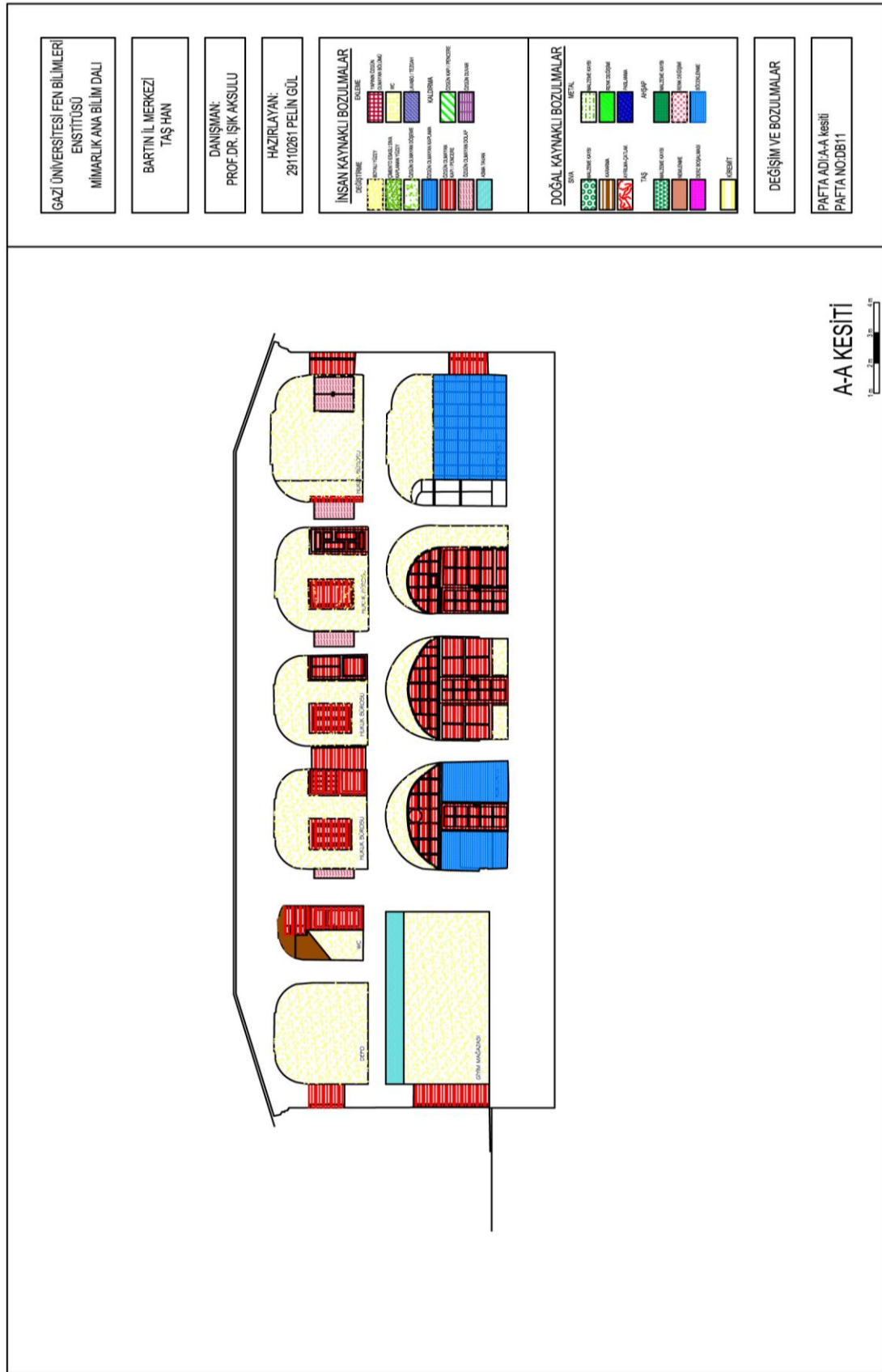
Ek-40 Değişim ve bozulmalar zemin kat tavan planı

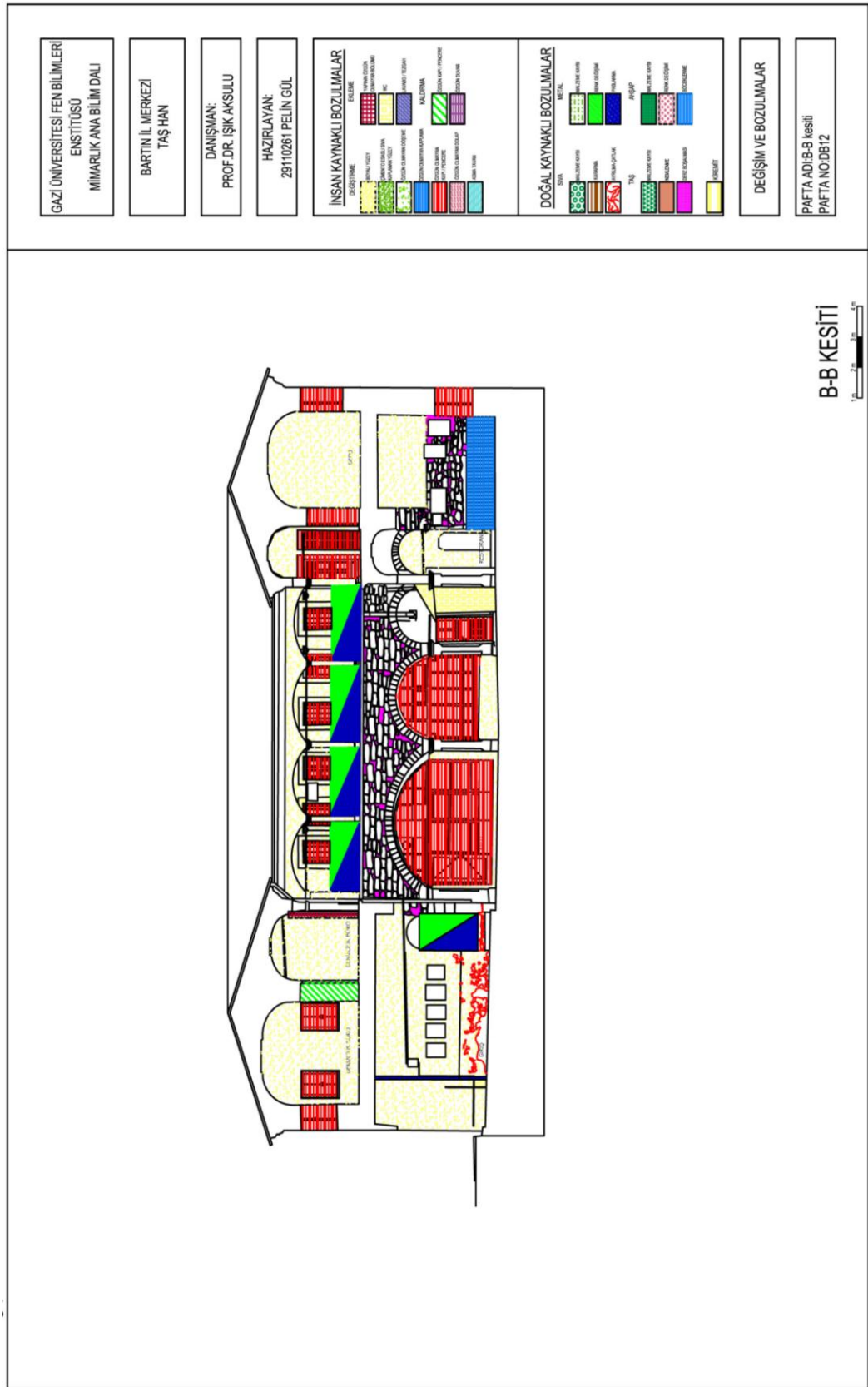
Ek-41 Değişim ve bozulmalar birinci kat tavan planı

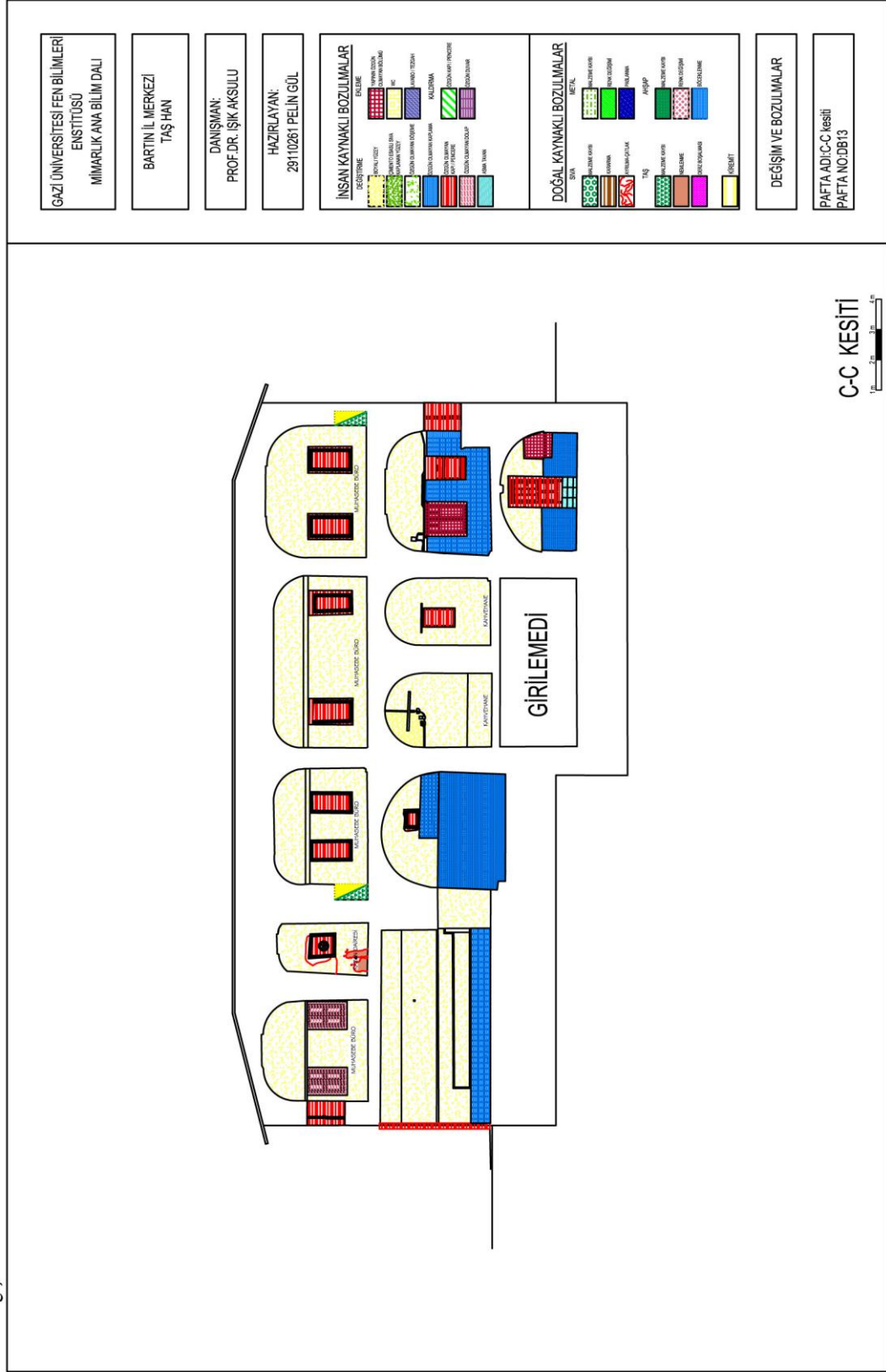
Ek-42 Değişim ve bozulmalar A-A kesiti

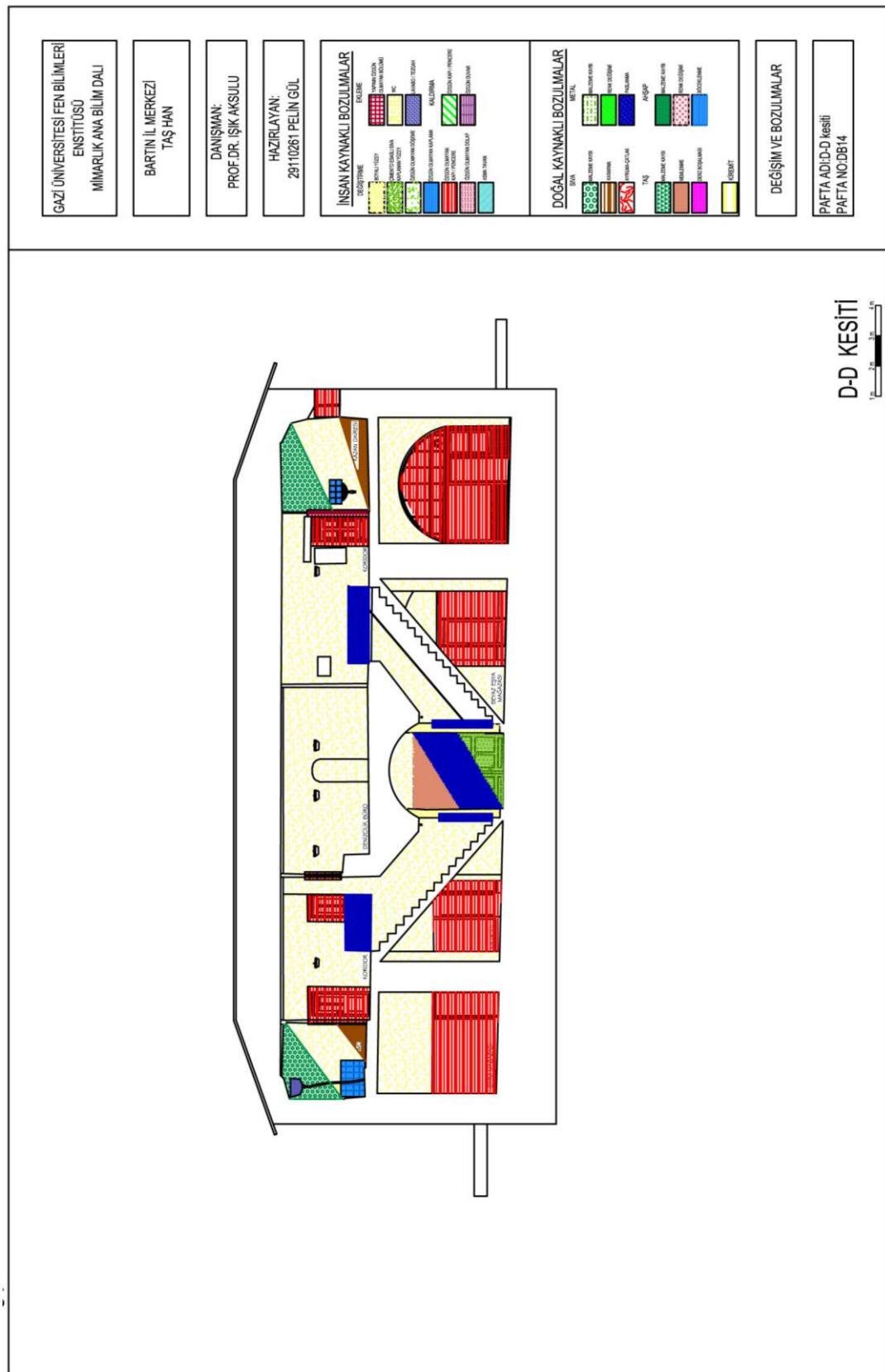
Ek-43 Değişim ve bozulmalar B-B kesiti

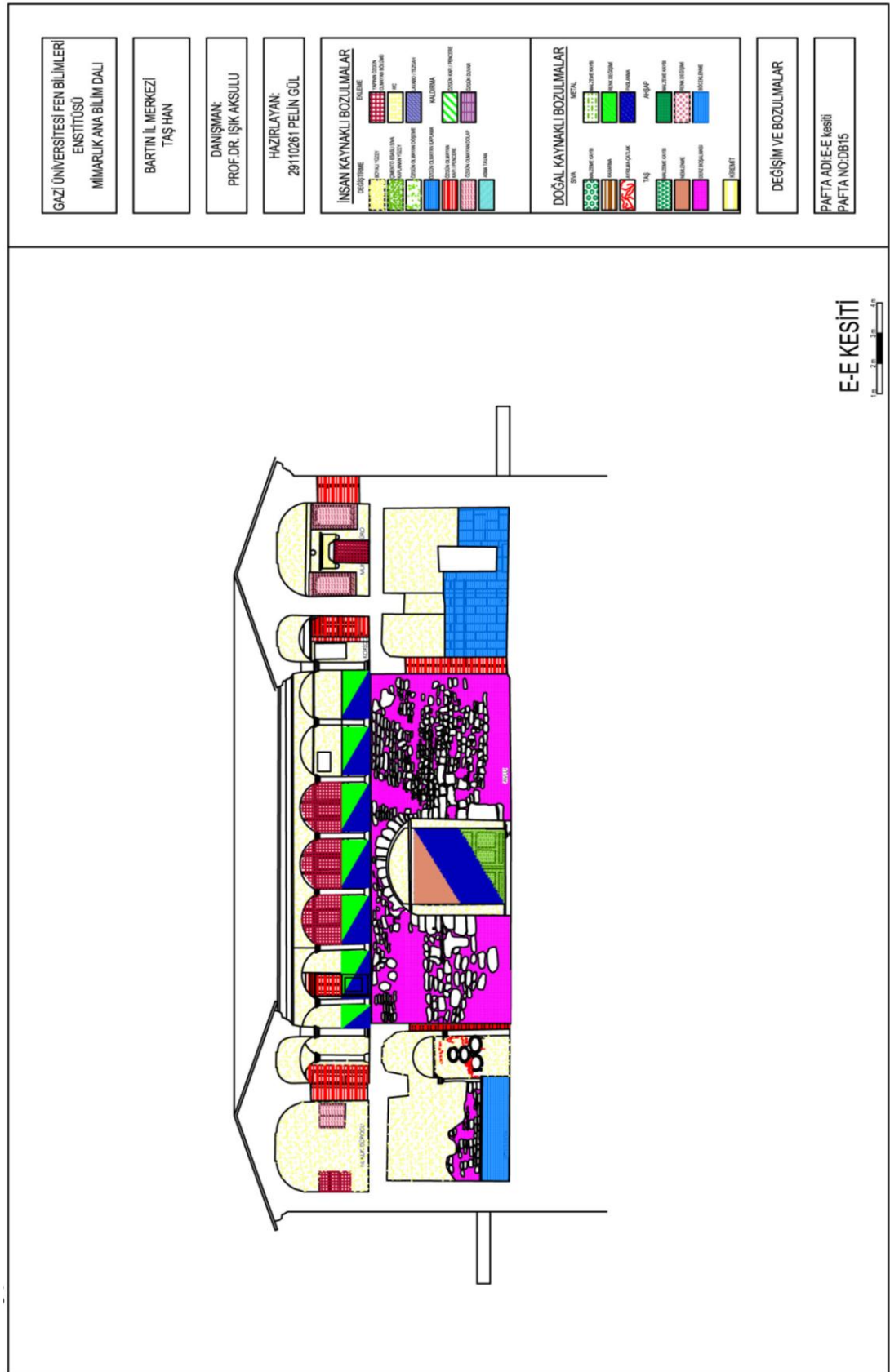
Ek-44 Değişim ve bozulmalar C-C kesiti

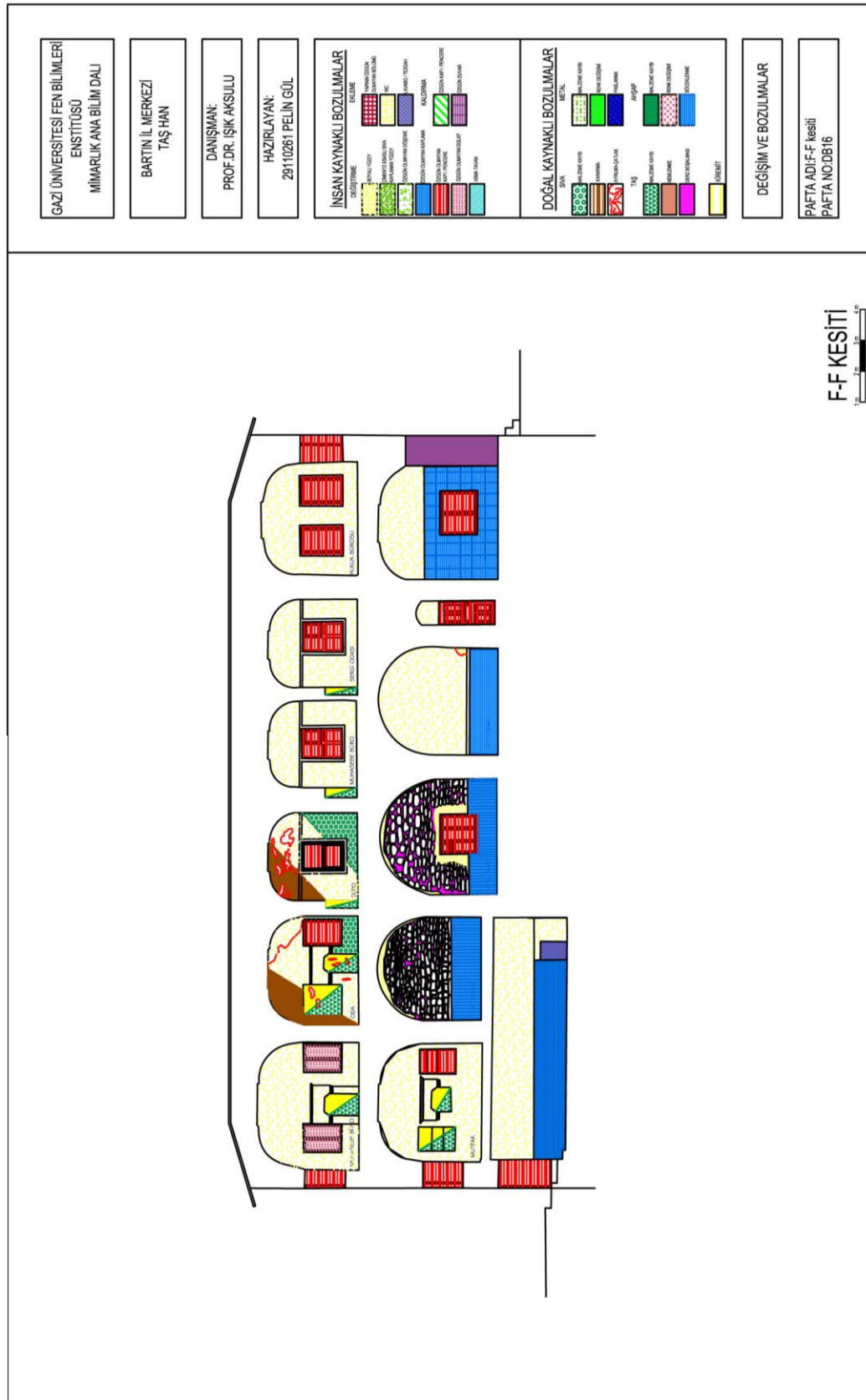
Ek-45 Değişim ve bozulmalar D-D kesiti

Ek-46 Değişim ve bozulmalar E-E kesiti

Ek-47 Değişim ve bozulmalar F-F kesiti

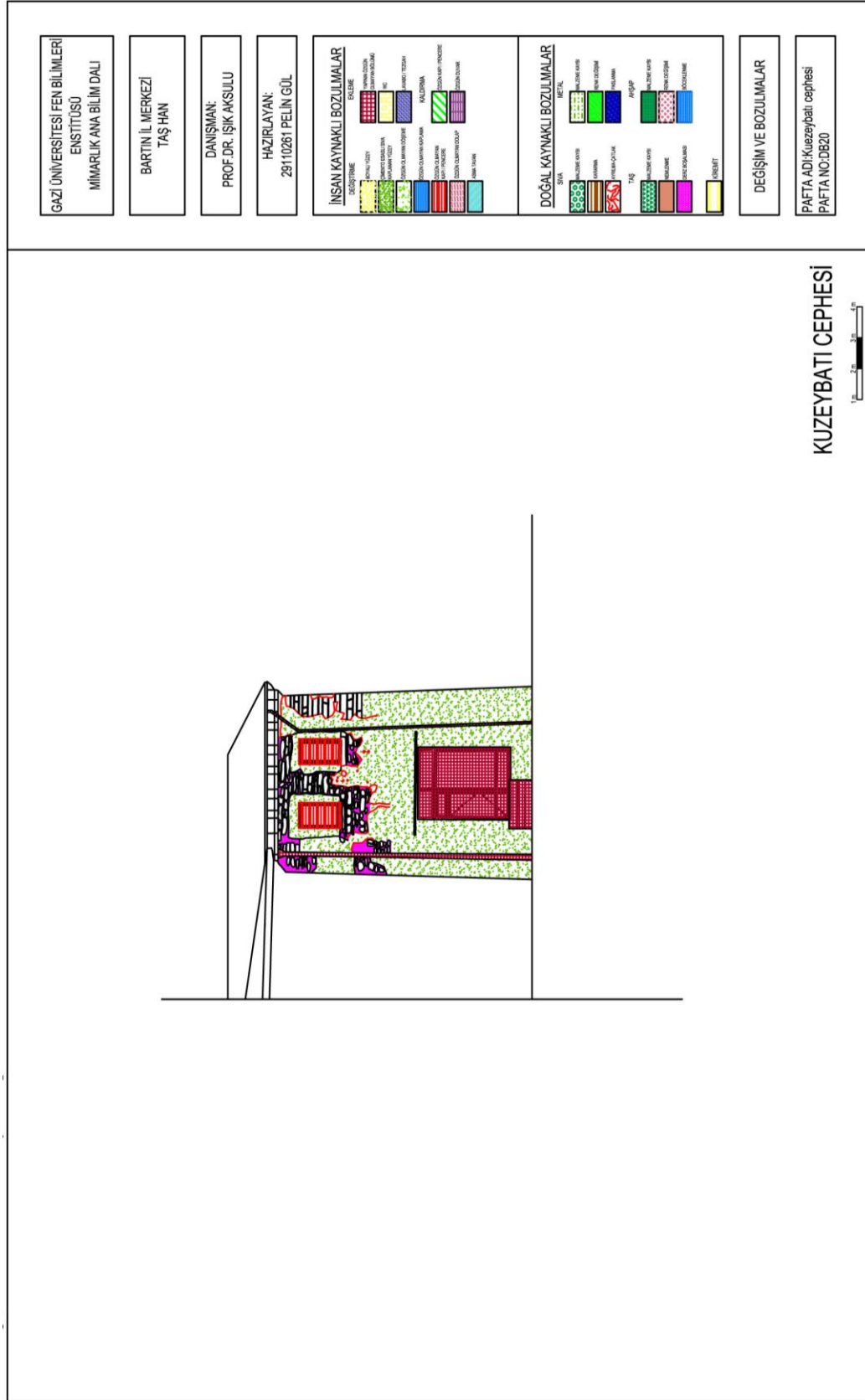
Ek-49 Değişim ve bozulmalar güneydoğu cephesi

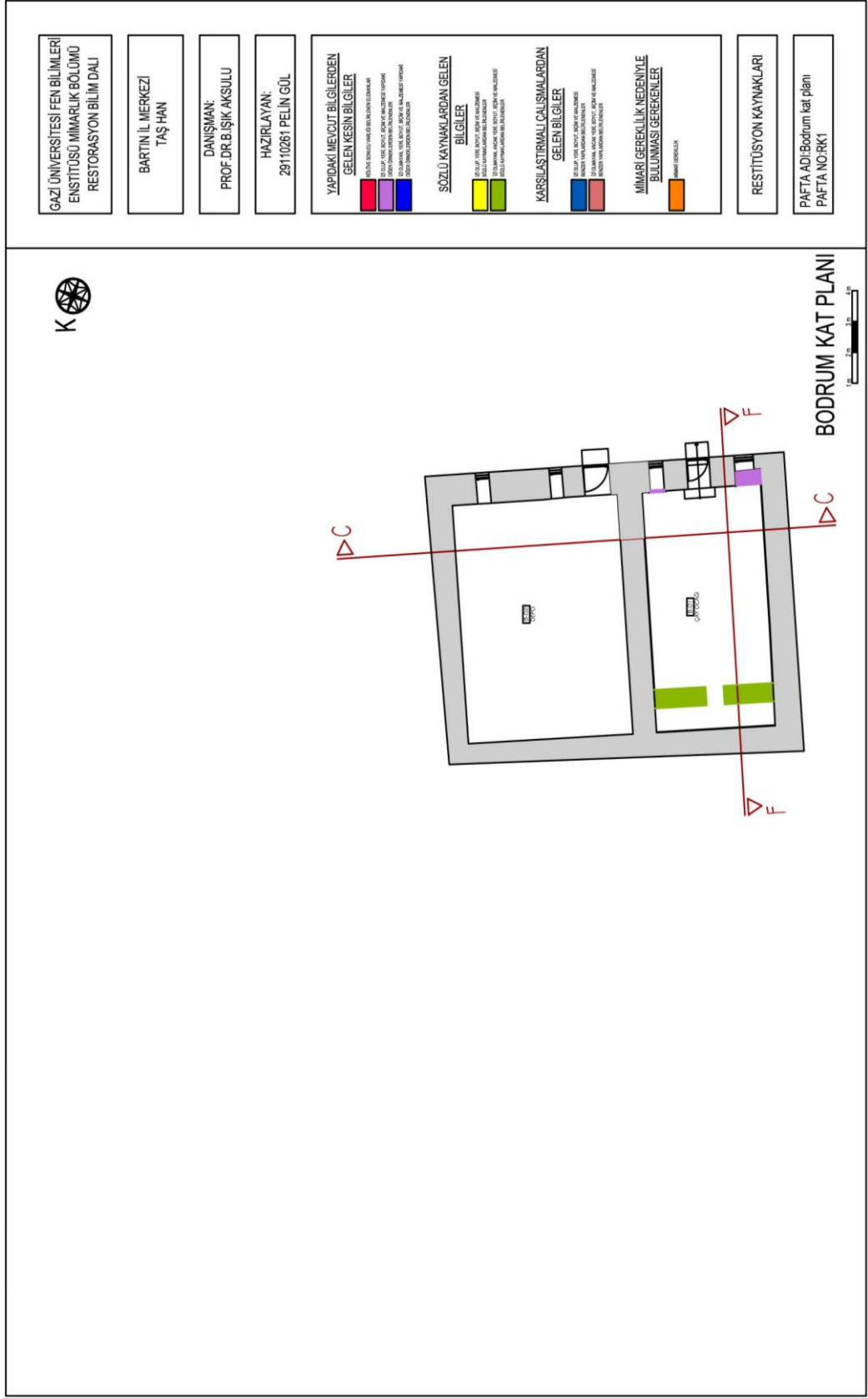
Ek-50 Değişim ve bozulmalar güneybatı cephesi

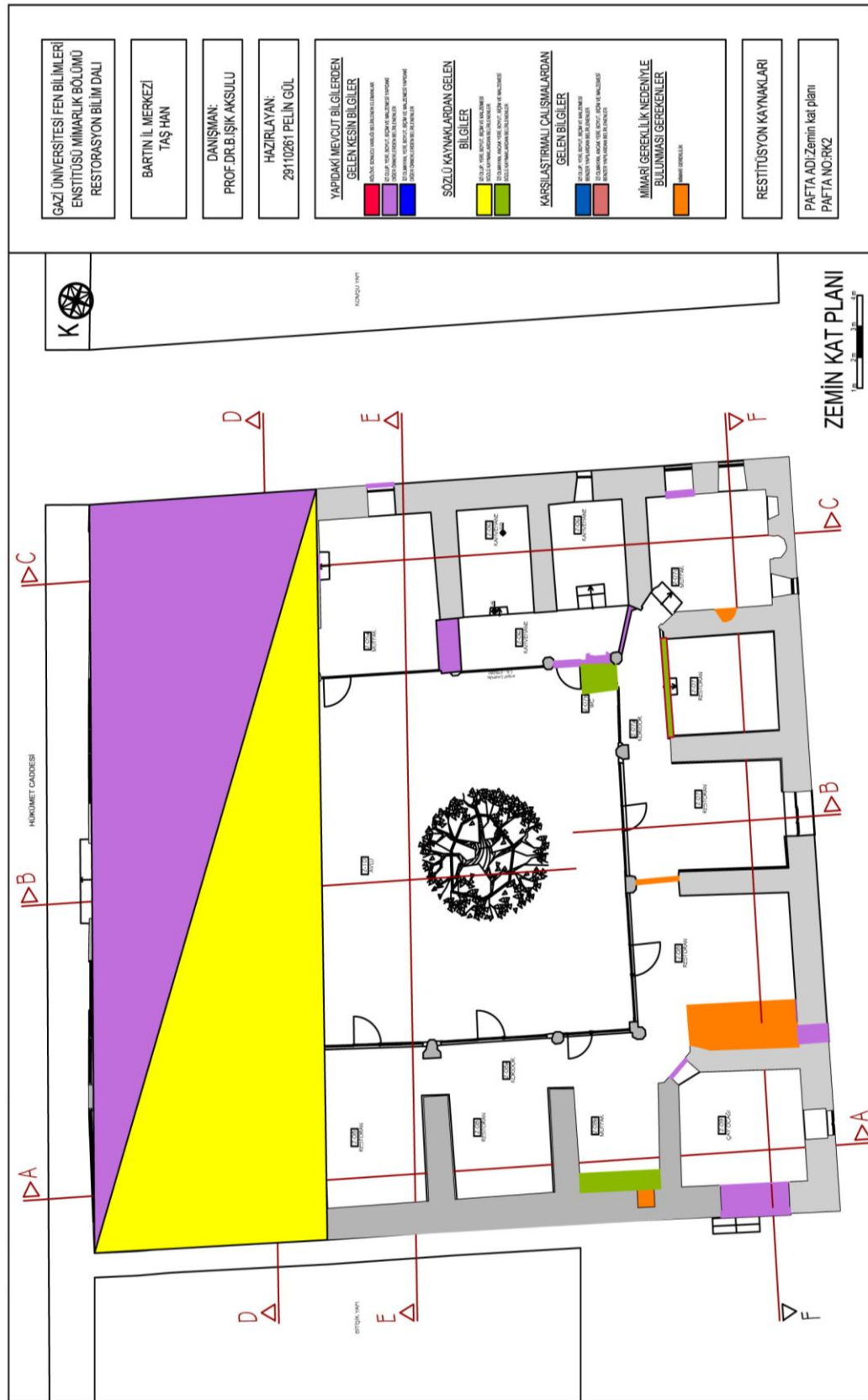
Ek-51 Değişim ve bozulmalar kuzeybatı cephesi

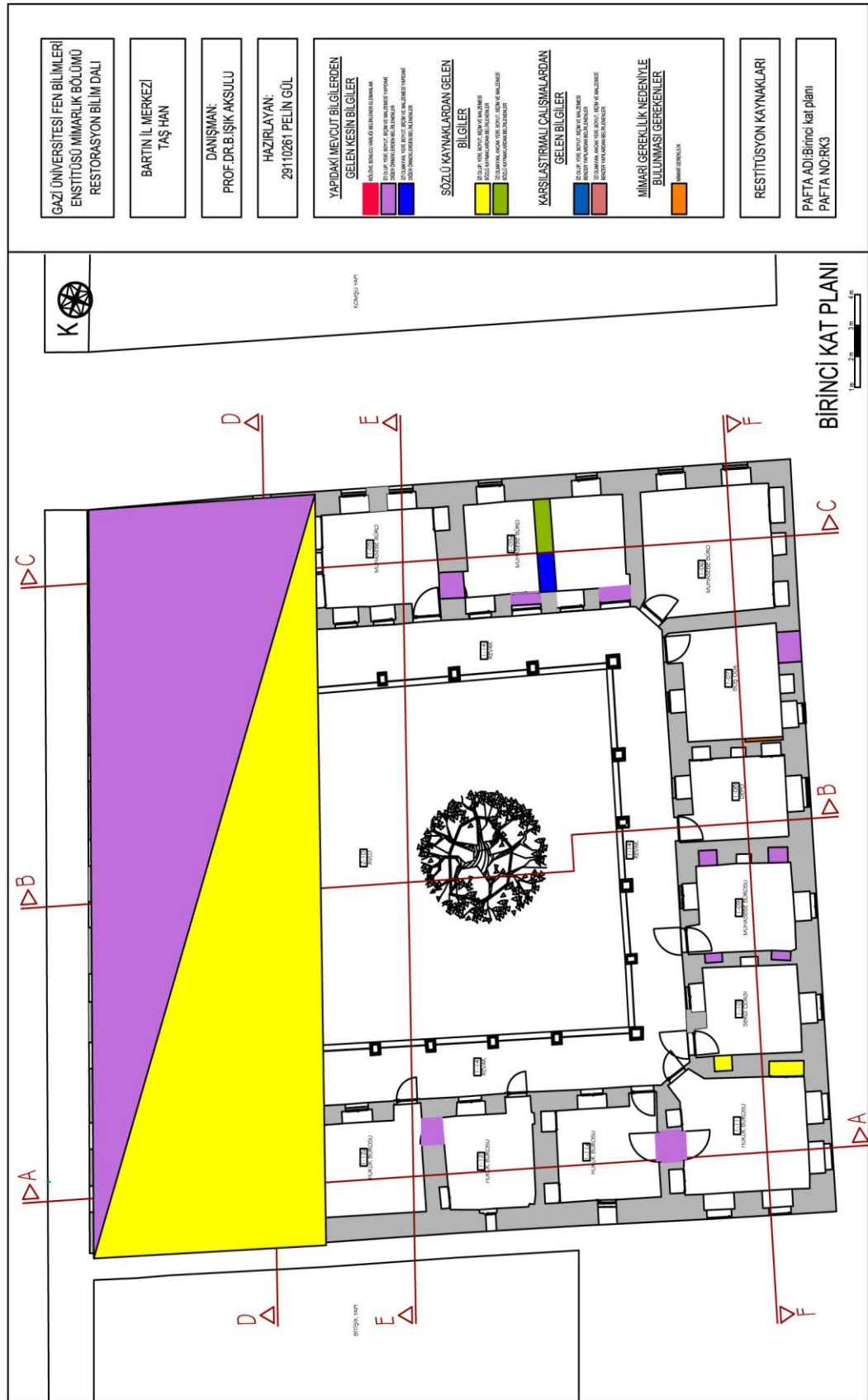
Ek-52 Restitüsyon kaynakları bodrum kat planı

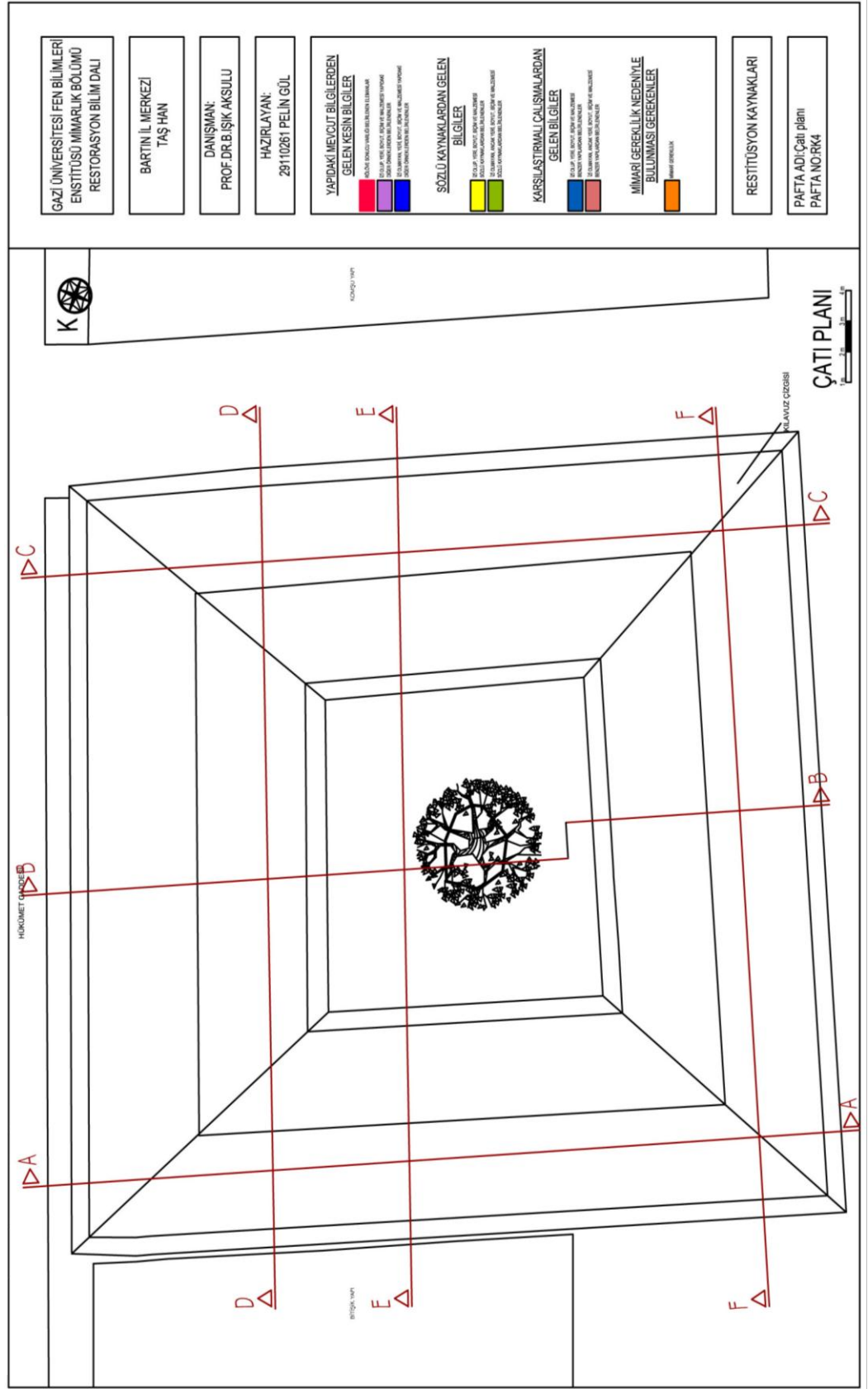
Ek-53 Restitusyon kaynakları zemin kat planı

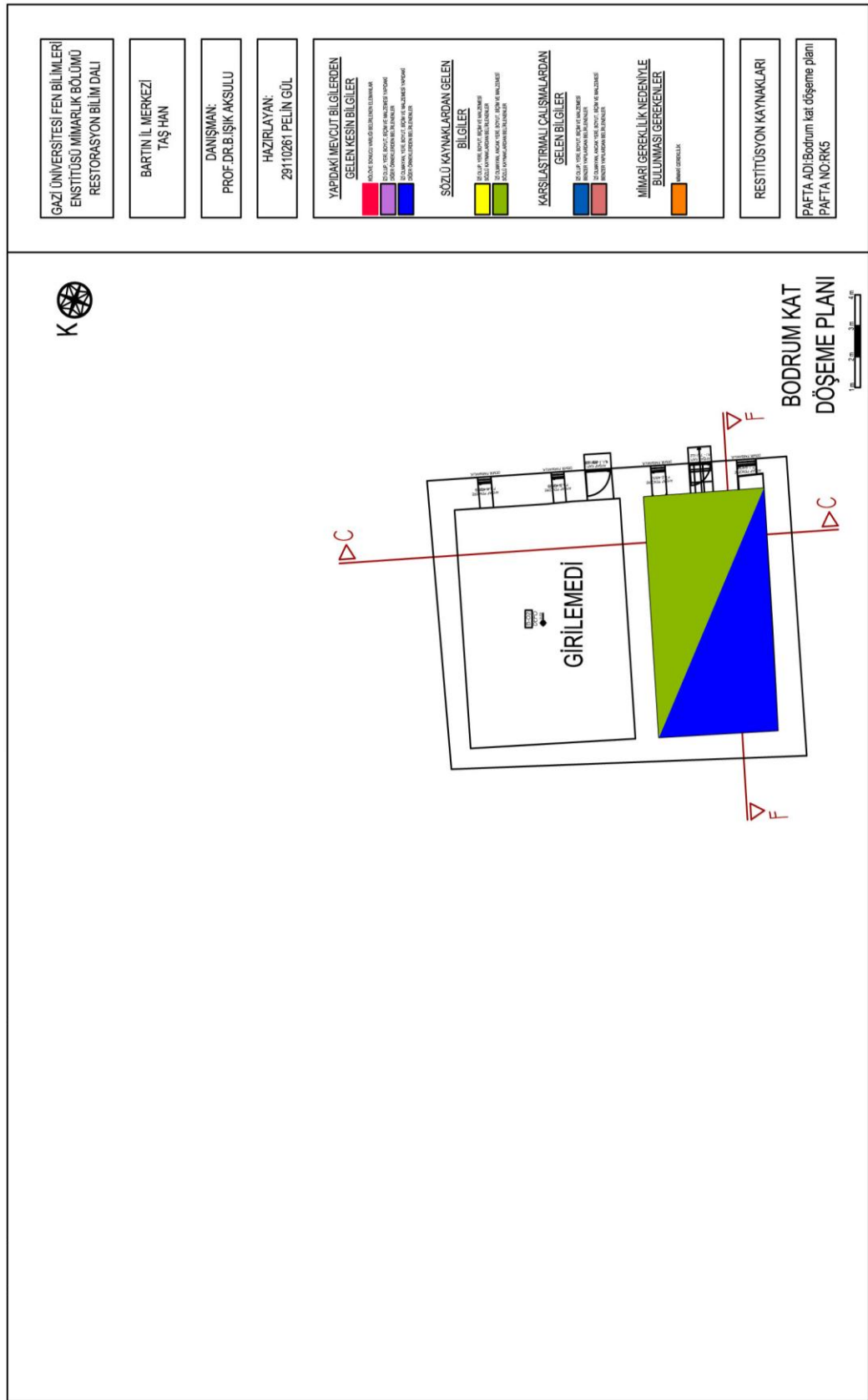
Ek-54 Restitüsyon kaynakları birinci kat planı

Ek-55 Restitüsyon kaynakları çatı planı

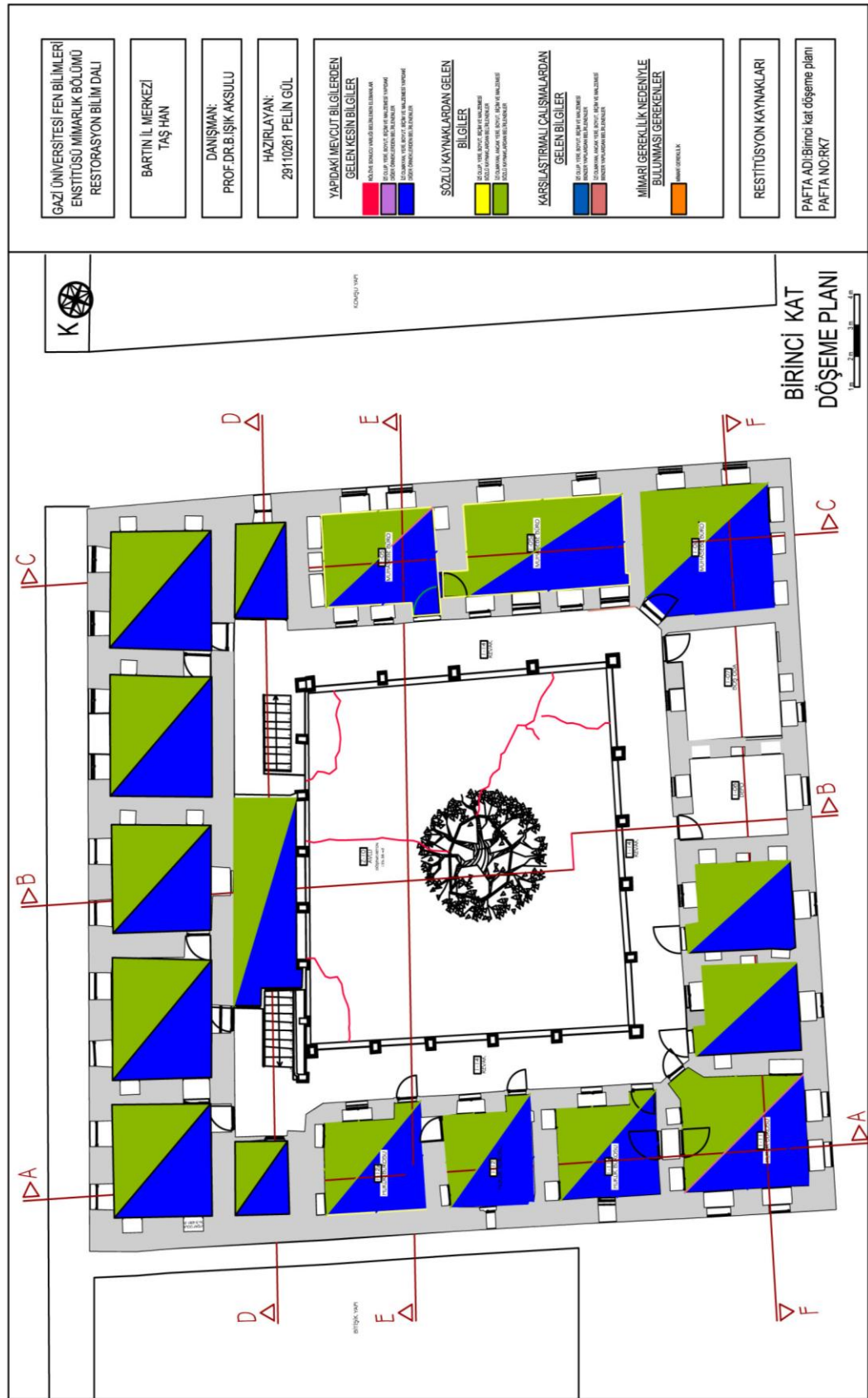
Ek-56 Restitüsyon kaynakları bodrum kat döşeme planı

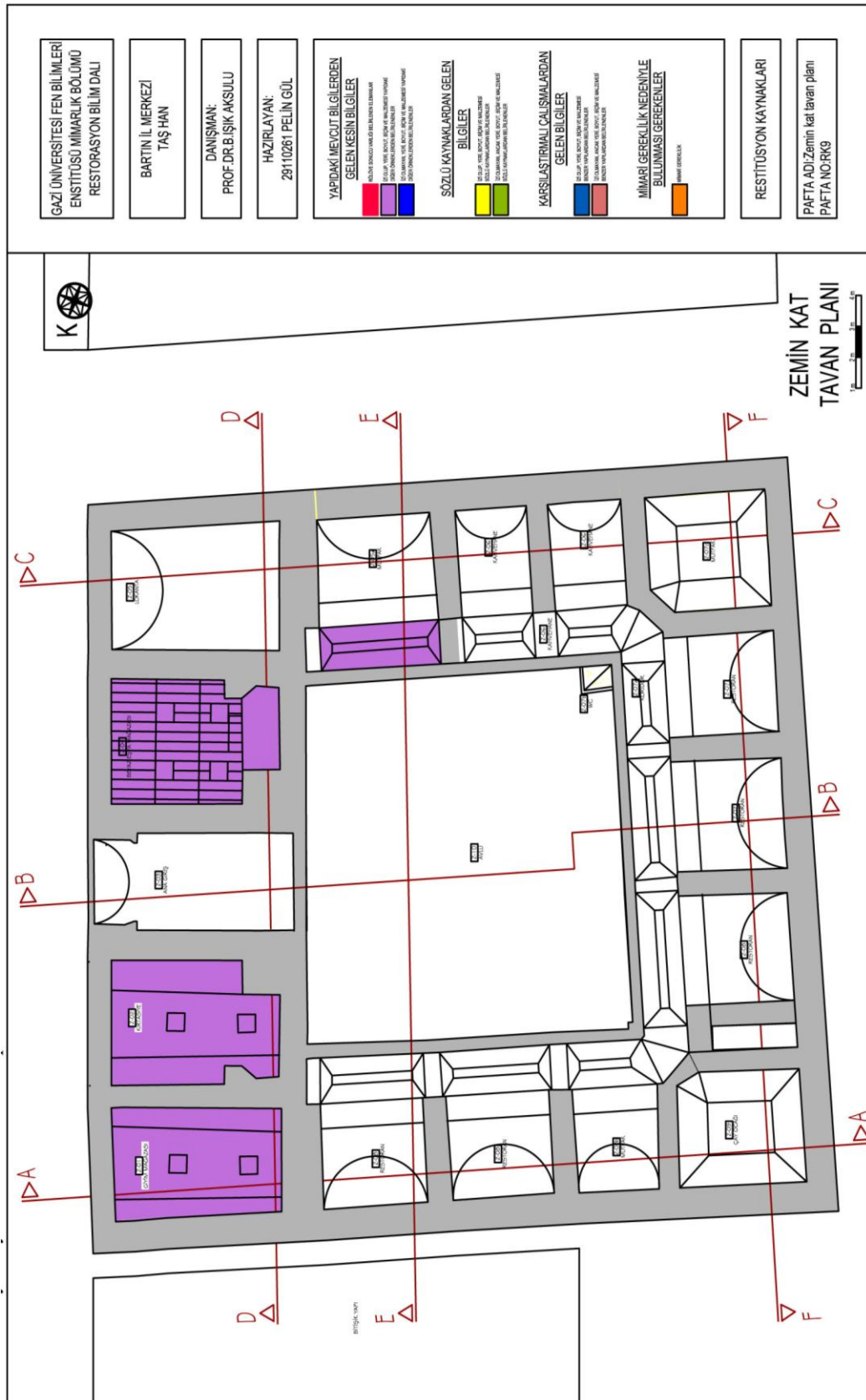
Ek-57 Restitusyon kaynakları zemin kat döşeme planı

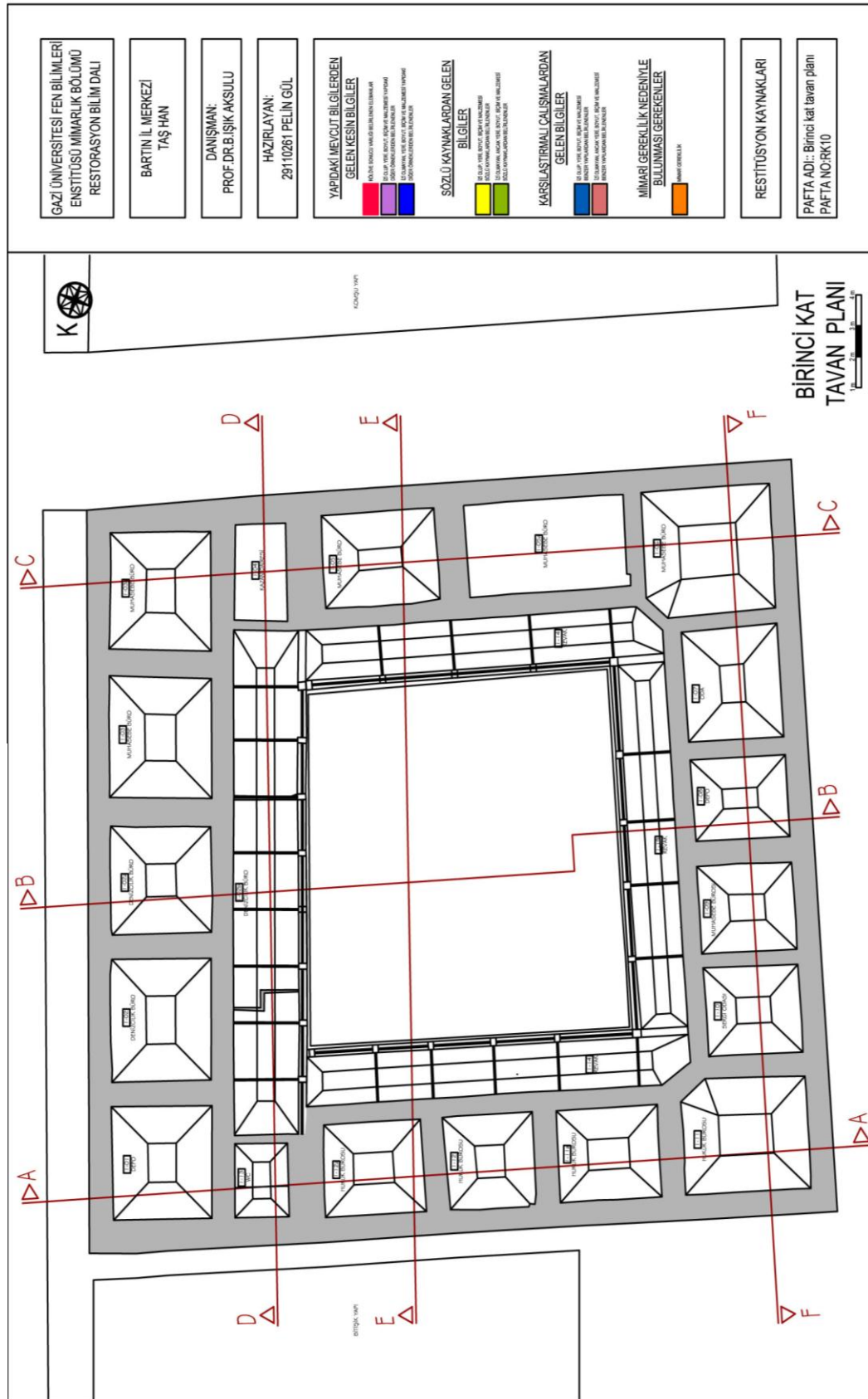
Ek-58 Restitüsyon kaynakları birinci kat döşeme planı

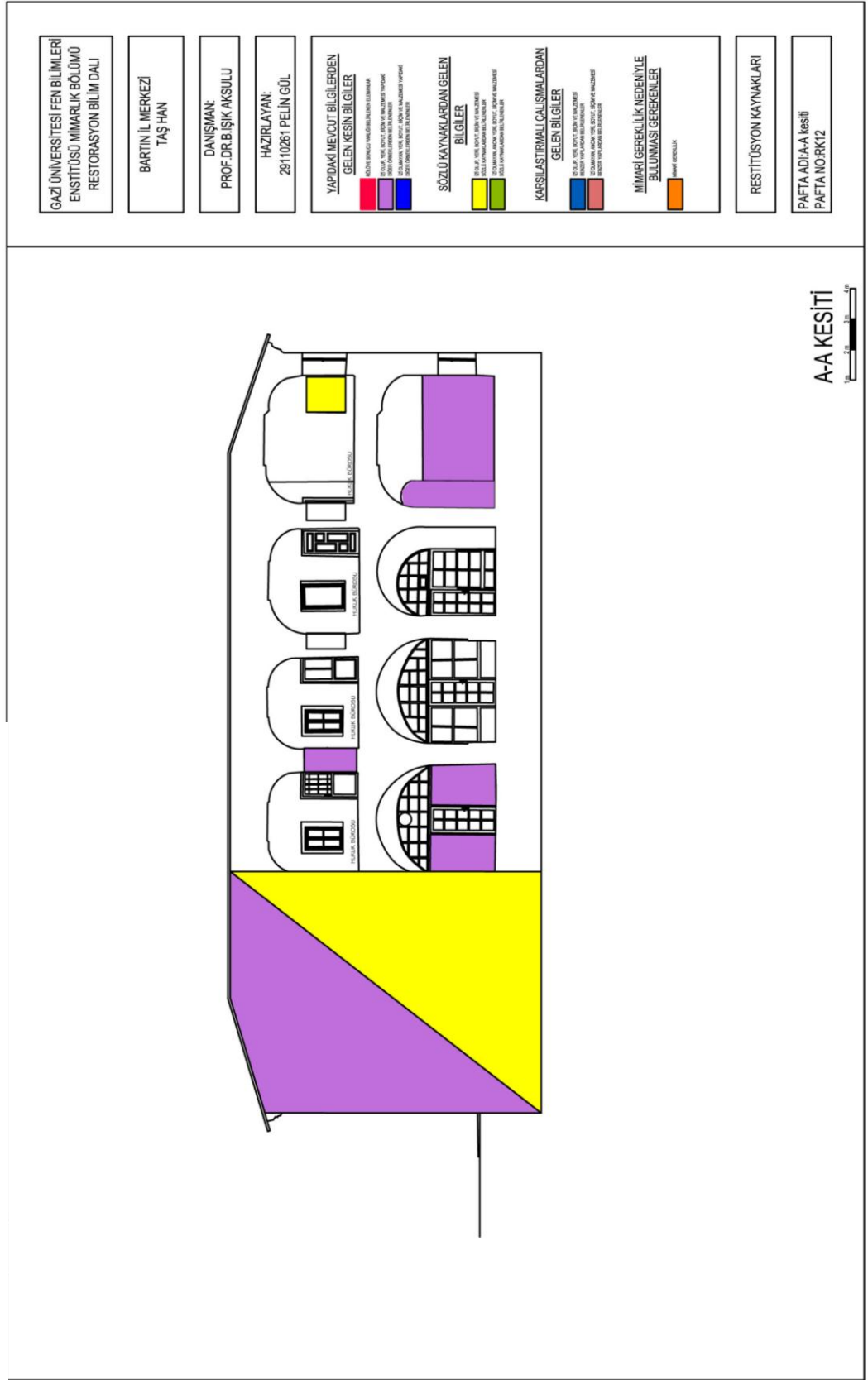
Ek-60 Restitüsyon kaynakları zemin kat tavan planı

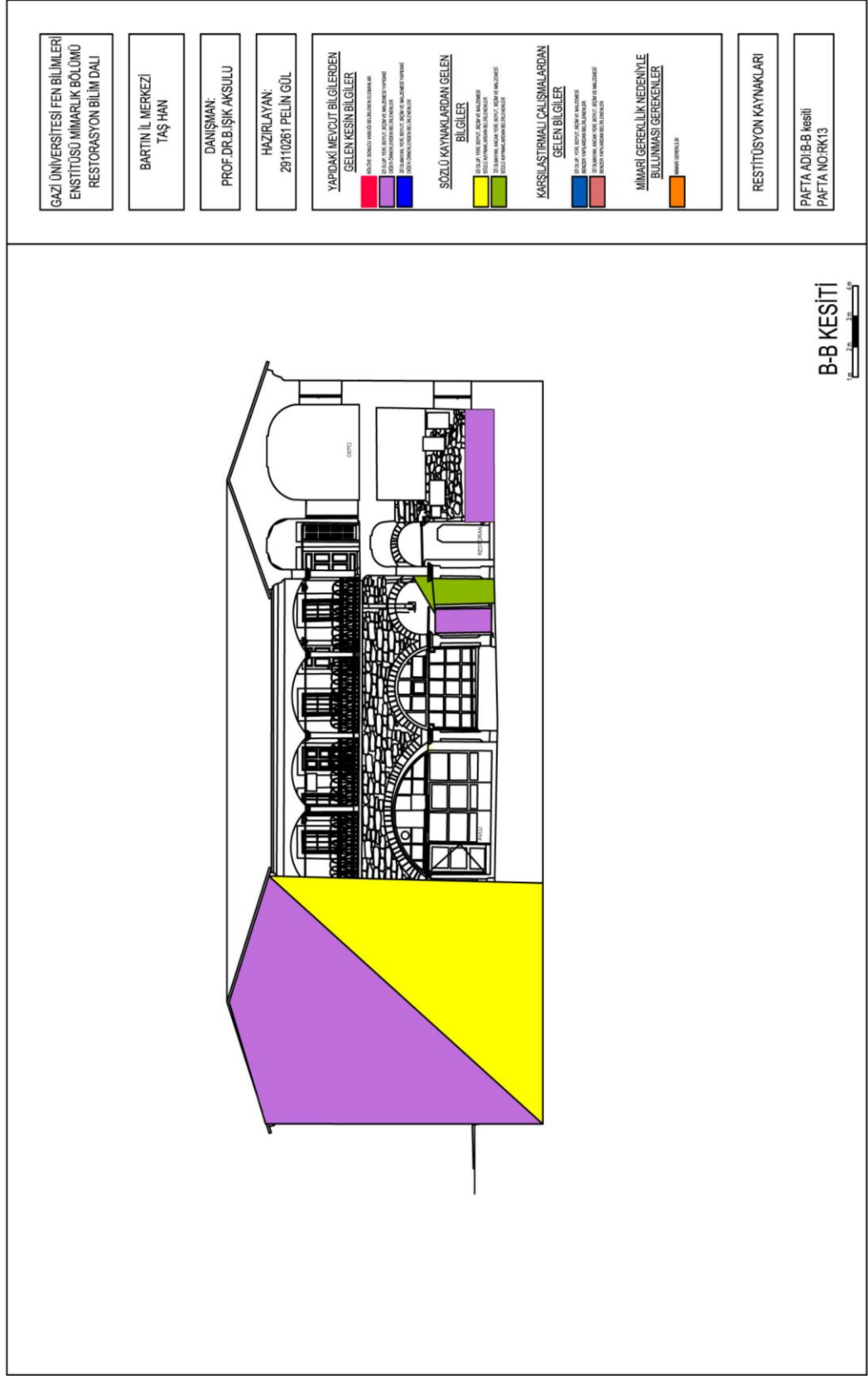
Ek-61 Restitüsyon kaynakları birinci kat tavan planı

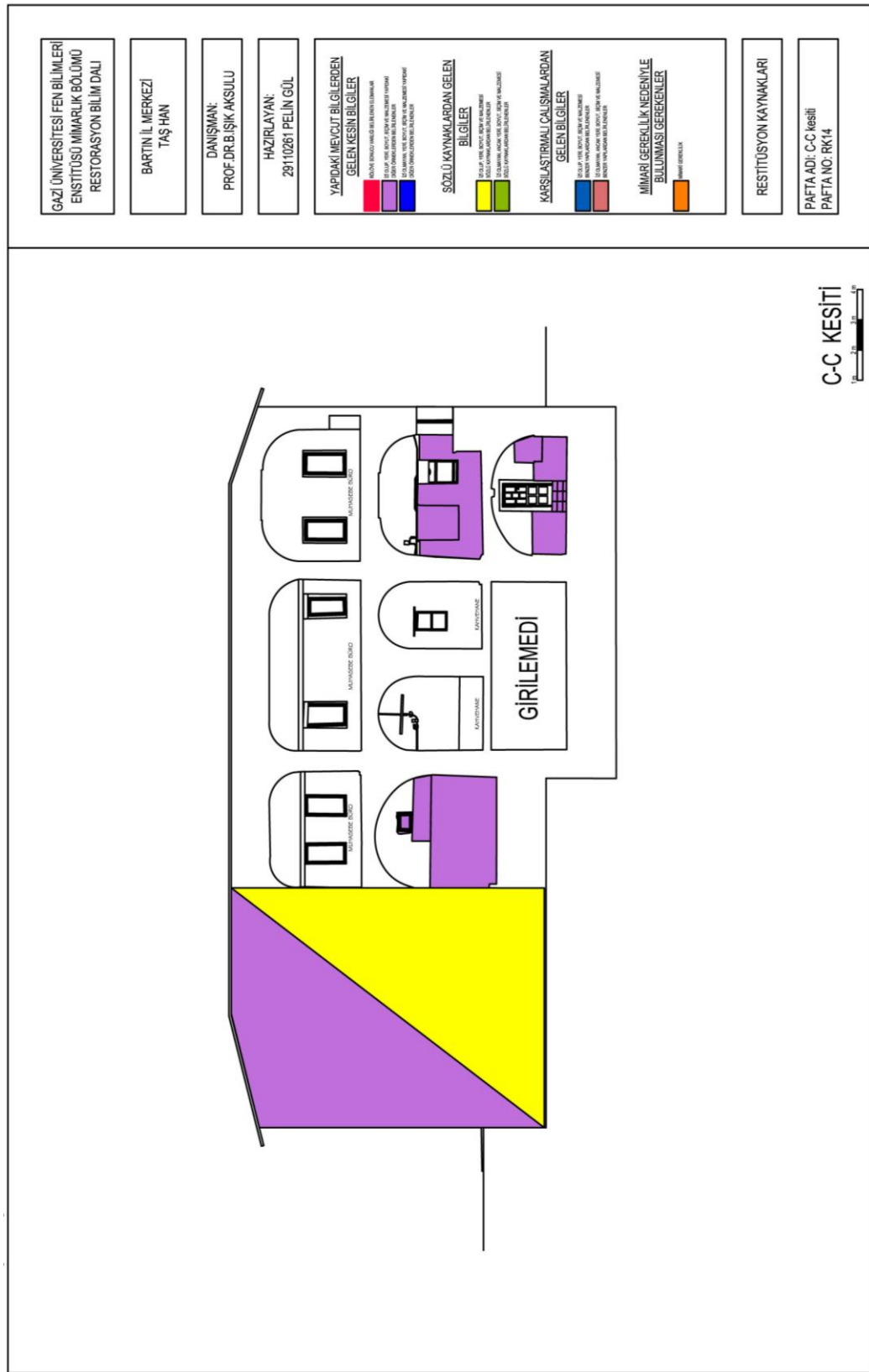
Ek-62 Restitüsyon kaynakları A-A kesiti

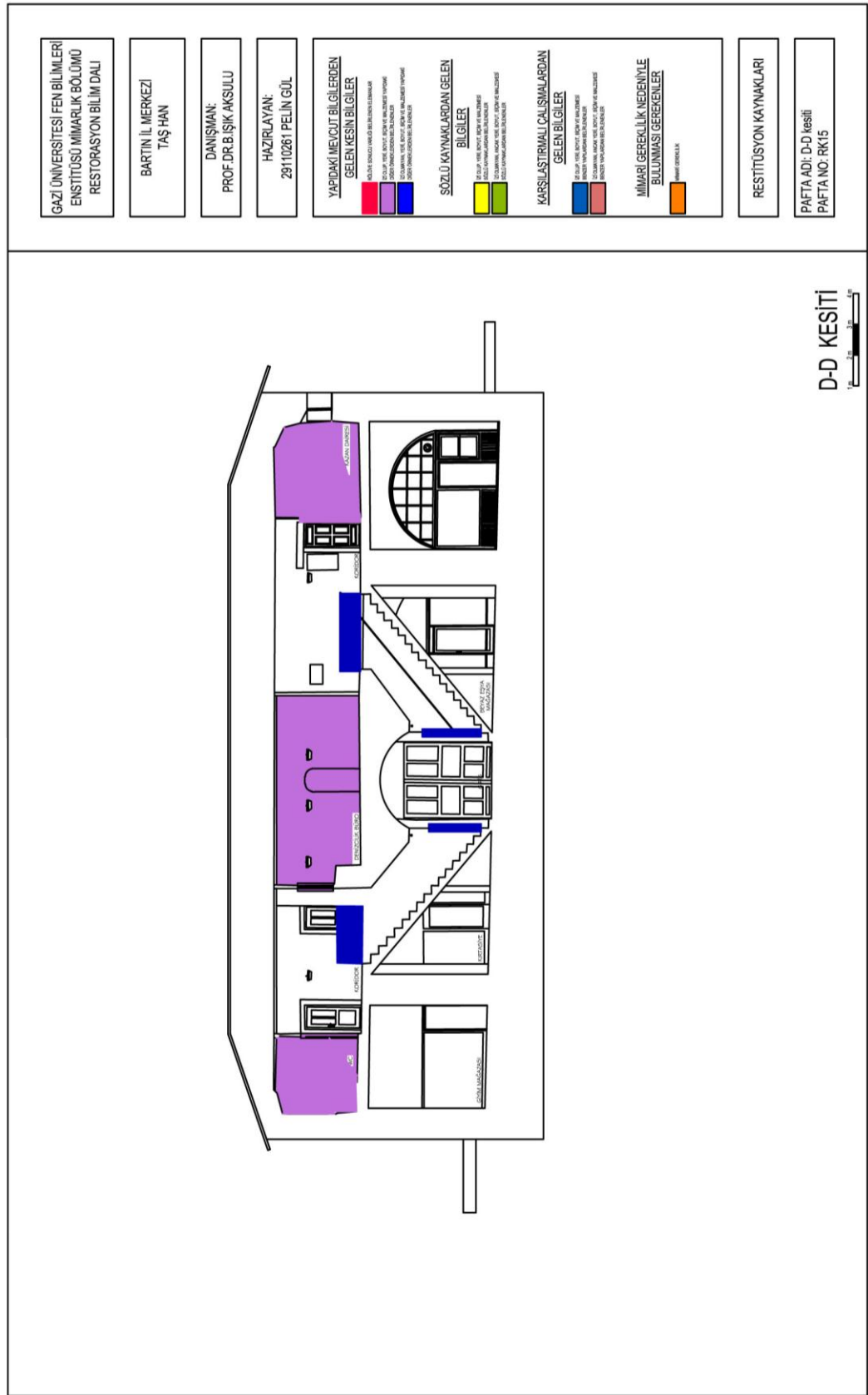
Ek-63 Restitüsyon kaynakları B-B kesiti

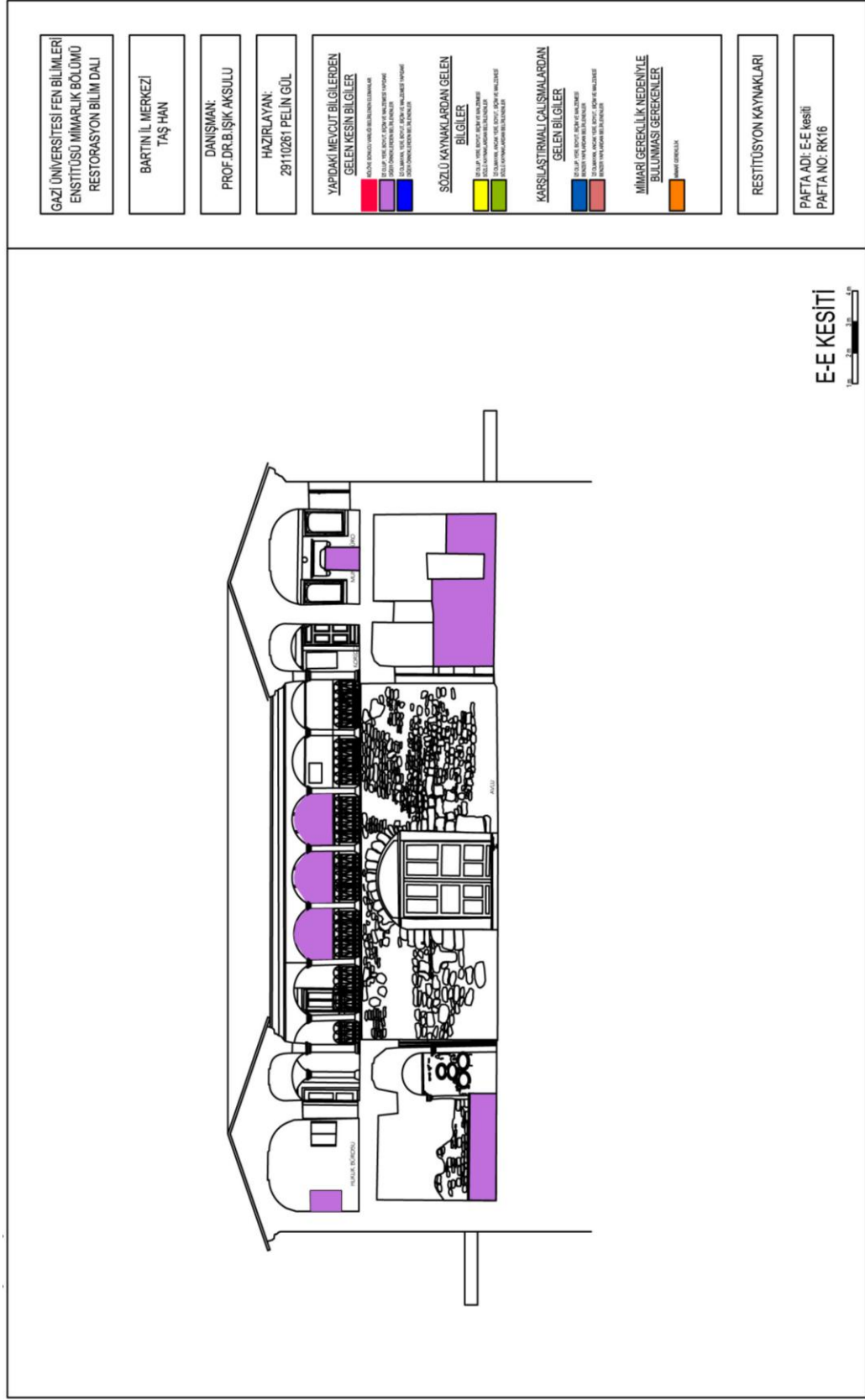
Ek-64 Restitüsyon kaynakları C-C kesiti

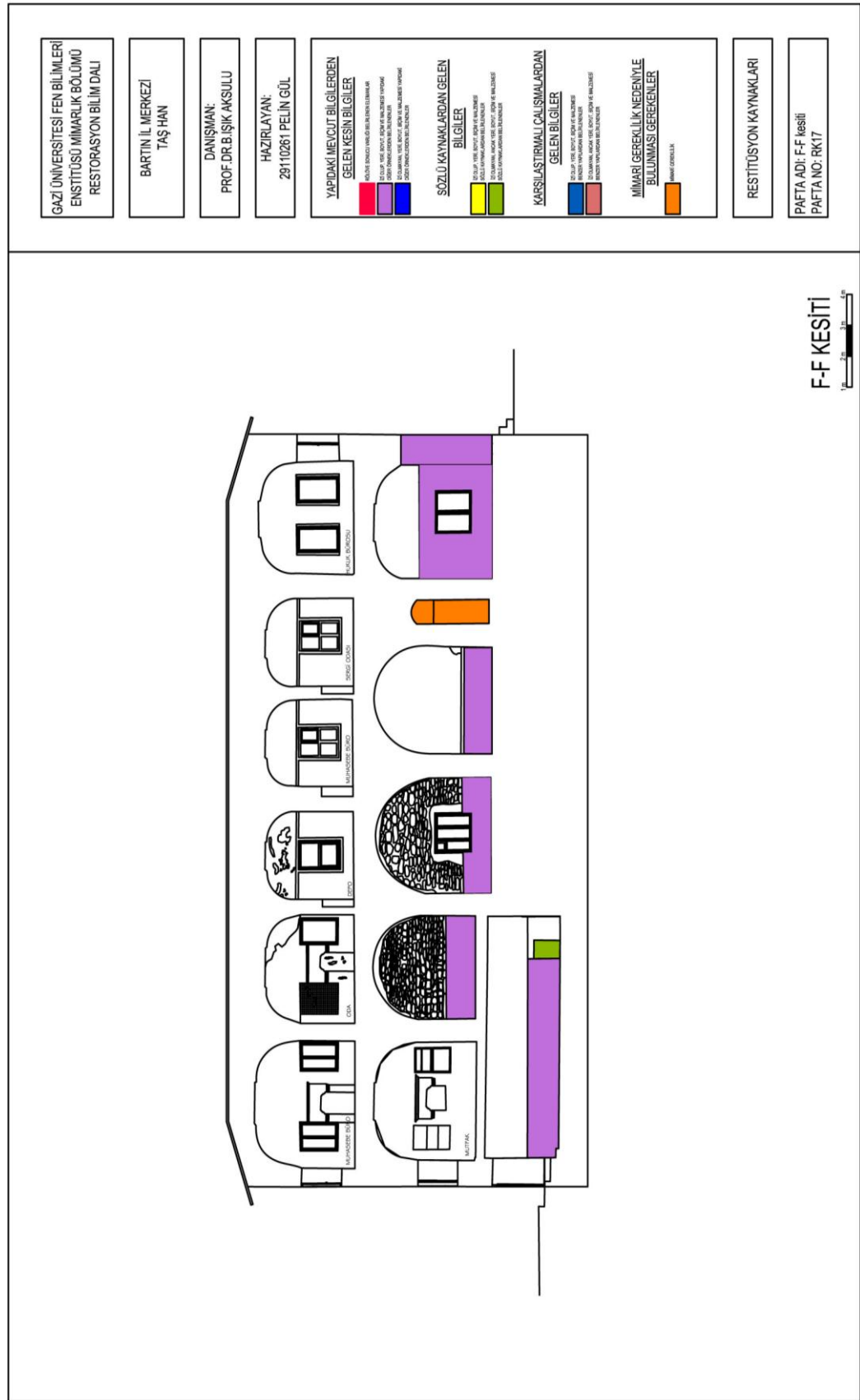
Ek-65 Restitüsyon kaynakları D-D kesiti

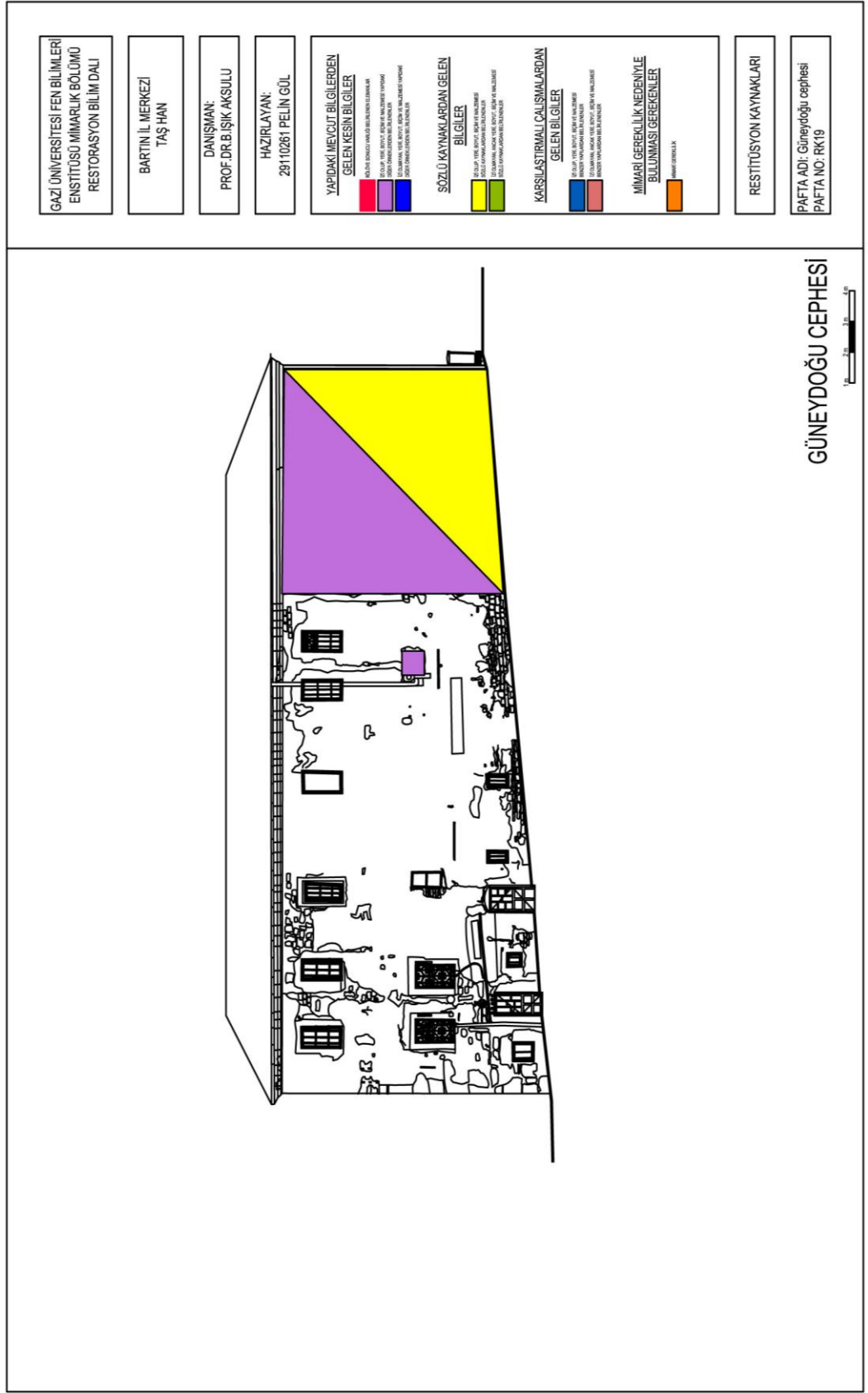
Ek-66 Restitüsyon kaynakları E-E kesiti

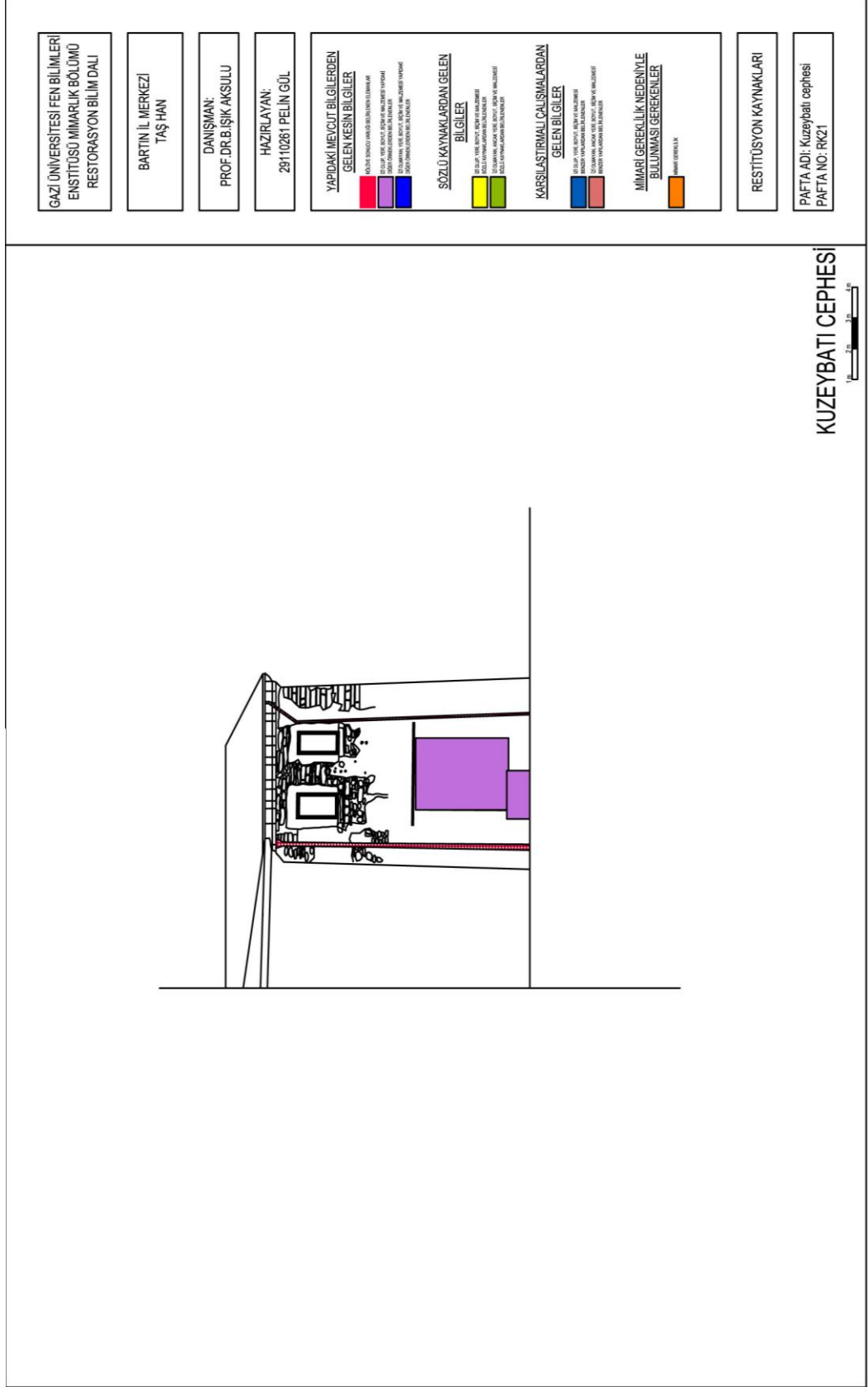
Ek-67 Restitüsyon kaynakları F-F kesiti

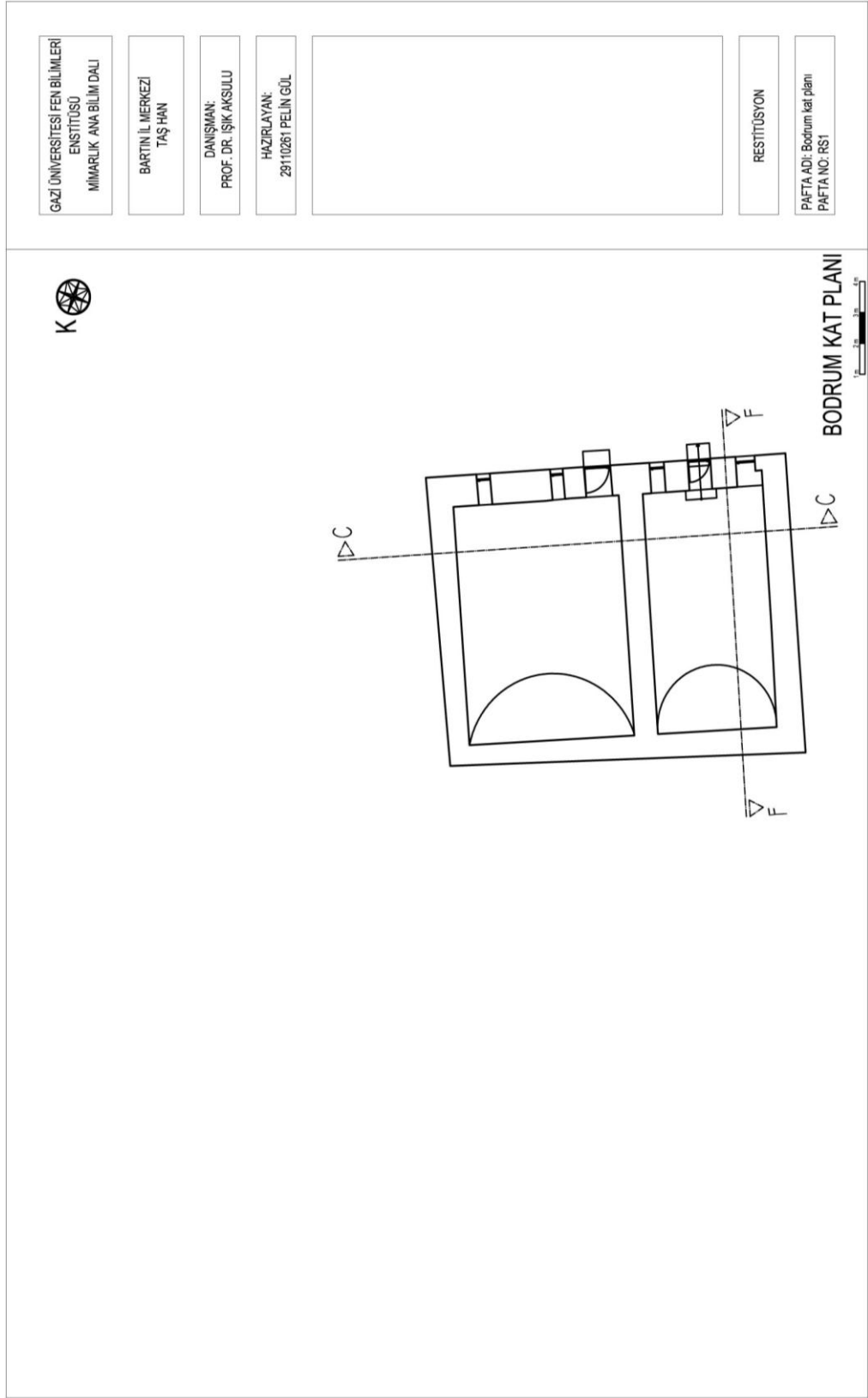
Ek-69 Restitüsyon kaynakları güneydoğu cephesi

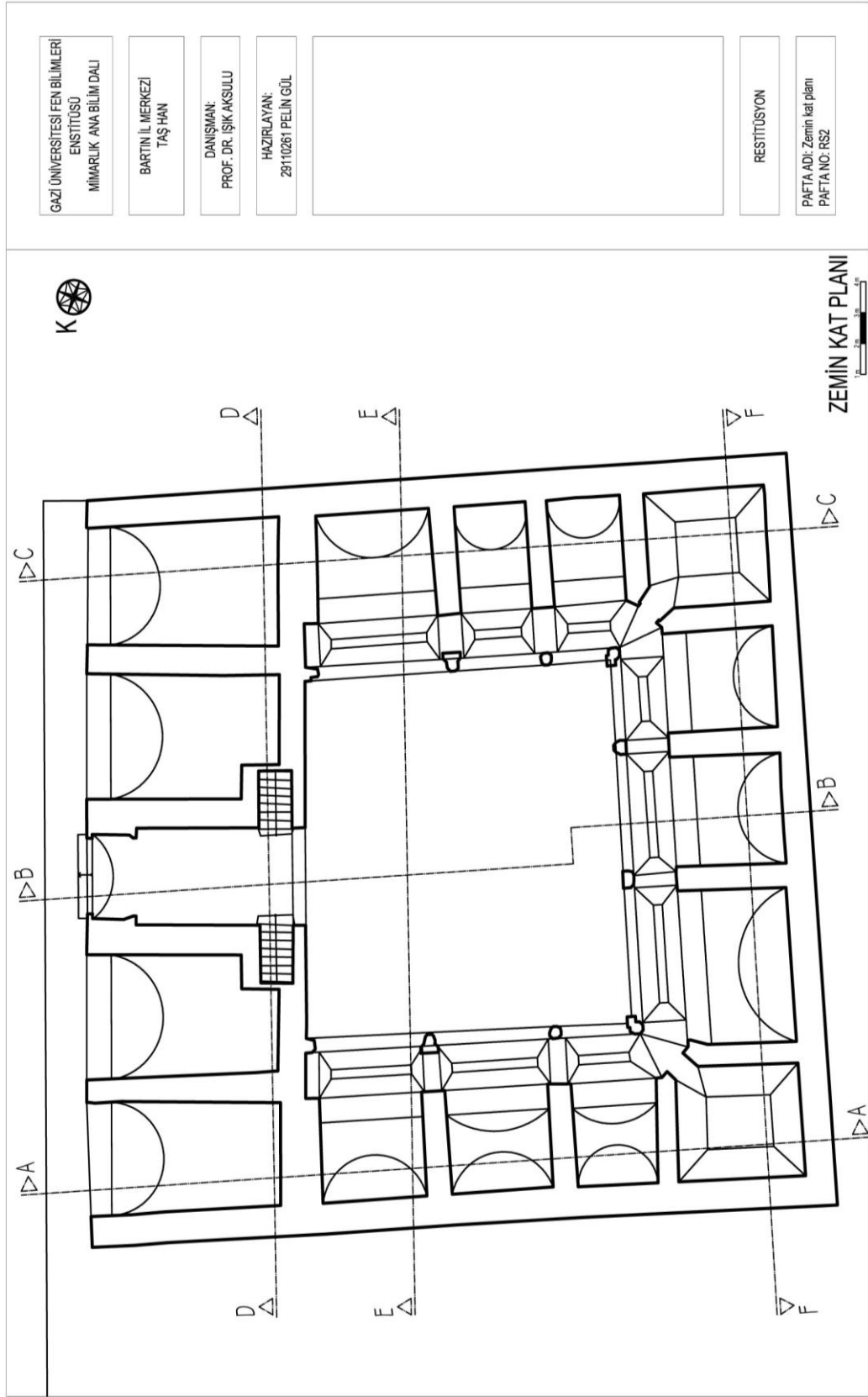
Ek-71 Restitüsyon kaynakları kuzeybatı cephesi

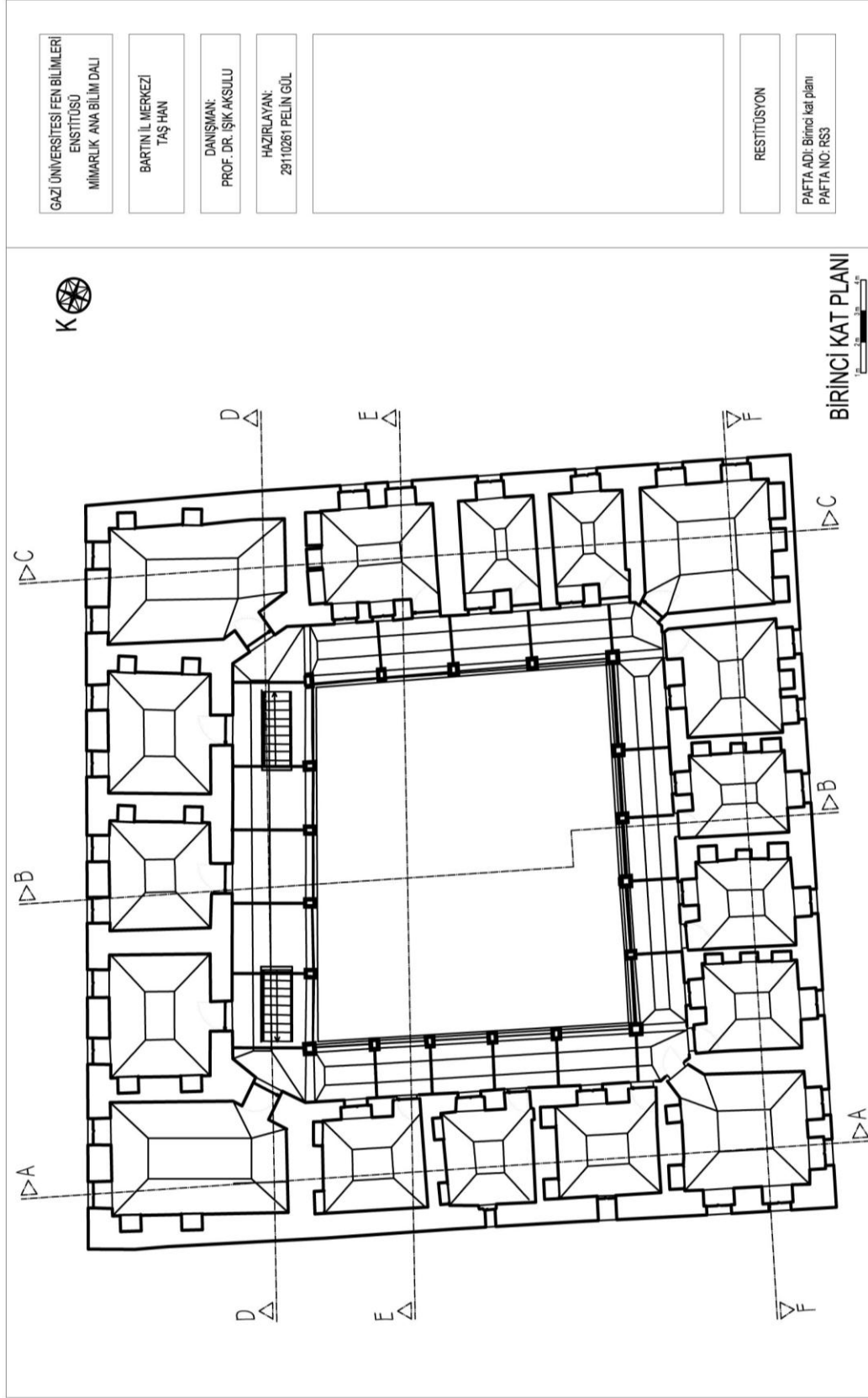
Ek-72 Restitüsyon bodrum kat planı

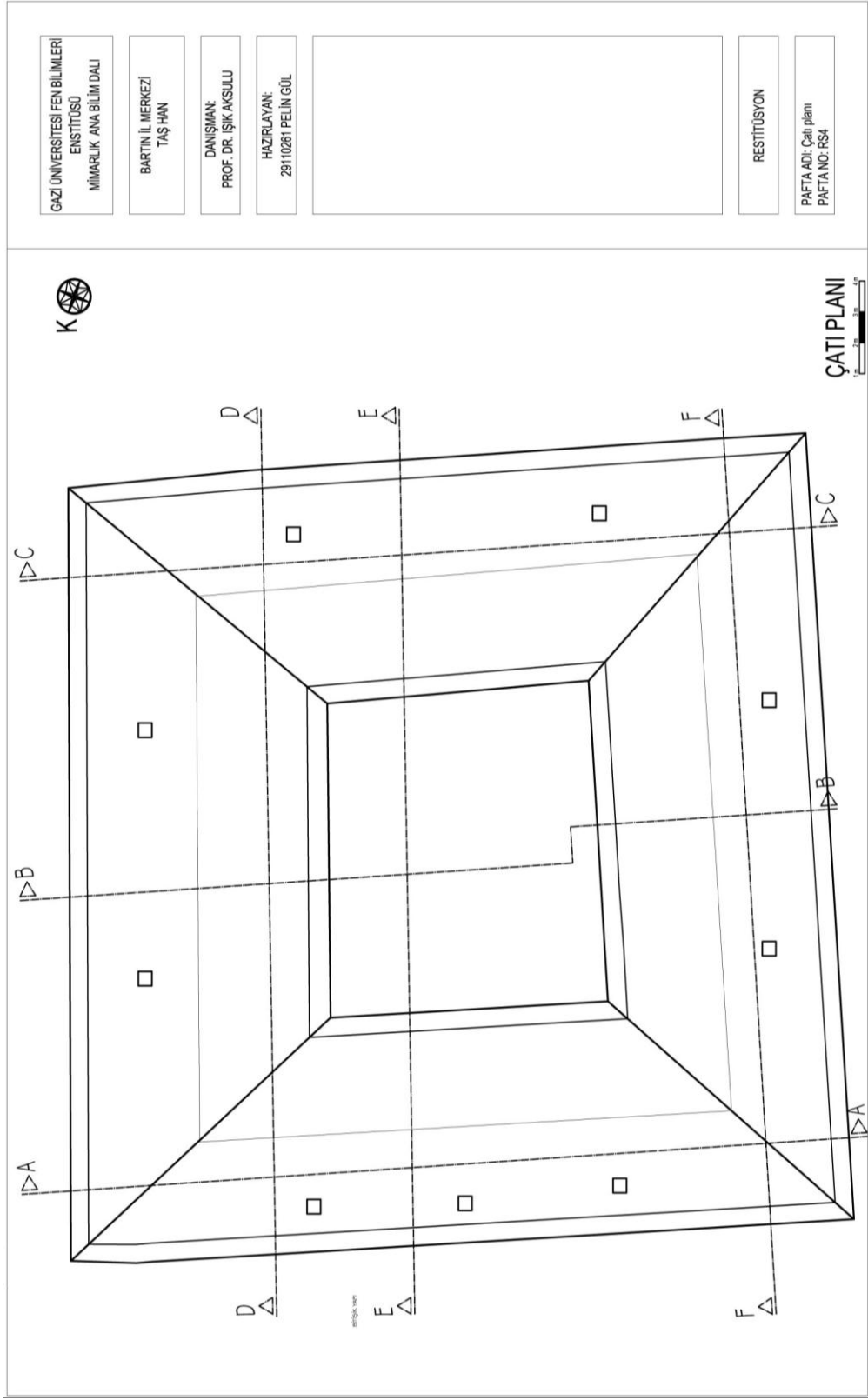
Ek-73 Restitüsyon zemin kat planı

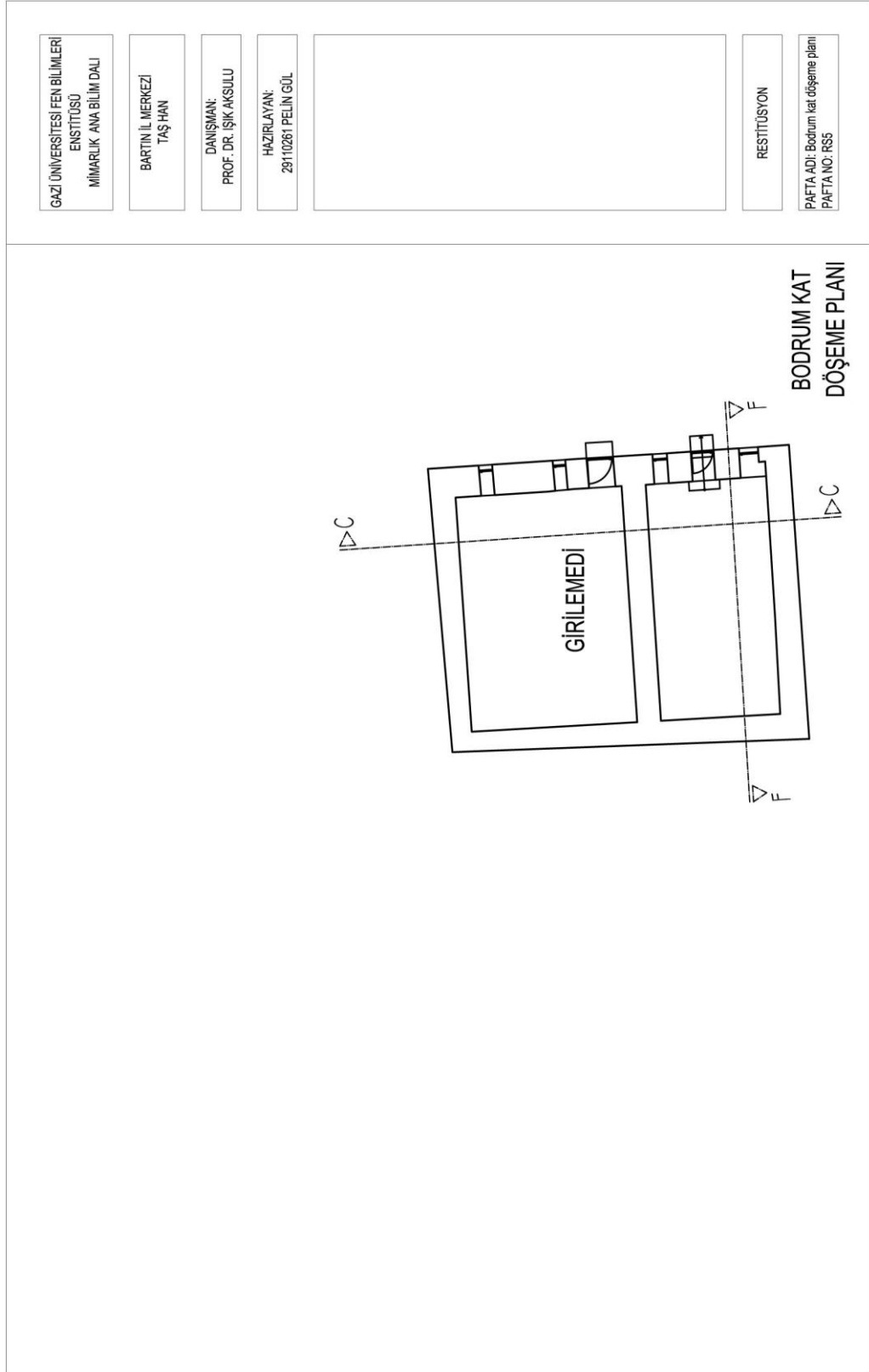
Ek-74 Restitüsyon birinci kat planı

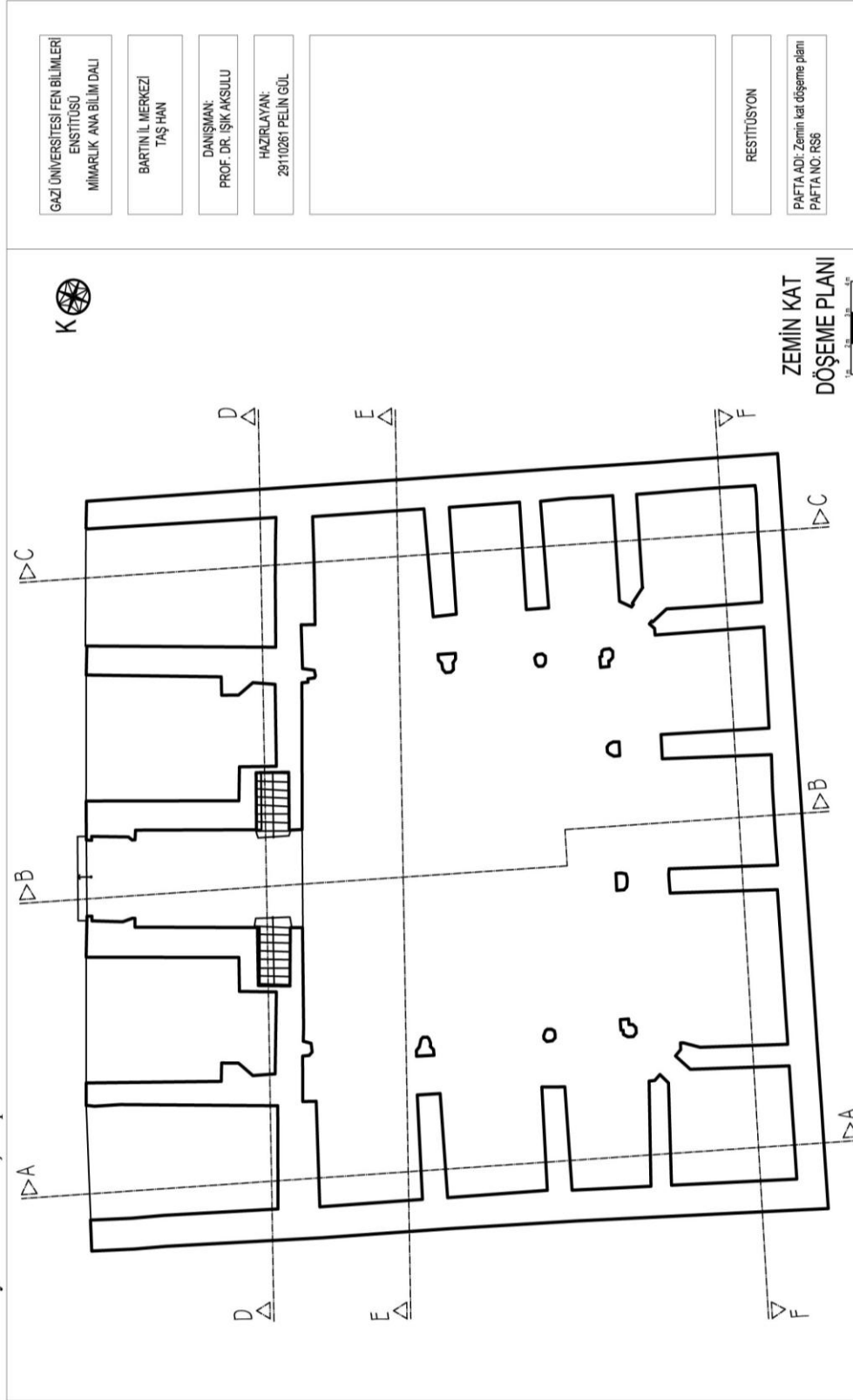
Ek-75 Restitüsyon çatı planı

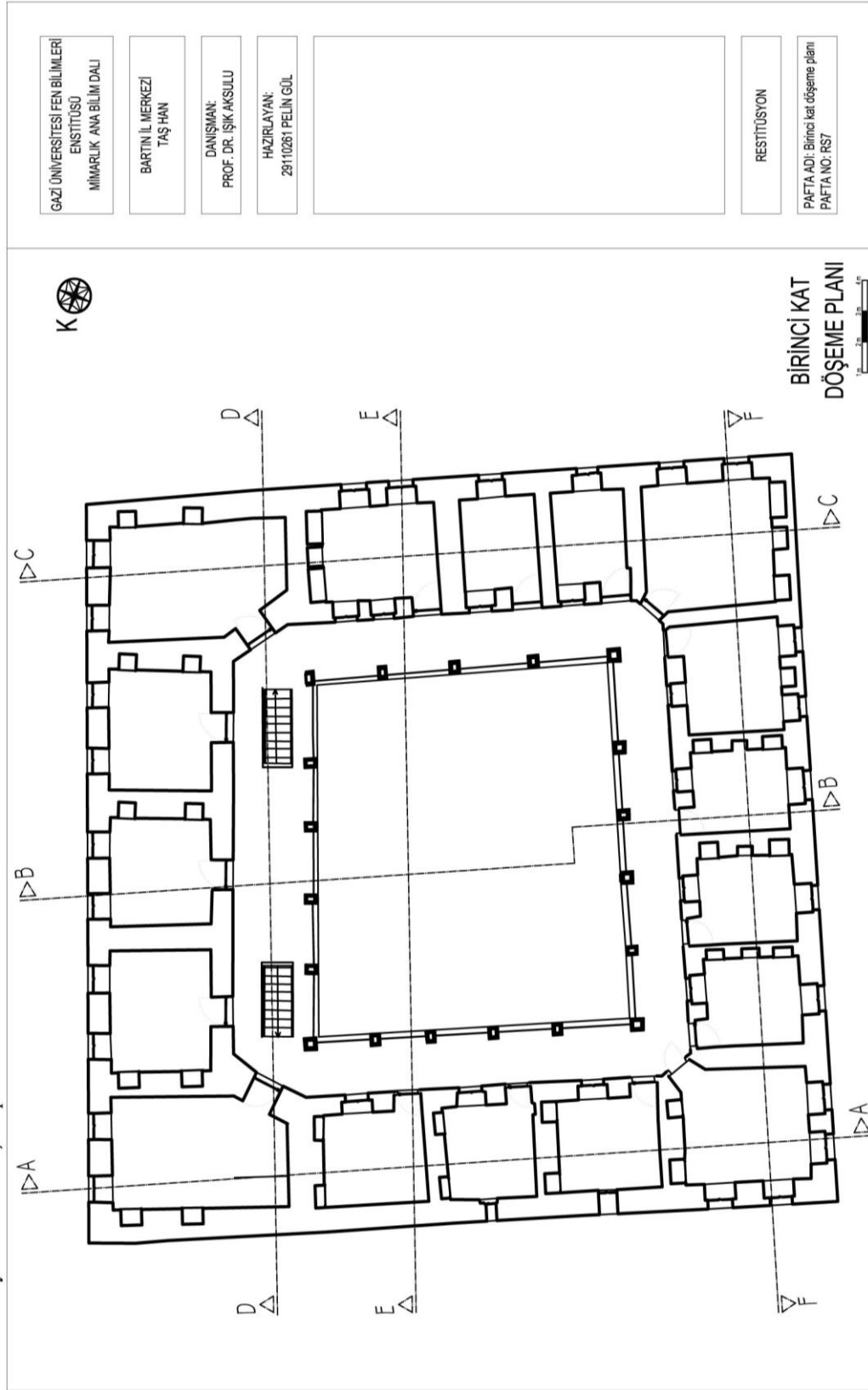
Ek-76 Restitüsyon bodrum kat döşeme planı

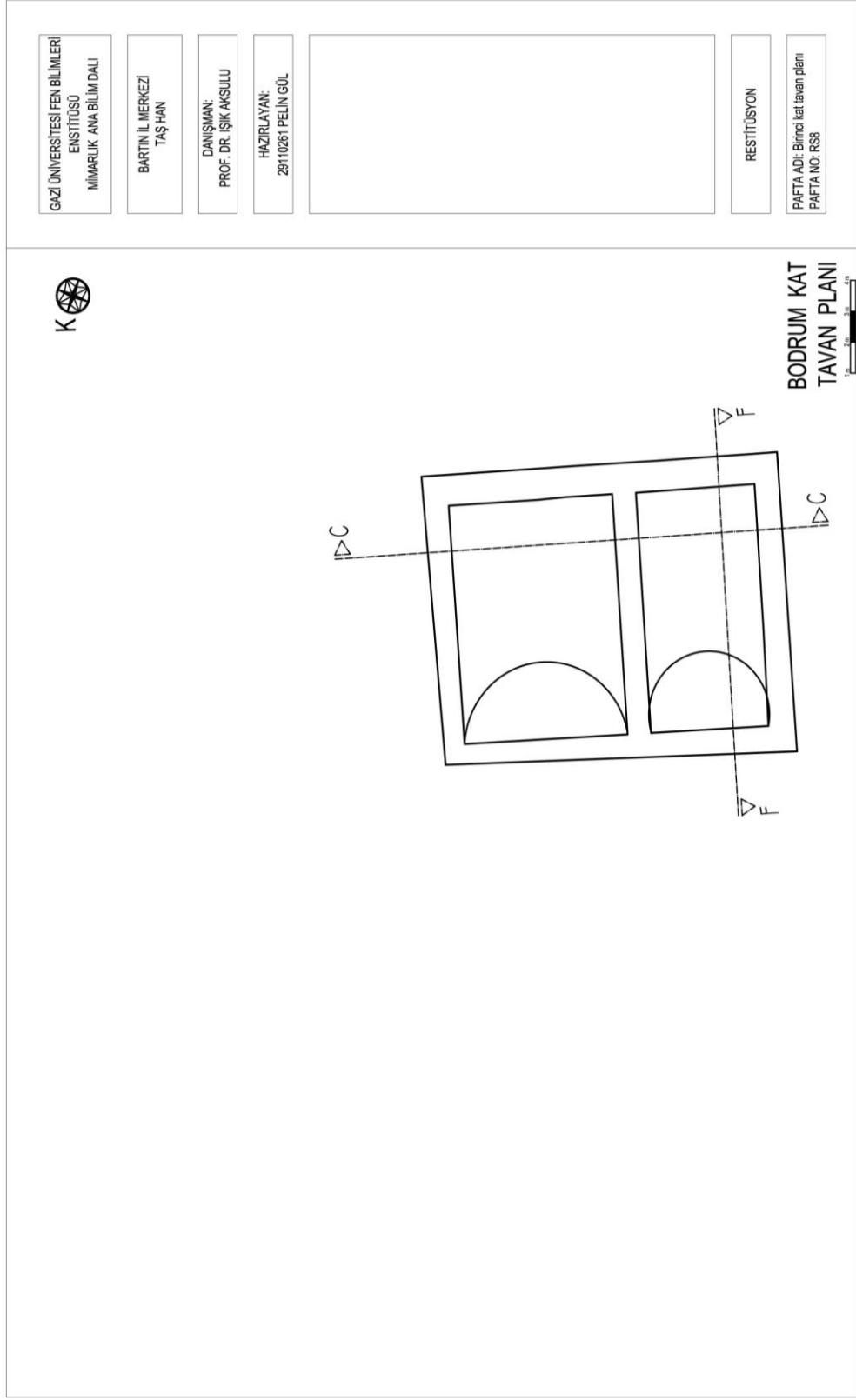
Ek-77 Restitüsyon zemin kat döşeme planı

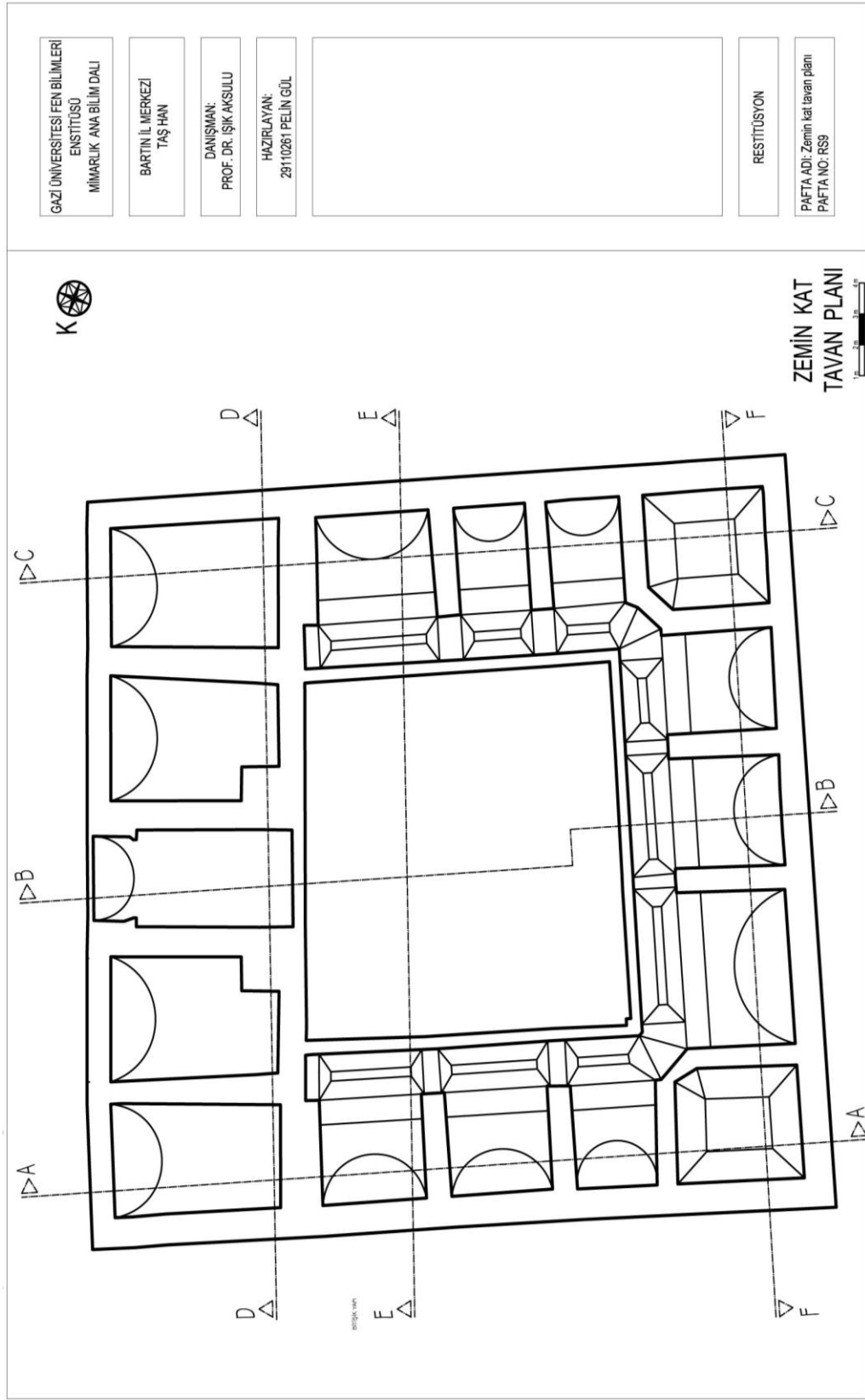
Ek-78 Restitüsyon birinci kat döşeme planı

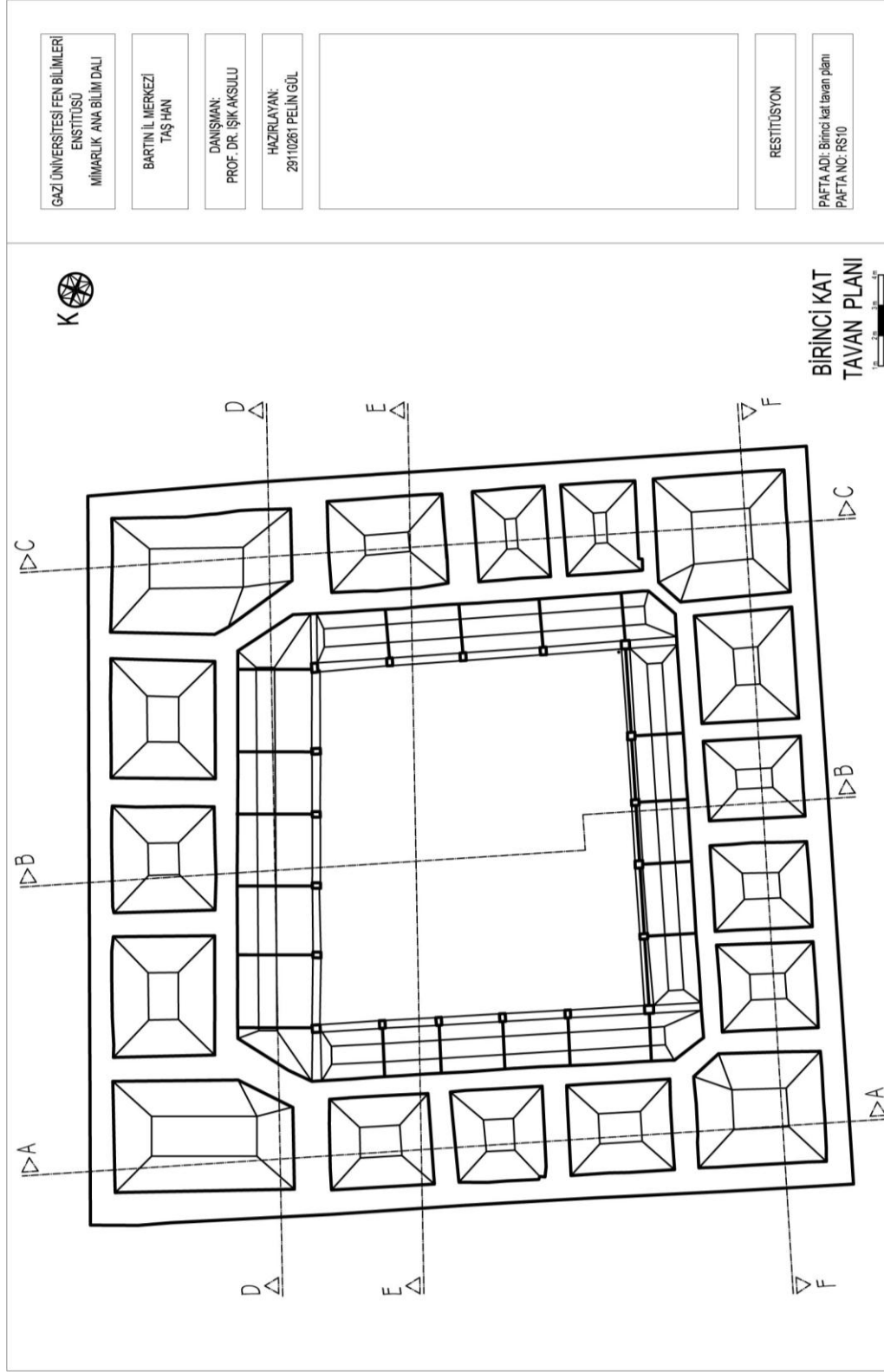
Ek-79 Restitüsyon bodrum kat tavan planı

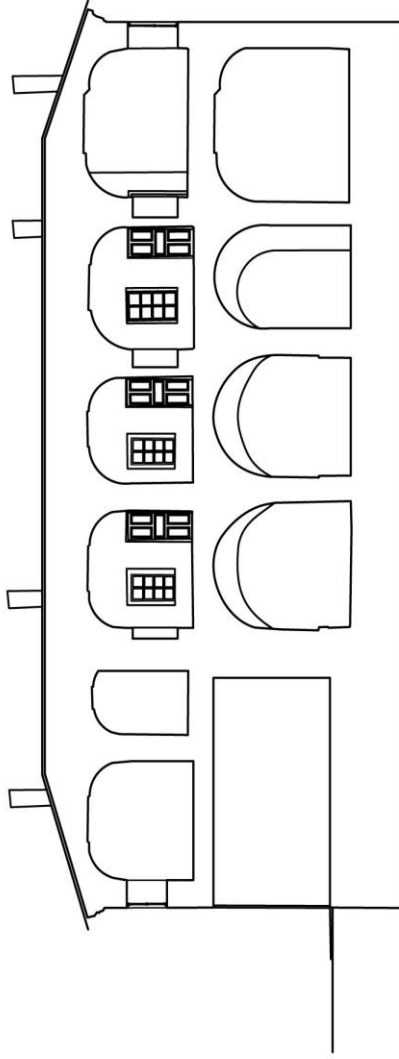
Ek-80 Restitüsyon zemin kat tavan planı

Ek-81 Restitüsyon birinci kat tavan planı

Ek-82 Restitüsyon A-A kesiti

A-A KESİTİ
1:20

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI

BARTIN İL MERKEZİ
TAŞ HAN

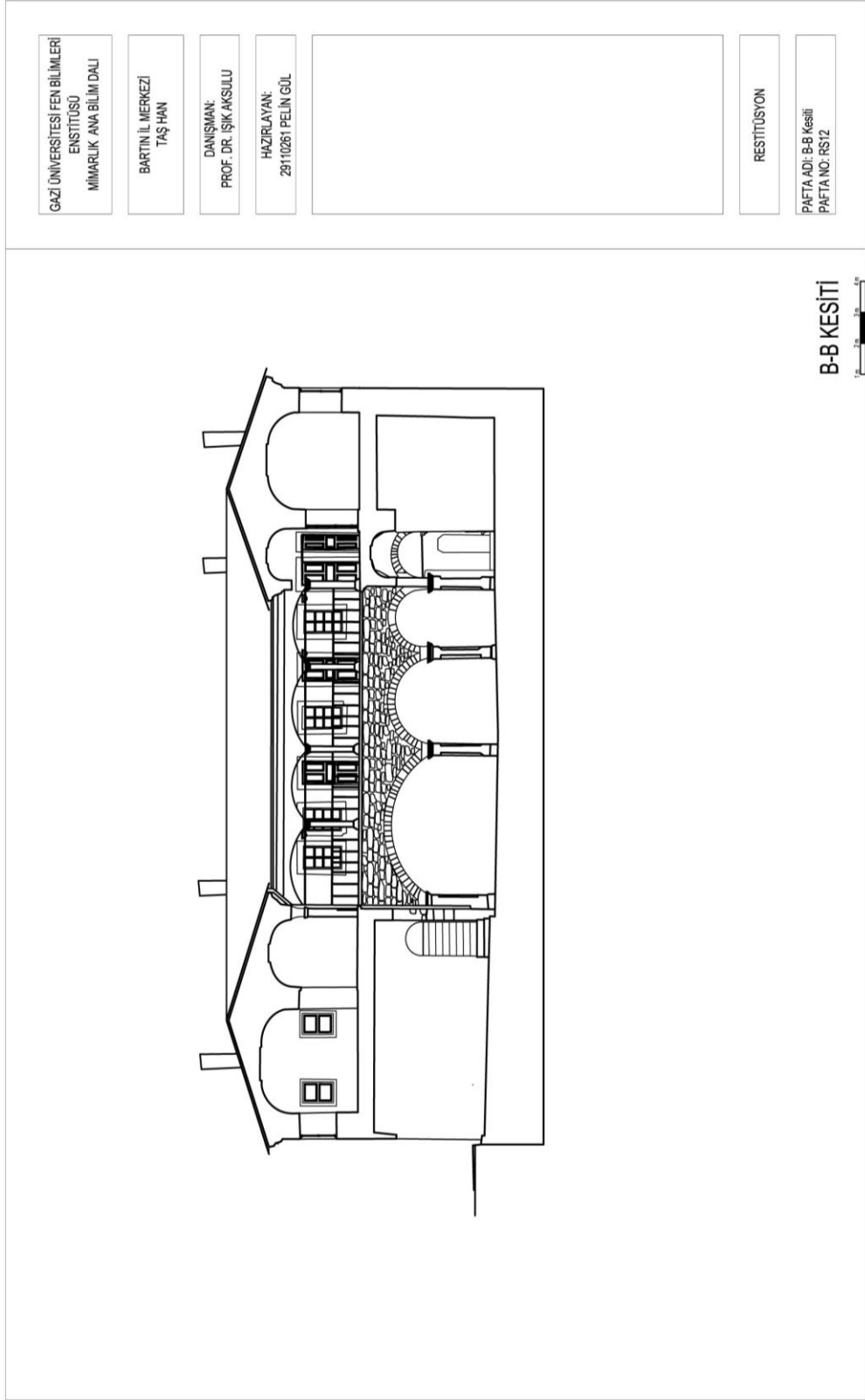
DANIŞMAN:
PROF. DR. İŞİK AKSULU

HAZIRLAYAN:
29110261 PELİN GÜL

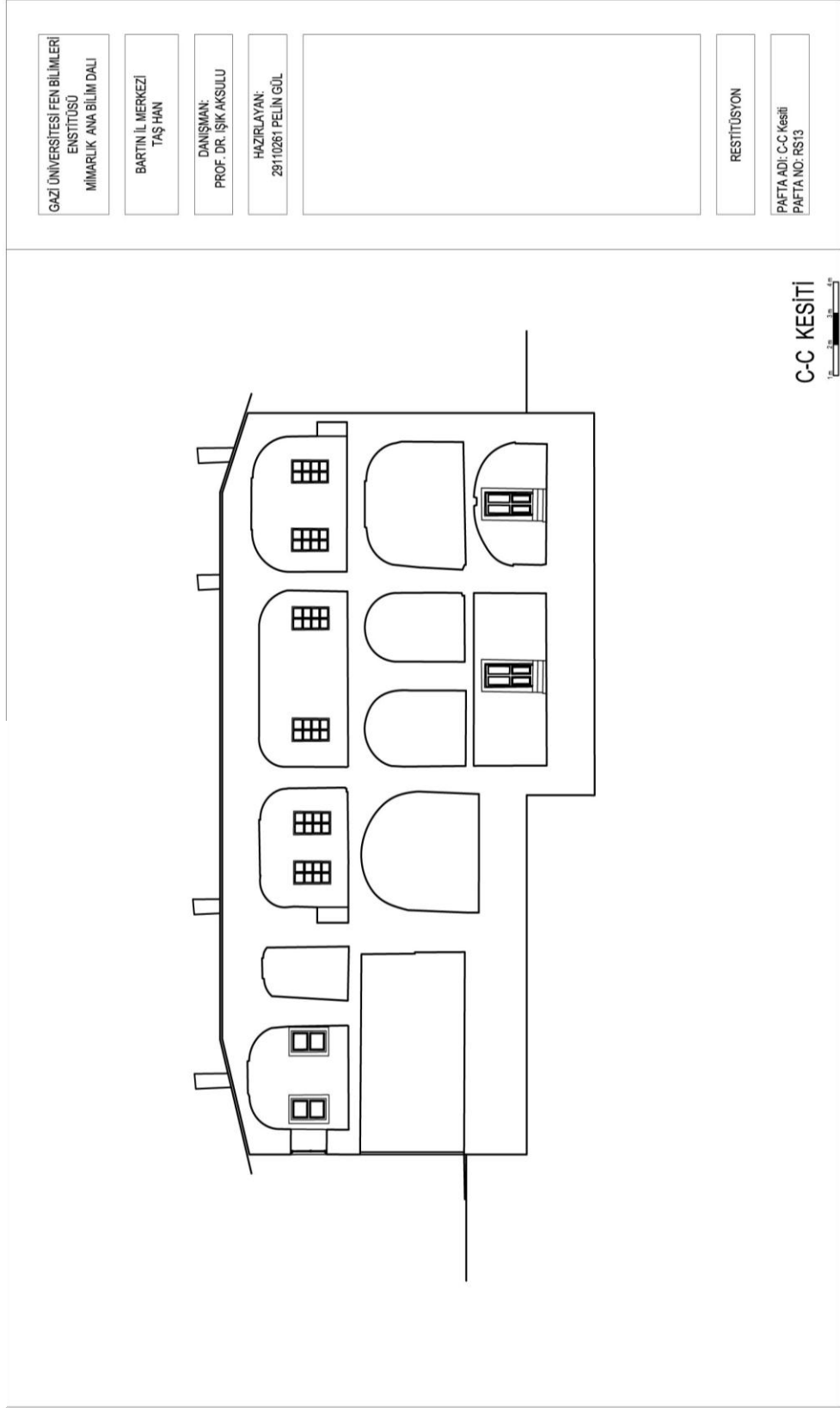
RESTITÜSYON

PAFTA ADI: A-A Kesiti
PAFTA NO: RS11

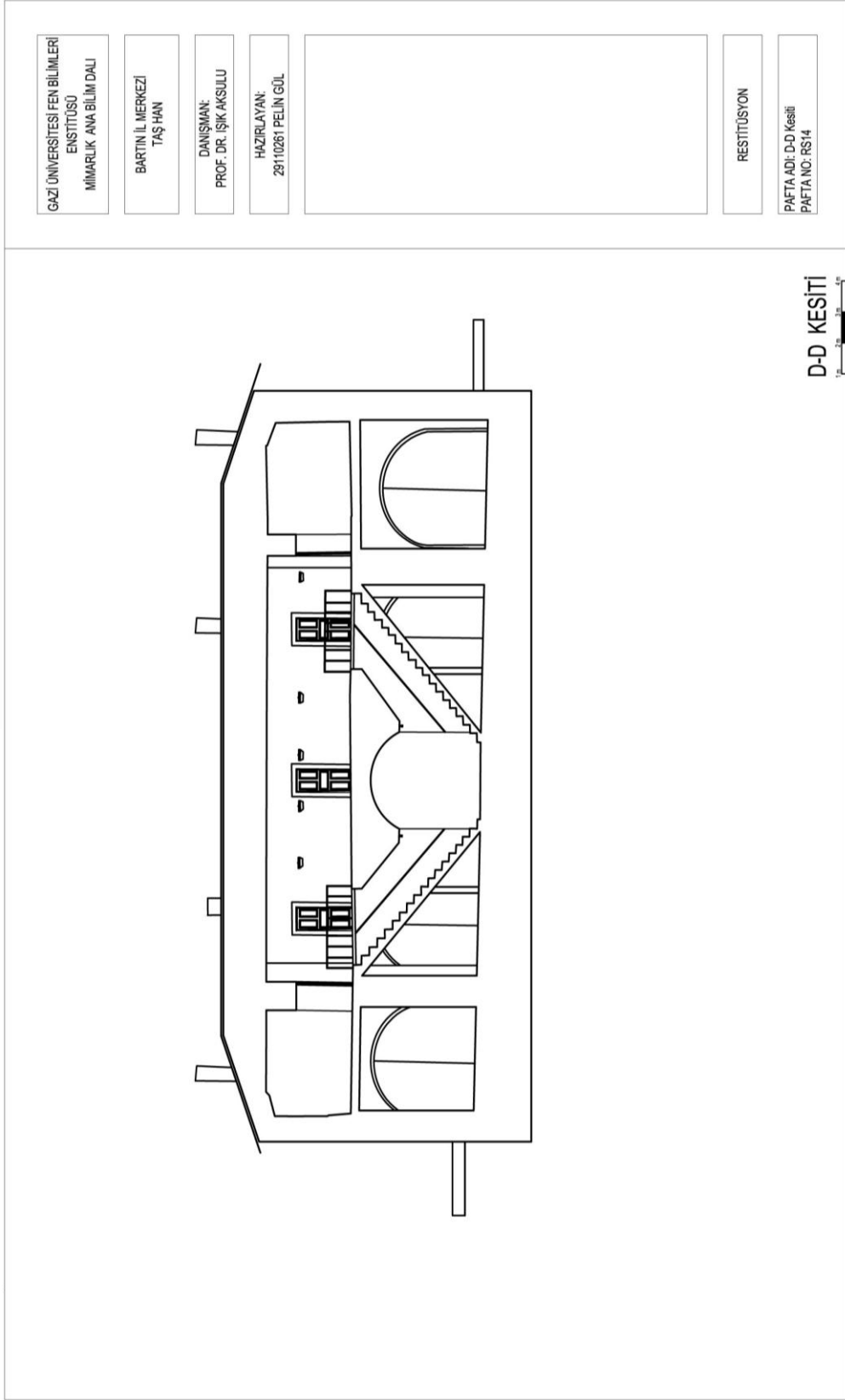
Ek-83 Restitüsyon B-B kesiti

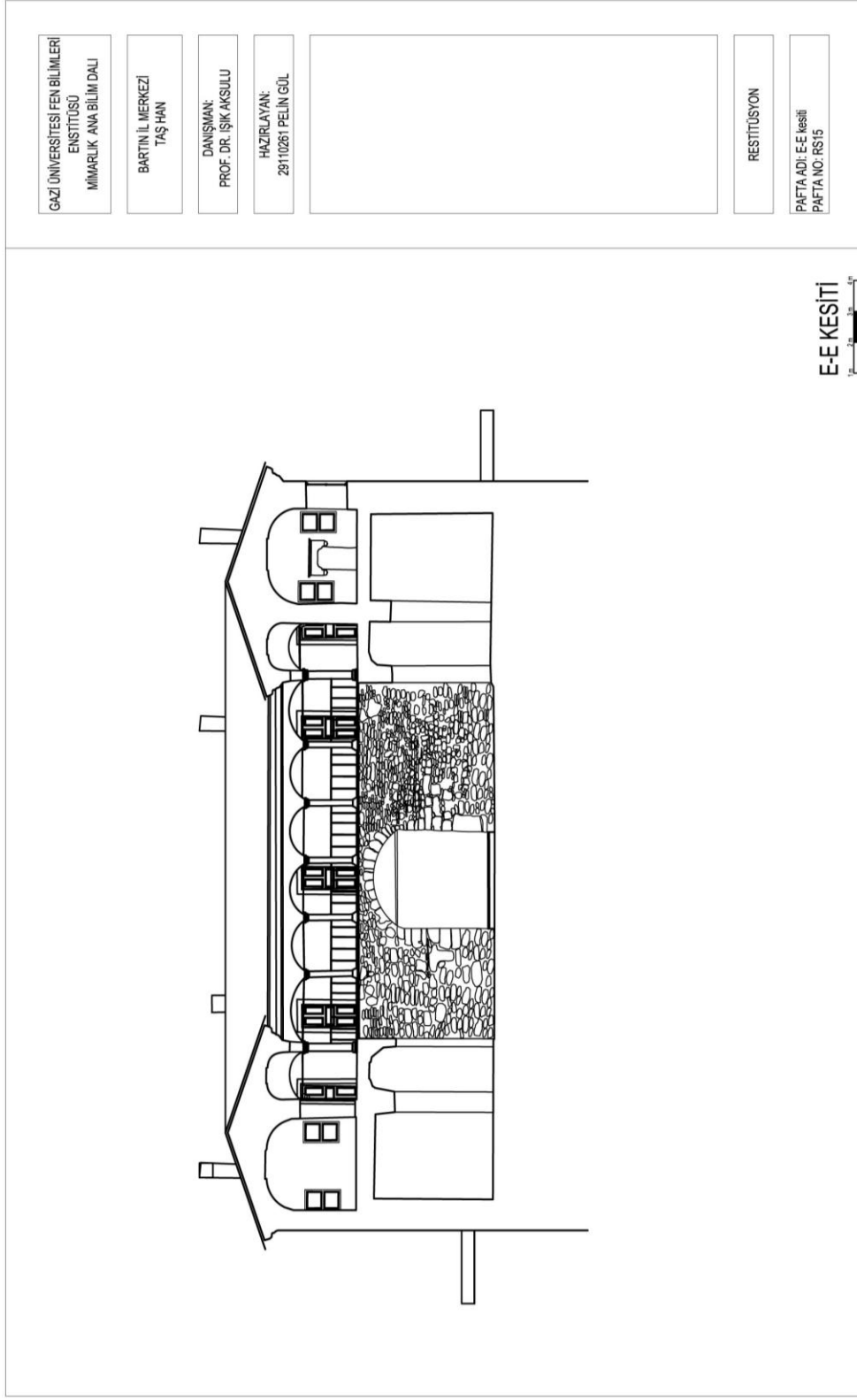
Ek-84 Restitüsyon C-C kesiti

Ek-85 Restitüsyon D-D kesiti

Ek-86 Restitüsyon E-E kesiti

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI

BARTIN İL MERKEZİ
TAŞ HAN

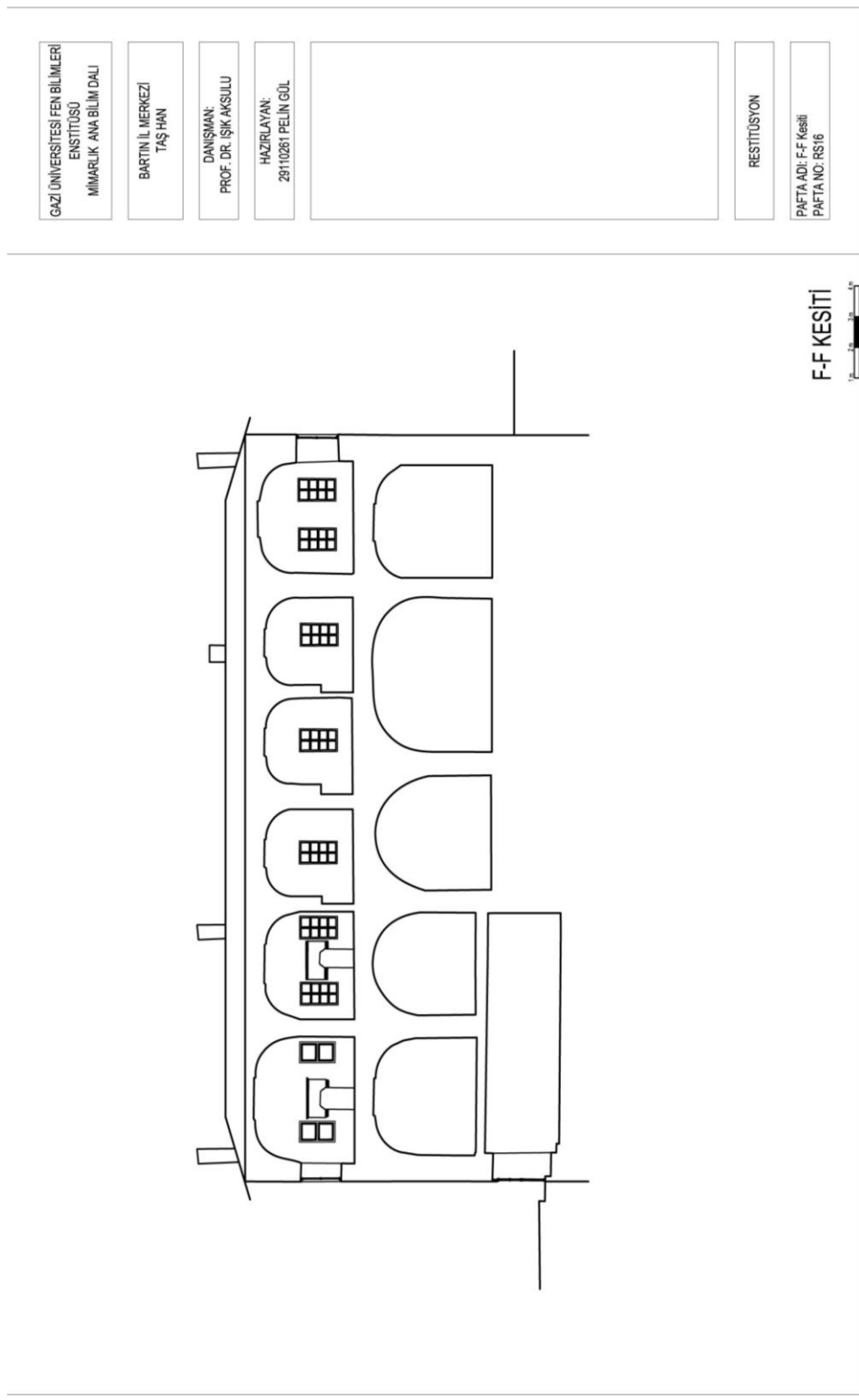
DANIŞMAN:
PROF. DR. İŞİK AKSULLU

HAZIRLAYAN:
29110261 PELİN GÜL

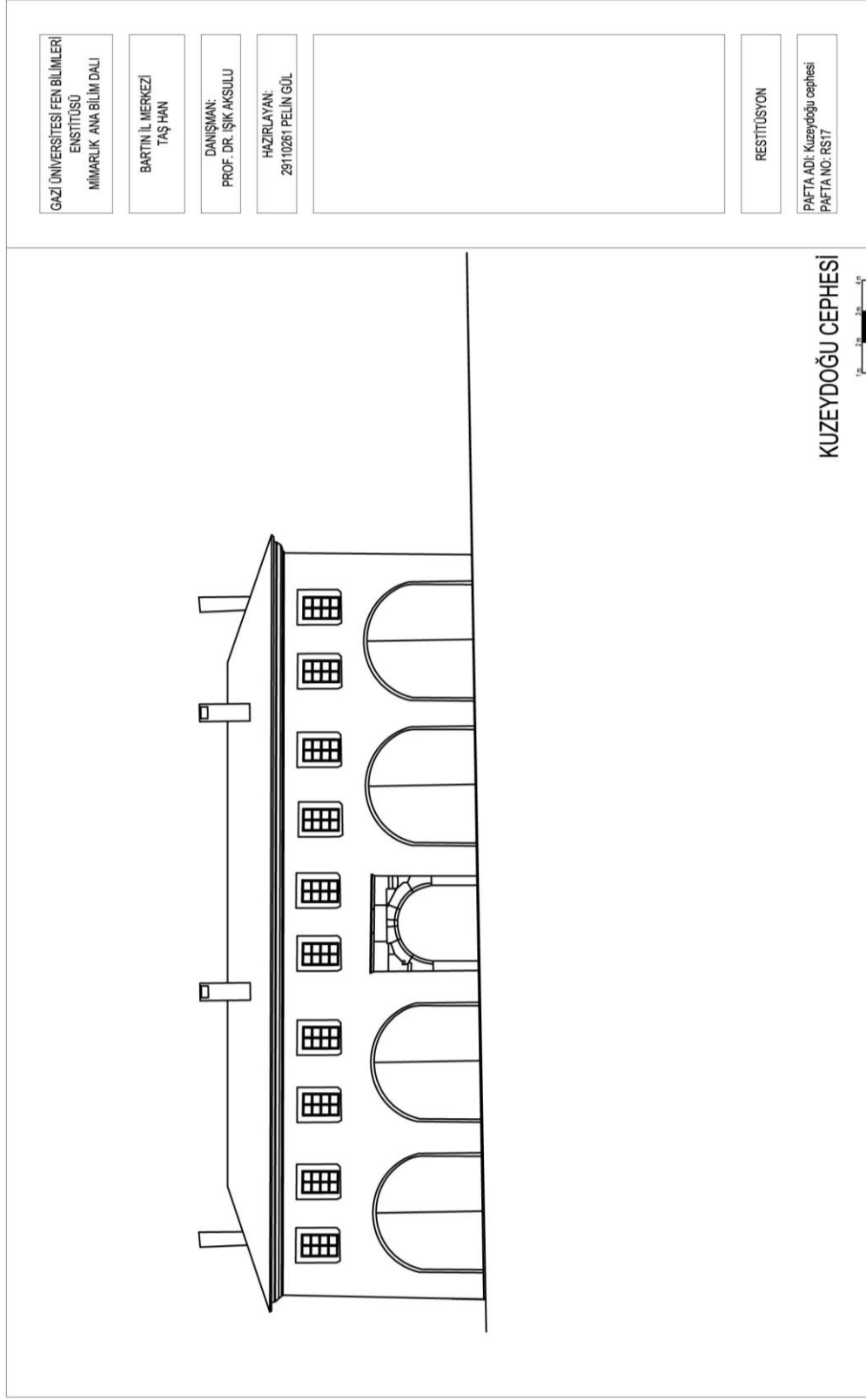
RESTITÜSYON

PAFTA ADI: E-E kesiti
PAFTA NO: RS15

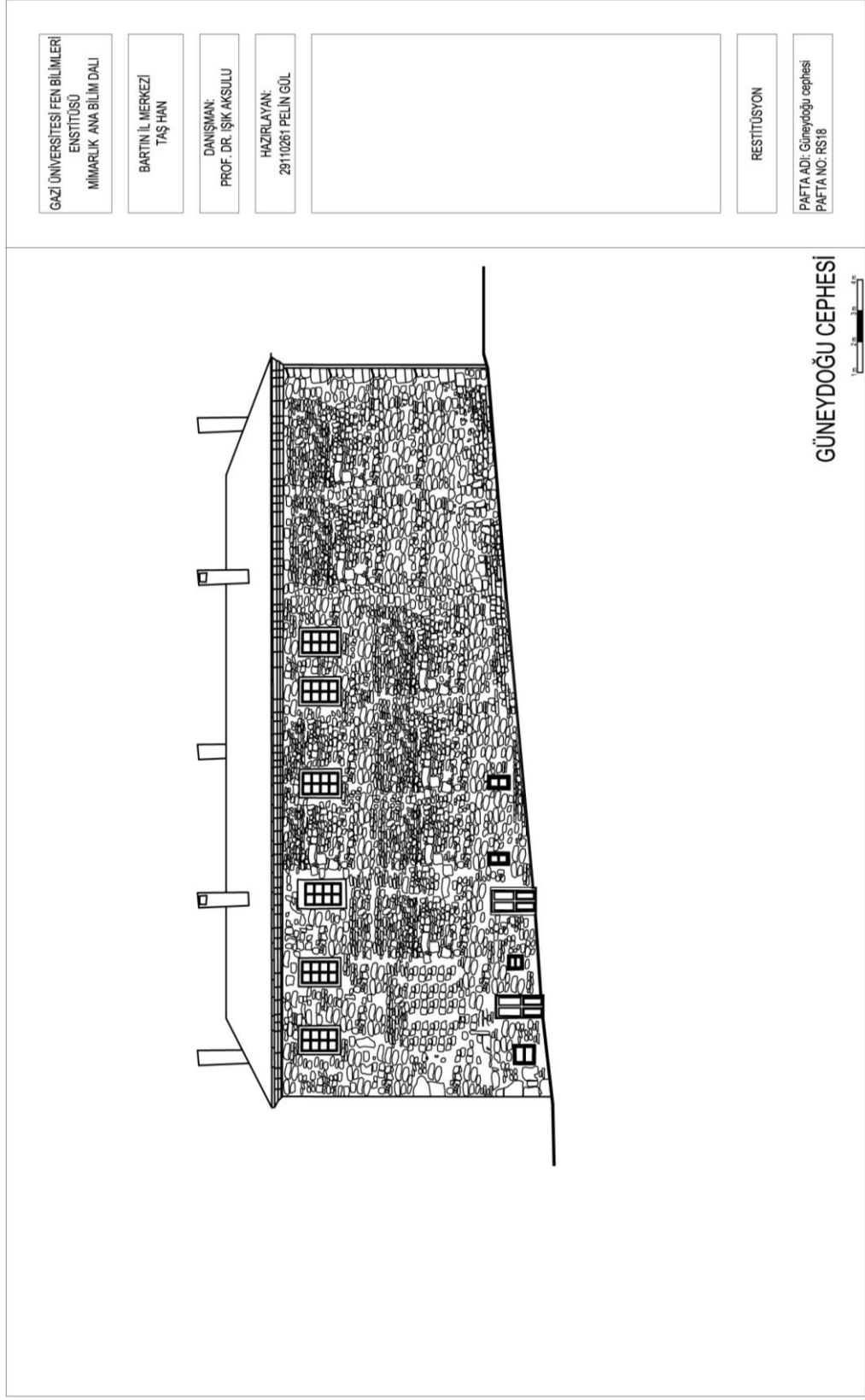
Ek-87 Restitüsyon F-F kesiti

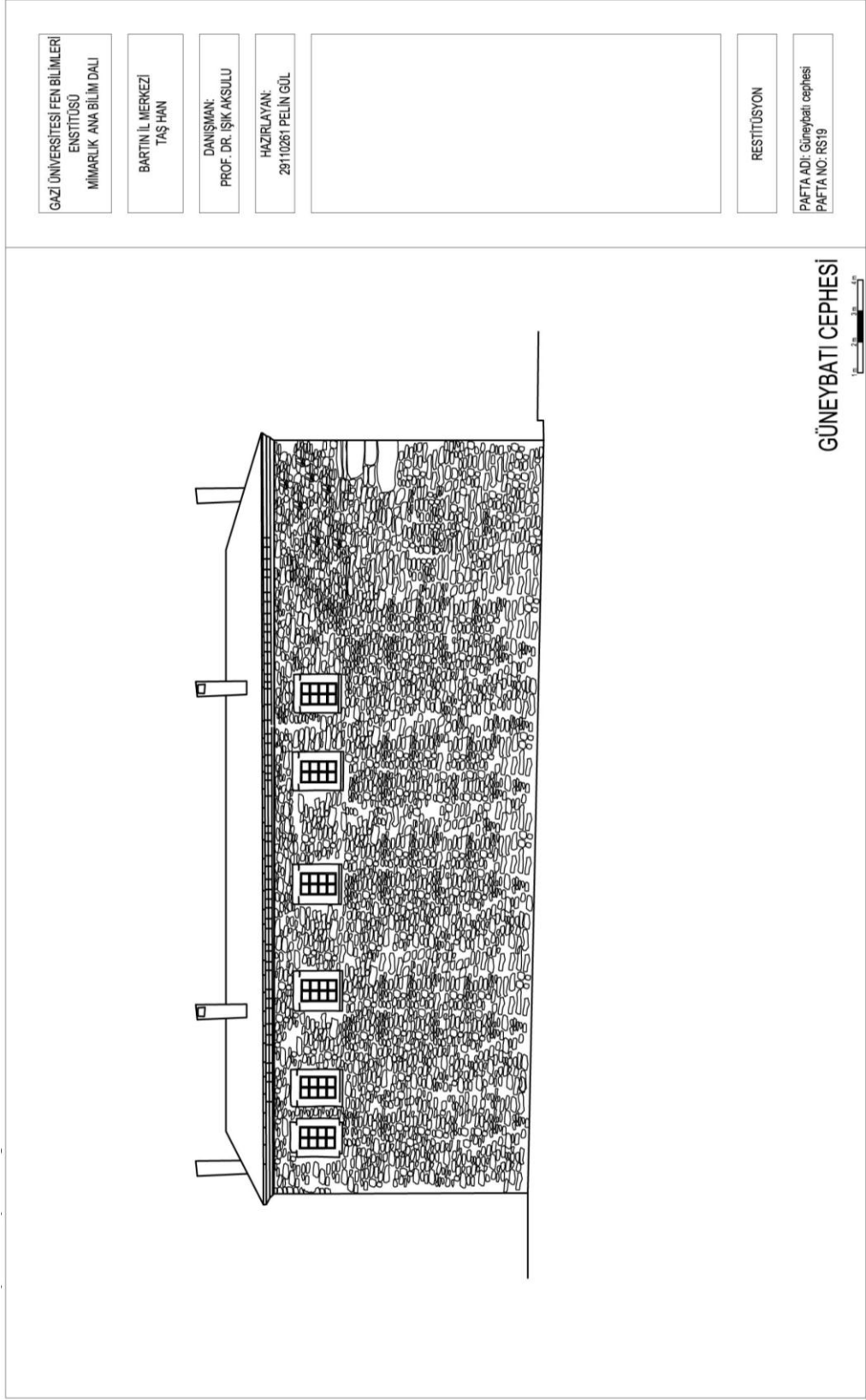
Ek-88 Restitüsyon kuzevdoğu cephesi

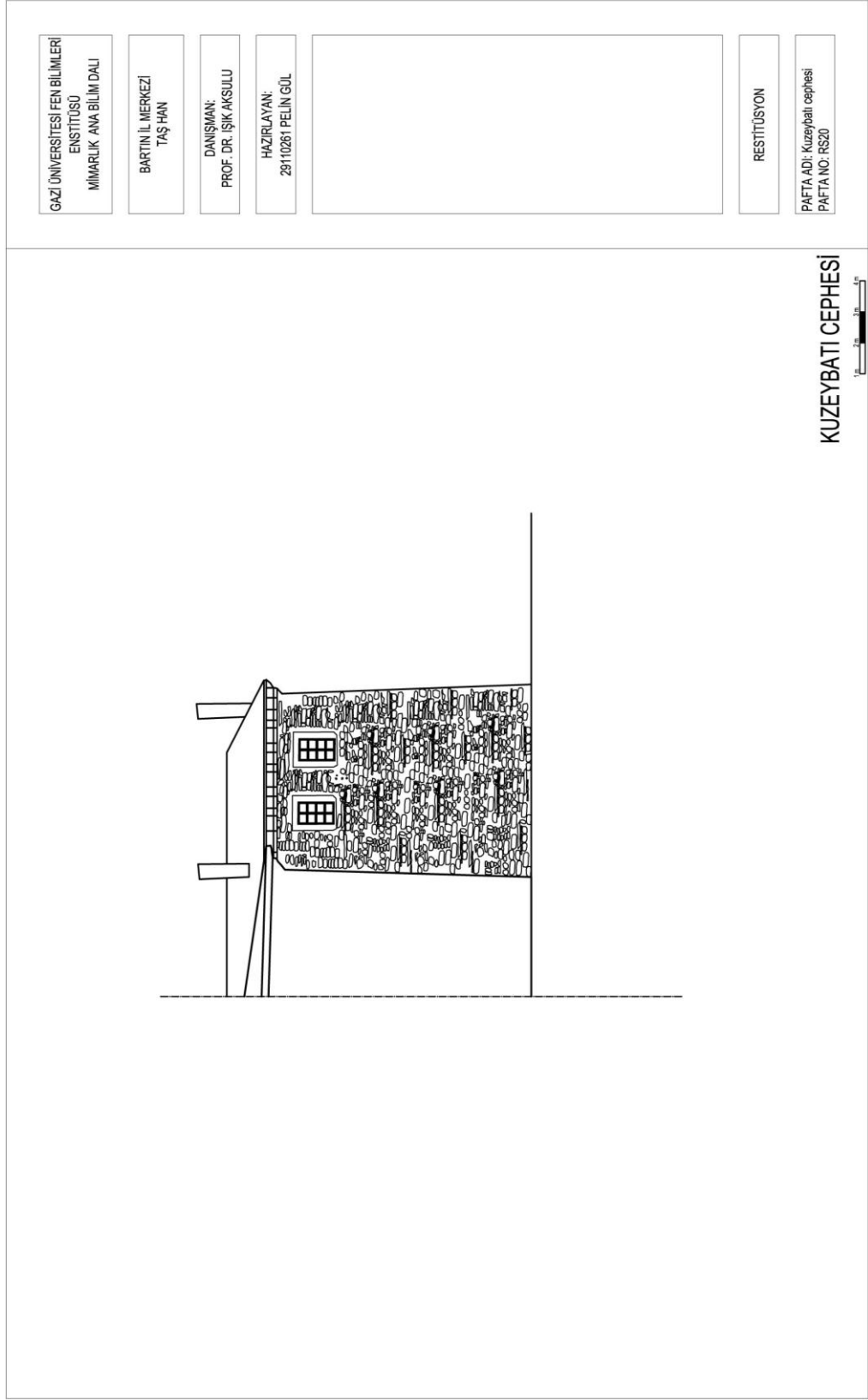
Ek-89 Restitüsyon güneydoğu cephesi

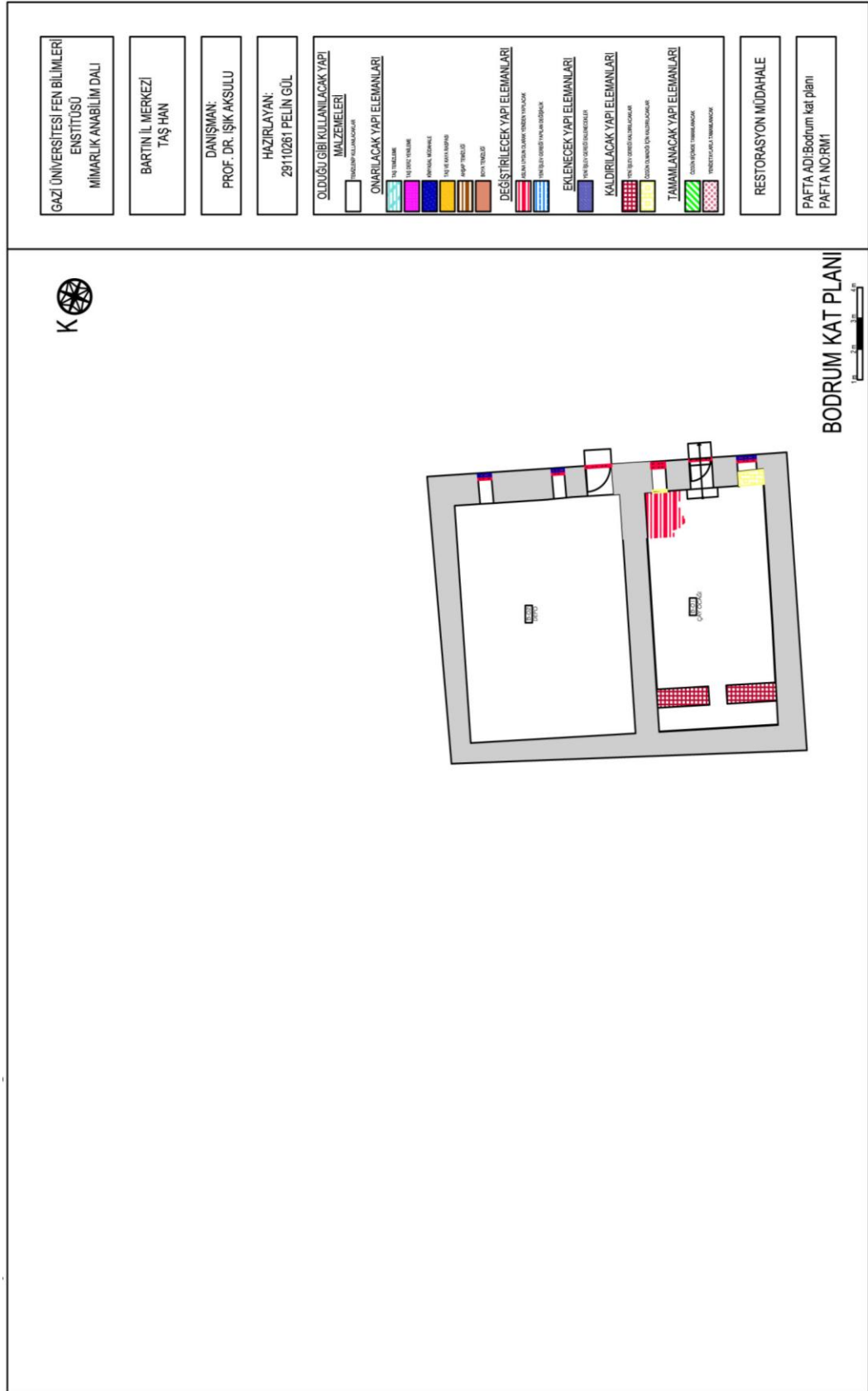
Ek-90 Restitüsyon güneybatı cephesi

Ek-91 Restitüsyon kuzeybatı cephesi

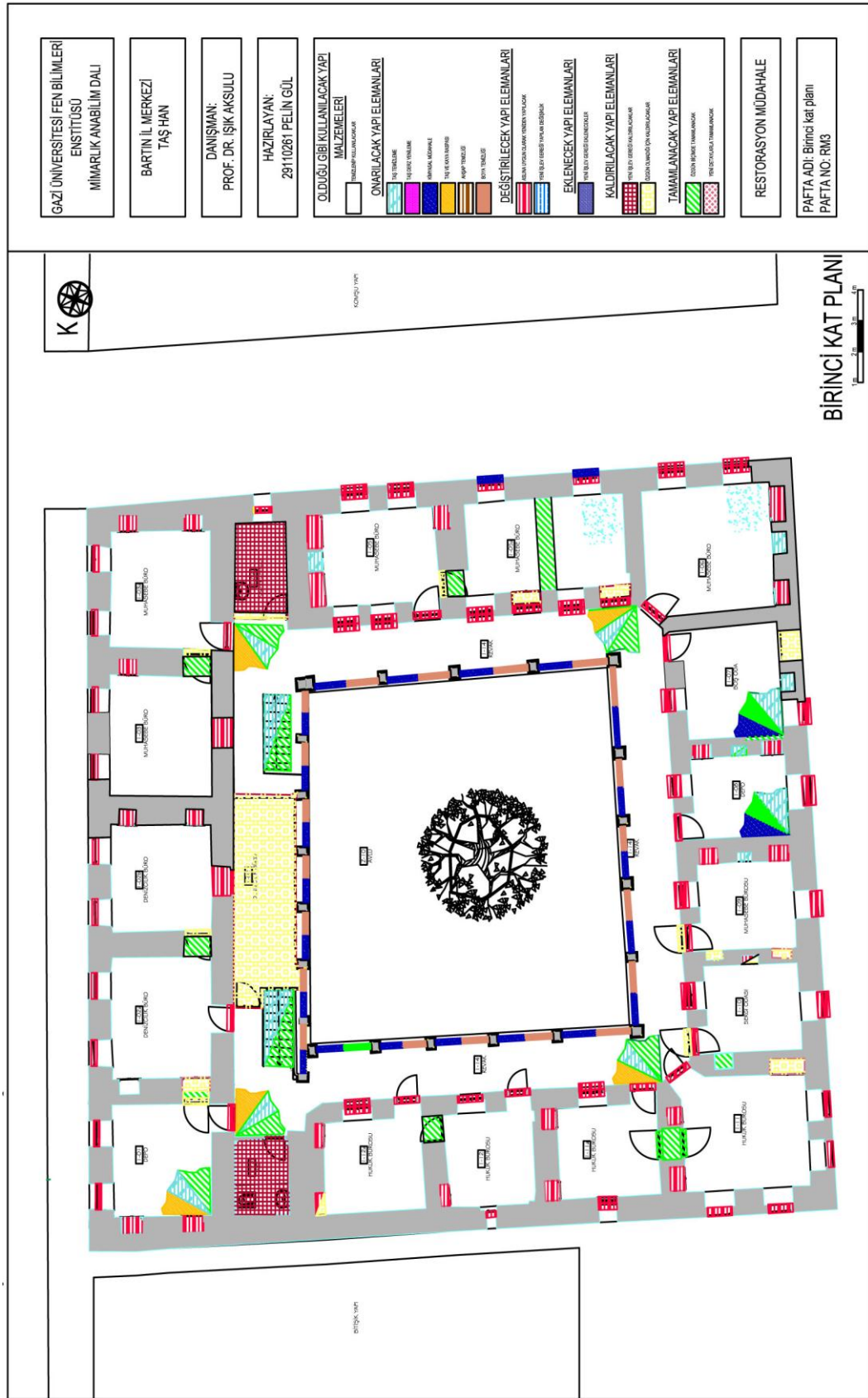
Ek-92 Restorasyon müdahale bodrum kat planı

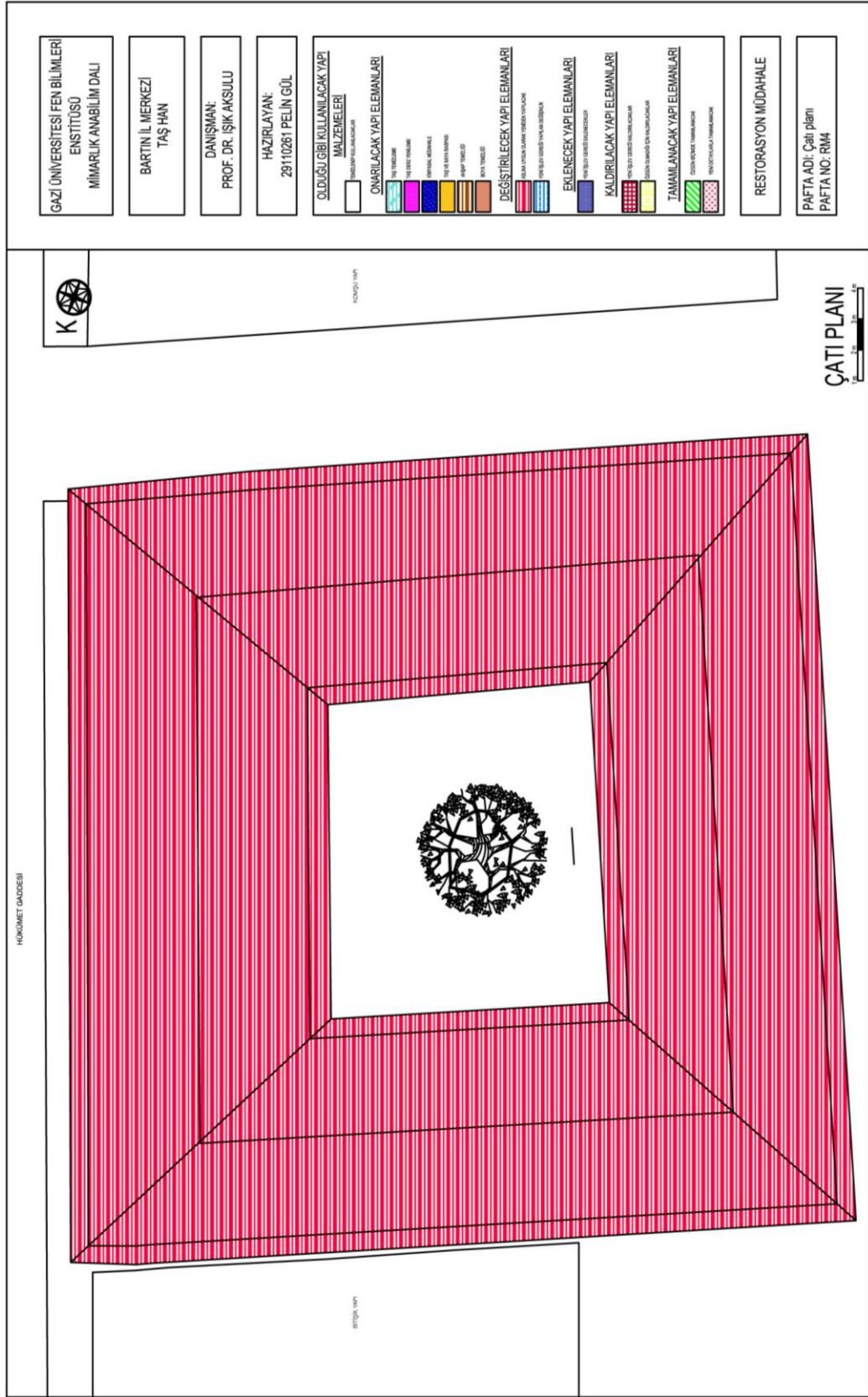
Ek-93 Restorasyon müdahale zemin kat planı

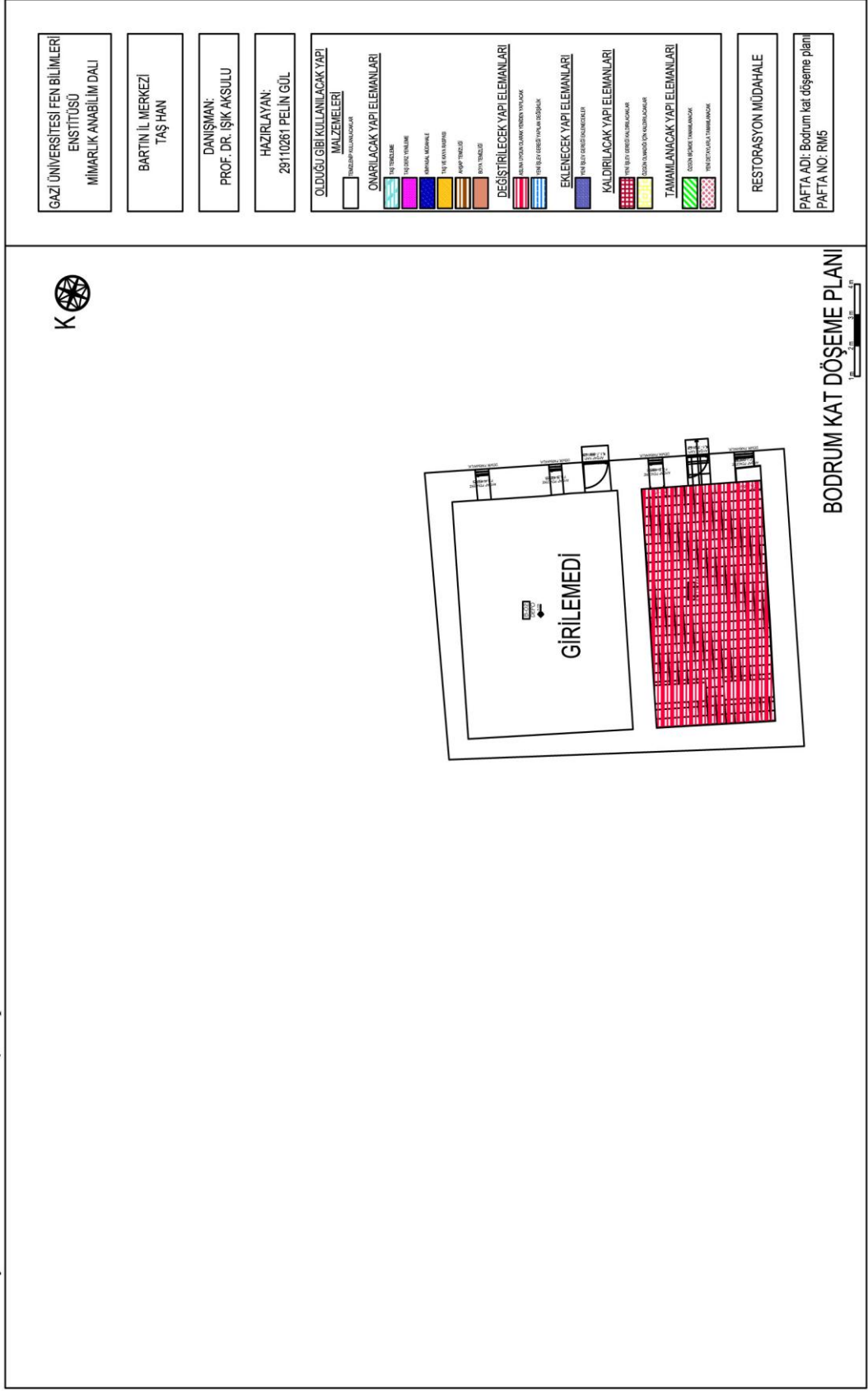

Ek-94 Restorasyon müdahale birinci kat planı

Ek-95 Restorasyon müdahale çatı planı

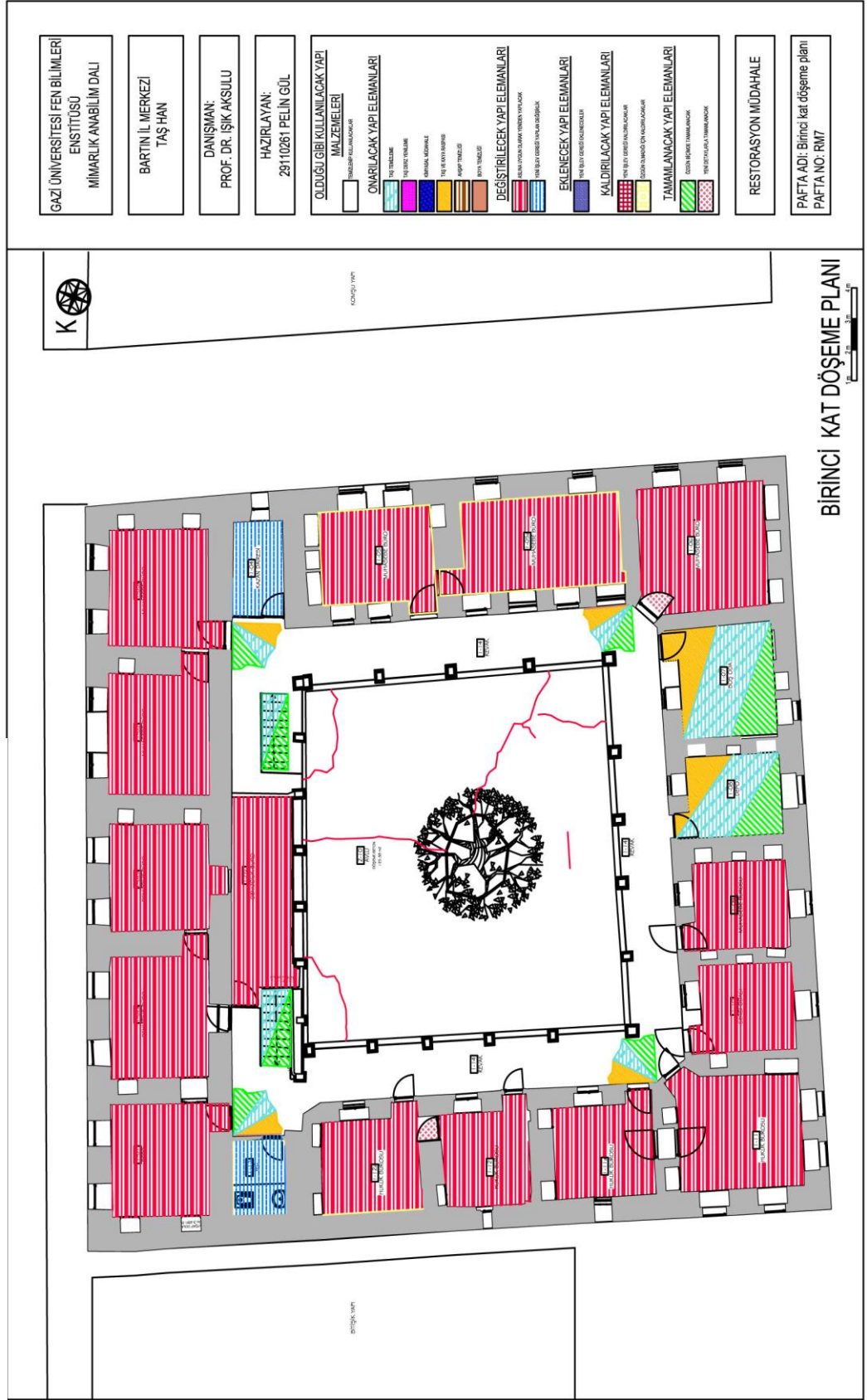

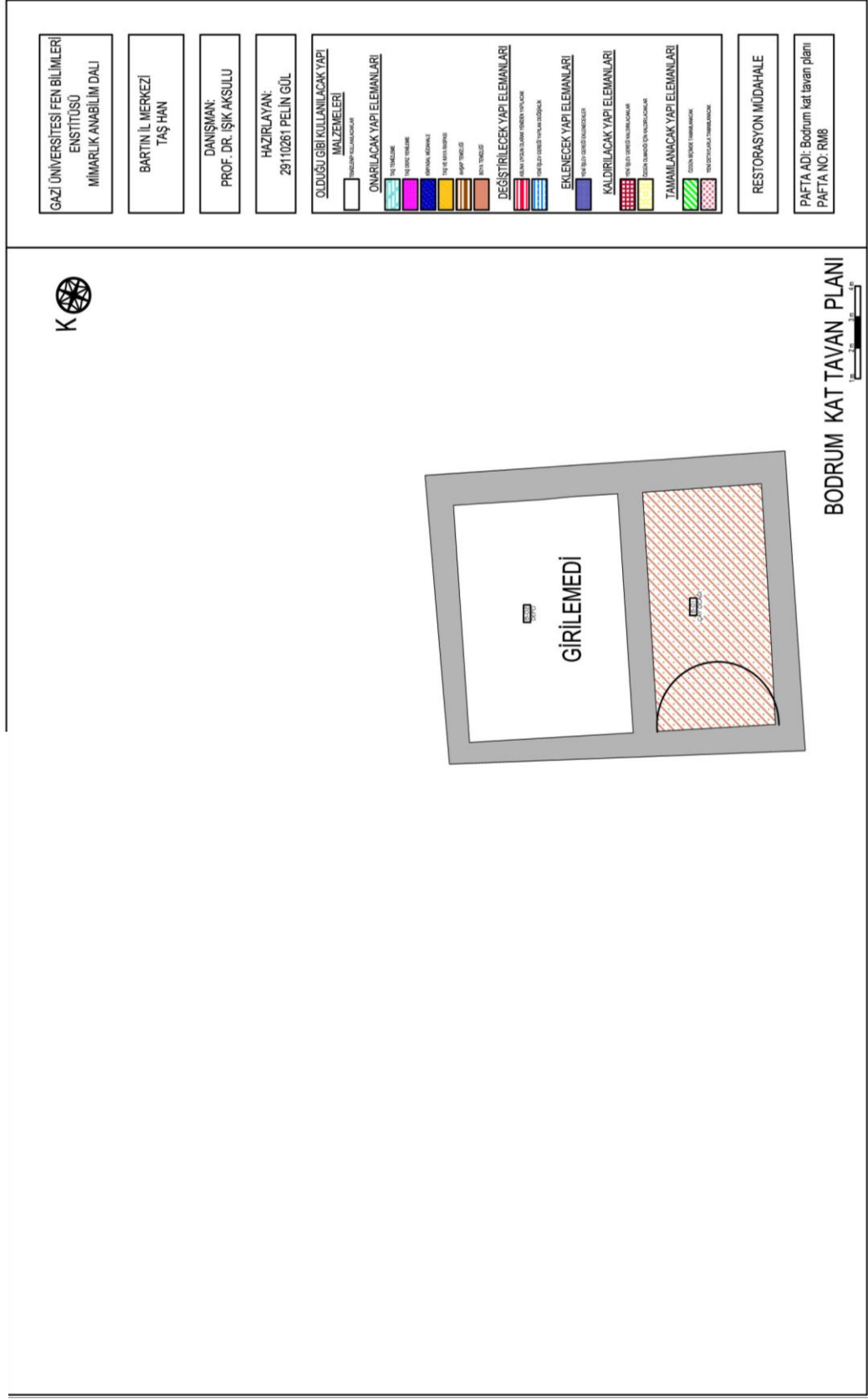

Ek-97 Restorasyon müdahale zemin kat döşeme planı

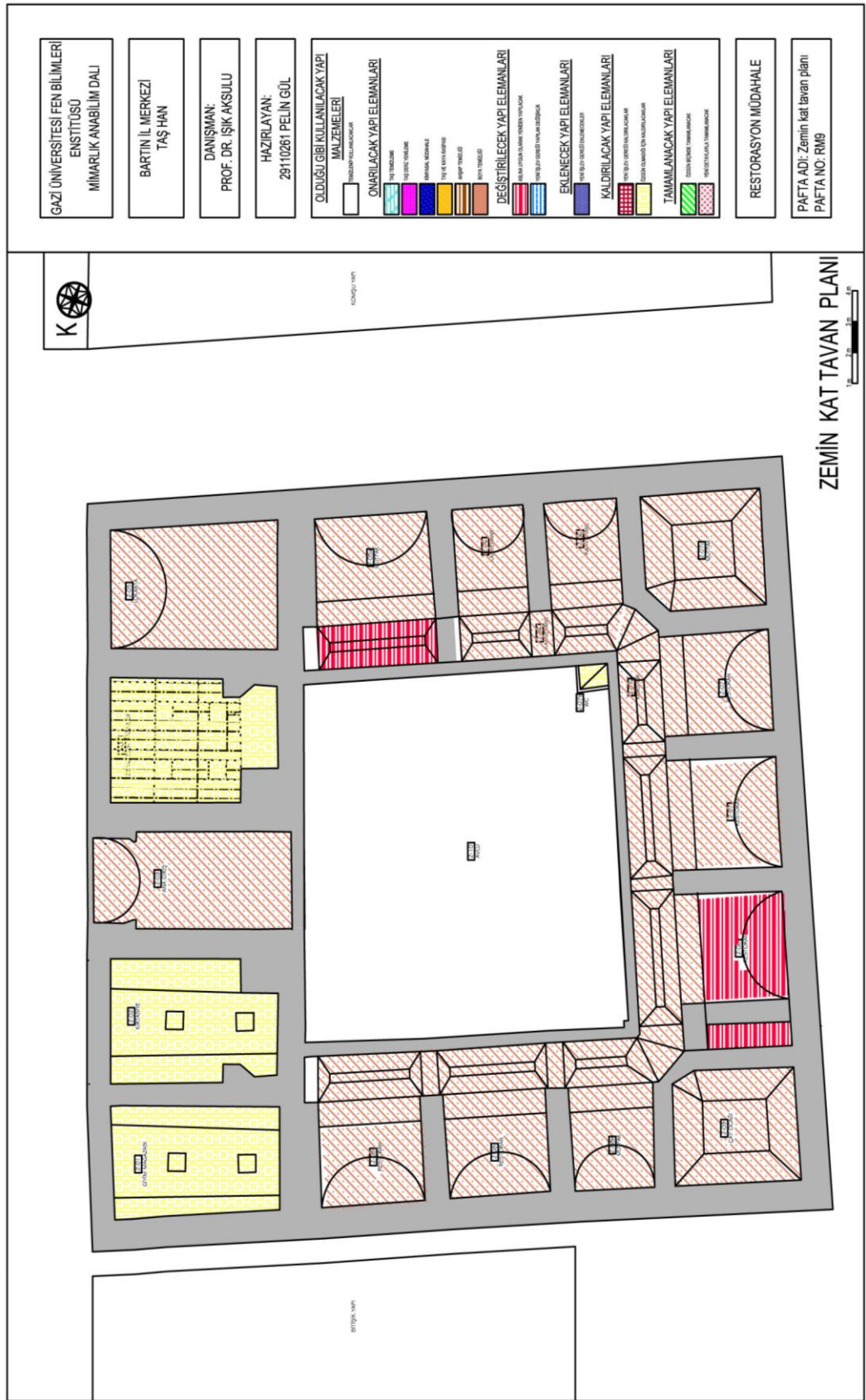

Ek-98 Restorasyon müdahale birinci kat döşeme planı

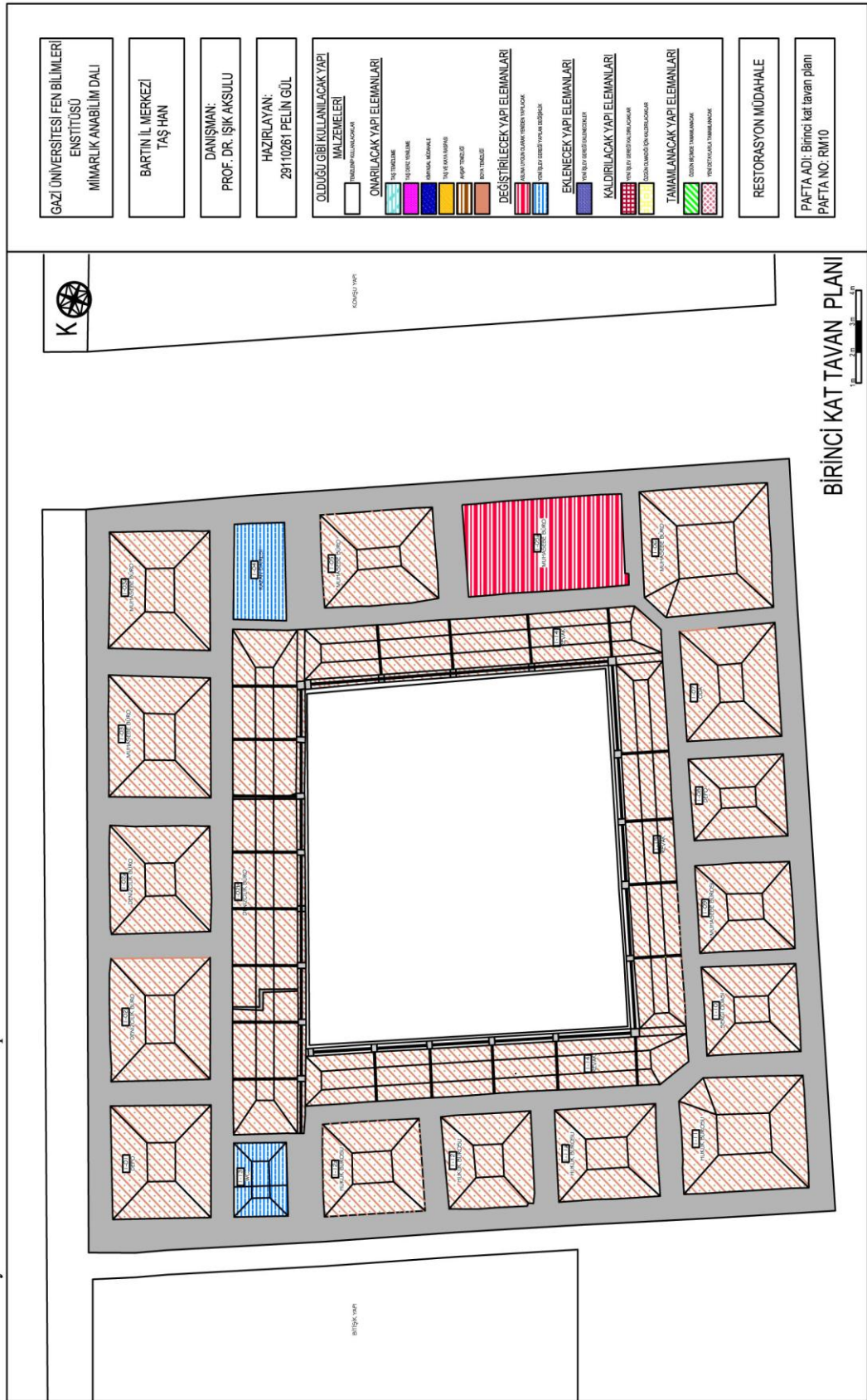

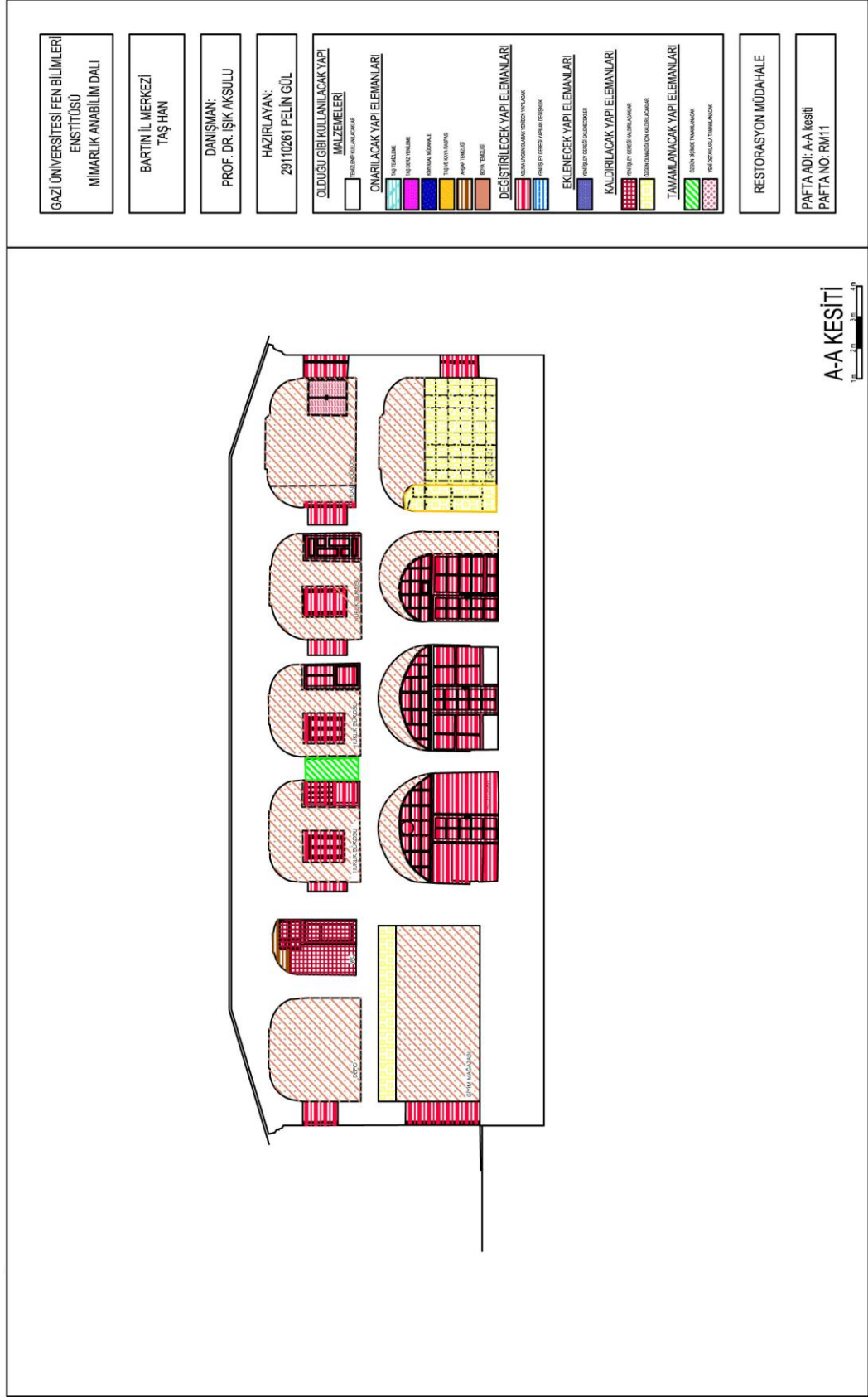
Ek-100 Restorasyon müdahale zemin kat tavan planı

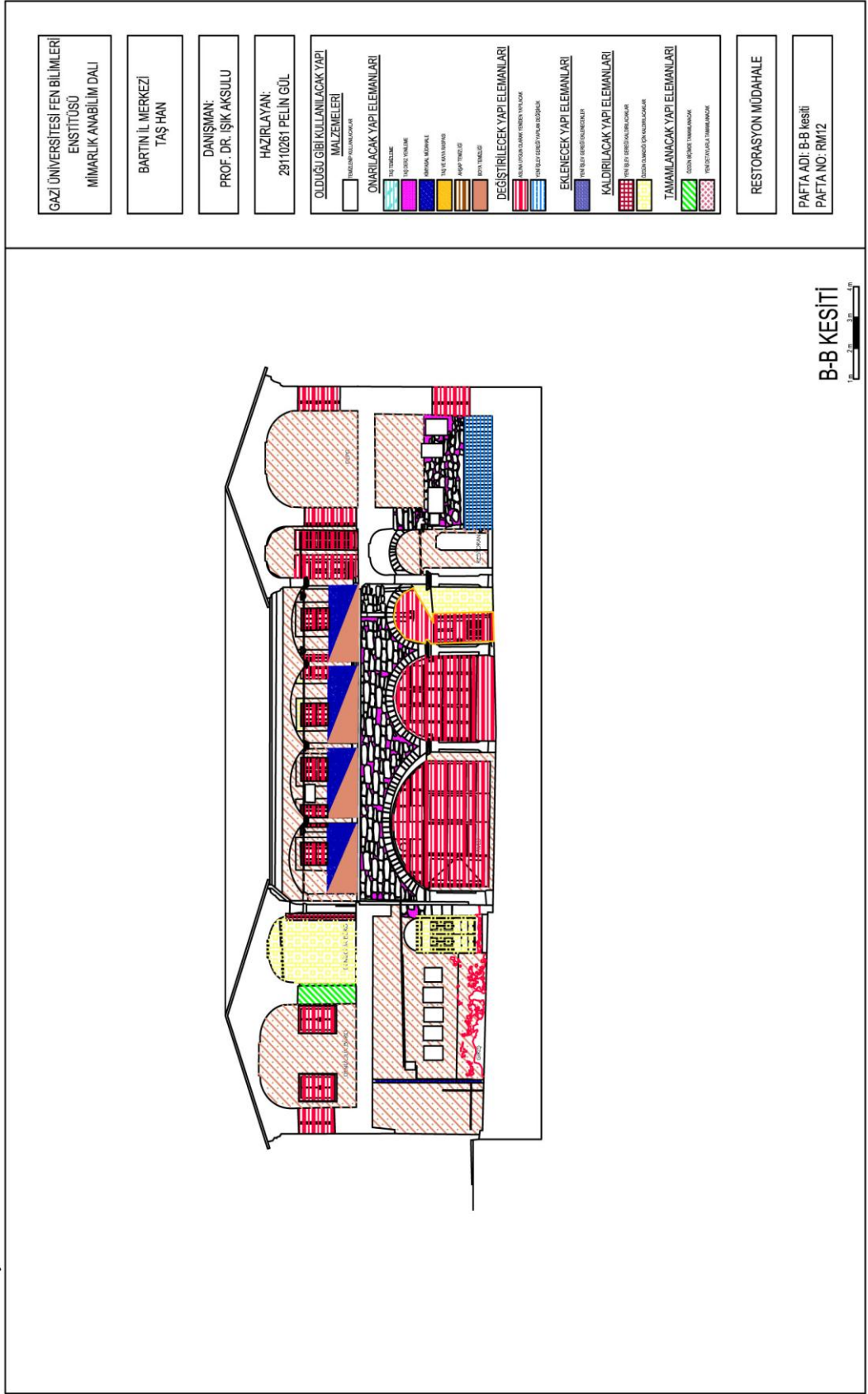
Ek-101 Restorasyon müdahale birinci kat tavan planı

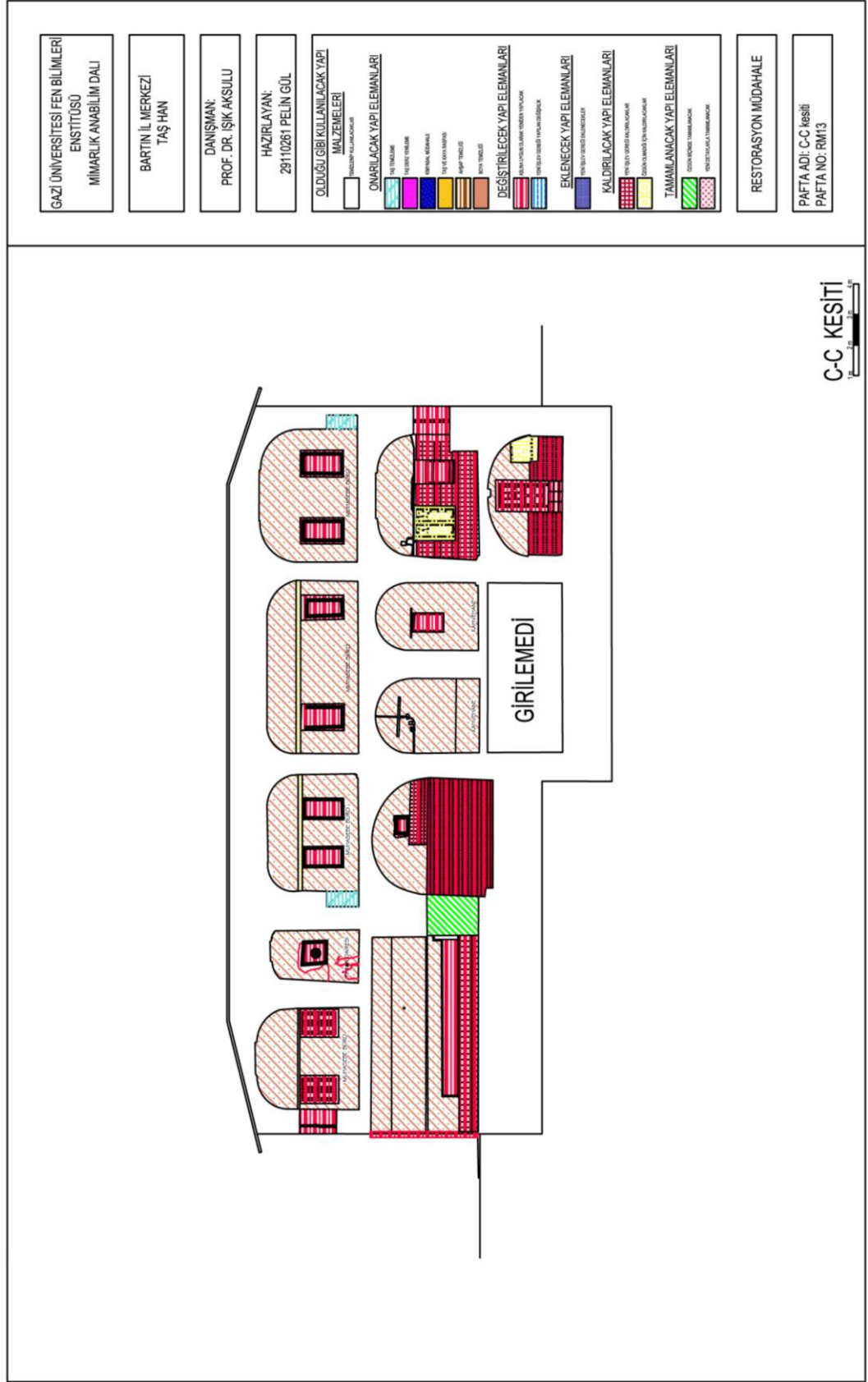
Ek-102 Restorasyon müdahale A-A kesiti

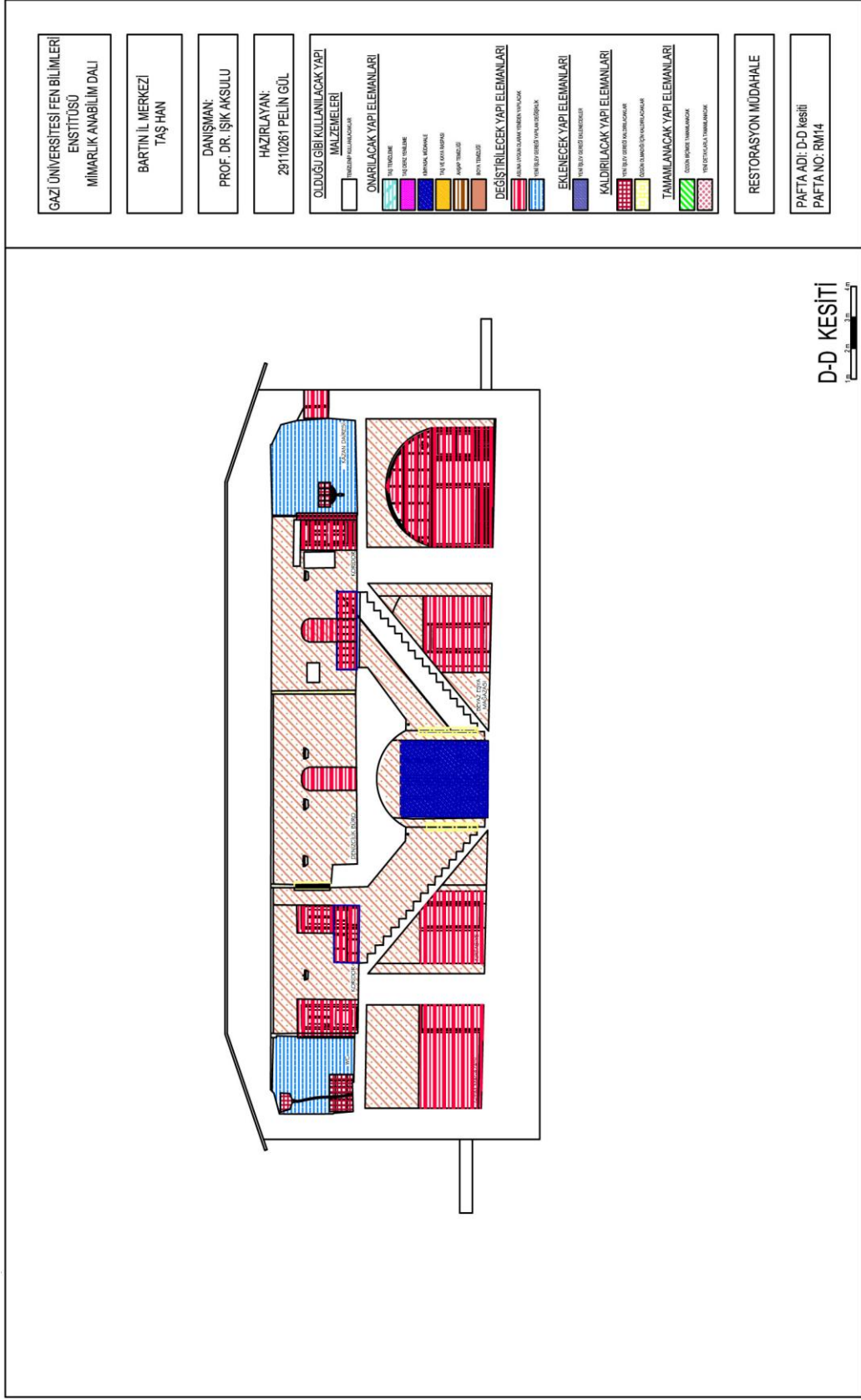
Ek-103 Restorasyon müdahale B-B kesiti

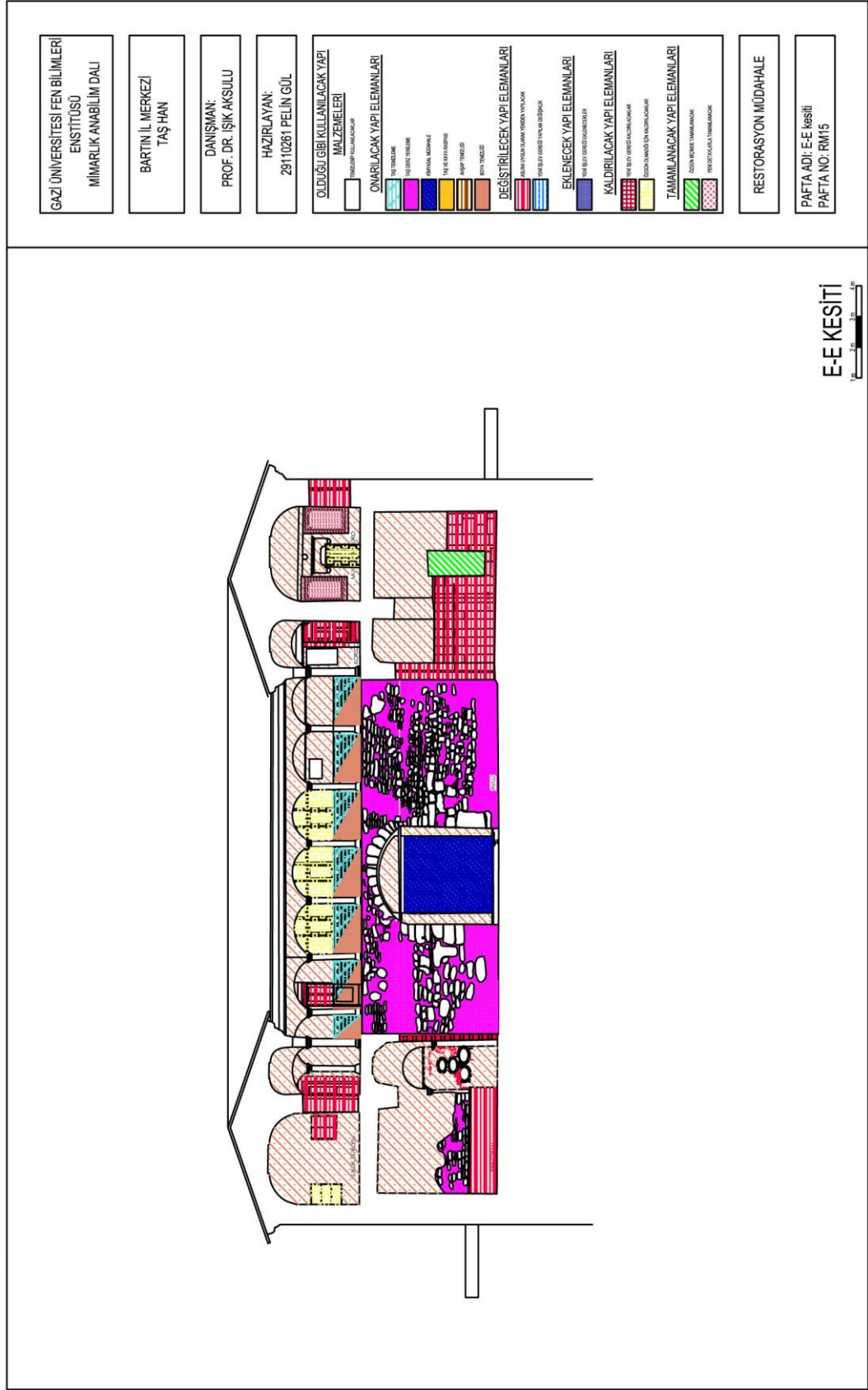
Ek-104 Restorasyon müdahale C-C kesiti

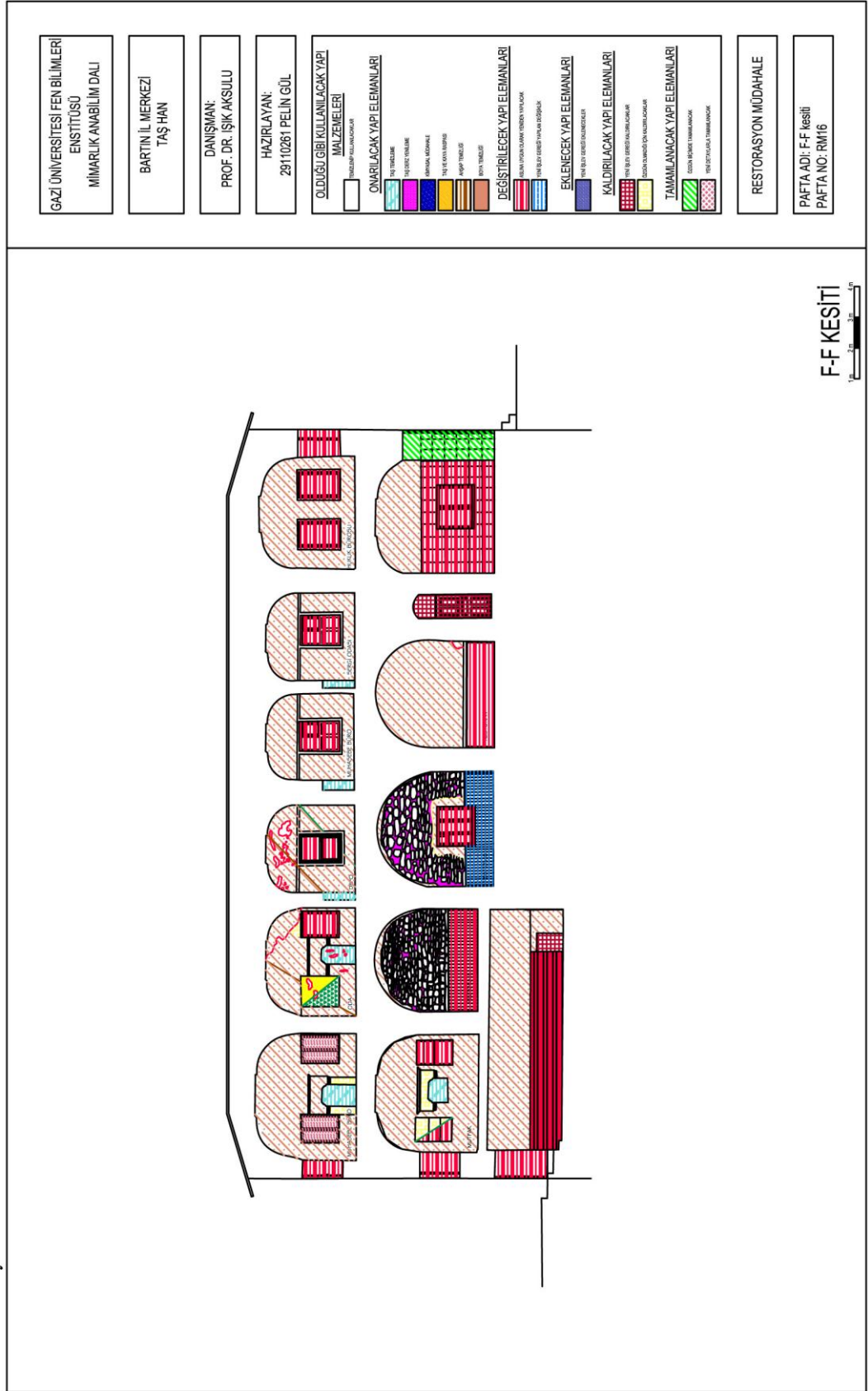
Ek-105 Restorasyon müdahale D-D kesiti

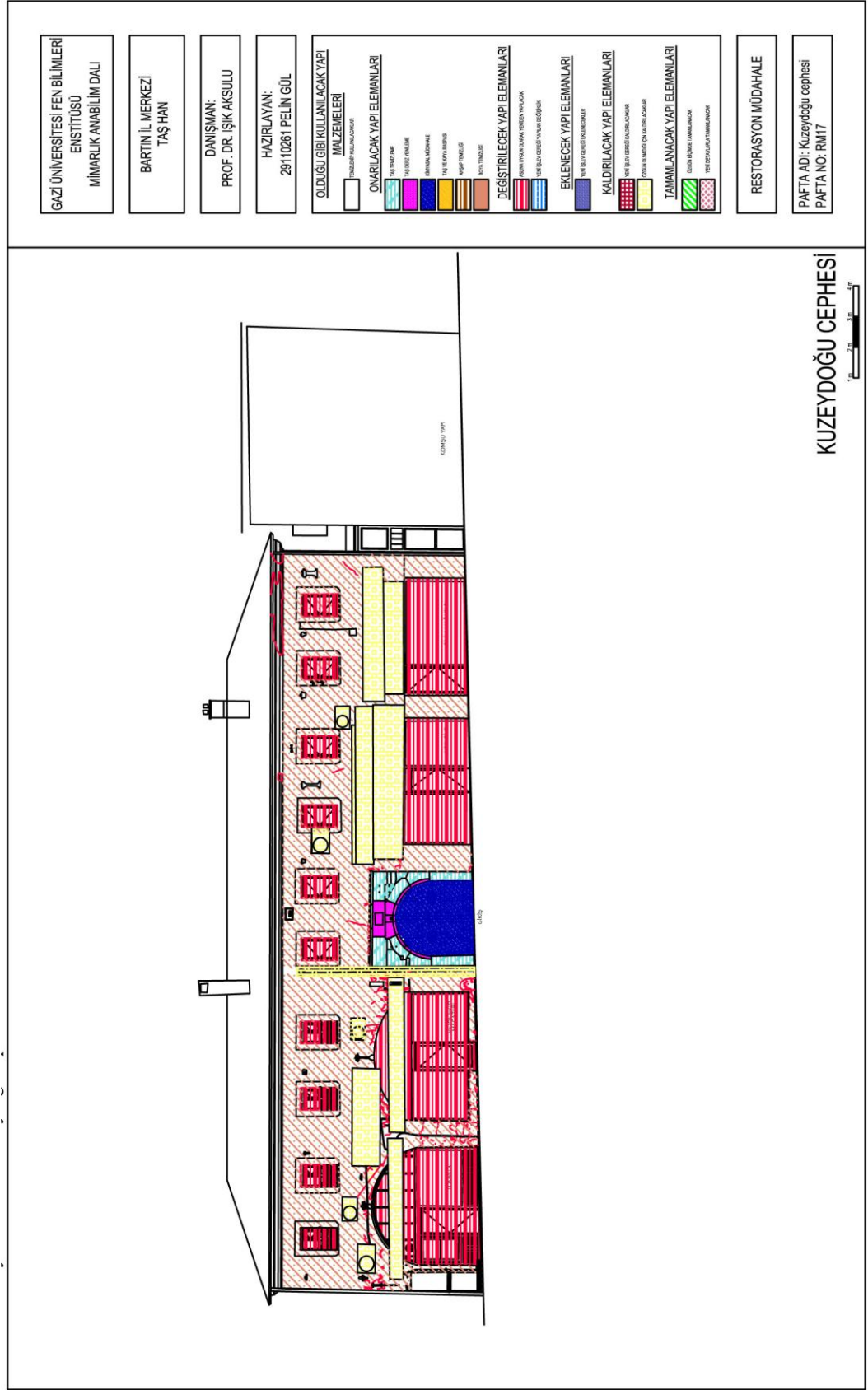
Ek-106 Restorasyon müdahale E-E kesiti

Ek-107 Restorasyon müdahale F-F kesiti

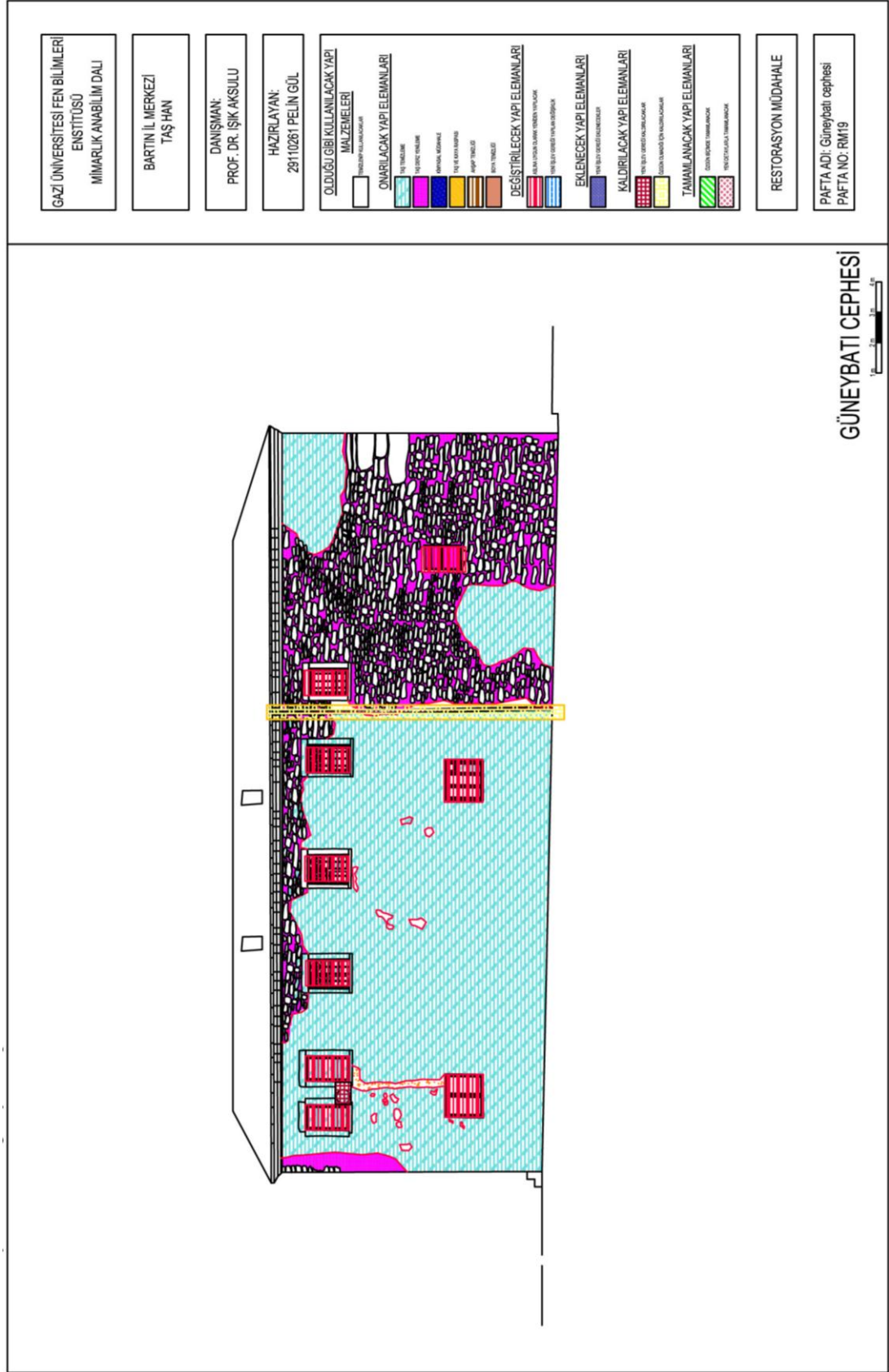
Ek-108 Restorasyon müdahale kuzeydoğu cephesi

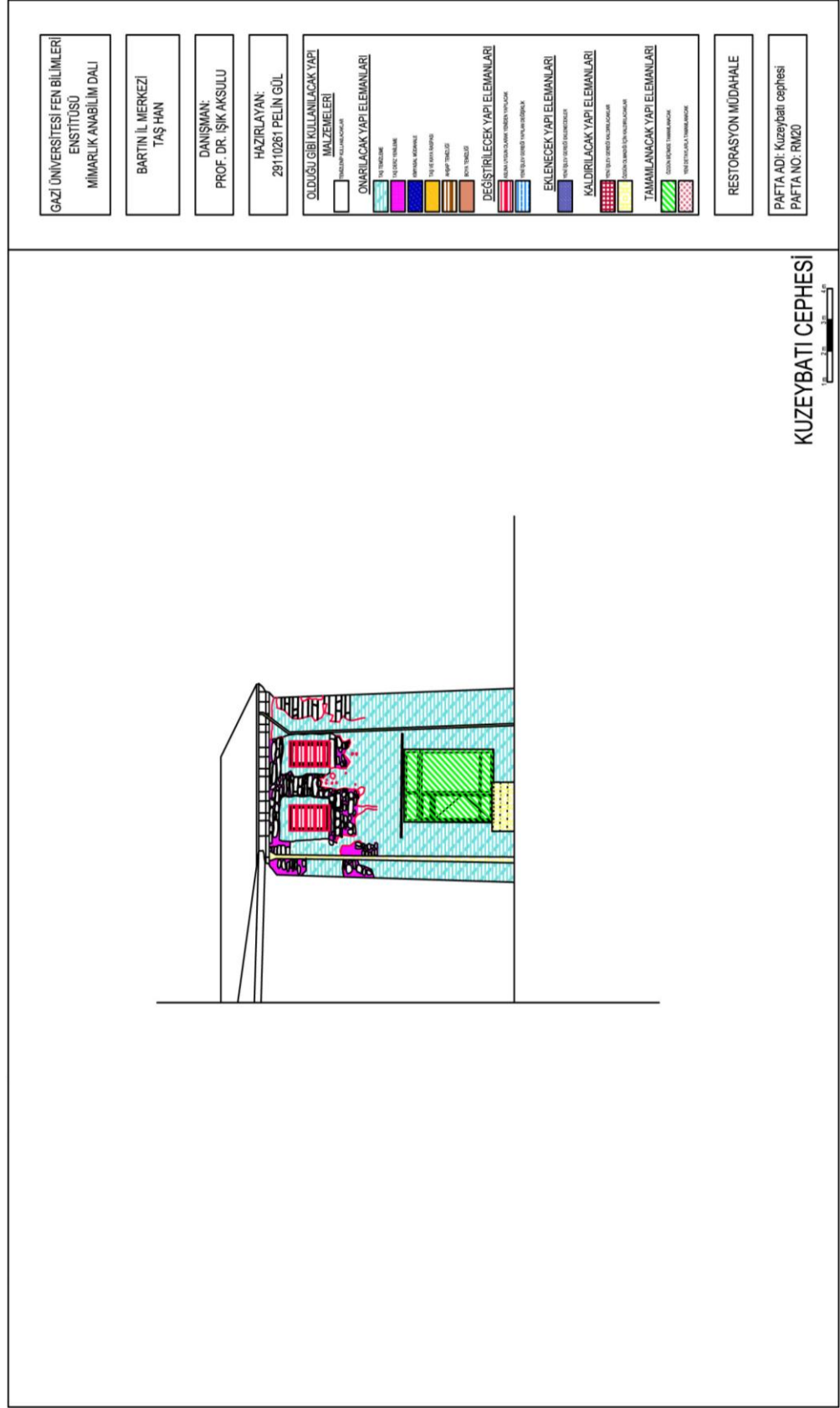
Ek-109 Restorasyon müdahale güneydoğu cephesi

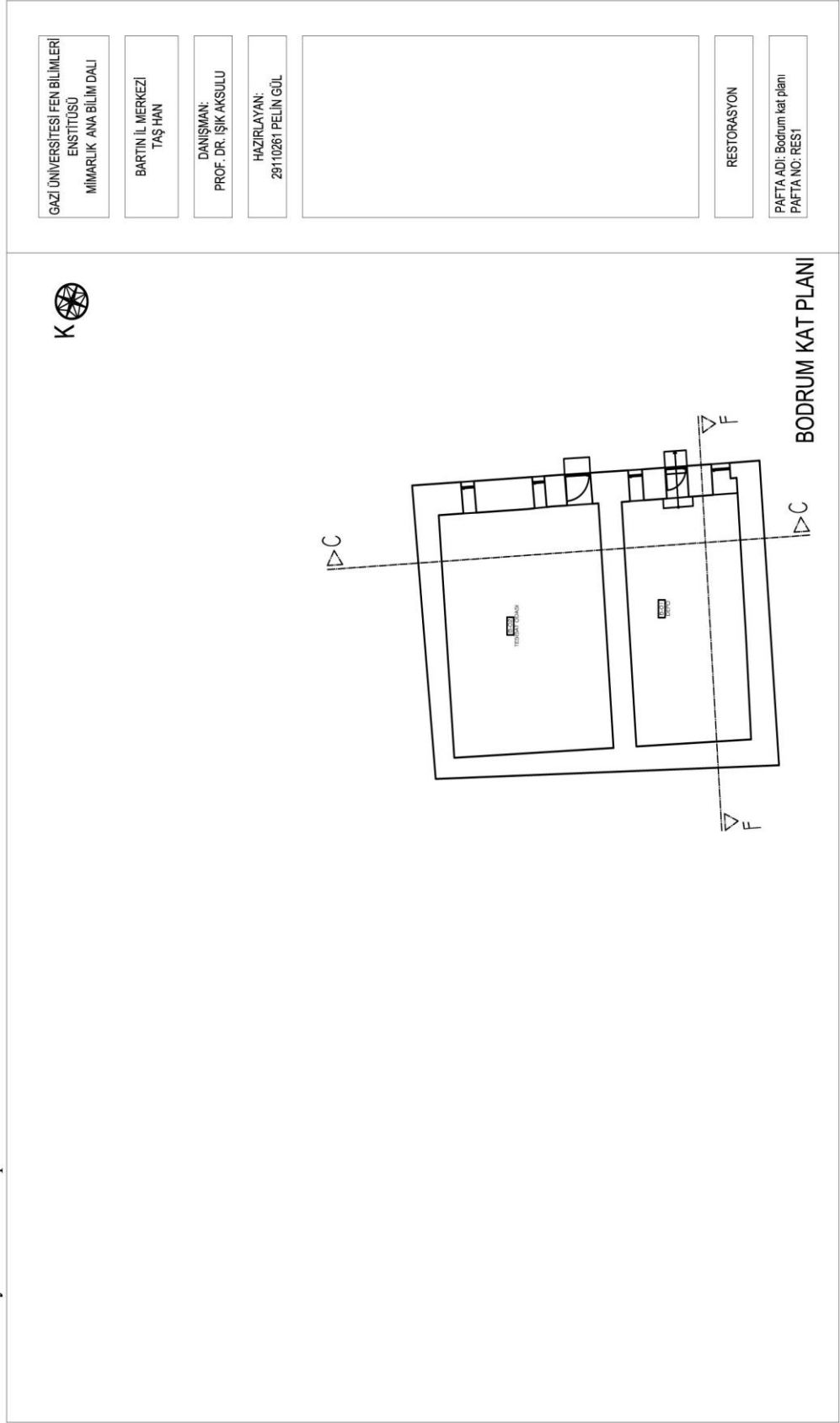
Ek-110 Restorasyon müdahale güneybatı cephesi

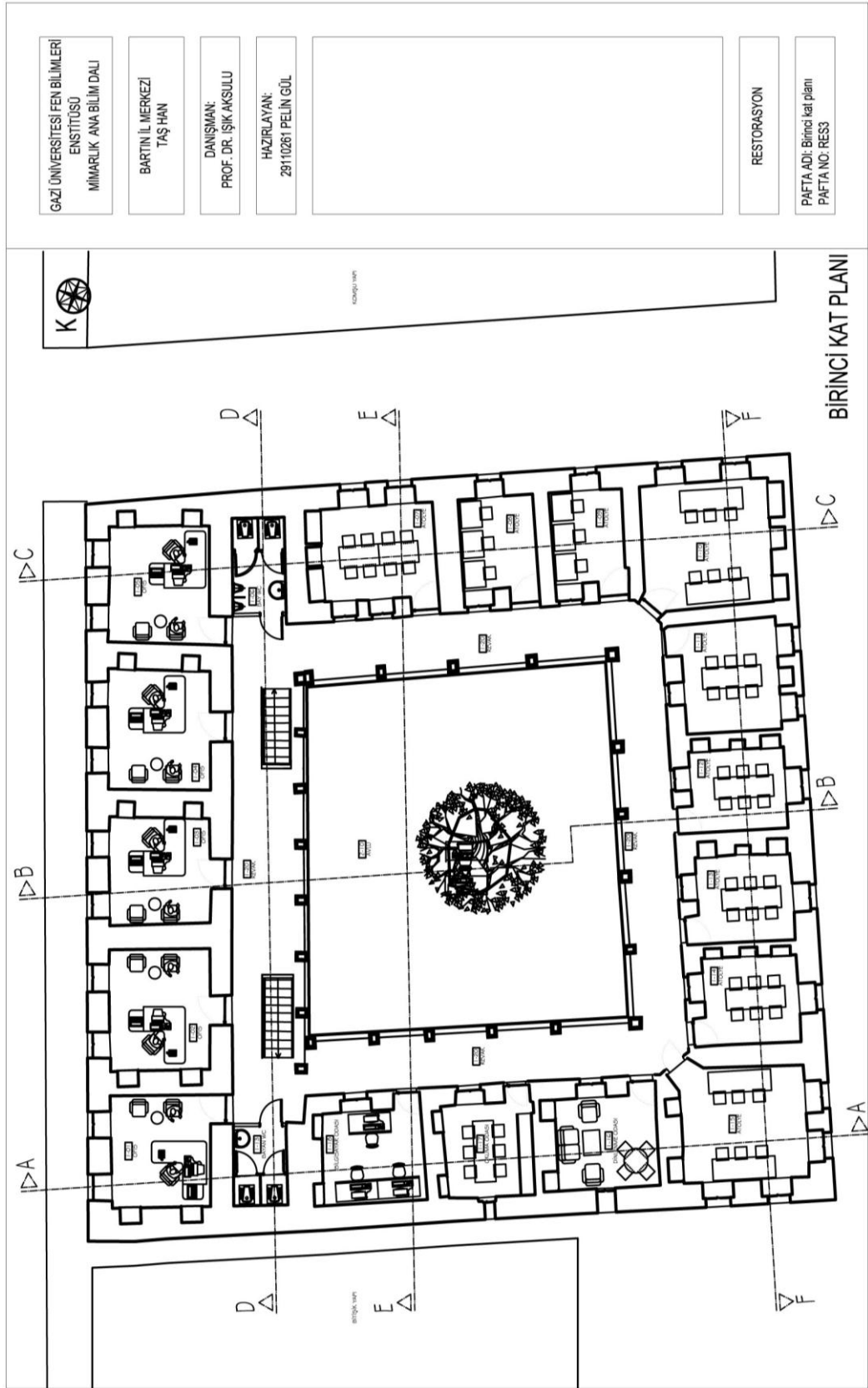
Ek-111 Restorasyon müdahale kuzeybatı cephesi

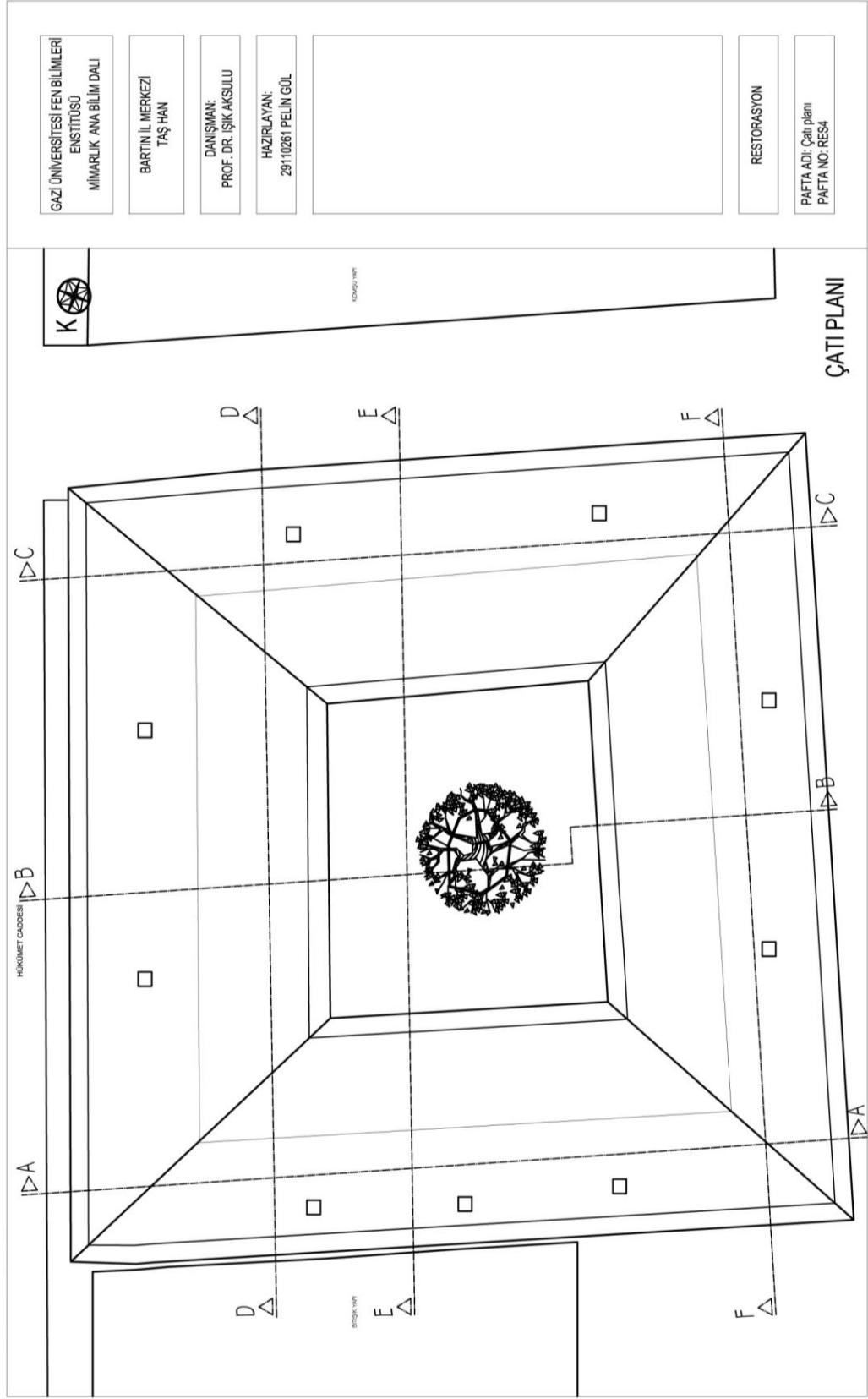
Ek-112 Restorasyon bodrum kat planı

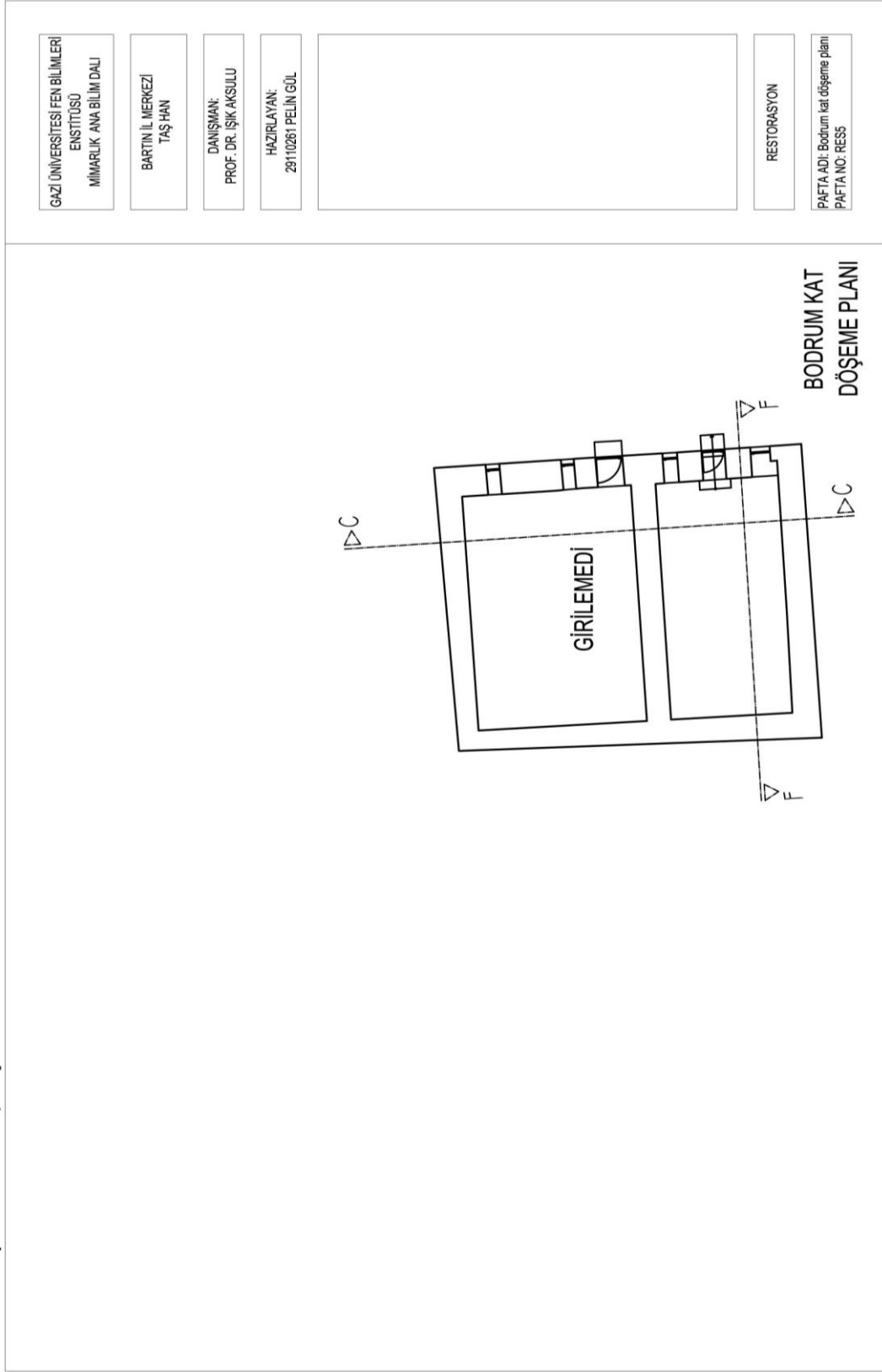
Ek-114 Restorasyon birinci kat planı

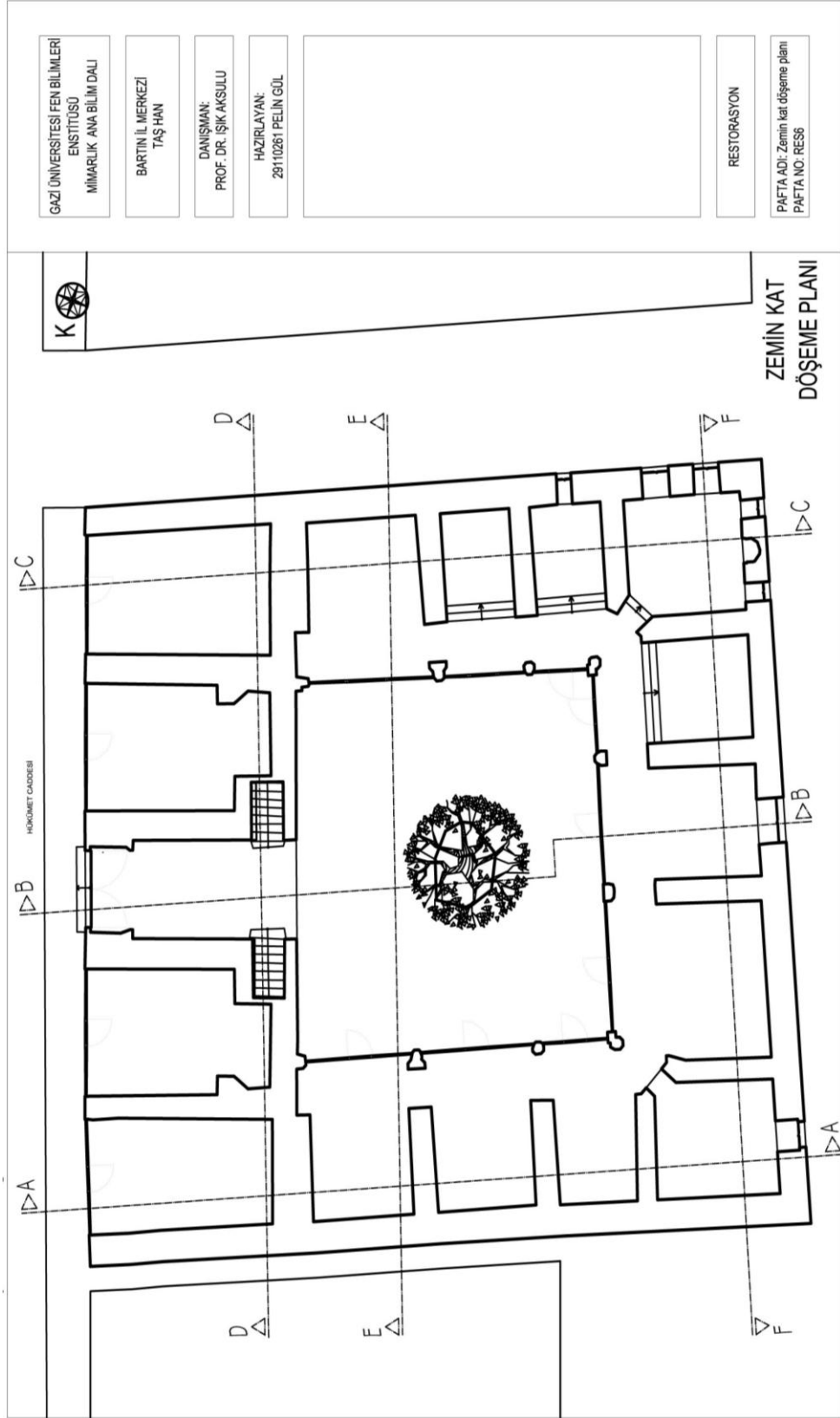
Ek-115 Restorasyon çatıplanı

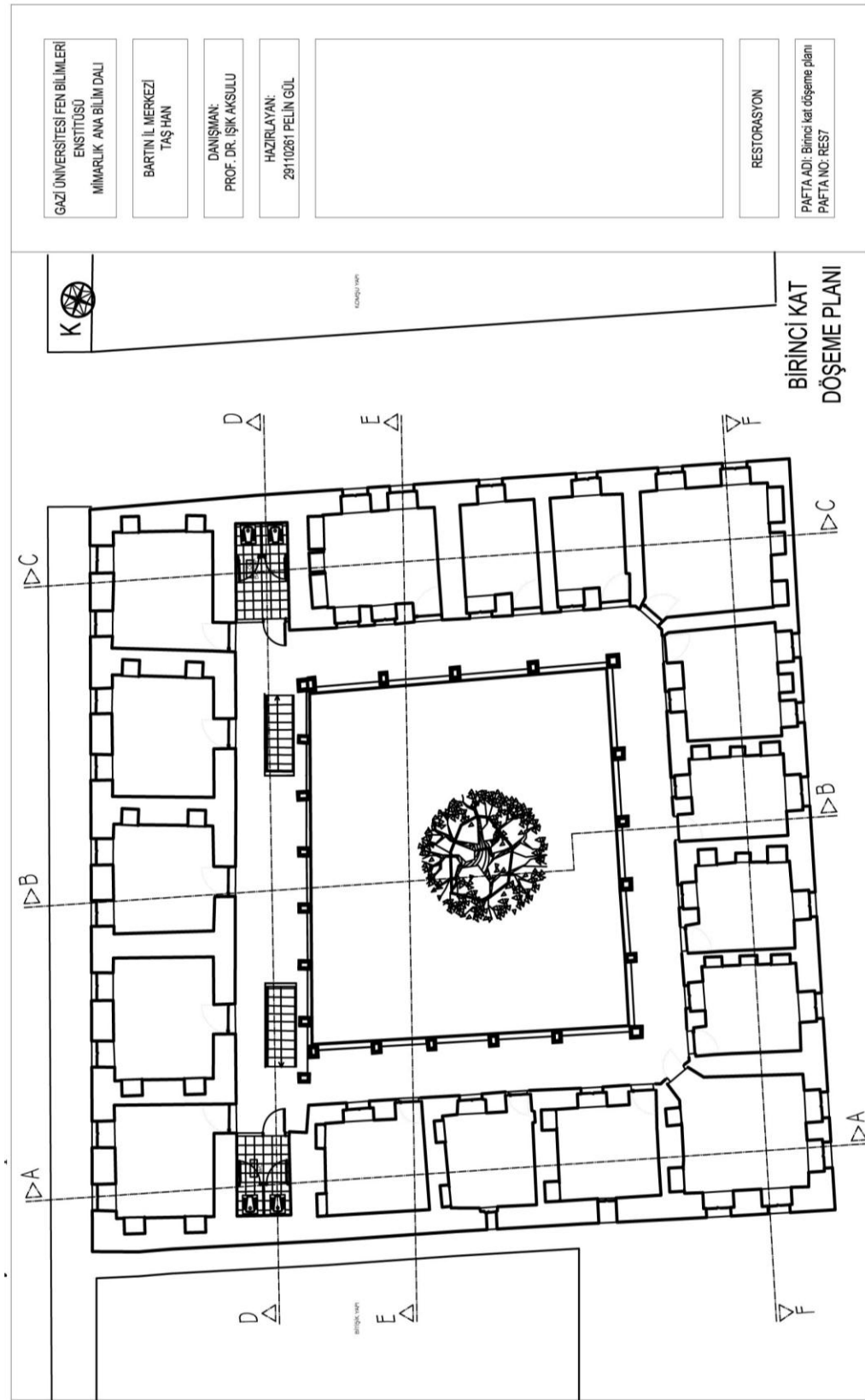
Ek-116 Restorasyon bodrum kat döşeme planı

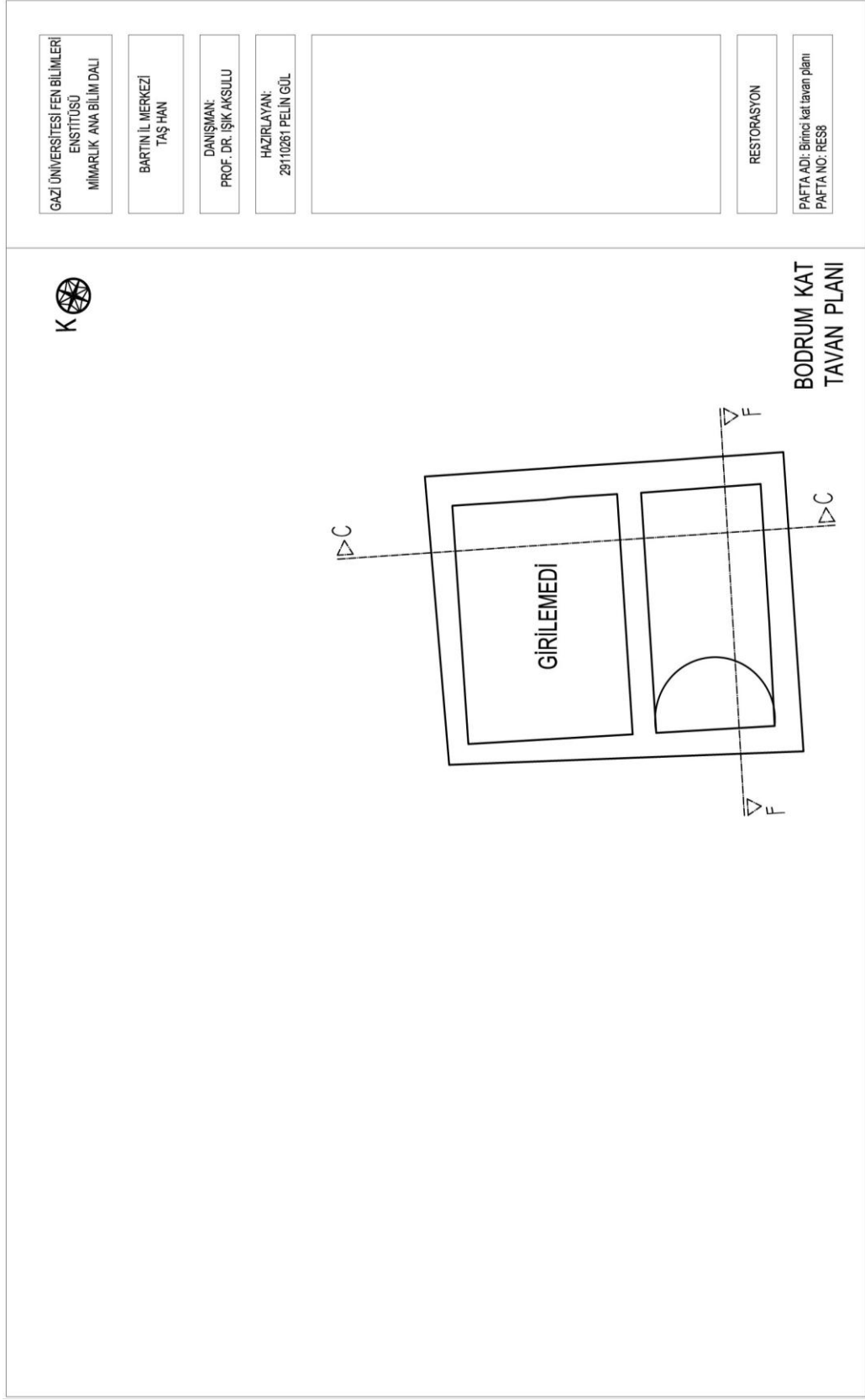
Ek-117 Restorasyon zemin kat döşeme planı

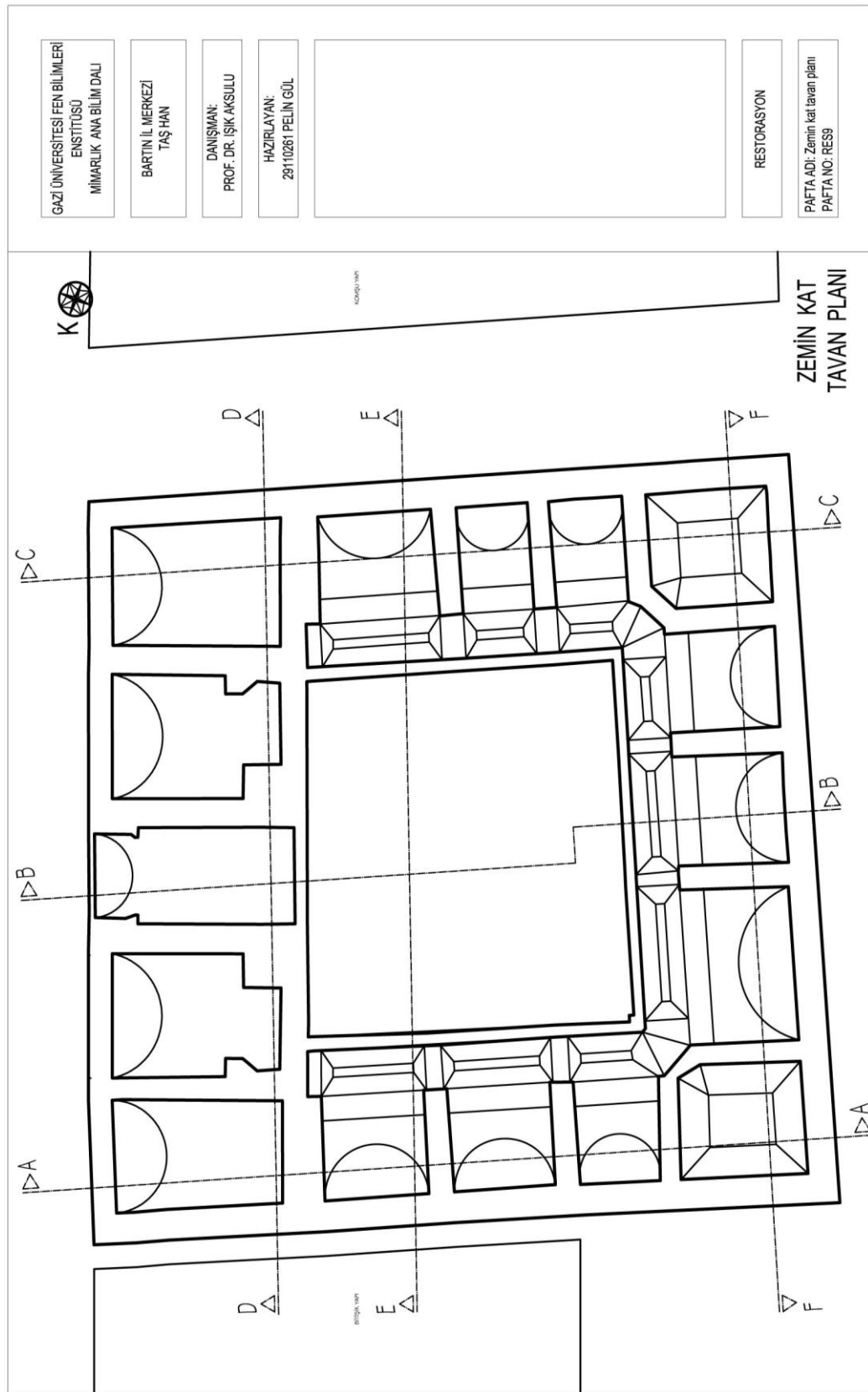
Ek-118 Restorasyon birinci kat döşeme planı

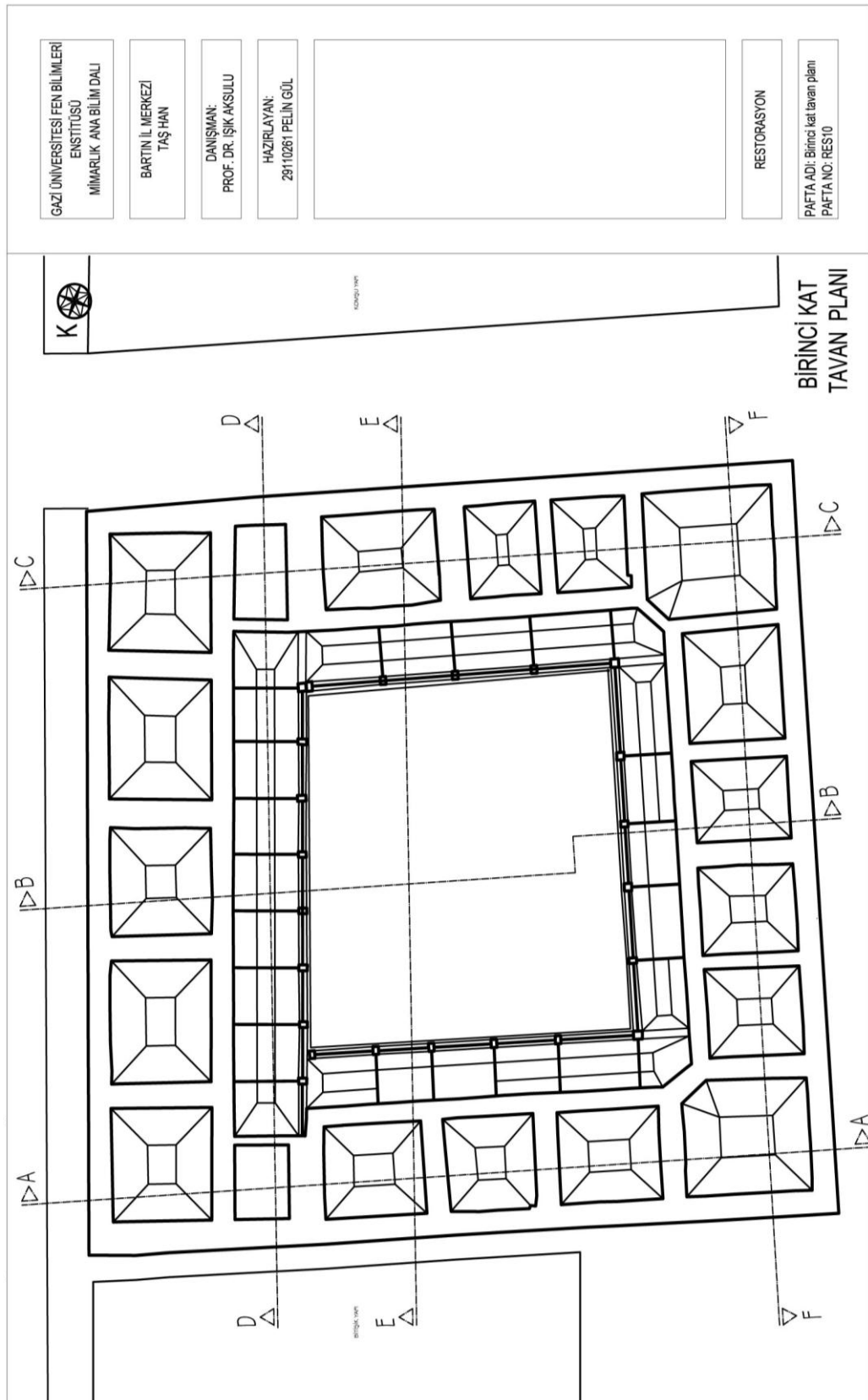
Ek-119 Restorasyon bodrum kat tavan planı

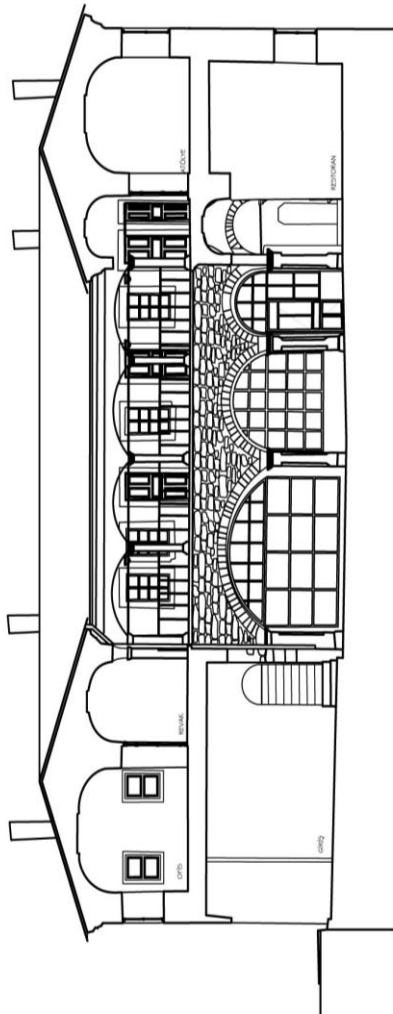
Ek-120 Restorasyon zemin kat tavan planı

Ek-121 Restorasyon birinci kat tavan planı

Ek-123 Restorasvon B-B kesiti

B-B KESİTİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI

BARTIN İL MERKEZİ
TAŞHAN

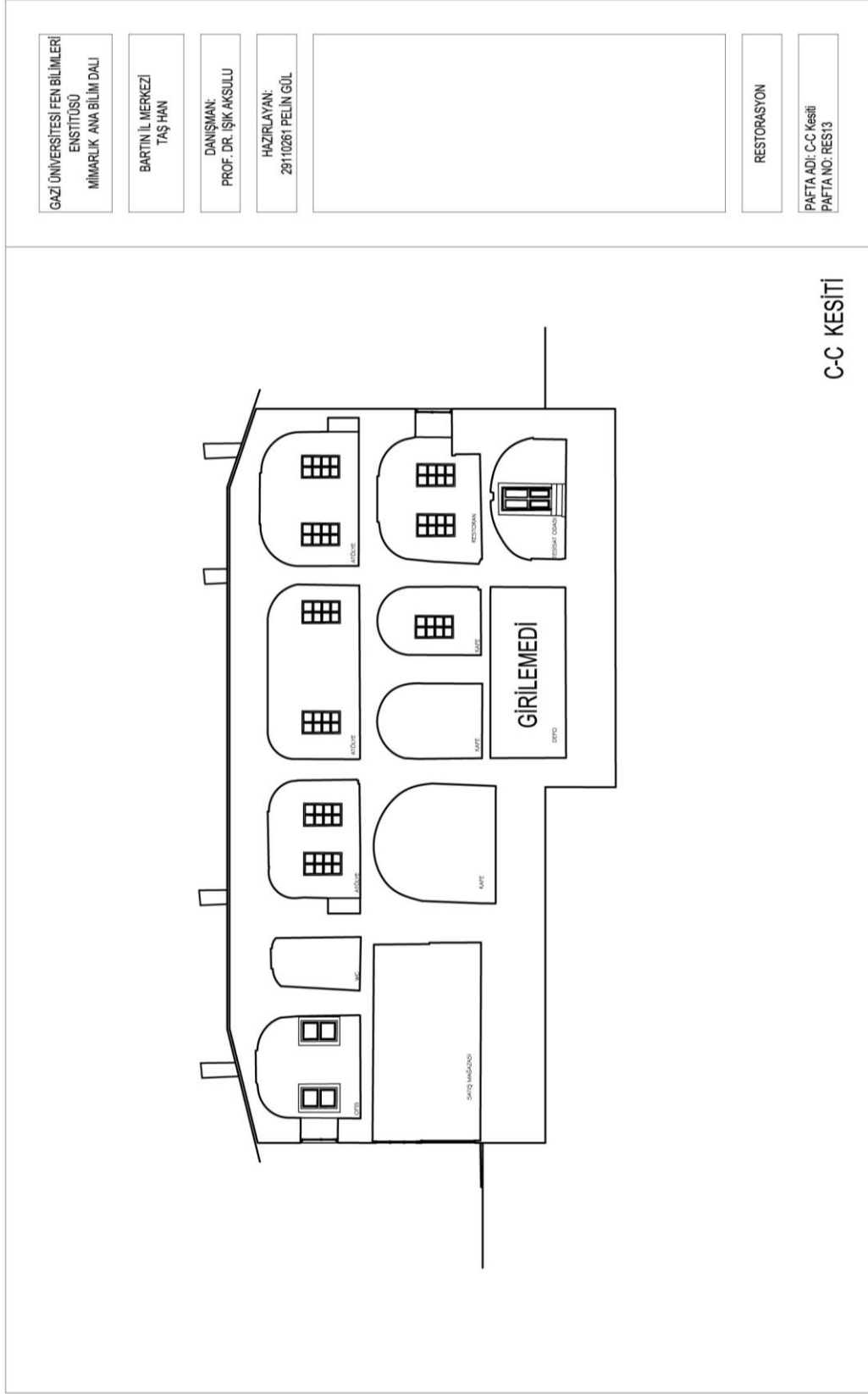
DANIŞMAN:
PROF. DR. IŞIK AKSULU

HAZIRLAYAN:
29110261 PELİN GÜL

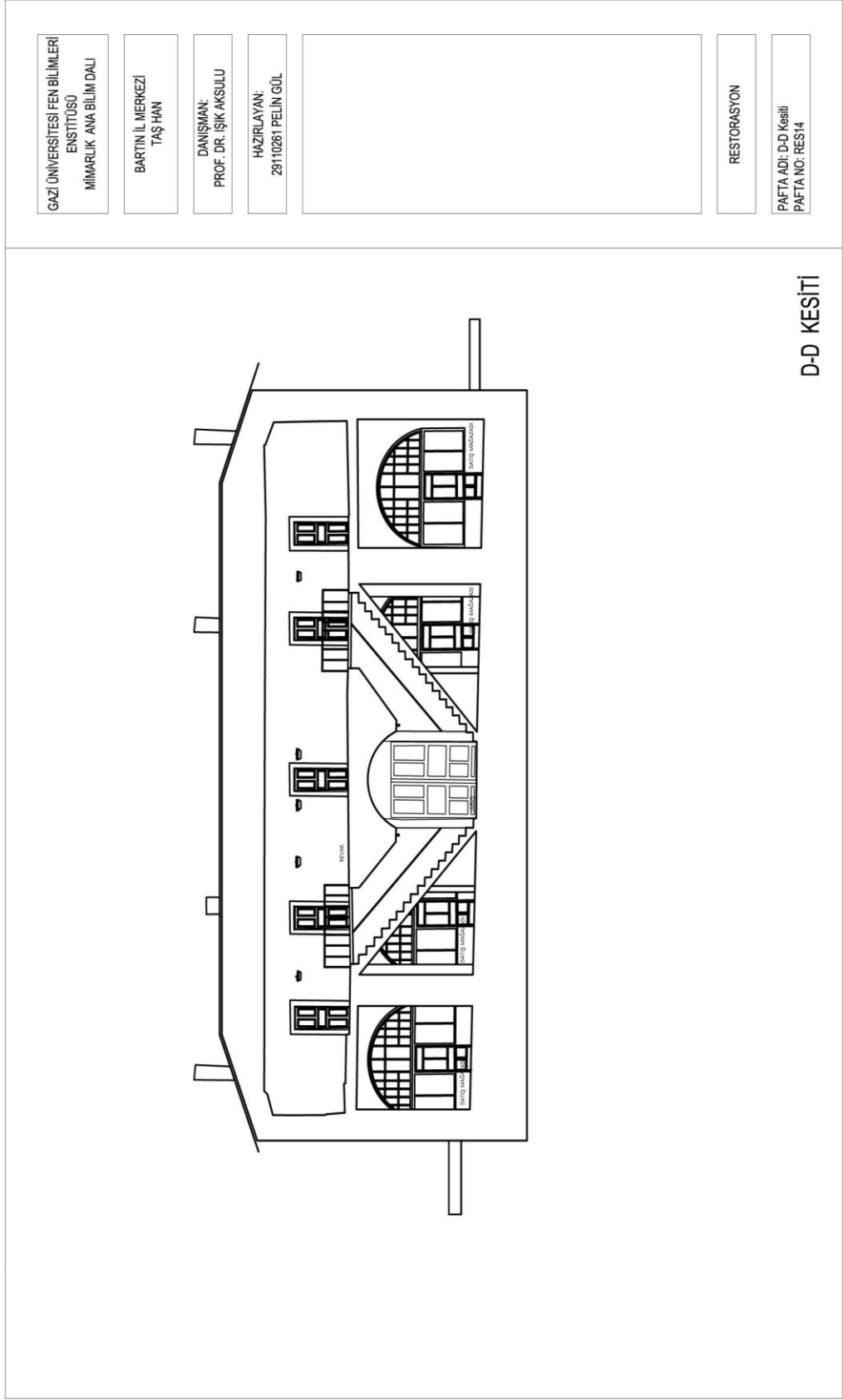
RESTORASYON

PAFTA ADI: B-B Kesiti
PAFTA NO: RES12

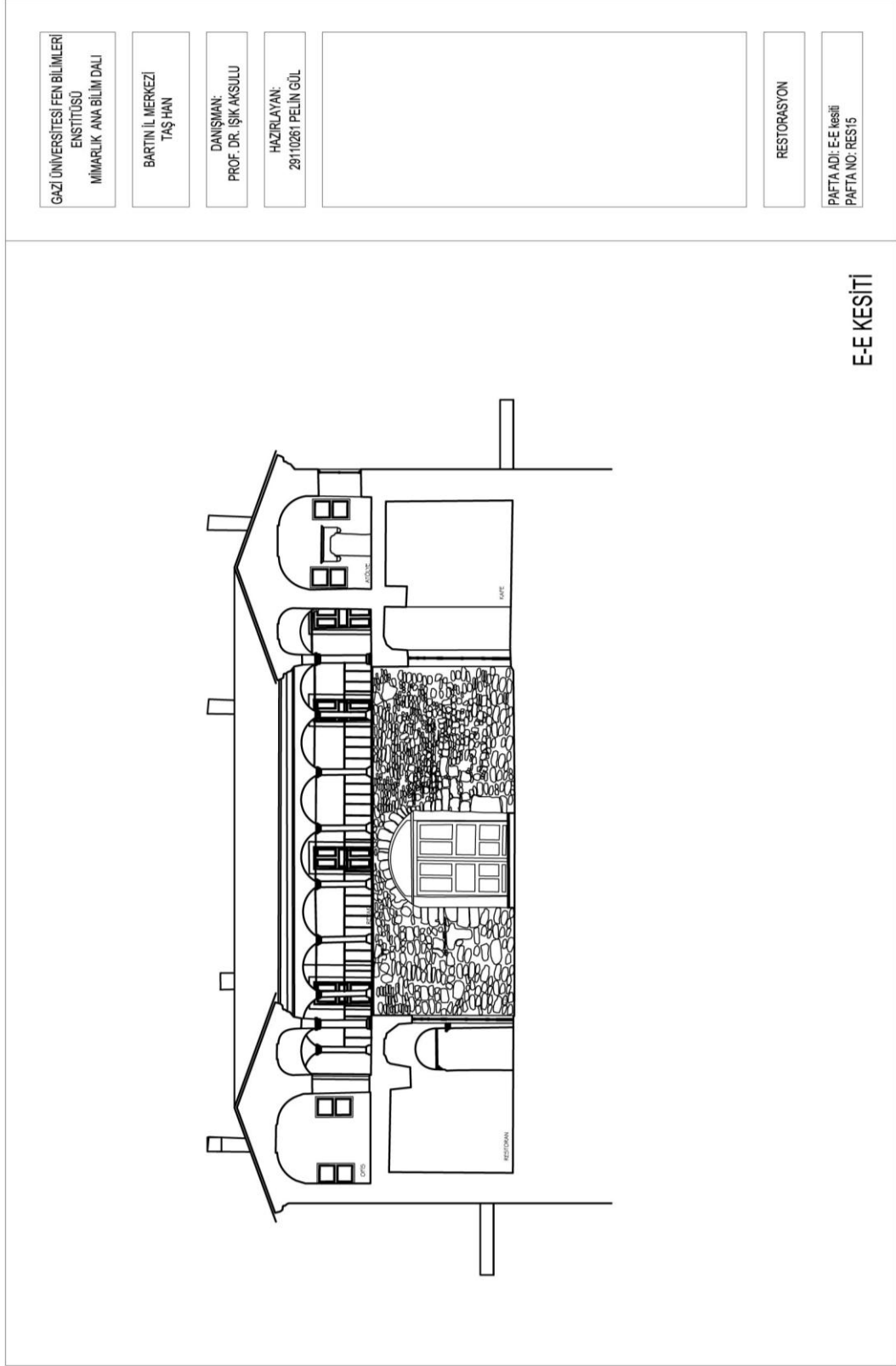
Ek-124 Restorasyon C-C kesiti

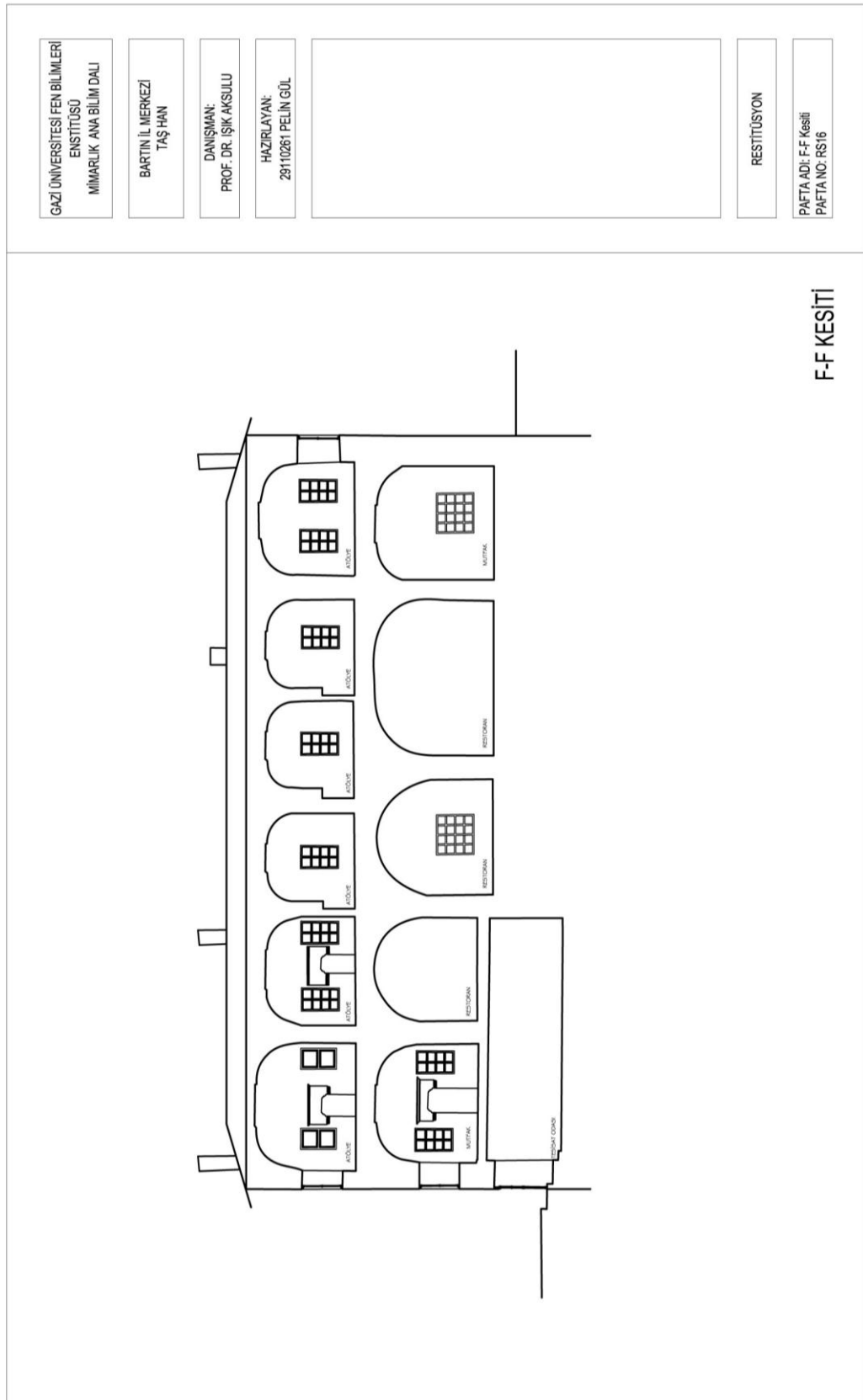
Ek-125 Restorasyon D-D kesiti

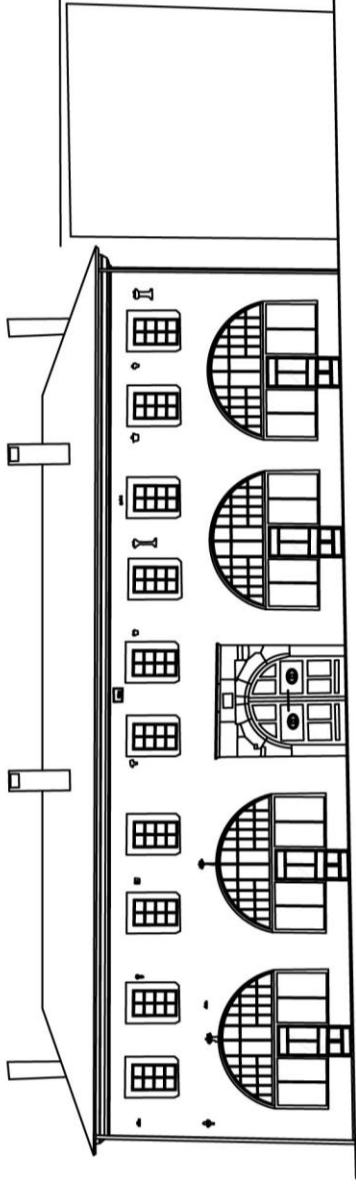
Ek-126 Restorasyon E-E kesiti

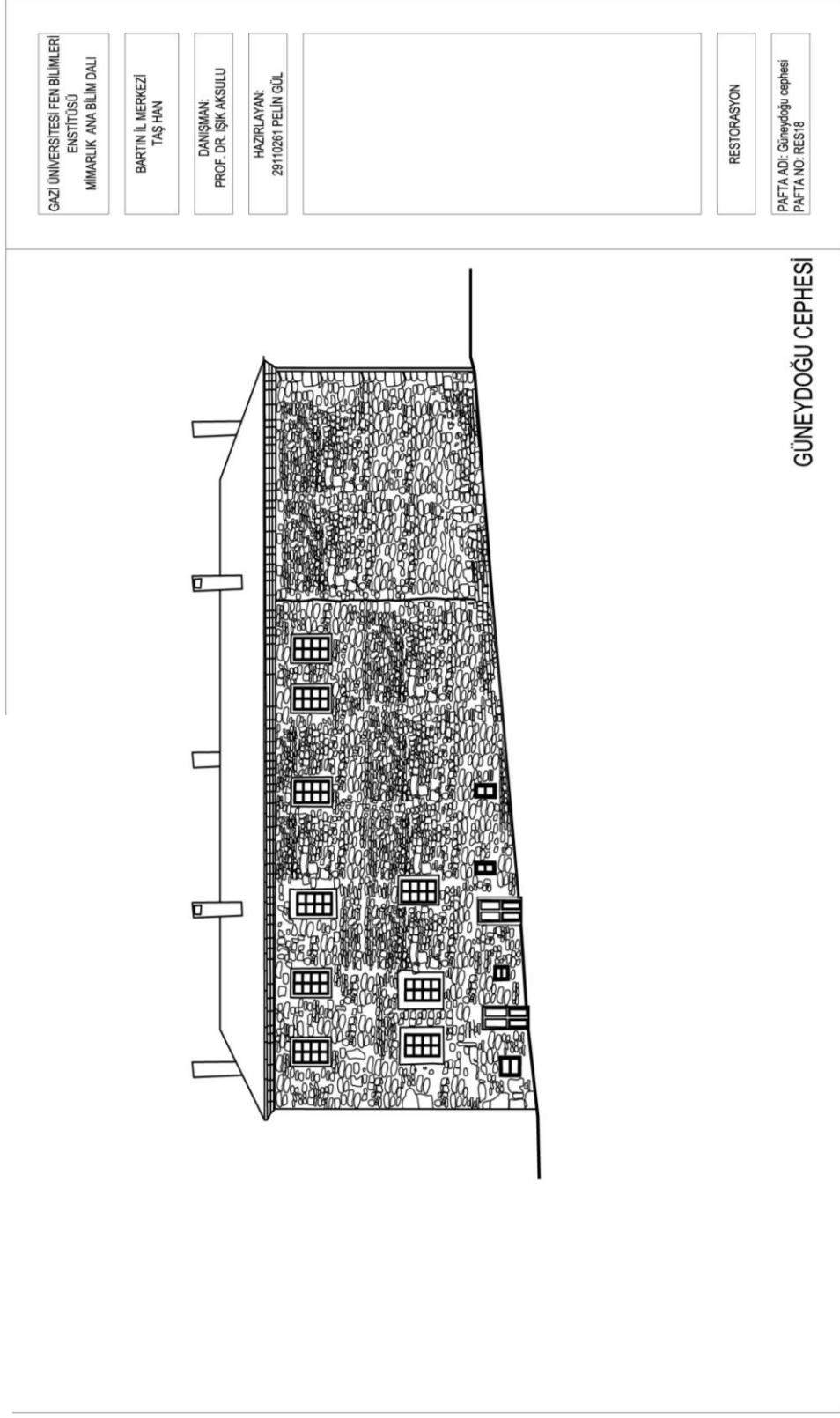
Ek-127 Restorasyon F-F kesiti

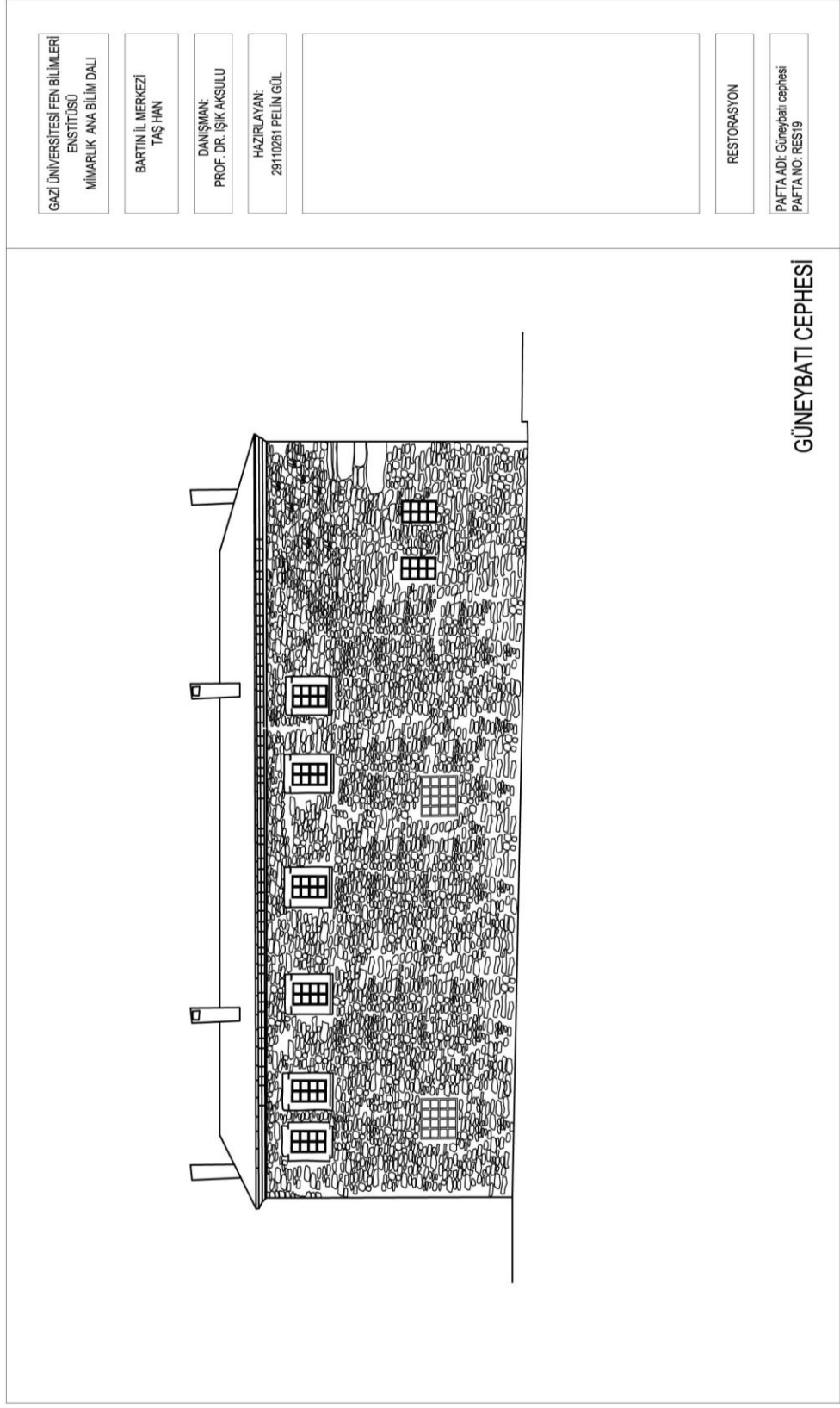
Ek-128 Restorasyon kuzeydoğu cephesi

	GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI BARTIN İL MERKEZİ TAŞ HAN DANIŞMAN: PROF. DR. İŞİK AKSULU HAZIRLAYAN: 29110261 PELİN GÜL RESTORASYON PAFTA ADI: Kuzeydoğu cephesi PAFTA NO: RES17
KUZEYDOĞU CEPHESİ	

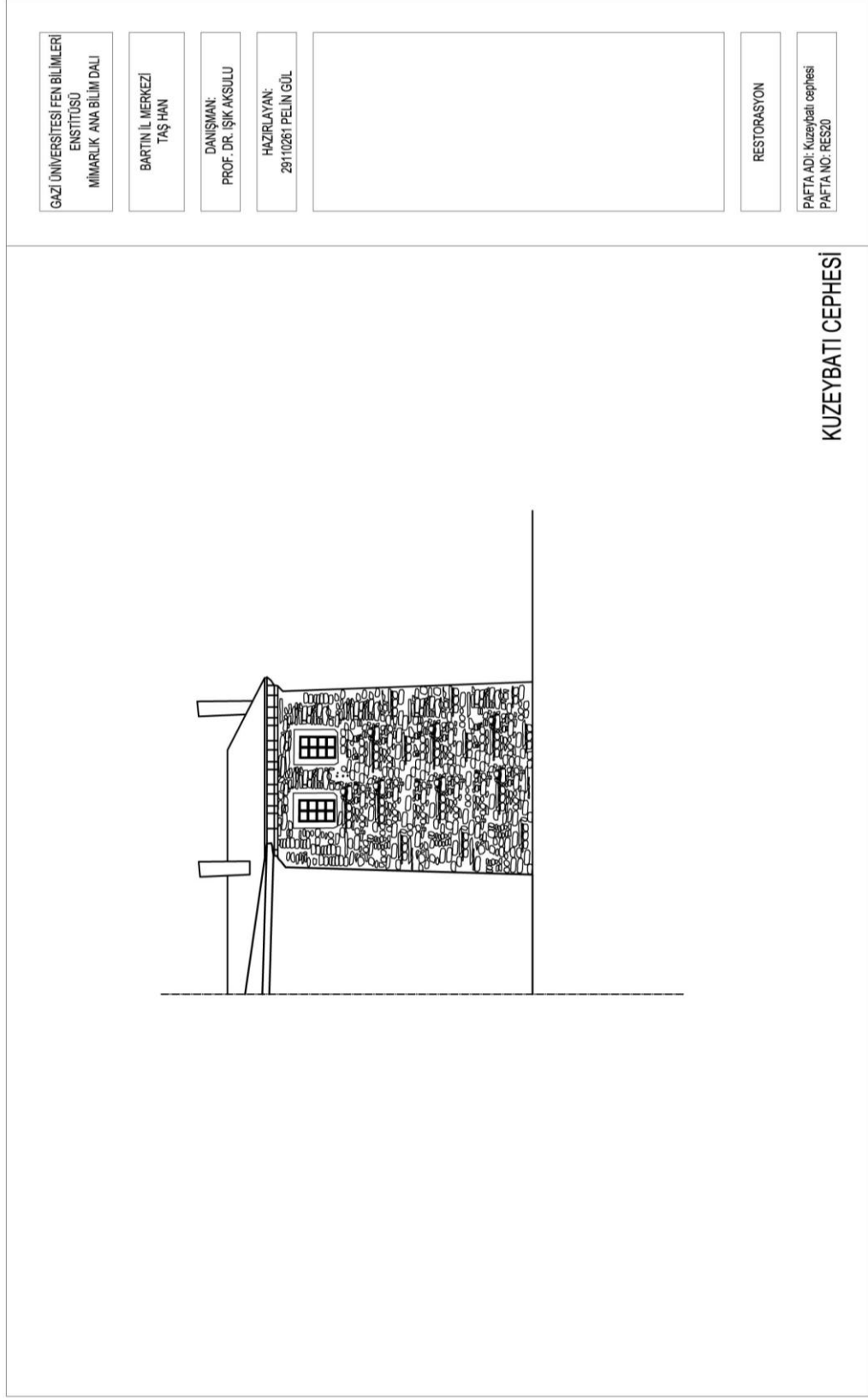
Ek-129 Restorasyon güneydoğu cephesi

Ek-130 Restorasyon güneybatı cephesi

Ek-131 Restorasyon kuzeybatı cephesi

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : GÜL, Pelin
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 14.04.1984 - BARTIN
e-posta : pelingul@windowslive.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Gazi Üniversitesi Mimarlık	2009
Lise	Bartın Davut Fırıncıoğlu Anadolu Lisesi	2002

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2008-2009	Sarus Mimarlık	Mimar
2009	Boyut Mimarlık	Mimar
2010	Tek-Sa Mimarlık	Mimar
2011-halen	İller Bankası AŞ. Antalya Bölge M.	Mimar (Tek.Uzm.Y.)

Yabancı Dil

İngilizce